

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ภาษาไทย)

ปริญญา

ภาษาไทย

สาขา

ภาษาไทย

ภาควิชา

เรื่อง ภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย พ.ศ. 2530 – 2550

The Reflection of Language to Society in Thai Magazines B.E. 2530 – 2550

นามผู้วิจัย นางสาวสุภาวรรณ แก้วปองปก

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์โกวิทย์ พิมพวง, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(รองศาสตราจารย์วิไลศักดิ์ กิ่งคำ, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์โกวิทย์ พิมพวง, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

สืบศิริ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย พ.ศ. 2530 – 2550

The Reflection of Language to Society in Thai Magazines B.E. 2530 – 2550

โดย

นางสาวสุภาวรรณ แก้วป๋องปก

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ภาษาไทย)
พ.ศ. 2555

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สุภาวรรณ แก้วป๋องปก 2556: ภาษาสะท้อนสังคมในนิยายสารไทย พ.ศ. 2530 -2550
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ภาษาไทย) สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์โกวิท พิมพวง, Ph.D. 255 หน้า

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิยายสารไทย พ.ศ. 2530 - 2550 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิยายสารไทย ระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550 และลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมในนิยายสารไทย ระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550

ผลการวิเคราะห์ภาษาสะท้อนสังคมในนิยายสารไทย ระหว่าง พ.ศ. 2530 – 2550 แบ่งการศึกษาเป็น 2 หัวข้อ คือ 1. บริบททางสังคมที่ภาษาสะท้อนสังคมในนิยายสารไทย พบว่ามีบริบททางสังคมที่ภาษาสะท้อนสังคมในนิยายสารไทยนำเสนอ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านครอบครัว 0.36% ด้านการเมืองการปกครอง 94.3% ด้านเศรษฐกิจ 2.54% ด้านการศึกษา 1.08% และด้านศาสนา 1.69% และ 2. ความสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอบริบททางสังคมกับนิยายสาร พบว่ามีลักษณะความสัมพันธ์สองลักษณะคือ ลักษณะความสัมพันธ์แบบตัวเลือก และความสัมพันธ์แบบโยงใย ลักษณะความสัมพันธ์แบบตัวเลือกพบว่านิยายสารเลือกนำเสนอบริบทด้านการเมืองการปกครองมากที่สุด ซึ่งสัมพันธ์กับประเภทของนิยายสาร ลักษณะความสัมพันธ์แบบโยงใยพบว่า บริบททางสังคมทั้ง 5 ด้านมีความสัมพันธ์โยงใยซึ่งกันและกัน ตลอดจนสัมพันธ์กับเหตุการณ์ในสังคม ส่วนลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมในนิยายสารไทยนั้นมีลักษณะการใช้ภาษาที่หลากหลายทั้งการใช้คำ การใช้สำนวน โวหารภาพพจน์ในการเขียน และวิธีการใช้ภาษาที่นำเสนอเพื่อสะท้อนสังคม เช่น การใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมา การเล่าเรื่อง การแสดงเหตุผล และการอธิบาย เป็นต้น

Supawan Kaewpongk 2013: The Reflection of Language to Society in Thai Magazines B.E. 2530 – 2550. Doctor of Philosophy (Thai Language), Major Field: Thai Language, Department of Thai Language. Thesis Advisor: Assistant Professor Kowit Pimpuang, Ph.D. 255 pages.

The research was a study of the reflection of language to society in Thai magazines B.E. 2530 - 2550. The objectives were to study of language which reflected to society in Thai magazines from B.E. 2530 to 2550 and to study characters of the language usage of the reflection of language to society in Thai magazines.

The results regarding language which reflected to society were divided into two features: 1) the cultural aspect in Thai magazines was found that there were five cultural aspects: family 0.36% politics 94.3% economics 2.54% educations 1.08% and religions 1.69% 2) The relationship between the cultural aspect and the studied magazines revealed two main characteristics: choice relation and chain relation. Choice relation was found that most magazines chose to present the political context the most which was related to its magazines. In addition, chain relation was found that five cultural aspects were related to one another and they were also related to any events in society. Further, studied on the characters of the language usage to reflect Thai society in Thai magazines the results showed that the language usage varied in writing styles; using words, using expressions, idioms, and figurative styles. The method used in Thai Magazines from B.E. 2530 to 2550 included; using frank language, using narrative, reasoning, and explaining.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงยิ่งของคณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต ศศ.ดร. โกวิท ภูมิพวง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ศศ.ดร. วิไลศักดิ์ กิ่งคำ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ช่วยเหลือวางแผนการเรียน กำหนดวิชาเรียน ควบคุมการศึกษา และการค้นคว้าของนิสิต ตลอดจนการพิจารณาเค้าโครง การให้คำแนะนำ และควบคุมดูแล รวมทั้งประเมินความก้าวหน้าและการสอบวิทยานิพนธ์ของนิสิต ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ศศ.ดร. ปัญญา รุ่งเรือง และประธานในการสอบ อาจารย์ ดร.สุพัตรา อินทนะ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการทำวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณพระคุณคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทยที่ได้ให้คำแนะนำในการศึกษาเจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่ได้ให้ความสะดวกในการค้นคว้าเอกสาร และขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนที่ช่วยให้งานนี้สำเร็จลงได้ตามวัตถุประสงค์ ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ ที่ศึกษาด้วยกันทุกท่านที่เป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือในช่วงที่ศึกษาและทำการวิจัย ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา รวมถึงผู้เขียนตำรา เอกสาร บทความต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและนำมาอ้างอิงในงานวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตที่ให้ทุนการศึกษาและให้โอกาสในการศึกษา ขอขอบคุณพี่ๆ น้องๆ เพื่อนร่วมงานทุกท่านที่เป็นกำลังใจ และให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับเอกสาร ตำราที่เกี่ยวกับการทำงานวิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อสมคิดและคุณแม่อัมพวรรณ แก้วป๋องปก ที่สั่งสอนให้เป็นคนใฝ่รู้ เข้มแข็ง อดทน และเป็นกำลังใจสำคัญในการศึกษาเสมอมา ขอขอบคุณคุณพีนางสาวพัชรี และนางสาวสุภาวดี แก้วป๋องปก ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนทุนทรัพย์เพื่อใช้ในการระหว่างที่ศึกษา และขอบคุณนายวิสูตร แก้วป๋องปก น้องชายที่ให้ความช่วยเหลือในเรื่องเกี่ยวกับการจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณเพื่อนๆ มข. รหัส 34 ทุกท่านที่เป็นกัลยาณมิตรให้กำลังใจ และช่วยเหลือในทุกๆ เรื่องเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอน้อมมอบให้เป็นกตเวทิตาคุณแด่บิดา มารดา คณาจารย์ และผู้มีอุปการคุณทุกท่าน

สุภาวรรณ แก้วป๋องปก

มกราคม 2556

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
-------------	-----

บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	5
กรอบแนวคิดและทฤษฎี	5
สมมติฐานของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ข้อตกลงเบื้องต้น	8
คำอธิบายคำย่อ	8
บทที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัย	9
การรวบรวมข้อมูล	9
การจัดระเบียบข้อมูล	12
การวิเคราะห์ข้อมูล	14
การเสนอผลการวิจัย	15
บทที่ 3 ภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย ระหว่างพ.ศ. 2530 – 2550	16
การตรวจเอกสาร	16
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
เสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1	28
บริบททางสังคมที่ภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยนำเสนอ	
ระหว่างพ.ศ. 2530 – 2550	28
ความสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอบริบททางสังคมกับนิตยสาร	125
สรุปและการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์	137

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 ลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย	
ระหว่าง พ.ศ. 2530 – 2550	151
การตรวจเอกสาร	151
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	152
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	158
เสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2	160
ลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านครอบครัว	160
ลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครอง	164
ลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ	174
ลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านการศึกษา	177
ลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านศาสนา	179
สรุปและการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์	186
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	190
สรุปผลการวิจัย	190
อภิปรายผล	200
ข้อเสนอแนะจากผลของการวิจัย	204
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	208
ภาคผนวก	219
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	255

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	กลุ่มนิคยสารที่จำแนกโดยยี่ห้อกลุ่มผู้อ่านและลักษณะเนื้อหา	10
2	ตัวอย่างของภาษาสะท้อนสังคมในนิคยสารไทยช่วงที่ 1	50
3	ตัวอย่างของภาษาสะท้อนสังคมในนิคยสารไทยช่วงที่ 2	60
4	ตัวอย่างของภาษาสะท้อนสังคมในนิคยสารไทยช่วงที่ 3	84
5	ตัวอย่างของภาษาสะท้อนสังคมในนิคยสารไทยช่วงที่ 4	113
6	ตัวอย่างของภาษาสะท้อนสังคมในนิคยสารไทยช่วงที่ 5	120
7	บริบททางสังคมในแต่ละช่วงระยะเวลาที่ปรากฏในภาษาสะท้อนสังคมในนิคยสารไทย	137

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันมีการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศที่หลากหลาย และมีสื่อมวลชนเข้ามาเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารทำให้มนุษย์สามารถติดต่อสื่อสารเชื่อมโยงกันได้ในช่วงเวลาที่รวดเร็ว หรือเป็นโลกของข้อมูลข่าวสารที่เรียกว่า โลกาภิวัตน์ ข่าวสารข้อมูลจำนวนมากได้ถ่ายทอดผ่านสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ ภาพยนตร์ โฆษณา หนังสือพิมพ์ นิตยสาร โทรศัพท์มือถือ เคเบิล และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น อย่างไรก็ตามแม้จะมีการพัฒนาสื่อมวลชนที่หลากหลายมากขึ้นแต่สื่อมวลชนประเภทนิตยสารยังคงได้รับความนิยม โดยมีแนวโน้มในการขยายตัวเฉพาะด้านมากขึ้น

นิตยสารเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีการกำหนดระยะเวลาออกที่แน่นอน เช่น รายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือน ราย 2 เดือน ราย 3 เดือน และรายปี เป็นต้น นิตยสารจะมีชื่อที่ใช้เรียกแน่นอน ในนิตยสารจะมีการตีพิมพ์บทความหรือเรื่องราวต่างๆ ไว้ในฉบับเดียวกัน บทความหรือเรื่องราวต่างๆ ที่กล่าวนี้เขียนโดยผู้เขียนหลายคน เนื้อหาจึงมีความหลากหลาย ถึงแม้ว่าในปัจจุบันนิตยสารจะสามารถอ่านผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ตได้แต่ก็ยังเรียกว่า นิตยสารเช่นเดิม มีลักษณะเนื้อหาเหมือนนิตยสารที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ แต่จะช่วยให้เกิดการพบปะพูดคุยระหว่างผู้อ่านประจำของนิตยสารกับนักเขียนได้ ประเภทของนิตยสารมีความหลากหลาย และเจาะกลุ่มผู้อ่านที่สนใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งเฉพาะ จึงเป็นเหตุผลประการหนึ่งที่ทำให้นิตยสารมีการขยายตัวมากยิ่งขึ้น

นิตยสารนำเสนอเนื้อหาเรื่องราวที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาต่างๆ ดังนั้นเนื้อหาจึงปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์หรือความเป็นไปของสังคมขณะนั้น อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือบันทึกเหตุการณ์ทางด้านสังคม วัฒนธรรม ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคน ซึ่งสอดคล้องกับที่ อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ และคณะ (2547: 246) ได้กล่าวเกี่ยวกับนิตยสารไว้ว่า

...นิตยสารจัดเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทแรกที่เกิดขึ้นในเมืองไทย ถือว่าเป็นสถาบันสำหรับการรวบรวมเก็บรักษา และเผยแพร่ข่าวสารทุกชนิดที่มาจากแหล่งต่างๆ ของสังคมดังที่มีคำเปรียบเปรยไว้ว่า “ถ้าอยากจะรู้เรื่องของสังคมใดหรือยุคไหนว่ามีวิถีชีวิตการดำรงอยู่ หรือมีแนวคิดอย่างไร

ให้เปิดดูได้จากนิตยสารในสมัยนั้นๆ ก็จะทราบเรื่องราวทั้งหมด” จึงเปรียบเทียบนิตยสารไว้ว่าเป็นเสมือนห้องสมุดเกี่ยวกับชีวิตวัฒนธรรมของมนุษย์เลยทีเดียว...

นอกจากนี้ระวีวรรณ ประกอบผล (2530: 1) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างนิตยสารกับสภาพสังคมไว้ว่า “นิตยสารเป็นสื่อในการบันทึกเรื่องราว เหตุการณ์ ความทรงจำในแต่ละยุคสมัย เป็นเวทีแสดงทัศนะ เป็นสะพานเชื่อมโยงจากสังคมเก่าไปสู่สังคมใหม่ เป็นแหล่งค้นคว้าให้คนรุ่นหลังรู้จักอดีต และความเป็นมาของตน”

แนวคิดเกี่ยวกับนิตยสารทั้งสองแนวคิดข้างต้นเป็นแนวคิดที่สอดคล้องสัมพันธ์กันสะท้อนให้เห็นได้ว่า การนำเสนอเนื้อหาในนิตยสารกับสภาพสังคมในยุคสมัยนั้นมีความสัมพันธ์กัน ปัจจุบันนิตยสารแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ นิตยสารทั่วไปหรือที่เรียกกันว่า นิตยสารเพื่อผู้บริโภค และนิตยสารเฉพาะด้าน

นิตยสารทั่วไปนั้นเป็นนิตยสารที่มีเนื้อหากว้าง และยังสามารถแบ่งย่อยตามลักษณะเนื้อหา กับกลุ่มผู้อ่านเป็นหลัก เช่น นิตยสารผู้หญิง นิตยสารผู้ชาย นิตยสารเด็ก นิตยสารสำหรับครอบครัว นิตยสารการเมือง เป็นต้น งานเขียนในนิตยสารนั้นมีรูปแบบและเนื้อหาที่หลากหลาย จุดมุ่งหมายเพื่อให้ความรู้และความบันเทิงให้แก่ผู้อ่าน เนื้อหาและรูปแบบนิตยสารได้รับการออกแบบมาเพื่อตอบสนองข้อมูลข่าวสารและความบันเทิงตามยุคสมัยทำให้ข้อเขียนต่างๆ ในนิตยสารมีทั้งแจ้งข่าวสาร ให้ความรู้ ตีความ วิเคราะห์ วิวิจารณ์ และอื่นๆ ซึ่งเนื้อหาในนิตยสารมีที่มาจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย

นิตยสารเฉพาะด้านหรือเรียกกันว่า วารสาร เป็นนิตยสารที่ออกโดยหน่วยงานราชการ สถาบันต่างๆ ที่มีได้มุ่งผู้อ่านทั่วไป

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะจงเลือกนิตยสารทั่วไปประเภทนิตยสารการเมืองเป็นตัวแทนในการศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย เพราะการเมืองเป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริหารรัฐหรือประเทศ เช่น การกำหนดนโยบายของรัฐเพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคมต่างๆ และเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาประเทศ การเมืองจึงมีความสัมพันธ์กับสถาบันและองค์กรต่างๆ ในสังคม ขณะเดียวกันสถาบันและองค์กรต่างๆ ในสังคม ย่อมมีความสัมพันธ์กับการเมืองด้วยเช่นกัน

นิตยสารเป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่งที่น่าสนใจเนื้อหาต่างๆ ด้วยการใช้ภาษาและการใช้ภาพ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ดังนั้นนอกจากนิตยสารจะ

เป็นสื่อกลางในการเสนอความคิดเห็นต่อประเด็นเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม เนื้อหาในนิตยสารยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไปทางสังคม และวิถีชีวิตของคนในช่วงสมัยต่างๆ ตลอดจนนิตยสารยังมีส่วนในการกำหนดหัวข้อหรือวาระที่ประชาชน ควรสนใจหรือพูดคุยกัน

การกำหนดหัวข้อหรือวาระให้ประชาชนควรสนใจ หรือพูดคุยกันในเนื้อหาของนิตยสารตามแนวคิดการวิเคราะห์ว่าทฤษฎีแนวทฤษฎีวิพากษ์มองว่าบรรณาธิการของนิตยสารเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจเลือกนำเสนอหรือไม่เลือกนำเสนอ บรรณาธิการของนิตยสารจึงเป็นผู้เลือกและกำหนดเรื่องราวหรือภาพเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมนำเสนอผ่านนิตยสาร และจากแนวคิดดังกล่าวยังกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับสังคมว่าภาษาไม่สามารถแยกออกจากสังคมได้อย่างสิ้นเชิง ดังนั้นเมื่อสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไป ภาษาที่เป็นเครื่องมือในการสื่อสารย่อมมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงนั้น และภาษายังสามารถสะท้อนสังคมได้ในขณะเดียวกัน

ภาษาที่ใช้ในงานเขียนของนิตยสารเพื่อใช้บรรยาย หรืออธิบายเรื่องราวหรือปรากฏการณ์ใหม่ๆ ในสังคมอันสะท้อนให้เห็นความเป็นไปทางสังคมซึ่งมีความสัมพันธ์กับสังคมในยุคสมัยนั้น ผู้วิจัยจึงเรียกภาษาประเภทนี้ว่า ภาษาสะท้อนสังคม

ลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคม ได้แก่ การใช้คำ การใช้สำนวนโวหารและภาพพจน์ในการเขียน และวิธีการใช้ภาษาที่นำเสนอเพื่อสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย จึงมีลักษณะการใช้ภาษาที่หลากหลายเพื่อนำเสนอประเด็นต่างๆ ในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปี พ.ศ. 2530-2550 เป็นระยะเวลา 20 ปี ประเทศไทยมีเหตุการณ์เกิดขึ้นมากมาย ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมและประชาชนไทยอย่างกว้างขวาง เช่น เหตุการณ์จลาจลทางการเมือง ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 วิกฤตทางเศรษฐกิจในช่วงปี 2540 และการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศที่หลากหลาย เป็นต้น เหตุการณ์ต่างๆ เหล่านี้ทำให้สังคมเกิดความเปลี่ยนแปลงไปไม่มากนัก ดังนั้นการนำเสนอเนื้อหาของนิตยสารจึงเป็นส่วนหนึ่งในการเลือกนำเสนอภาพเหตุการณ์ที่มีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคม เช่น ภาษาของสื่อมวลชนใช้คำว่า “พฤษภาทมิฬหรือพฤษภาทมิฬวิปโยค” เพื่อเรียกการเกิดจลาจลทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 ซึ่งสะท้อนภาพความโหดร้ายทารุณของรัฐบาลในการสลายการชุมนุมของประชาชนที่รวมกลุ่มกันเพื่อประท้วงรัฐบาลในสมัยที่พลเอกสุจินดา คราประยูร ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เป็นต้น

เมื่อผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยเบื้องต้นผู้วิจัยเห็นว่าผู้ที่ศึกษาการใช้ภาษาเกี่ยวกับข่าวด้านเศรษฐกิจในหนังสือพิมพ์ การศึกษาวิเคราะห์ภาษากฎหมายในประมวลกฎหมายอาญา การศึกษาวิเคราะห์การใช้ภาษาไทยในวารสารการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

การวิเคราะห์บทความทางการเมือง ตลอดจนการศึกษานิตยสารเฉพาะด้าน หรือเฉพาะคอลัมน์ใดคอลัมน์หนึ่ง ผู้วิจัยเห็นว่ายังไม่มีผู้ใดศึกษาถึงภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยมาก่อน และประกอบกับเหตุผลว่านิตยสารเป็นสื่อมวลชนที่มีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคม ตลอดจนวิถีชีวิตของคนในช่วงสมัยต่างๆ เป็นสื่อกลางในการเสนอความคิดเห็นต่อประเด็นเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม มีความเชื่อมโยงกับองค์กรต่างๆ ทางสังคมจึงทำให้สามารถสะท้อนให้เห็นความเป็นไปของสังคมได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยระหว่าง พ.ศ. 2530-2550 และการศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารครั้งนี้มีคุณค่าในเชิงความรู้ที่ทำให้ผู้อ่านสามารถรับรู้เรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม และเป็นการบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคมโดยผ่านเนื้อหาของนิตยสาร อันแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับสังคมนั้นไม่สามารถแยกออกจากกันได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ คือ

1. เพื่อศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย ระหว่าง พ.ศ. 2530-2550
2. เพื่อศึกษาลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย ระหว่าง พ.ศ. 2530-2550

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความเป็นไปของสังคมโดยมีภาษาเป็นเครื่องมือในการสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยระหว่าง พ.ศ. 2530-2550 อันเป็นการบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคมได้อีกทางหนึ่ง
2. ทำให้ทราบถึงลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยระหว่าง พ.ศ. 2530-2550

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ศึกษาเฉพาะนิตยสารการเมือง 3 รายชื่อ ได้แก่ เนชั่นสุดสัปดาห์ มติชนสุดสัปดาห์ และสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ โดยการสุ่มเลือกรายชื่อละ 10 ฉบับต่อปี จะได้นิตยสารทั้งหมด 600 ฉบับ โดยสุ่มเปิดหาข้อมูลจากนิตยสารฉบับละ 5 ครั้ง รวม 3,000 ครั้ง

การศึกษานี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเฉพาะภาษาสะท้อนสังคมอันสื่อสารอยู่ในตัวบทของนิตยสารไทย 3 รายชื่อ การศึกษาครั้งนี้ไม่ครอบคลุมและไม่มุ่งผลในการศึกษาที่เกี่ยวกับผู้รับสารและผลจากการรับสาร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิตยสารไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2530-2550 ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ศึกษาเฉพาะนิตยสารการเมือง 3 รายชื่อ ได้แก่ เนชั่นสุดสัปดาห์ มติชนสุดสัปดาห์ และสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ โดยการสุ่มเลือกรายชื่อละ 10 ฉบับต่อปี จะได้นิตยสารทั้งหมด 600 ฉบับ โดยสุ่มเปิดหาข้อมูลจากนิตยสารฉบับละ 5 ครั้ง รวม 3,000 ครั้ง

กรอบแนวคิดและทฤษฎี

ผู้วิจัยสรุปกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาษาสะท้อนสังคม
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย

กล่าวโดยสรุป ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาษาสะท้อนสังคม

ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีวาทกรรมเชิงวิพากษ์ในประเด็นการวิเคราะห์วาทกรรมจากสื่อตามแนวคิดของนอร์แมน แฟร์คลัฟ (Norman Fairclough) (2003) มาเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ ส่วนด้านสังคมผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับสถาบันพื้นฐานทางสังคมตามแนวคิดของแนวคิดของ สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2533) ทศนีย์ ทองสว่าง (2537) จำนงค์ อธิวัฒน์สิทธิ์ และคณะ (2545) และแนวคิดของนิเทศ ดินนะกุล (2551) ใช้เป็นเกณฑ์ด้านบริบททางสังคม โดยแบ่งเป็น 5 ด้านได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านศาสนา และใช้แนวคิดเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่สำคัญทางการเมืองและเศรษฐกิจโดยประมวลมาเป็นกรอบในการแบ่งช่วงเวลาศึกษาโดยแบ่งได้เป็น 5 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 พ.ศ. 2530 จนถึงการทำรัฐประหารในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 ช่วงที่ 2 ระยะเวลาหลังจากการเกิดรัฐประหาร พ.ศ. 2534 จนถึงเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 (พฤษภาทมิฬ) ช่วงที่ 3 ระยะเวลาหลังจากเกิดเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 (พฤษภาทมิฬ) จนถึงวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 (วิกฤตต้มยำกุ้ง) ช่วงที่ 4 ระยะเวลาหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 (วิกฤตต้มยำกุ้ง) จนถึงการทำรัฐประหาร เดือนกันยายน พ.ศ. 2549 และช่วงที่ 5 ระยะเวลาหลังจากเกิดรัฐประหาร เดือนกันยายน พ.ศ. 2549-พ.ศ. 2550

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย

ผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดในเรื่องลักษณะของนิตยสาร โดยผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดของ จันทนา ทองประยูร และมนวิภา วงรุจิระ (2546) มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาสมมติฐานที่ว่า ภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยนั้นมีลักษณะการใช้ภาษาที่หลากหลายเพื่อนำเสนอเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ส่วนลักษณะการใช้ภาษานั้นผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอแนวทางศึกษาลักษณะการใช้ภาษาเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ 1) การใช้คำ 2) การใช้สำนวนโวหารและภาพพจน์ในการเขียน และ 3) วิธีการใช้ภาษาที่นำเสนอเพื่อสะท้อนสังคม ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์ทั้ง 3 ประเด็นโดยใช้กรอบแนวคิดตามลำดับดังนี้ การใช้คำตามกรอบแนวคิดของสวนิตย์ ยมาภัย และคณะ (2530) การใช้สำนวนโวหารและภาพพจน์ในการเขียนตามกรอบแนวคิดของ สุจิตรา จงสถิตวัฒนา (2548) และวิธีการใช้ภาษาที่นำเสนอเพื่อสะท้อนสังคมตามกรอบแนวคิดของ สมปราชญ์ อัมมะพันธ์ (2529) และสายทิพย์ นุกูลกิจ (2534)

ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดดังกล่าวเป็นแนวทางในการวิเคราะห์โดยการตีความจากบริบทข้อความในนิตยสารที่สะท้อนสังคมไปยังผู้รับสาร

สมมติฐานของการวิจัย

1. ภาษาที่นำเสนอเนื้อหาในนิตยสารนั้นสามารถสะท้อนสังคมได้ อันเป็นการบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคมโดยผ่านนิตยสารไทย
2. บริบททางสังคมที่สะท้อนในนิตยสารไทยนั้นย่อมมีความสัมพันธ์กับประเภทของนิตยสารและสัมพันธ์กับเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม
3. ภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยนั้นมีลักษณะการใช้ภาษาที่หลากหลายเพื่อนำเสนอเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม

นิยามศัพท์เฉพาะ

ภาษา หมายถึง ภาษาที่ใช้ในงานเขียนของนิตยสาร ได้แก่ ภาษาเขียน และภาษาพูดที่ใช้ในงานเขียนของนิตยสาร

สังคม หมายถึง ลักษณะวิถีชีวิตในแต่ละช่วงสมัยซึ่งครอบคลุมบริบทพื้นฐานทางสังคม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านศาสนา

ภาษาสะท้อนสังคม หมายถึง ภาษาที่ใช้ในงานเขียนของนิตยสาร ได้แก่ ภาษาเขียน และภาษาพูดที่ใช้ในงานเขียนของนิตยสาร เพื่อใช้บรรยาย หรืออธิบายเรื่องราวหรือปรากฏการณ์ในสังคมอันสะท้อนให้เห็นลักษณะวิถีชีวิตในแต่ละช่วงสมัยซึ่งครอบคลุมบริบทพื้นฐานทางสังคม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านศาสนา

ลักษณะการใช้ภาษา หมายถึง ลักษณะการใช้ภาษาที่ใช้ในงานเขียนของนิตยสาร ได้แก่ การใช้คำ การใช้สำนวนโวหารและภาพพจน์ในการเขียน และวิธีการใช้ภาษาที่นำเสนอเพื่อสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย

นิคยสารไทย หมายถึง สื่อสิ่งพิมพ์ไทยที่มีการกำหนดระยะเวลาออกที่แน่นอน ได้แก่ เนชั่นสุดสัปดาห์ (Nationsutsapda) มติชนสุดสัปดาห์ (Matichonsutsapda) และสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ (Siamrathsapdawichan)

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. กรณีที่มีการตรวจสอบภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยแล้วปรากฏว่าเป็นภาษาสะท้อนสังคมที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากช่วงเวลาที่ศึกษา ไม่นับว่าอยู่ในขอบเขตการศึกษา
2. ภาษาที่ใช้ในการโฆษณาสินค้าหรือบริการในนิตยสารไม่ได้อยู่ในกรอบการศึกษารั้งนี้
3. ข้อความที่เป็นตัวอย่างคัดลอกมาจากนิตยสารไทย จะคงตัวสะกดไว้เช่นที่ปรากฏในนิตยสารไทย ดังนั้นบางคำจึงอาจเขียนสะกดผิดอักขรวิธี และบางคำที่หมายถึงคำเดียวกัน อาจเขียนต่างกัน
4. การวิจัยนี้ไม่ได้ศึกษาเปรียบเทียบกันระหว่างนิตยสารที่มีรายชื่อแตกต่างกัน

คำอธิบายคำย่อ

1. เนชั่นฯ	หมายถึง	เนชั่นสุดสัปดาห์
2. มติชนฯ	หมายถึง	มติชนสุดสัปดาห์
3. สยามรัฐฯ	หมายถึง	สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสำรวจเอกสาร (Documentary Research) และวิธีการนำเสนอโดยการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) มีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยโดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล และการเสนอผลการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

การรวบรวมข้อมูล

1. ทบทวนวรรณกรรม

1.1 ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับนิคยสาร เพื่อประมวลความรู้ ความคิด และกรอบแนวคิดทฤษฎีอันเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.2 ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับวาทกรรม และวาทกรรมเชิงวิพากษ์จากสื่อ เพื่อประมวลความรู้ ความคิด และกรอบแนวคิดทฤษฎีอันเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.3 ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับสังคม สถาบันพื้นฐานทางสังคม และบริบททางสังคม เพื่อประมวลความรู้ ความคิด และกรอบแนวคิดทฤษฎีอันเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.4 ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะการใช้ภาษาที่หลากหลายเพื่อนำเสนอเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม และงานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะการใช้ภาษา เพื่อประมวลความรู้ ความคิด และกรอบแนวคิดทฤษฎีอันเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ประเภทเอกสารซึ่งได้มาจากนิตยสารไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2530-2550 ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยรวบรวมรายชื่อวิทยานิพนธ์ 2 ประเภท คือ วิทยานิพนธ์รายสัปดาห์ และวิทยานิพนธ์รายปักษ์ พบรายชื่อวิทยานิพนธ์ดังต่อไปนี้

1. วิทยานิพนธ์รายสัปดาห์ จำนวน 12 รายชื่อ ได้แก่ การศึกษา คู่สร้างคู่สม เนชั่น สุดสัปดาห์ มติชน สุดสัปดาห์ รถกรุงเทพ วิทยุจักรงาน วิทยุจักรอาคาร-ที่ดิน วิทยุจักร HOT-JOB สกุลไทย สตาร์ชอคเกอร์ สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ และเอนเตอร์เทน

2. วิทยานิพนธ์รายปักษ์ จำนวน 11 รายชื่อ ได้แก่ กุลสตรี ไกล่หมอ ขวัญเรือน คิวซีพีคอมพิวเตอร์บูเคย์ ชีวิต คิฉัน ผู้ส่งออก พลอยเกมเพชร แพรว แพรวสุดสัปดาห์ และหมอชาวบ้าน

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยจำแนกกลุ่มวิทยานิพนธ์โดยยึดกลุ่มผู้อ่านและลักษณะเนื้อหาตามที่อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ และคณะ (2547: 253) ได้แยกไว้ 8 กลุ่ม ดังนี้

ตารางที่ 1 กลุ่มวิทยานิพนธ์ที่จำแนกโดยยึดกลุ่มผู้อ่านและลักษณะเนื้อหา

กลุ่ม	วิทยานิพนธ์รายสัปดาห์	วิทยานิพนธ์รายปักษ์
1. วิทยานิพนธ์ผู้หญิง	สกุลไทย	กุลสตรี ขวัญเรือน คิฉัน แพรวแพรวสุดสัปดาห์
2. วิทยานิพนธ์ผู้ชาย	สตาร์ชอคเกอร์	คอมพิวเตอร์บูเคย์ คิวซีพี
3. วิทยานิพนธ์เด็ก	-	-
4. วิทยานิพนธ์สำหรับครอบครัว	การศึกษา คู่สร้างคู่สม	ไกล่หมอ หมอชาวบ้าน ชีวิต
5. วิทยานิพนธ์การเมือง	เนชั่นสุดสัปดาห์ มติชนสุดสัปดาห์ สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์	-
6. วิทยานิพนธ์เศรษฐกิจธุรกิจ	รถกรุงเทพ วิทยุจักรงาน วิทยุจักรอาคาร-ที่ดิน วิทยุจักร HOT-JOB	ผู้ส่งออก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

กลุ่ม	นิตยสารรายสัปดาห์	นิตยสารรายปักษ์
7. นิตยสารศิลปะและวัฒนธรรม และนิตยสารวรรณกรรม	-	-
8. นิตยสารบันเทิง	เอนเตอร์เทน	-

ผู้วิจัยได้กำหนดแบบเจาะจงให้นิตยสารการเมืองเป็นตัวแทนของนิตยสารไทย เพราะการเมืองเป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริหารรัฐหรือประเทศ เช่น การกำหนดนโยบายของรัฐเพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคมต่างๆ การกำหนดนโยบายเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาประเทศ การเมืองจึงมีความสัมพันธ์กับสถาบันและองค์กรต่างๆ ในสังคม ขณะเดียวกันสถาบันและองค์กรต่างๆ ในสังคมย่อมมีความสัมพันธ์กับการเมืองด้วยเช่นกัน ซึ่งจากรายชื่อที่รวบรวมมา ประกอบด้วยนิตยสารเนชั่นสุดสัปดาห์ (Nationsutsapda) มติชนสุดสัปดาห์ (Matichonsutsapda) และสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ (Siamrathsapdawichan) รวม 3 รายชื่อ

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างนิตยสารการเมือง เป็นจำนวน 1 ใน 5 ของจำนวนประชากรนิตยสารทั้งหมด

นิตยสารการเมืองที่รวบรวมได้นี้เป็นนิตยสารรายสัปดาห์ ใน 1 เดือน นิตยสาร 1 รายชื่อ จะออกนิตยสาร 4 ฉบับต่อเดือน นิตยสาร 3 ฉบับจึงออกนิตยสาร 12 ฉบับต่อเดือน เมื่อ 1 ปี จะมีนิตยสารออกทั้งหมด 144 ฉบับ ในระยะเวลา 20 ปีจะมีนิตยสารรวม 2,880 ฉบับ ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่าง 1 ใน 5 ของจำนวนทั้งหมด จึงทำให้ได้ตัวอย่างนิตยสารที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นจำนวนทั้งหมด 576 ฉบับ

ขั้นที่ 4 ผู้วิจัยได้ตัวอย่างทั้งหมด 576 ฉบับแล้ว ผู้วิจัยกำหนดให้เก็บตัวอย่างนิตยสารทุกปี ระยะเวลา 20 ปี จะได้นิตยสารจำนวน 28.8 ฉบับต่อปี (พิเศษ $0.8 = 1$ เป็น 29 ฉบับ แต่ผู้วิจัยกำหนดให้เป็น 30 ฉบับต่อปี ซึ่งนิตยสาร 3 รายชื่อ แต่ละรายชื่อจะได้จำนวน 10 ฉบับเท่าๆ กัน) ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดให้จำนวนนิตยสารเป็น 30 ฉบับต่อปี รายชื่อละ 10 ฉบับ รวมระยะเวลา 20 ปี จะได้นิตยสารทั้งหมด 600 ฉบับ

ขั้นที่ 5 ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างนิคยสารโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายคือสุ่มหยิบนิคยสารแต่ละรายชื่อ ตามรายปีที่กำหนดไว้ว่า รายชื่อละ 10 ฉบับต่อปี จะได้นิคยสารทั้งหมด 600 ฉบับ

ขั้นที่ 6 ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มเปิดหาข้อมูลจากนิคยสาร 600 ฉบับ ต้องเปิดหาข้อมูลฉบับละ 5 ครั้ง รวม 3,000 ครั้ง

2.2 ผู้วิจัยรวบรวมภาษาสะท้อนสังคมในนิคยสารไทย โดยวิธีที่ผู้วิจัยต้องอ่านเนื้อหาที่ได้อย่างน้อย 1 ครั้ง เพื่อสำรวจว่าเนื้อหาดังกล่าวมี “ภาษาสะท้อนสังคม” หรือไม่ แล้วบันทึกภาษาสะท้อนสังคมนั้นลงสมุดบันทึกไว้

การจัดระเบียบข้อมูล

ผู้วิจัยนำภาษาสะท้อนสังคมที่ได้มาจัดระเบียบข้อมูล โดยวิธีการดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิคยสารไทย ระหว่าง พ.ศ. 2530 -2550 นั้นผู้วิจัยต้องจัดหมวดหมู่ของข้อมูลใน 2 ขั้นตอน เพราะต้องการศึกษาข้อมูลถึงบริบททางสังคมความสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอบริบททางสังคมกับประเภทของนิคยสารไทยและสภาพการณ์ในสังคมที่มีผลก่อให้เกิดเหตุการณ์ในการสื่อสาร ดังนั้นจึงต้องจัดหมวดหมู่ตามเกณฑ์ด้านสังคมและจัดหมวดหมู่โดยแบ่งตามเหตุการณ์ที่สำคัญ มี 2 ขั้นตอนได้แก่ จัดตามเหตุการณ์ และจัดตามบริบททางสังคมดังนี้

ขั้นที่ 1 ขึ้นจัดหมวดหมู่กลุ่มข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งตามเหตุการณ์ที่สำคัญทางการเมืองและเศรษฐกิจเป็น 5 ช่วง ได้แก่

ช่วงที่ 1 พ.ศ. 2530 จนถึงการทำรัฐประหารในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534
ในกรณีที่ เป็นหัวเรื่องจะใช้เขียนดังข้างต้นซึ่งหากไม่ใช่เป็นหัวเรื่องจะเรียกว่า ช่วงที่ 1

ช่วงที่ 2 ระยะเวลาหลังจากการเกิดรัฐประหาร พ.ศ. 2534 จนถึงเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 (พฤษภาทมิฬ) ในกรณีที่ เป็นหัวเรื่องจะใช้เขียนดังข้างต้นซึ่งหากไม่ใช่เป็นหัวเรื่องจะเรียกว่า ช่วงที่ 2

ช่วงที่ 3 ระยะเวลาหลังจากเกิดเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองในเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2535 (พฤษภาทมิฬ) จนถึงวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 (วิกฤต้มยำกุ้ง) ในกรณีที่ เป็นหัวเรื่องจะใช้เขียนดั่งข้างต้นซึ่งหากไม่ใช่เป็นหัวเรื่องจะเรียกว่า ช่วงที่ 3

ช่วงที่ 4 ระยะเวลาหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 (วิกฤต้มยำกุ้ง) จนถึง การทำรัฐประหาร เดือนกันยายน พ.ศ. 2549 ในกรณีที่ เป็นหัวเรื่องจะใช้เขียนดั่งข้างต้นซึ่งหาก ไม่ใช่เป็นหัวเรื่องจะเรียกว่า ช่วงที่ 4

ช่วงที่ 5 ระยะเวลาหลังจากเกิดรัฐประหารเดือนกันยายนพ.ศ. 2549- พ.ศ. 2550 ในกรณีที่ เป็นหัวเรื่องจะใช้เขียนดั่งข้างต้นซึ่งหากไม่ใช่เป็นหัวเรื่องจะเรียกว่า ช่วงที่ 5

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยจัดหมวดหมู่ ข้อมูลโดยจำแนกกลุ่มข้อมูลตามเกณฑ์บริบททางสังคมโดย พิจารณาเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านศาสนา

2. วัตถุประสงค์ที่ 2 ศึกษาลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย ระหว่าง พ.ศ. 2530 -2550 นั้น ผู้วิจัยจำแนกกลุ่มข้อมูลตามแนวทางศึกษาลักษณะการใช้ภาษา ที่หลากหลาย เพื่อนำเสนอเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม โดยแบ่งเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ 1) การใช้ คำ 2) การใช้สำนวนโวหารและภาพพจน์ในการเขียน และ 3) วิธีการใช้ภาษาที่นำเสนอเพื่อสะท้อน สังคม นำเสนอโดยแบ่งตามลักษณะด้านสังคมแบ่งเป็น 5 หัวข้อ ได้แก่ 1) ลักษณะการใช้ภาษาของ ภาษาสะท้อนสังคมด้านครอบครัว 2) ลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมด้านการเมืองการ ปกครอง 3) ลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมด้านเศรษฐกิจ 4) ลักษณะการใช้ภาษาของ ภาษาสะท้อนสังคมด้านการศึกษา และ 5) ลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมด้านศาสนา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการประมวลแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกณฑ์การศึกษาวิเคราะห์ ผู้วิจัยจำแนกตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในการศึกษา คือ

1.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาษาสะท้อนสังคมในนิยายสารไทย

ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีวาทกรรมเชิงวิพากษ์ในประเด็นการวิเคราะห์วาทกรรมจากสื่อตามแนวคิดของนอร์แมน แฟร์คลัฟ (Norman Fairclough) มาเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาสะท้อนสังคมกับสื่อ ส่วนด้านสังคมผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับสถาบันพื้นฐานทางสังคมตามแนวคิดของ จานส์ อีดิวัลสัน และคณะ แนวคิดของนิเทศตินะกุล แนวคิดของ สัญญา สัญญาวิวัฒน์ และแนวคิดของ ทศนีย์ ทองสว่างใช้เป็นเกณฑ์ด้านบริบททางสังคมโดยแบ่งเป็น 5 ด้านได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านศาสนา และใช้แนวคิดเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่สำคัญทางการเมืองและเศรษฐกิจมาเป็นกรอบในการแบ่งช่วงเวลาศึกษาภาษาสะท้อนสังคมโดยแบ่งได้เป็น 5 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 ช่วงที่ 2 ช่วงที่ 3 ช่วงที่ 4 และช่วงที่ 5 ดังที่กล่าวไว้แล้วในการจัดระเบียบข้อมูล

1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมในนิยายสารไทย

ผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดในเรื่องลักษณะของนิยายสาร โดยผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดของ จันทนา ทองประยูร และมนวิภา วงจรูระ มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาสมมติฐานที่ว่า ภาษาสะท้อนสังคมในนิยายสารไทยนั้นมีลักษณะการใช้ภาษาที่หลากหลายเพื่อนำเสนอเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ส่วนลักษณะการใช้ภาษานั้นผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอแนวทางศึกษาลักษณะการใช้ภาษาที่หลากหลายเพื่อนำเสนอเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมโดยแบ่งเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ 1) การใช้คำ 2) การใช้สำนวนโวหารและภาพพจน์ในการเขียน และ 3) วิธีการใช้ภาษาที่นำเสนอเพื่อสะท้อนสังคม นำเสนอโดยแบ่งตามลักษณะด้านสังคมแบ่งเป็น 5 หัวข้อ ได้แก่ 1) ลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมด้านครอบครัว 2) ลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมด้านการเมืองการปกครอง 3) ลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมด้านเศรษฐกิจ 4) ลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมด้านการศึกษา และ 5) ลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมด้านศาสนา โดยใช้กรอบแนวคิดตามลำดับดังนี้ 1) การใช้คำตามกรอบแนวคิดของสวานิชย์ ยมาภัย และคณะ 2) การใช้สำนวนโวหารและภาพพจน์ในการเขียนตามกรอบแนวคิดของ สุจิตรา จงสถิตวัฒนา และ 3) วิธีการใช้ภาษาที่นำเสนอเพื่อสะท้อนสังคมตามกรอบแนวคิดของ สมปราชญ์ อัมมะพันธ์ และสายทิพย์ นุกูลกิจ

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสาร ระหว่าง พ.ศ. 2530-2550 มาวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิด และทฤษฎีในวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ทั้งในเรื่องภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย และลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยโดยใช้เกณฑ์ที่วางไว้เป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย

การเสนอผลการวิจัย

เมื่อได้ผลการวิจัยตามขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยในลักษณะการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ โดยยกข้อความในนิตยสารที่ปรากฏมาเป็นตัวอย่างประกอบเพื่อสนับสนุนการตีความและการอธิบายความ

บทที่ 3

ภาษาสะท้อนสังคมในนิยายสารไทย ระหว่าง พ.ศ. 2530 -2550

ในบทนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ เพื่อศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิยายสารไทย ระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550 โดยแบ่งการนำเสนอเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การตรวจเอกสาร และการเสนอผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยจะนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

การตรวจเอกสาร

ผู้วิจัยนำเสนอส่วนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาษาสะท้อนสังคมในนิยายสารไทย ระหว่าง พ.ศ. 2530 -2550 โดยแบ่งเป็น 5 หัวข้อ ได้แก่ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวาทกรรมแนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนทางภาษาและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความหมายของสังคม และการแบ่งสังคม การสื่อสารทางสังคม และเหตุการณ์ที่สำคัญทางการเมืองและเศรษฐกิจ ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คืองานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะทางสังคม และการสื่อสารทางสังคมผู้วิจัยนำเสนอเป็นรายชื่อตามลำดับดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวาทกรรม

1.1.1 วาทกรรมและการวิเคราะห์วาทกรรม

1.1.2 แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรมแนวทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis)

1.1.3 แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรมจากสื่อ

1) วิเคราะห์สภาพการณ์ในการสื่อสาร (Analysis of Communication Events)

2) วิเคราะห์แบบแผนการใช้ภาษา (Analysis of the Order of Discourse)

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนทางภาษาและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Language Planning and Social change)

1.3 ความหมายของสังคมและบริบททางสังคม

1.4 แนวคิดเรื่องการสื่อสารกับสังคม

1.5 เหตุการณ์ที่สำคัญทางการเมืองและเศรษฐกิจ

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 งานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะทางสังคม และการสื่อสารทางสังคม

โดยมีสาระดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวาทกรรม

ผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวาทกรรมในการพิจารณาถึงภาษาสะท้อนสังคมในนิคตสารไทยระหว่าง พ.ศ. 2530 – 2550 เพื่อร่วมอธิบายถึงเหตุปัจจัยที่สัมพันธ์กับภาษาสะท้อนสังคมในนิคตสารไทย

1.1.1 วาทกรรมและการวิเคราะห์วาทกรรม วาทกรรมถูกนำมาใช้ศึกษาโครงสร้างของภาษา หน้าที่ และรูปแบบของภาษาโดยนักภาษาศาสตร์ แต่สำหรับ Foucault (1970) ซึ่งให้เห็น

การผูกโยงของเหตุผลกับอำนาจว่า องค์ความรู้ในแต่ละยุคสมัยอยู่ภายใต้กรอบ และมุมมองแบบหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า วาทกรรม วาทกรรมเป็นกรอบของการนิยามความเป็นจริง ประกอบไปด้วยกระบวนการและปฏิบัติการทางสังคมที่มารองรับชุดของความจริง ซึ่งความรู้ทุกชนิดสามารถแปรมาเป็นเครื่องมืออำนาจได้ นอกจากวาทกรรมจะศึกษาภาษายังรวมถึงวิธีคิด ทัศนคติของการวาทกรรมและสถาบัน วาทกรรมจึงมีความสำคัญในการสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของคนจากวิธีคิดและคำพูด ตลอดจนการนำไปสู่การควบคุมทางสังคม กระบวนการของวาทกรรมจึงมีมากกว่าคำพูดหรือภาษา แต่รวมเอาการผลิตทางประวัติศาสตร์ มีการรวมถึงแนวคิด แก่น และชนิดของถ้อยแถลงเข้าไว้ด้วยกันซึ่งเรียกว่าเป็นการก่อรูปของวาทกรรม

แม้ว่าในเบื้องต้นจะเป็นการศึกษาวาทกรรมทางจิตเวช แต่ก็ยังได้มีการอธิบายถึงอำนาจ วาทกรรมของรัฐและปฏิบัติการทางวาทกรรมที่สามารถอ้างความชอบธรรมในการดำเนินงานต่าง ๆ ผ่านความรู้ที่ดำรงอยู่ในสังคม การพยายามค้นหาความเป็นไปของอำนาจ ที่มาในรูปของความรู้ที่อยู่ในการพัฒนานั้นจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาโดยวิธีการหรือสร้างซึ่งต้องอาศัยการตีความบริบทของสถานการณ์นั้นด้วย การศึกษาแนวนี้ศึกษาและอธิบายถึงการก่อสร้างทางความคิดและการตีความของการคิดและมองว่าปัญญาชนเป็นผู้ผลิตความรู้ขึ้นซึ่งเป็นสิ่งที่มีพลังอำนาจสามารถผลักดันให้คนเชื่อหรือปฏิบัติตามได้

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร (2549: 19-20) ได้สรุปความหมายของวาทกรรมไว้ว่า หมายถึง ระบบและกระบวนการในการสร้าง/ผลิต (Constitute) เอกถัักษณ์ ความหมายให้กับสรรพสิ่งต่างๆ ในสังคมที่ห่อหุ้มเราอยู่ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความจริง อำนาจ หรือตัวตนของเราเอง

จากแนวคิดดังกล่าวนี้ดุษฎีสารจึงเป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่งที่นำเสนอวาทกรรม ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมีความสัมพันธ์กับการวิเคราะห์วาทกรรมแนวทฤษฎีวิพากษ์เพราะเป็นการวิเคราะห์ภาษาและสื่อ

1.1.2 แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรมแนวทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis) แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรมแนวทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis - CDA) เป็นการวิเคราะห์ห้วงวาทกรรมในเชิงวิพากษ์ คือการวิเคราะห์ความเป็นจริงรวมถึงปฏิสัมพันธ์ทางสังคมซึ่งมีภาษาบางส่วนถูกเรียบเรียงโดยวิธีเฉพาะการศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายพิเศษคือ

- 1) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและสังคม

2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการวิเคราะห์และการจำแนกแยกแยะเพื่ออธิบายหรือทำความเข้าใจการวิเคราะห์วาทกรรมแนวทฤษฎีวิพากษ์นี้จะเป็นการวิเคราะห์ภาษา และการสื่อความหมายของกระบวนการทางสังคมและปัญหาสังคม โดยไม่เน้นที่ภาษาหรือการใช้ภาษา แต่เน้นคุณลักษณะของภาษาที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ โครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม เป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทั้งด้านที่เป็นผู้ครอบงำและด้านที่ต่อต้านการครอบงำจึงมีความเป็นอิสระในการวิเคราะห์

นิตยสารเป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่งที่น่าเสนอวาทกรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำแนวคิดเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรมจากสื่อมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย

1.1.3 แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรมจากสื่อ ตามแนวคิดของ Fairclough (2003: 1-18) ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์วาทกรรมจากสื่อว่าประกอบไปด้วย องค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ การวิเคราะห์สภาพการณ์ในการสื่อสาร และการวิเคราะห์แบบแผนการใช้ภาษา

1) การวิเคราะห์สภาพการณ์ในการสื่อสาร (Analysis of Communication Events) โดยพิจารณาถึงปัจจัย 3 ประการคือ

1.1) ตัวบท (Text) ในที่นี้คือภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร การวิเคราะห์สภาพการณ์ในการสื่อสารของตัวบทเป็นการวิเคราะห์การสร้างความหมายในข่าว พยางค์ คำ ประโยค รวมทั้งรูปแบบของวาทกรรมที่ต่างเรียงร้อยเข้าด้วยกัน เพราะรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปย่อมมีผลให้ความหมายเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย จากตัวบทดังกล่าว ยังสามารถวิเคราะห์สิ่งที่อยู่ในตัวบทได้ 3 ประเด็นหลักที่สำคัญคือวาทกรรมนำเสนออะไรสู่สภาพสังคมและเกิดผลอย่างไร การนำเสนอในที่นี้คือ การนำเสนอเกี่ยวกับความคิด ระบบ ความรู้ ความเชื่อให้กับสังคมซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นถึงสภาพความเป็นจริงของสังคมในขณะนั้นและยังวิเคราะห์ด้วยการนำเสนอดังกล่าวได้ก่อให้เกิดผลอย่างไรต่อสังคม และทำไมถึงได้เลือกนำเสนอประเด็นดังกล่าวทั้งนี้เพื่อจะได้เข้าใจตัวบทได้มากยิ่งขึ้นเนื่องจากตัวบทและบริบทต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน สิ่งที่ตัวบทเสนอย่อมมีผลกระทบต่อบริบท วาทกรรมสร้างลักษณะเฉพาะหรืออัตลักษณ์อะไรให้สังคม เพื่อศึกษาว่าตัวบทหรือตัวภาษาสามารถสร้างลักษณะเฉพาะอะไรผ่านสื่อ เพื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของตัวบทที่มีต่อบริบททางสังคม ตัวอย่างเช่น ชนชั้น (Class) เชื้อชาติ (Race) เพศสภาพ (Gender) เนื้อหาวาทกรรมในหนังสือพิมพ์แสดงถึงความสัมพันธ์ใด โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้สร้างวาทกรรมกับผู้รับวาทกรรม และความสัมพันธ์ระหว่างสื่อกับ

สถาบันสังคม ความสัมพันธ์ที่แฝงอยู่ในตัวเนื้อหา สามารถบ่งบอกได้ว่าวาทกรรมนั้นๆ มีอิทธิพลอย่างไรกับสังคม ถ้าหากเนื้อหาของวาทกรรมแสดงถึงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด โอกาสที่ผู้รับสารจะเกิดปฏิสัมพันธ์กับตัวบท และมีผลไปยังผู้ส่งสารเกิดขึ้นได้ง่าย

1.2) การปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourse Practice) เป็นการวิเคราะห์กระบวนการสร้างตัวบท (Text Production) ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร นำเอาบริบททางสังคม สิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นลักษณะทางสังคม วัฒนธรรม มาสร้างเป็นวาทกรรมได้อย่างไร มีการถ่ายทอดออกมาอย่างไร และวิเคราะห์การบริโภคตัวบท (Text Consumption) รวมทั้งช่องทางการสื่อสาร วิเคราะห์ได้ 2 มุมมองคือ สภาพการณ์ในการสื่อสารมีผลต่อแบบแผนการใช้ภาษาอย่างไร ผลที่เกิดขึ้นจากแบบแผนการใช้ภาษา ช่วยในการสร้างขอบเขต ความสัมพันธ์ และโครงสร้างอย่างไร ทั้งนี้เนื่องจากสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป กระบวนการสร้างวาทกรรมย่อมเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ดังนั้นเมื่อบริบทเปลี่ยนแปลงไป ตัวบทย่อมเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยการเข้าใจในบริบทจะทำให้เข้าใจตัวบทได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

1.3) การปฏิบัติการทางสังคมวัฒนธรรม (Sociocultural Practice) วิเคราะห์ถึงบริบทที่ส่งผลให้เกิดวาทกรรม เช่น ปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมือง

2) การวิเคราะห์แบบแผนการใช้ภาษา (Analysis of the Order of Discourse) เป็นการวิเคราะห์วาทกรรม เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของวาทกรรมในขณะที่มีการวิเคราะห์สถานการณ์ในการสื่อสาร (Analysis of Communication Events) เป็นการวิเคราะห์เพื่อศึกษาถึงคุณสมบัติของวาทกรรม การวิเคราะห์แบบแผนการใช้ภาษานี้เป็นการวิเคราะห์ลักษณะและประเภทของวาทกรรมว่าอยู่ในลักษณะใด รูปแบบใด โดยแยกออกเป็น 2 ประเด็นดังนี้

2.1) ความสัมพันธ์แบบตัวเลือก (Choice Relation) เป็นการวิเคราะห์ว่าเหตุใดสื่อถึงนำเสนอรูปแบบการใช้ภาษาในลักษณะดังกล่าว เพราะสื่อแต่ละประเภทต่างก็มีลักษณะต่างกัน เช่น การเสนอข่าว สารคดี ละคร เกมโชว์ ต่างก็มีลักษณะการใช้ภาษาที่ต่างกัน นำเสนอที่ไม่เหมือนกัน จึงต้องพิจารณาในประเด็นนี้ เพราะจะทำให้เข้าใจวาทกรรมมากยิ่งขึ้นความสัมพันธ์แบบโยงใย (Chain Relation) เป็นการวิเคราะห์สภาพการณ์

2.2) ในการสื่อสารของสื่อว่า มีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ของสื่ออย่างไร เกิดผลกระทบอย่างไร หรือวาทกรรมที่สร้างขึ้นมามีความต่อเนื่อง โยงใยซึ่งกันและกันในลักษณะ

ใด หรืออีกนัยหนึ่ง คือ เป็นการหาความสัมพันธ์ที่เกิดในวาทกรรม เช่น สภาพการณ์ในสังคม มีผลก่อให้เกิดเหตุการณ์ในการสื่อสาร

จากแนวคิดของนอร์แมน แฟร์คลัฟ (Norman Fairclough) ข้างต้นกล่าวถึง องค์ประกอบที่สำคัญในการวิเคราะห์วาทกรรมจากสื่อว่ามี 2 ประการคือ การวิเคราะห์สภาพการณ์ ในการสื่อสาร และการวิเคราะห์แบบแผนการใช้ภาษา ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ กล่าวคือ การวิเคราะห์สภาพการณ์ในการสื่อสารนั้นผู้วิจัยจะนำเสนอในประเด็นของบริบททาง สังคมที่ภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยนำเสนอระหว่างพ.ศ. 2530-2550 และส่วนการวิเคราะห์ แบบแผนการใช้ภาษานั้นผู้วิจัยจะนำเสนอในประเด็นของความสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอบริบท ทางสังคมกับประเพณีนิตยสารไทย

ดังนั้นผู้วิจัยจะเสนอภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยระหว่างพ.ศ.2530-2550 โดยแบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ 1.บริบททางสังคมที่เนื้อหาในนิตยสารไทยนำเสนอระหว่าง พ.ศ.2530 - 2550 และ2. ความสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอบริบททางสังคมกับประเพณีนิตยสารไทย ระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนทางภาษาและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Language Planning and Social Change)

เนื่องด้วยการสื่อสารเป็นสิ่งจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างมีการวางแผน ซึ่ง Cooper (1989: 164-167) ได้กล่าวถึง การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นร่วมกันกับการวางแผนการใช้ภาษาว่ามีความเกี่ยวเนื่องกัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นการปรากฏสังคมและ วัฒนธรรมรูปแบบใหม่ เป็นรูปแบบเฉพาะกลุ่ม เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงการวางแผนทางภาษานั้น ย่อมเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น ที่มาของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอันมีผลต่อการวางแผนการใช้ ภาษา ได้แก่ สภาพสิ่งแวดล้อม ประชากร การค้นพบหรือการประดิษฐ์นวัตกรรมใหม่ การถ่ายทอด ทางวัฒนธรรม ความคิด และการตัดสินใจของผู้ที่มีอำนาจ ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดดังกล่าว มาร่วม พิจารณาถึงลักษณะการใช้ภาษาที่สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นนี้ด้วย

1.3 ความหมายของสังคมและบริบททางสังคม

คำว่า “สังคม” มีนักวิชาการหลายคนได้ให้คำจำกัดความอย่างกว้างๆที่คล้ายคลึงกัน โดยผู้วิจัยสรุปสาระของความหมาย “สังคม” ว่าหมายถึง การที่คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมีความสัมพันธ์

อย่างใดอย่างหนึ่งที่รวมกัน เพื่อจุดประสงค์ใดจุดประสงค์หนึ่ง ความสัมพันธ์มีติดต่อกันไปจนเป็น ความผูกพัน และผู้ที่สัมพันธ์กันเกิดความสำนึกว่าเป็นสมาชิกร่วมกันในกลุ่มเดียวกันโดยแยกออก ได้จากกลุ่มอื่นๆ

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่าคำว่า “สังคม” มีความหมายอย่างกว้างซึ่งใน งานวิจัยนี้มีได้หมายถึงกลุ่มคนแต่หมายถึงบริบทต่างๆ ที่แวดล้อม

การศึกษาเกี่ยวกับสังคมนั้นต้องศึกษาถึงสถาบันทางสังคม กลุ่มทางสังคม และปัจจัย การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เพื่อช่วยในการแบ่งแยกส่วนต่างๆ ของสังคมออกจากกันจึงจะสามารถ ช่วยให้การวิเคราะห์พิจารณาบริบททางสังคมได้อย่างละเอียดและชัดเจนขึ้นจากการศึกษาค้นคว้า สามารถสรุปเกี่ยวกับความเหมือนและความต่างของการแบ่งสังคมออกเป็นส่วนๆ ได้ดังต่อไปนี้

แนวคิดของ สุพัตรา สุภาพ (2542: 64) กล่าวว่าโดยสรุปถึงสถาบันสังคมมี 6 สถาบัน คือ สถาบันครอบครัว สถาบันการเมืองการปกครอง สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา สถาบัน เศรษฐกิจ และสถาบันนันทนาการ สอดคล้องกับที่จุมพล หนีมพานิช (2534: 145-146) กล่าวถึงการ แยกประเภทหรือจำแนกกลุ่มสังคมเป็น 6 กลุ่มสังคม ได้แก่ ครอบครัว การเมืองการปกครอง ศาสนา การศึกษา เศรษฐกิจ และนันทนาการ

แนวคิดของ จำนงค์ อธิวัฒน์สิทธิ์ และคณะ (2545: 77-115) โดยสรุปกล่าวถึงสถาบัน สังคมพื้นฐาน 5 สถาบัน คือ สถาบันครอบครัว สถาบันการเมือง สถาบันเศรษฐกิจ สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา สอดคล้องกับที่ นิเทศ ดินะกุล (2551: 108-109) ได้กล่าวถึงสถาบันสังคมว่า โดยทั่วไปสังคมต่างๆ จะมีสถาบันพื้นฐานที่สำคัญอยู่ 5 สถาบัน คือ สถาบันครอบครัว สถาบัน การเมืองการปกครอง สถาบันเศรษฐกิจ สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนา สอดคล้องกับที่ สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2533: 206-208) กล่าวถึงการจำแนกกลุ่มสังคมประเภทหลักๆ ในสังคมเมือง ปัจจุบัน ได้แก่ ประเภทครอบครัวและเครือญาติ ประเภทการศึกษา ประเภทการเมืองและการ บริหาร ประเภทเศรษฐกิจ และประเภทศาสนา และสอดคล้องกับแนวคิดของ ทศนีย์ ทองสว่าง (2537: 95-183) โดยสรุปกล่าวถึงสถาบันสังคม 5 สถาบัน คือ สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันเศรษฐกิจ สถาบันการศึกษา และสถาบันการเมืองการปกครอง

ส่วนแนวคิดของสุริชัย หวันแก้ว (2551: 162-164) กล่าวถึงมูลเหตุของการเปลี่ยนแปลง ที่นักคิดและนักปรัชญา รวมทั้งคนทั่วไปกล่าวถึงปัจจัยต่างๆ 8 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ และดาราศาสตร์ ปัจจัยทางชีววิทยา ปัจจัยทางการเมืองและการทหาร ปัจจัยทางเทคโนโลยี ปัจจัย

ทางเศรษฐกิจ ปัจจัยศาสนาและอุดมการณ์ ความคิด ความเชื่อ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าการแบ่งกลุ่มที่มีความเหมือนกันใน 5 ด้าน คือ ครอบครัว การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ การศึกษา และศาสนา กลุ่มที่มีความแตกต่างกันใน 6 ด้าน ได้แก่ นันทนาการ ภูมิศาสตร์และดาราศาสตร์ ชีววิทยา เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม เมื่อพิจารณาการแบ่งกลุ่ม ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการแบ่งที่มีความเหมือนกันใน 5 ด้านนั้น สอดคล้องกับที่แนวคิดของจางง์ อี้ฉี และคณะ แนวคิดของนิเทศ ดินนะกุล แนวคิดของสัญญา สัญญาวิวัฒน์ และแนวคิดของ ทศนีย์ ทองสว่าง

ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดของจางง์ อี้ฉี และคณะ แนวคิดของนิเทศ ดินนะกุล แนวคิดของสัญญา สัญญาวิวัฒน์ และแนวคิดของ ทศนีย์ ทองสว่าง มาใช้เป็นเกณฑ์ในการแบ่งทางสังคม ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดเกณฑ์ทางสังคมเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านศาสนา

1.4 แนวคิดเรื่องการสื่อสารกับสังคม

การนำเสนอของนิเทศสารนั้นจัดว่าเป็นการสื่อสารทางสังคมอย่างหนึ่ง que สื่อสารมวลชนมุ่งนำเสนอเพื่อให้ผู้อ่านหรือคนในสังคมได้รับรู้ถึงเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่างๆ ในสังคม ซึ่งสื่อมวลชนย่อมมีหน้าที่ในการนำเสนอข้อเท็จจริง ความเป็นไปทางสังคม และสอดคล้องกับที่สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2533: 25-33) กล่าวโดยสรุปได้ว่า สื่อมวลชนมีหน้าที่ในการแจ้งข้อเท็จจริง วิพากษ์วิจารณ์สังคม การถ่ายทอดมรดกทางสังคม และกิจกรรมบันเทิง

แนวคิดเรื่องการสื่อสารกับสังคมจึงเป็นแนวคิดที่สัมพันธ์กับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับวาทกรรมจากสื่อ และสามารถนำมาช่วยในการอธิบายเกี่ยวกับการสื่อสารในช่วงระยะเวลาหนึ่งได้

1.5 เหตุการณ์ที่สำคัญทางการเมืองและเศรษฐกิจ

ผู้วิจัยสนใจศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิเทศสารไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปี พ.ศ. 2530 - 2550 จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารวงงานรัฐสภาของสำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

(2547) และสำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2551) สามารถสรุปได้ว่า ในระยะเวลา 20 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2530 -2550 มีนายกรัฐมนตรีรวม 9 คน ได้แก่

1.5.1 พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์ ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีสมัยที่ 3 เริ่มตั้งแต่วันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2529 – 28 เมษายน พ.ศ. 2531

1.5.2 พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี เริ่มตั้งแต่วันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2531–23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534

1.5.3 นายอานันท์ ปันยารชุน ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีสมัยที่ 1 ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2534-7 เมษายน พ.ศ. 2535 และสมัยที่ 2 ตั้งแต่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2535-23 กันยายน พ.ศ. 2535

1.5.4 พล.อ.สุจินดา คราประยูร ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีตั้งแต่วันที่ 7 เมษายน 2535-10 มิถุนายน พ.ศ. 2535

1.5.5 นายชวน หลีกภัย ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีสมัยที่ 1 ตั้งแต่วันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2535-13 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 และสมัยที่ 2 ตั้งแต่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2540-9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544

1.5.6 นายบรรหาร ศิลปอาชา ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2538-25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539

1.5.7 พล.อ. ชวลิต ยงใจยุทธ ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539-9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2540

1.5.8 พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี สมัยที่ 1 ตั้งแต่วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544-11 มีนาคม พ.ศ. 2548 และสมัยที่ 2 ตั้งแต่วันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2548-19 กันยายน พ.ศ. 2549 (ระยะเวลาหลังจาก 19 กันยายน พ.ศ. 2549 จนถึง 1 ตุลาคม พ.ศ. 2549 ก่อนการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีนั้นคณะรัฐประหารมีการแต่งตั้งคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติเป็นผู้บริหารราชการ)

1.5.9 พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2549-6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551

เมื่อศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่สำคัญในช่วงเวลาระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550 จะเห็นว่าประเทศไทยระยะเวลา 20 ปีนั้นประเทศไทยมีเหตุการณ์ที่สำคัญเกิดขึ้นมากมาย ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมและประชาชนไทยอย่างกว้างขวาง คือ เหตุการณ์ทางการเมือง และ เหตุการณ์ทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การทำรัฐประหารในปี พ.ศ. 2534 เหตุการณ์จลาจลทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 (พฤษภาทมิฬ) วิกฤตเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 (วิกฤตต้มยำกุ้ง) และ การทำรัฐประหารในปี พ.ศ. 2549

ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำเหตุการณ์ต่างๆ ดังกล่าวมาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งช่วงเวลาศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย ระหว่าง พ.ศ. 2530 – 2550 ซึ่งแบ่งช่วงศึกษาเป็น 5 ช่วง ได้แก่

1. ช่วงที่ 1 พ.ศ. 2530 จนถึงการทำรัฐประหารในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534
2. ช่วงที่ 2 ระยะเวลาหลังจากการเกิดรัฐประหาร พ.ศ. 2534 จนถึงเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 (พฤษภาทมิฬ)
3. ช่วงที่ 3 ระยะเวลาหลังจากเกิดเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 (พฤษภาทมิฬ) จนถึงวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 (วิกฤตต้มยำกุ้ง)
4. ช่วงที่ 4 ระยะเวลาหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 (วิกฤตต้มยำกุ้ง)จนถึงการทำรัฐประหาร เดือนกันยายน พ.ศ. 2549
5. ช่วงที่ 5 ระยะเวลาหลังจากเกิดรัฐประหาร พ.ศ. 2549 – พ.ศ. 2550

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 งานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะทางสังคม และการสื่อสารทางสังคม

ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงงานวิจัยที่เกี่ยวกับบริบทต่างๆ ทางสังคม และการสื่อสาร โดยมีผู้ทำวิจัยได้อย่างน่าสนใจและเกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ได้แก่ เรื่อง “รัฐทุนนิยมประชาธิปไตยชนชั้นกรรมพิไทย พ.ศ. 2535 – 2548: รัฐในฐานะเครื่องมือแห่งชนชั้นครอบงำ” ของทวีศักดิ์ สุรชาติธำรงรัตน์ (2550) “การสื่อสารทางการเมือง: ศึกษากรณีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทั่วไปของพรรคไทยรักไทย” ของนันทนา นันทวโรภาส (2548) “ผลกระทบวิกฤตเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์กับโลกทัศน์นักเขียนไทย: ภาพสะท้อนสังคมและการเมืองจากวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น” ของเกศินี จุฑาวิจิตร (2548) และ “การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยตนเอง ครอบครัว และชุมชน” ของศรีเมือง พลั่งฤทธิ์ (2547)

งานวิจัยของทวีศักดิ์ สุรชาติธำรงรัตน์ (2550) ได้ศึกษาการขับเคลื่อนของประเทศไทยในช่วงเวลา พ.ศ. 2535-2548 โดยมีได้เจาะจงศึกษารัฐบาลใดรัฐบาลหนึ่งเป็นการเฉพาะหรือการศึกษาตัวผู้ंनाในฐานะปัจเจก โดยวางอยู่บนสมมติฐานว่า การเปลี่ยนแปลงของพลังการผลิตและผลแห่งการต่อสู้ทางชนชั้น ซึ่งในงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นถึงความเป็นไปทางการเมือง โดยกล่าวถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวทางการเมือง ในช่วงระยะเวลา พ.ศ. 2535-2548

งานวิจัยของนันทนา นันทวโรภาส (2548) ศึกษาถึงบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ที่มีผลต่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง จากการศึกษาพบว่า การเลือกตั้งเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่มีพลวัตร (Dynamic) สูง ปัจจัยแห่งความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องอิงอยู่กับบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในแต่ละช่วงเวลา รวมทั้งศักยภาพการตอบโต้ (Counter) จากพรรคการเมืองคู่แข่งในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ไม่มีสูตรสำเร็จการเมือง ที่ใช้ได้ผลกับทุกเวลา ทุกโอกาส ทุกสถานที่ มีเพียงองค์ความรู้ที่พรรคการเมืองสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้อย่างยืดหยุ่น เพื่อกำหนดชัยชนะด้วยตัวของพรรคการเมืองเอง

งานวิจัยของเกศินี จุฑาวิจิตร (2548) ศึกษาถึงผลกระทบวิกฤตเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์กับโลกทัศน์นักเขียนไทย: ภาพสะท้อนสังคมและการเมืองจากวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น จุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่การวิเคราะห์เรื่องสั้นที่มีวิกฤตเศรษฐกิจซึ่งเริ่มต้นเมื่อปี พ.ศ. 2540 เป็นภูมิหลัง เพื่อประกอบสร้างภาพสะท้อนสังคมและการเมือง และโลกทัศน์ของนักเขียน จากการศึกษาสามารถเห็นภาพชีวิตที่สะท้อนจากเรื่องสั้นที่ชัดเจนที่สุด ได้แก่ ภาพชนชั้นกลาง

กับการสูญเสียความมั่นคงและความมั่นใจในชีวิต หลายเรื่องแสดงให้เห็นว่าแนวปฏิบัติทางพุทธศาสนาสามารถนำมาใช้ลดความฟุ้งซ่านเพื่อจะกลับไปใช้ชีวิตแบบเดิมอย่างมีพลังต่อไป และด้วยสำนักแห่งปัจเจกบุคคลนิยมคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพทางกฎหมายมากกว่าความเมตตาและกรุณา สังคมแบบทุนนิยม ภาพชนบทและวิถีชีวิตในชนบทที่สะท้อนเป็นภาพของความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและความภูมิใจของชาวชนบทในคุณค่าและภูมิปัญญาดั้งเดิมของท้องถิ่นในอดีต

ส่วนงานวิจัยของศรีเมือง พลังฤทธิ์ (2547) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยตนเอง ครอบครัว และชุมชน แสดงให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่ต้องการในระดับบุคคลประกอบด้วย การเตรียมเรื่องความรู้และการปฏิบัติตัวด้านสุขภาพตั้งแต่วัยเด็กต่อเนื่องถึงวัยสูงอายุ การเตรียมเรื่องการเงิน โดยการออมเงินหรือการสะสมเงินเข้ากองทุนตั้งแต่วัยทำงาน เพื่อเอื้อต่อการเป็นผู้สูงอายุที่สามารถพึ่งตนเองได้ และการเป็นผู้สูงอายุที่กระฉับกระเฉงเข้าร่วมกิจกรรมของครอบครัวและชุมชน ส่วนในระดับครอบครัวนั้น บุตรหลานควรมีความกตัญญูให้ความรักความอบอุ่น ให้การเลี้ยงดูเกื้อหนุนช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่โดยสมาชิกในครอบครัวควรมีความรู้และการปฏิบัติการตัวด้านสุขภาพเพื่อสามารถให้คำแนะนำข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับผู้สูงอายุ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่บ้าน และปฏิบัติต่อผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม อีกทั้งสนับสนุนและส่งเสริมผู้สูงอายุให้ยังคงมีบทบาทและเข้าร่วมกิจกรรมทั้งในครอบครัว และชุมชน สำหรับระดับชุมชนควรเน้นหลักการชุมชนเข้มแข็ง ประกอบด้วย การสนับสนุนและกระตุ้นผู้นำชุมชน และประชาชนให้ร่วมกันคิดร่วมกันสร้างกิจกรรม ตามความต้องการและสอดคล้องกับวิถีชีวิต โดยอาศัยภูมิปัญญาและทรัพยากรท้องถิ่น การเป็นแบบอย่างที่ดี เน้นการทำงานเชิงรุกในการพัฒนาองค์ความรู้และความร่วมมือกันดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวทั้งงานวิจัยของงานของทวีศักดิ์ สุรชาติธำรงรัตน์ นันทนา นันทวโรภาส และศรีเมือง พลังฤทธิ์ ที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถประมวลแนวคิดเกี่ยวกับบริบทต่างๆ ในสังคมที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันทั้งบริบทการเมือง เศรษฐกิจ ตลอดจนแนวทางในการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่วนงานวิจัยของเกศินี จุฑาวิจิตรทำให้ผู้วิจัยสามารถประมวลแนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบวิกฤตเศรษฐกิจ ภาพสะท้อนสังคม และการเมือง ทั้งนี้เพื่อนำมาใช้ในการประมวลภาพของบริบททางสังคมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลา ระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550 ซึ่งบริบททางสังคมนั้นๆ มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน

เสนอผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

ในบทนี้ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ เพื่อศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิคตสารไทยระหว่าง พ.ศ. 2530 -2550 กล่าวคือ นิคตสารเป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่งที่มีเนื้อหาที่หลากหลาย จึงปรากฏภาษาที่ใช้ในงานเขียนของนิคตสาร เพื่อใช้บรรยาย หรืออธิบายเรื่องราวหรือปรากฏการณ์ในสังคมอันสะท้อนให้เห็นลักษณะวิถีชีวิตในแต่ละช่วงสมัย

ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีวาทกรรมเชิงวิพากษ์ในประเด็นการวิเคราะห์วาทกรรมจากสื่อตามแนวคิดของนอร์แมน แฟร์คลัฟ (Norman Fairclough) ซึ่งกล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญในการวิเคราะห์วาทกรรมจากสื่อว่ามี 2 ประการคือ วิเคราะห์สภาพการณ์ในการสื่อสาร และวิเคราะห์แบบแผนการใช้ภาษา ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ กล่าวคือ การวิเคราะห์สภาพการณ์ในการสื่อสารนั้นผู้วิจัยจะนำเสนอในประเด็นของบริบททางสังคมที่ภาษาสะท้อนสังคมในนิคตสารไทยนำเสนอระหว่าง พ.ศ. 2530 – 2550 และ ส่วนการวิเคราะห์แบบแผนการใช้ภาษานั้นผู้วิจัยจะนำเสนอในประเด็นของความสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอบริบททางสังคมกับนิคตสาร

ดังนั้น ผู้วิจัยจะเสนอภาษาสะท้อนสังคมในนิคตสารไทย ระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550 โดยแบ่งเป็น 2 ประเด็นคือ 1.บริบททางสังคมที่ภาษาสะท้อนสังคมในนิคตสารไทยนำเสนอระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550 และ2. ความสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอบริบททางสังคมกับนิคตสารไทย ระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550 ผู้วิจัยจะเสนอผลการวิจัย ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. บริบททางสังคมที่ภาษาสะท้อนสังคมในนิคตสารไทยนำเสนอ ระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550

ผลการวิเคราะห์บริบททางสังคมที่ภาษาสะท้อนสังคมในนิคตสารไทยนำเสนอระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550 นั้นผู้วิจัยจะนำเสนอโดยแบ่งตามช่วงเวลาการศึกษา 5 ช่วง คือ

1.1 ช่วงที่ 1 พ.ศ. 2530 จนถึงการทำรัฐประหารในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534

1.2 ช่วงที่ 2 ระยะเวลาหลังจากการเกิดรัฐประหาร พ.ศ. 2534 จนถึงเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 (พฤษภาทมิฬ)

1.3 ช่วงที่ 3 ระยะเวลาหลังจากเกิดเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 (พฤษภาทมิฬ) จนถึงวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 (วิกฤต้มยำกุ้ง)

1.4 ช่วงที่ 4 ระยะเวลาหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 (วิกฤต้มยำกุ้ง) จนถึงการทำรัฐประหาร เดือนกันยายน พ.ศ. 2549

1.5 ช่วงที่ 5 ระยะเวลาหลังจากเกิดรัฐประหาร เดือนกันยายน พ.ศ. 2549 – พ.ศ. 2550

โดยมีสาระตามลำดับดังต่อไปนี้

1.1 ช่วงที่ 1 พ.ศ. 2530 จนถึงการทำรัฐประหารในพ.ศ. 2534

ช่วงที่ 1 นี้อยู่ในช่วงที่ พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์ ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีสมัยที่ 3 เริ่มตั้งแต่วันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2529-28 เมษายน พ.ศ. 2531 และพล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีโดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2531-23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 ซึ่งในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ถูกทำรัฐประหารยึดอำนาจการปกครองโดยกลุ่มอำนาจที่เรียกว่า คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ซึ่งแกนนำประกอบด้วย พล.อ. สุนทร คงสมพงษ์ พล.อ. สุจินดา คราประยูร พล.อ.อ. เกษตร โรจนนิล และ พล.อ. อิศระพงษ์ หนูนกักดิ์

ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 1 พบว่ามีบริบททางสังคมที่ภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย นำเสนอ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ และด้านศาสนา ผู้วิจัยจะนำเสนอบริบททางสังคมทั้ง 4 ด้าน ตามลำดับดังต่อไปนี้

1.1.1 ด้านครอบครัว ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 1 พบว่ามีการนำเสนอเกี่ยวกับบริบทด้านครอบครัว คือ นำเสนอถึงปัญหาเกี่ยวกับความบกพร่องในการทำหน้าที่ของครอบครัวอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจซึ่งทัศนีย์ ทองสว่าง (2537: 98) กล่าวถึงหน้าที่ของครอบครัวว่า

. . . ในสังคมดั้งเดิม (Primitive Society) ครอบครัวต้องทำหน้าที่ป้องกันสมาชิกให้พ้นภัยพิบัติต่างๆ ทำการผลิตและแจกจ่ายเครื่องอุปโภคบริโภคแก่สมาชิก ตลอดจนการปลูกฝัง

ความศรัทธาความเชื่อในลัทธิต่างๆ อีกด้วย ในปัจจุบันนี้ครอบครัวต้องทำหน้าที่เพิ่มขึ้น จากเดิมหลายประการ โดยเฉพาะเกี่ยวกับทางด้านการศึกษา และการอนุรักษ์ ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีของชาติให้คงอยู่ตลอดไป ...

แนวคิดของทศนิย ทองสว่าง สอดคล้องกับแนวคิดของปกรณ มณีปกรณ (2549: 97) ที่กล่าวถึงหน้าที่สำคัญด้านครอบครัวว่า

...หน้าที่สำคัญด้านครอบครัวอย่างน้อยมีอยู่ 4 ประการ คือ 1. ให้กำเนิดแก่มนุษย์ด้วยการ ขยายเผ่าพันธุ์ตามธรรมชาติ 2. อบรมเลี้ยงดูบุตรเพื่อให้เติบโตขึ้นมาเป็นสมาชิกที่ดีของ สังคม 3. แสวงหาปัจจัยเพื่อการยังชีพให้แก่สมาชิกของครอบครัวอย่างพอเพียง และ 4. ให้ความรักความอบอุ่นแก่สมาชิกของครอบครัว รวมทั้งช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกันยาม ทุกข์ยากหรือภายใต้ภาวะวิกฤติต่างๆ ถ้าครอบครัวมีหน้าที่ทุกประการได้ดี สมาชิกของ ครอบครัวก็จะอยู่ดี กินดี มีความสุข เด็กๆ ก็จะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในสังคมต่อไปในอนาคต จะ ส่งผลให้สังคมโดยรวมเป็นสังคมที่น่าอยู่ มีพลังและพัฒนาไปด้วยดี ในทางตรงกันข้าม หากครอบครัวทำหน้าที่บกพร่องไม่ว่าในข้อใดข้อหนึ่งในสี่ข้อดังกล่าวข้างต้น สมาชิก ครอบครัวก็จะไม่มีความสุขและอาจกลายเป็นปัญหาสังคมได้เมื่อครอบครัวจำนวนมากทำ หน้าที่บกพร่องต่อเนื่องเป็นเวลานาน...

จากการศึกษาเนื้อหาในนิตยสารไทยพบว่ามีการนำเสนอเนื้อหาที่กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับ เด็ก และเยาวชน กล่าวคือ วิทยากร เชิงกุล (2532: 18) ได้กล่าวถึงการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่มี ผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนไทยโดยกล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเบื้องต้นนั้นเป็นปัญหาเกี่ยวกับการ ขาดผู้เลี้ยงดูและขาดการเลี้ยงดูที่ดี ดังความว่า

. . . เด็กและเยาวชนในประเทศไทย ในปัจจุบันกำลังเผชิญกับปัญหาหลายด้านตั้งแต่ การขาดผู้เลี้ยงดูและการเลี้ยงดูที่ดี ทั้งในแง่อาหาร สภาพชีวิต และความเป็นอยู่และจิตใจ ในแง่ความรักความอบอุ่นมั่นคง. . . ผู้ใหญ่ก็สนใจเฉพาะปัญหาเศรษฐกิจการเมือง การทำมาหาเลี้ยงชีพ...

(สยามรัฐฯ, 3-9 ธ.ค. 2532: 18)

จากข้อความข้างต้นผู้เขียนเลือกใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมาเพื่อแจ้งให้ผู้อ่านทราบว่าใน ปัจจุบันเด็กและเยาวชนไทยกำลังเผชิญกับปัญหาหลายด้าน เป็นการใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมา

คือ ใช้ข้อความว่า “การขาดผู้เลี้ยงดูและการเลี้ยงดูที่ดี ทั้งในแง่อาหาร สภาพชีวิต และความเป็นอยู่ และจิตใจในแง่ความรักความอบอุ่นมั่นคง” ข้อความดังกล่าวจึงเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความบกพร่องในการทำหน้าที่ของครอบครัวซึ่งเมื่อพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวข้างต้นกับหน้าที่ของครอบครัวตามแนวคิดของ ทศนีย์ ทองสว่าง และปกรณ์ มณีปกรณ์แล้วจะเห็นได้ว่าเกิดความบกพร่องในการทำหน้าที่ของครอบครัว 3 ประการ กล่าวคือ

1. ข้อความที่กล่าวถึง “การขาดผู้เลี้ยงดู” เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความบกพร่องเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว

2. ข้อความที่กล่าวถึง “ขาดการเลี้ยงดูที่ดี ทั้งในแง่อาหาร สภาพชีวิต และความเป็นอยู่” เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความบกพร่องเกี่ยวกับการแสวงหาปัจจัยเพื่อการยังชีพให้แก่สมาชิกของครอบครัวอย่างพอเพียง

3. ข้อความที่กล่าวถึง “ขาดการเลี้ยงดูที่ดีด้านจิตใจในแง่ความรักความอบอุ่นมั่นคง” เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความบกพร่องเกี่ยวกับการให้ความรักความอบอุ่นแก่สมาชิกของครอบครัว รวมทั้งการช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกันยามทุกข์ยากหรือภายใต้ภาวะวิกฤติต่างๆ

ประเด็นปัญหาด้านครอบครัวที่เกิดขึ้นดังกล่าวมีความเชื่อมโยงกับบริบทด้านเศรษฐกิจการเมือง กล่าวคือ ปัจจัย 4 ไม่ว่าจะเป็นอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย หรือยารักษาโรค ตลอดจนการมุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นหลักและความเจริญทางเทคโนโลยีต่างๆมากขึ้น จึงเป็นปัจจัยที่สนับสนุนและกระตุ้นให้คนในสังคมบริโภคมากขึ้นมีความต้องการทางวัตถุมากขึ้นจึงต้องหาเงินให้มากขึ้น สมาชิกในครอบครัวต้องอาศัยเงินเป็นปัจจัยสำคัญในการซื้อหาสิ่งต่างๆ ดังนั้นพ่อ แม่ ผู้ปกครองจึงต้องมีภาระหน้าที่ในการแสวงหาเงินเพื่อตอบสนองความต้องการดังกล่าวการแสวงหาเงินจึงเป็นสิ่งที่ครอบครัวต่างๆ ต้องสนใจเป็นพิเศษ ดังนั้นแล้วพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน และเมื่อมีสมาชิกภายในครอบครัวมากขึ้นย่อมมีการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นด้วยรายได้ที่ได้รับมาไม่เพียงพอกับรายจ่ายที่มากขึ้น เพื่อให้มีเงินใช้ให้มากขึ้นจึงต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ไม่มีเวลาอบรมเลี้ยงดูลูกทำให้ลูกขาดความอบอุ่นทางจิตใจ ทั้งนี้ยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงสวัสดิการทางสังคมที่รัฐบาลกำหนดขึ้นนั้นยังไม่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนนั้นไม่ได้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะกลุ่มเท่านั้นแต่เชื่อมโยงถึงปัญหาด้านเศรษฐกิจและการเมืองของคนทั้งสังคมที่ควรให้ความสนใจและรับผิดชอบให้มากขึ้น

ในช่วงเวลาที่เนื้อหาของนิตยสารนำเสนอดังกล่าวเป็นช่วงระยะเวลาที่รัฐบาลของ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ พยายามมุ่งเน้นในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจโดยมุ่งหวังให้ประเทศไทย กลายเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่หรือที่เรียกว่า นิกส์ (NICS) ซึ่งขณะเดียวกันในสังคมไทยก็เกิด ปัญหาด้านครอบครัวอันเป็นผลกระทบที่มาจากการมุ่งเน้นพัฒนาด้านเศรษฐกิจเช่นกัน ดังนั้น การนำเสนอเนื้อหาในนิตยสารดังกล่าว จึงเป็นการสะท้อนให้ผู้อ่านได้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นมา พร้อมๆ กันกับการมุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

1.1.2 ด้านการเมืองการปกครอง ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 1 พบว่านำเสนอเกี่ยวกับ ด้านการเมืองการปกครองใน 2 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง และการแก้ปัญหา ด้านการเมืองการปกครอง ผู้วิจัยจะเสนอเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครองใน 2 ประเด็นตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1) ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง ปัญหาด้านการเมืองการปกครองเป็น ปัญหาหนึ่งที่ปรากฏในนิตยสารไทยช่วงที่ 1 ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่ามีการนำเสนอปัญหาด้าน การเมืองการปกครอง 3 ประการ ได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายใน ปัญหาที่เกิดจากความ ขัดแย้งภายนอก และปัญหาเกี่ยวกับทุจริตของรัฐบาล ผู้วิจัยจะเสนอปัญหาที่เกี่ยวกับด้านการเมือง การปกครองตามลำดับดังต่อไปนี้

ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายใน เป็นปัญหาด้านการเมืองการปกครองที่ เกิดจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในคณะรัฐบาล สถาบัน หน่วยงาน หรือคณะทำงานที่ดำเนินการ เกี่ยวกับการบริหารประเทศ เนื้อหาของนิตยสารในช่วงที่ 1 พบว่ามีปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้ง ภายในคณะรัฐบาลหรือในหน่วยงานของรัฐ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“สนิมการเมือง อันเนื่องแต่ความแตกแยกในพรรคประชาธิปไตยและพรรคร่วม รัฐบาล”

(สยามรัฐฯ, 10-16 ก.ย. 2532: 6)

จากข้อเรื่องข้างต้นเป็นการแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายในคณะรัฐบาล กรณีที่พรรคร่วมรัฐบาลขัดแย้งกันในสมัยที่ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ หัวหน้าพรรคชาติไทย

ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ปัญหาความขัดแย้งมีจุดเริ่มต้นมาจากญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ ส.ส. พรรคประชาธิปัตย์ ในประเด็นเกี่ยวกับการซื้อปุยอย่างมีเงื่อนไข ในกรณีนี้มีนายชวน หลีกภัย และนายเจริญ คันธวงศ์ ส.ส. พรรคประชาธิปัตย์ ออกมาพูดในลักษณะที่กล่าวเปิดเผยเกี่ยวกับเรื่องที่มี ส.ส. พรรคร่วมรัฐบาลบางท่านเรียกเงินจำนวน 5 ล้านบาทจากพล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ เพื่อให้ ส.ส. ลงคะแนนไว้วางใจ พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ ในกรณีการซื้อปุยดังกล่าว ปรากฏว่ามี ส.ส. กลุ่มอีสานบางคนไม่พอใจในคำพูดของนายชวน หลีกภัย และนายเจริญ คันธวงศ์ จึงทำให้เกิดเป็นปมขัดแย้งในพรรคประชาธิปัตย์และพรรคร่วมรัฐบาล

จากการนำเสนอเรื่องดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามีลักษณะการใช้คำอย่างตรงไปตรงมาเพื่อให้เห็นถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นดังในข้อความว่า “ความแตกแยกในพรรคประชาธิปัตย์และพรรคร่วมรัฐบาล” ซึ่งสื่อมวลชนเลือกใช้คำว่า “ความแตกแยก” มาสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นภายในของคณะรัฐบาลซึ่งเกิดมาจากความแตกแยกของ ส.ส. พรรคประชาธิปัตย์กับ ส.ส. พรรคร่วมรัฐบาล

นอกจากนี้ยังเป็นการสะท้อนให้เห็นภาพของผู้เขียนที่มองการเรียกเงินของ ส.ส.พรรคร่วมรัฐบาลเพื่อให้ลงมติไว้วางใจ พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ ในกรณีการซื้อปุยนั้นว่าเป็นมลทินทางการเมืองโดยใช้คำว่า “สนิมการเมือง” ในชื่อเรื่องดังกล่าวด้วย กล่าวคือ ผู้เขียนใช้ภาษาทำให้เกิดภาพพจน์ โดยสังเกตจากการใช้คำว่า “สนิมการเมือง” เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจและเห็นภาพได้ชัดเจน ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

ผู้เขียนใช้คำว่า “สนิม” เป็นภาพแทนปัญหาที่เกิดขึ้นทางการเมือง ซึ่งคำว่า “สนิม” ในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานฉบับ พ.ศ. 2542 (2546: 1121) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ส่วนของผิวโลหะที่แปรสภาพไปจากเดิม เนื่องด้วยปฏิกิริยาเคมีเป็นสาเหตุให้เกิดการผุกร่อน, มลทิน”

ดังนั้นอนุมานได้ว่า “สนิมการเมือง” ในที่นี้จึงหมายถึง มลทินทางการเมืองที่กัดกร่อนคณะรัฐบาลไปทีละน้อยทำให้คณะรัฐบาลนี้ขาดเสถียรภาพ กล่าวคือ “สนิมการเมือง” เป็นการใช้อยู่วาทกรรม โดยใช่วิธีอุปมาอุปไมย เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจและเห็นภาพได้ชัดเจนโดยเปรียบเทียบเหตุการณ์ที่ ส.ส. เรียกเงินจากพล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ เพื่อให้ ส.ส. ลงคะแนนไว้วางใจ พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ในกรณีการซื้อปุยนั้น เป็นมลทินทางการเมืองที่กัดกร่อนคณะรัฐบาลไปทีละน้อยทำให้คณะรัฐบาลของ พล.อ. ชวน หลีกภัย ขาดเสถียรภาพ เหมือนกับเป็นสนิมที่กัดกร่อนโลหะให้ผุกร่อน

บรรณาธิการของนิตยสารเลือกนำเสนอกรณีที่ นายชวน หลีกภัย และนายเจริญ คันธวงศ์ ส.ส. พรรคประชาธิปัตย์ ออกมาพูดมานำเสนอนั้นไม่เพียงแต่สะท้อนให้เห็นปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายในคณะรัฐบาลเท่านั้น แต่ยังเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งที่มีที่มาจากความขัดแย้งภายในของพรรคประชาธิปัตย์ ระหว่าง พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ กับนายประจวบ ไชยสาส์น ซึ่งทั้งสองท่านเป็น ส.ส. พรรคประชาธิปัตย์และเคยมีความต้องการที่ตรงกัน เมื่อคราวที่มีการคัดเลือกลงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แต่เนื่องด้วยมติดภายในพรรคประชาธิปัตย์ให้ พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ส่วนนายประจวบ ไชยสาส์น ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงเป็นประเด็นที่ทำให้เกิดความขัดแย้งกันภายในของพรรคประชาธิปัตย์เบื้องต้นระหว่าง พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ กับนายประจวบ ไชยสาส์น ตลอดจนผู้ที่สนับสนุนของแต่ละฝ่าย ดังนั้นเมื่อฝ่ายค้านยื่นอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลทั้ง พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ และนายประจวบ ไชยสาส์น ผู้ที่สนับสนุน พล.ต. สนั่น ขจรประศาสน์ คือ นายชวน หลีกภัย และนายเจริญ คันธวงศ์ จึงเกรงว่ากลุ่มสมาชิกพรรคร่วมรัฐบาล ตลอดจน ส.ส. ภายในพรรคประชาธิปัตย์ที่ไม่สนับสนุน พล.ต. สนั่น ขจรประศาสน์ จะลงคะแนนเสียงไม่ไว้วางใจ พล.ต. สนั่น ขจรประศาสน์ ในครั้งนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ ส.ส. ที่สนับสนุนนายประจวบ ไชยสาส์น ซึ่งเป็น ส.ส. ในภาคอีสาน ดังนั้นทั้ง นายชวน หลีกภัย และนายเจริญ คันธวงศ์ จึงต้องออกมากล่าวถึงกรณีการเรียกเงินดังกล่าวเพื่อสยบการเคลื่อนไหวของสมาชิกพรรคร่วมรัฐบาล แต่ปรากฏว่าการกล่าวถึงกรณีดังกล่าวกลับเป็นปัญหาที่ทำให้ความขัดแย้งเพิ่มมากขึ้น

จะเห็นได้ว่าการนำเสนอความขัดแย้งภายในของคณะรัฐบาลข้างต้นจึงเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงภาพของการบริหารงานของรัฐบาลท่ามกลางความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในคณะรัฐบาล ซึ่งย่อมมีผลกระทบต่อการบริหารงานต่างๆ ของรัฐบาล เพราะรัฐบาลขาดเสถียรภาพในการบริหารงาน

ตัวอย่างที่ 2

... คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ “ไม่อนุมัติ” ให้ศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติ (สปก.ช.) ใช้เงินงบประมาณ 870 ล้านบาท ดำเนินการขุดเจาะบ่อบาดาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามข้อเสนอ พล.อ. ปัญญา สิงห์ศักดิ์ เลขาธิการนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติ . . . บรรดารัฐมนตรีที่ออกมาคัดค้านข้อเสนอของ พล.อ. ปัญญา สิงห์ศักดิ์ มิได้เป็นเพียงตัวแทนของพรรคใดพรรคหนึ่งอันอาจทำให้ตีความได้ว่าเป็นการคัดค้านอย่างมีอคติส่วนตัว หากแต่เป็นรัฐมนตรีที่มาจากหลายพรรค...จึงอาจสรุป

ได้โดยพื้นฐานว่า เป็นการคัดค้านในทางหลักการและวิธีการบริหารโครงการ มิได้เป็นการคัดค้านต่อเจตจำนงที่จะจัดหาแหล่งน้ำ เพื่อแก้ไขความขาดแคลนให้กับชาวอีสาน. . . คำถามที่เสนอเข้ามาก็คือ ทั่วๆ ที่พล.อ. ปัญญา สิงห์ศักดิ์ ในฐานะผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติตระหนักความจริงว่าศูนย์แห่งนี้มิได้เป็นหน่วยงานในลักษณะของ “ส่วนราชการ” ตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เหตุใดจึงได้เสนอ . . .

(มติชนฯ, 29 ต.ค.-4 พ.ย. 2532: 6)

จากข้อความข้างต้นเป็นปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายในศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติในสมัย พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี (ศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นเพื่อช่วยบริหารงานของนายกรัฐมนตรีและนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว) กรณีที่เกิดความขัดแย้งภายในศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติเกี่ยวกับเรื่องที่ พล.อ. ปัญญา สิงห์ศักดิ์ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี ในฐานะผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติ ขออนุมัติงบประมาณ 870 ล้านบาทเพื่อดำเนินการขุดเจาะน้ำบาดาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีรัฐมนตรีคัดค้านในทางหลักการ และวิธีการบริหารนี้ ทั้งที่ศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาตินี้เป็นหน่วยพิเศษ ขึ้นอยู่กับสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อความข้างต้นเป็นการใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมาเพื่อแสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งดังกล่าว โดยสังเกตได้จากข้อความว่า “คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบไม่อนุมัติให้ศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติ (สปก.ช.) ใช้เงินงบประมาณ 870 ล้านบาท ดำเนินการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามข้อเสนอ พล.อ. ปัญญา สิงห์ศักดิ์” เป็นการนำเสนอเรื่องราวไปยังผู้อ่านอย่างตรงไปตรงมาเพื่อให้ผู้อ่านทราบถึงเหตุการณ์เกี่ยวกับกรณีการคัดค้านขอใช้งบประมาณ 870 ล้านบาทเพื่อดำเนินการขุดเจาะน้ำบาดาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามข้อเสนอ พล.อ. ปัญญา สิงห์ศักดิ์ เลขาธิการนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติ

จะเห็นได้ว่ากรณีที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบไม่อนุมัติให้ศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติ (สปก.ช.) ใช้เงินงบประมาณ 870 ล้านบาท ดำเนินการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามข้อเสนอ พล.อ. ปัญญา สิงห์ศักดิ์ นั้นเป็นวาทกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งภายในของคณะรัฐบาล ซึ่งสืบเนื่องมาจากก่อนที่ พล.อ. ปัญญา สิงห์ศักดิ์ จะนำเสนอของงบประมาณ ซึ่งก่อนหน้านี้ พล.อ. ปัญญา สิงห์ศักดิ์ ได้เคยกล่าวคัดค้านเกี่ยวกับงบประมาณจัดซื้อคอมพิวเตอร์ทั้งที่คณะรัฐมนตรีกำลังจะลงมติยอมรับและกำลังเข้าสู่การพิจารณาเรื่องใหม่ และกรณีที่ พล.อ. ปัญญา สิงห์ศักดิ์ มีความขัดแย้งกับนายเดช บุญหลง รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง ดังนั้นเมื่อ พล.อ. ปัญญา สิงห์ศักดิ์ ของงบประมาณ ในการดำเนินขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เหล่าคณะรัฐมนตรีจึงออกมาคัดค้านเกี่ยวกับการขออนุมัติโครงการดังกล่าวของศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติ ซึ่ง พล.อ. ปัญญา สิงห์ศักดิ์ เป็นผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติ

การนำเสนอกรณีดังกล่าวข้างต้นของสื่อมวลชนจึงเป็นการสะท้อนเป็นภาพการบริหารงานของรัฐบาลท่ามกลางความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในคณะรัฐบาล เมื่อภายในคณะรัฐบาลนั้นขาดความเป็นเอกภาพในการแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน การดำเนินงานต่างๆ จึงยากที่จะสัมฤทธิ์ผล ตลอดจนปัญหาความขัดแย้งดังกล่าวย่อมทำให้รัฐบาลขาดเสถียรภาพในการบริหารงานต่างๆ

ตัวอย่างที่ 3

... ปัญหานั้นก็คือ ความขัดแย้งและแย่งชิงกันทำงานระหว่างกระทรวงการต่างประเทศกับกระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับแรงงานคนไทยในต่างประเทศ โดยมีนายอาทิตย์ อุไรรัตน์กับนายวัฒนา อัสวเหม เป็นคู่ต่อสู้สำคัญ ...

(มติชนฯ, 27 ม.ค.-2 ก.พ. 2534: 10)

จากข้อความข้างต้นเป็นปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายในคณะรัฐบาลในสมัยที่พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี กรณีความขัดแย้งข้างต้นเป็นความขัดแย้งระหว่าง นายอาทิตย์ อุไรรัตน์กับนายวัฒนา อัสวเหม ที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากสงครามอ่าวเปอร์เซีย กล่าวคือ เหตุการณ์เนื่องจากสหประชาชาติขึ้นประกาศให้อิรักในวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2534 ให้ถอนกำลังออกจากคูเวต นายอาทิตย์ อุไรรัตน์ ขณะนั้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศจึงต้องดำเนินการเร่งด่วนเพื่อเป็นหลักประกันต่อชีวิตและความปลอดภัยของแรงงานไทยในตะวันออกกลางโดยไม่ได้ประสานงานกับกระทรวงมหาดไทยซึ่งในขณะนั้นนายวัฒนา อัสวเหม ดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับแรงงานไทยในต่างประเทศ ดังนั้นปัญหาความขัดแย้งระหว่างนายอาทิตย์ อุไรรัตน์กับนายวัฒนา อัสวเหม จึงเกิดขึ้นจากทั้งสองฝ่ายแย่งชิงกันทำงานในกรณีไปเยี่ยมแรงงานคนไทยในตะวันออกกลาง

ข้อความข้างต้นเป็นการใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมา สังเกตได้จากการใช้ข้อความว่า “ปัญหานั้นก็คือความขัดแย้งและแย่งชิงกันทำงานระหว่างกระทรวงการต่างประเทศกับกระทรวงมหาดไทย

เกี่ยวกับแรงงานคนไทยในต่างประเทศ” เป็นการใช้อย่างที่ชี้แจงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งภายในคณะรัฐบาลโดยตรงไปตรงมา

นอกจากนี้สื่อมวลชนนำภาพความขัดแย้งดังกล่าวมาเสนอเพื่อให้เห็นเป็นบทเรียนเพื่อจะได้ไม่เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวซ้ำ มีลักษณะการใช้อย่างตรงไปตรงมาถึงจุดมุ่งหมายในการนำเสนอเพื่อแสดงถึงความผิดพลาดครั้งนี้ ดังความว่า

. . . และนี่ย่อมมิใช่การฟื้นฟูหายหะเจ็บ หากแต่เป็นความพยายามในการหาบทเรียนหาบทเรียนเพื่อมิให้เกิดความผิดพลาดในลักษณะซ้ำรอยอีก! . . .

(มติชนฯ, 27 ม.ค.-2 ก.พ. 2534: 10)

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นเป็นการใช้อย่างตรงไปตรงมา และใช้ภาษาในลักษณะเป็นการซ้ำ เพื่อย้ำเตือนโดยสังเกตได้จากข้อความว่า “หากแต่เป็นความพยายามในการหาบทเรียนหาบทเรียนเพื่อมิให้เกิดความผิดพลาดในลักษณะซ้ำรอยอีก!” จะเห็นได้ว่าผู้เขียนเลือกใช้ข้อความซ้ำว่า “หาบทเรียน หาบทเรียน” เป็นการใช้ซ้ำเพื่อเตือน และเน้นย้ำปัญหาที่เกิดขึ้นจากความผิดพลาดเกี่ยวกับการประสานงานภายในของคณะรัฐบาลอันเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งภายในของคณะรัฐบาล

จากการนำเสนอทั้งสามตัวอย่างข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นว่าสื่อมวลชนประเภทนิตยสารนั้นเป็นสื่อกลางในการนำเสนอเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งเนื้อหาต่างๆ ในนิตยสารสามารถสะท้อนให้เห็นถึงภาพของความขัดแย้งภายในคณะรัฐบาลที่เกิดขึ้นจากความบกพร่องในการประสานกันของคณะรัฐบาล ตลอดจนการขาดความเป็นเอกภาพในการบริหารประเทศของคณะรัฐบาล ทำให้มีผลต่อเสถียรภาพของรัฐบาลในการดำเนินงานบริหารประเทศในบริบทด้านต่างๆ ในลำดับต่อไป

2) ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายนอก เป็นปัญหาด้านการเมืองการปกครองที่เกิดจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างคณะรัฐบาล กับกลุ่มอื่นๆ หรือเป็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่มทางสังคมอื่นๆ ที่มีความขัดแย้งกันเกี่ยวกับเรื่องของการเมืองการปกครอง เนื้อหาของนิตยสารในช่วงที่ 1 พบว่ามีการนำเสนอเนื้อหาในนิตยสารเกี่ยวกับปัญหาที่มาจากความขัดแย้งของรัฐบาลกับกลุ่มอื่นๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

... ลักษณะการกระทำของ ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง คล้ายกับว่าจะเป็นแบล็กเมลล์กันมากกว่า ทั้งนี้เพราะสมัยที่ ร.ต.อ. เฉลิม อยู่บำรุง ก็กระทำการในลักษณะนี้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง นายมีชัย ฤชุพันธุ์ เรื่อง พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ซึ่งเป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัด ซึ่งถ้าหากจะดำเนินการในลักษณะนี้ก็จะถูกมองไปได้ว่าเป็นการแบล็กเมลล์ คอรัปชั่น ซึ่งจะถูกเพิกเฉยไปแล้ว...

(มติชนฯ, 6 -11 พ.ย. 2531: 10)

ข้อความข้างต้นเป็นปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างรัฐมนตรีกับสื่อมวลชน ในกรณี ร.ต.อ. เฉลิม อยู่บำรุง หัวหน้าพรรคมวลชน ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีมีความขัดแย้งกับนักเขียนประจำของหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่ง ซึ่งเนื้อหาของนิตยสารในฉบับดังกล่าวข้างต้นนำเสนอว่า “ร.ต.อ. เฉลิม อยู่บำรุง ระบุว่ามียกคัลมนิสต์ที่กล่าวโจมตีรัฐบาลว่ามีคัลมนิสต์เพียงคนเดียวเท่านั้นคือ เปลว สีเงิน โดยให้เหตุผลว่าเขียนโจมตีรัฐบาลโดยไม่มีเหตุผลและไม่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง และบอกด้วยว่าจะทำหรือไม่ทำขึ้นอยู่กับคัลมนิสต์ผู้หนึ่งเพียงคนเดียว”

ในกรณีดังกล่าวนี้มีการวิพากษ์วิจารณ์กันมากกว่า ร.ต.อ. เฉลิม อยู่บำรุง ใช้อำนาจที่มีอยู่กระทำการอันเกินกว่าเหตุซึ่งรัฐบาลเป็นรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตย เหตุใดจึงไม่สามารถวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลได้ ซึ่งความจริงแล้วเมื่อเสนอข่าวหรือเขียนบทความที่ไม่ถูกต้องก็สามารถชี้แจงได้ ถ้าทำแบบนี้ก็เหมือนกับว่าเป็นการปิดกั้นเสรีภาพ ซึ่งผู้เขียนได้กล่าวว่านี้คือ “การแบล็กเมลล์คัลมนิสต์” และการนำเสนอเนื้อหาดังกล่าวในนิตยสารไทยจึงเป็นการสะท้อนภาพของนักการเมืองที่พยายามแทรกแซงสื่อมวลชน ตลอดจนสื่อมวลชนนำเสนอเพื่อเป็นการเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับสื่อมวลชนอย่างชอบธรรมที่จะสามารถวิพากษ์วิจารณ์การบริหารงานของคณะรัฐมนตรีได้

ตัวอย่างที่ 2

... จะกลายเป็นสงครามที่แพร่สะพัดและเป็นยุทธวิธีการต่อสู้ทางการเมืองที่สร้างความปั่นป่วนและสับสนมากที่สุดขณะนี้ หลังจากไปปลิวชุดกรูซอกราชครู ชนิดถอนราก

ถอนโคนของตระกูลขุนพะวัน และประเด็นที่สอดคล้องในการทำสงครามใบปลิวนี้ก็ไม่แตกต่างอะไรกับการลากไส้ออกมาตีแผ่...

(สยามรัฐฯ, 16-22 ธ.ค. 2533: 10)

ข้อความข้างต้นเป็นปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มที่ไม่ชอบรัฐบาลกับรัฐบาล กรณีที่มีผู้แจกใบปลิวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาภายในของครอบครัวขุนพะวันขึ้นมากล่าวโจมตี พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี วิธีการดังกล่าวมีเจตนาเพื่อจะลดทอนความน่าเชื่อถือของนายกรัฐมนตรี การแจกใบปลิวที่มีเนื้อหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งของกลุ่มที่ไม่ชอบรัฐบาลกับรัฐบาล ซึ่งผู้เขียนใช้คำว่า “สงครามใบปลิว” เพื่อแสดงให้เห็นภาพของความขัดแย้ง แสดงภาพพจน์เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจและเห็นภาพได้ชัดเจนขึ้น อธิบายได้ดังนี้

“สงครามใบปลิว” เป็นการใช้ภาษาแสดงภาพพจน์โดยใช้วิธีการอุปลักษณ์ กล่าวคือ ผู้เขียนเปรียบเนื้อหาที่ปรากฏในใบปลิว ซึ่งมีเจตนาเพื่อลดทอนความน่าเชื่อถือของนายกรัฐมนตรี นั้นเป็นการทำสงคราม ซึ่งในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546: 1112) ได้ให้ความหมายคำว่า “สงคราม” หมายถึง การรบใหญ่ที่มีคนจำนวนมากต่อสู้ฆ่าฟันกัน, โดยปริยายหมายถึง อาการที่คล้ายคลึง เช่นนั้น เช่น สงครามชีวิต สงครามปาก

ดังนั้นจากการใช้คำว่า “สงครามใบปลิว” ดังกล่าวจึงเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงภาพของสงครามในมุมมองของผู้เขียนที่แตกต่างไปจากภาพเดิม กล่าวคือ เมื่อกล่าวถึงสงครามจะเห็นภาพการรบใหญ่ที่มีคนจำนวนมากต่อสู้ฆ่าฟันกัน ซึ่งต่อสู้กันโดยใช้อาวุธที่มีความรุนแรงมาก แต่สื่อมวลชนประเภทนิตยสารมองว่าการกล่าวโจมตีรัฐบาลเพียงฝ่ายเดียวจากกลุ่มที่ไม่ชอบรัฐบาล โดยอาศัยใบปลิวนั้นมีลักษณะเป็นการทำสงคราม และยังสะท้อนให้เห็นถึงสังคมในขณะนั้นว่า สื่อสิ่งพิมพ์มีความสำคัญและถูกนำมาเป็นเครื่องมือเพื่อเรียกร้องหรือกระทำการต่อต้านทางการเมือง

จากการนำเสนอทั้งสองตัวอย่างข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นว่าสื่อมวลชนประเภทนิตยสารนั้นเป็นสื่อกลางในการนำเสนอเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งเนื้อหาต่างๆ ในนิตยสารสามารถสะท้อนให้เห็นถึงภาพของความขัดแย้งภายนอกในบริบททางการเมืองการปกครองที่เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างคณะรัฐบาล รัฐมนตรี กับกลุ่มทางสังคมต่างๆ จึงทำให้มีผลต่อเสถียรภาพของรัฐบาลในการดำเนินงานบริหารประเทศในบริบทด้านต่างๆ

3) ปัญหาเกี่ยวกับการทุจริตของรัฐบาล ผลการวิเคราะห์พบว่าในช่วงที่ 1 มีปัญหาการทุจริตเกิดขึ้นในการบริหารงานของรัฐบาลขณะที่ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี มีการเอื้อผลประโยชน์ให้แก่กลุ่มพ่อค้าและนักธุรกิจเข้ามาเป็น คณะรัฐบาล ซึ่งเห็นได้จากภาษาที่เรียกรัฐบาลชุดนี้ว่า “รัฐบาลธุรกิจการเมือง” ดังที่ปรากฏ ในนิตยสารความว่า

... ภาพดั้งเดิมที่ติดมากับพรรคชาติไทยเป็นแกนนำในรัฐบาลชุดนี้ ที่กล่าวกันว่าเป็นพรรค ที่เต็มไปด้วยพ่อค้า นักธุรกิจ ผู้คู้ผู้มั่งคั่ง หรือแม้แต่ในพรรคระดับรองๆ ลงไป เช่นกิจสังคม และประชาธิปไตย ก็ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันทำให้รัฐบาลชุดนี้ถูกมองว่าเป็นรัฐบาล ธุรกิจการเมือง มีหลายเรื่องที่มีการเอื้ออำนวยความสะดวกต่อ กลุ่มทุน ที่ให้การสนับสนุน พรรคนั้นๆ จนตกเป็นข่าวเกรียวกราว ...

(สยามรัฐฯ, 5-11 ส.ค. 2533: 9)

ลักษณะดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับที่ จุมพล หนิมพานิช (2548: 239) กล่าวถึง กลุ่มธุรกิจ การเมืองว่า

... “กลุ่มธุรกิจการเมือง” นี้ก็ไม่ได้มีความผูกพันอะไรกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยโดยเนื้อ แท้ก็เป็นเพียงกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองที่ใช้การเลือกตั้งเป็นเครื่องมือสร้างความชอบ ธรรมให้กับอำนาจของพวกเขาและกีดกันข้าราชการประจำไม่ให้เข้ามาสู่วงจรรอำนาจ ...

ดังนั้นลักษณะดังกล่าวจึงเข้าข่ายของ “กลุ่มธุรกิจทางการเมือง” และสอดคล้องกับที่ ศรีศักร วัลลิโภดม (2544: 193) ได้กล่าวถึงรัฐบาลสมัย พล.อ. ชาติชาย ชุณหะวัณ ว่า

. . . ในสมัยรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ก็คือการเป็นรัฐบาลพลเรือนที่มาจาก การเลือกตั้งอย่างเต็มขั้น ที่ทำให้บรรดาพ่อค้าและนักธุรกิจเข้ามาเป็นคณะรัฐบาล ดำเนินการ บริหารบ้านเมืองอย่างมีอำนาจเต็ม และแสดงให้เห็นว่าเงินตรากับอำนาจนั้นคือสิ่งเดียวกัน ในสำนึกของบุคคลที่เข้ามาบริหารการขาดการอบรมทางจิตใจและคุณธรรมที่ถูกที่ควรของ ความเป็นมนุษย์ ได้ผลักดันให้ผู้มีอำนาจเหล่านี้กระทำความชั่ว คดโกงแผ่นดินอย่างไร ่างอยาซึ่งนายกรัฐมนตรีมักออกมาปกป้องว่า ถ้าหา “ไบเสรีจ” มายืนยันได้จะเอาเข้าคุกให้ ทั้ทั้งๆ ที่คนเกือบทั้งแผ่นดินแลเห็นว่าโกงและคอร์รัปชันอย่างชัดๆ ...

ด้วยเหตุนี้จึงเป็นผลในทางลบของรัฐบาล พล.อ. ชาดิชาย ชุนหะวัน ซึ่งสอดคล้องกับที่ ลิจิต ธีรเวคิน (2544: 226) กล่าวถึงผลในทางลบของรัฐบาลพลเอกชาดิชาย ชุนหะวัน ว่า

...ปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงเป็นปัญหาหนักกว่าสมัยใดซึ่งชี้ให้เห็นว่าการเล่นการเมือง ได้กลายเป็นการลงทุนในลักษณะที่เรียกได้ว่า เล่นการเมืองเพื่อเป็นการลงทุนทำการค้า “ธุรกิจการเมือง” เป็นปรากฏการณ์ที่เห็นเด่นชัด การใช้เงินเพื่อซื้อเสียงในการเลือกตั้งและ เข้าสู่ตำแหน่งบริหาร และเพื่อหาโอกาสในการถอนทุนคืน เข้าสู่ลักษณะธนธิปไตย คือ เงิน เป็นใหญ่และวณิชนธิปไตย คือ อำนาจพ่อค้าที่เข้าสู่ตำแหน่งที่ทรงอำนาจทางการเมือง...

การทุจริตในการบริหารงานของรัฐบาลนี้จึงเป็นปัญหาที่ทำให้คณะรัฐประหารนำมาเป็น เหตุผลประการหนึ่งที่ คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาตินำมาเป็นเหตุผลในการทำรัฐประหาร ในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 ดังที่ในเนื้อหาของนิตยสารนำแถลงการณ์คณะรักษาความสงบ เรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 1 มาแสดงไว้โดยมีเนื้อความว่า

... เหตุผลความจำเป็นในการเข้าควบคุมอำนาจในการปกครองประเทศ จึงขอเรียนให้ ทราบดังนี้ประการแรก พฤติการณ์การฉ้อราษฎร์บังหลวง คณะผู้บริหารประเทศได้ ฉวยโอกาสอาศัยอำนาจตามอำนาจหน้าที่ทางการเมืองแสวงหาประโยชน์ให้กับตนเองและ พรรคพวกอย่างรุนแรงที่ไม่เคยมีมาก่อนจนกลายเป็นเรื่องปกติธรรมดาของรัฐมนตรีเกือบ ทุกคน...

(มติชนฯ, 3-9 มี.ค. 2534: 6)

ดังนั้นในสมัย พล.อ. ชาดิชาย ชุนหะวัน เป็นนายกรัฐมนตรีจึงปรากฏถ้อยคำเกี่ยวกับ “ธุรกิจการเมือง” ได้แก่ รัฐบาลธุรกิจการเมือง บริษัการเมือง

ถ้อยคำที่เกี่ยวกับธุรกิจการเมืองดังกล่าวนี้เป็นถ้อยคำที่สร้างคำใหม่ขึ้นเพื่อใช้เรียก ปรากฏการณ์ใหม่เกี่ยวกับคณะรัฐบาล และเป็นการสะท้อนภาพความจริงเกี่ยวกับคณะรัฐบาลที่เห็น การเมืองเป็นเรื่องการทำธุรกิจซึ่งมีผลประโยชน์ที่ได้จากการบริหารประเทศเป็นสิ่งตอบแทน กล่าวคือ ชุดคำดังกล่าวจึงเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงภาพปัญหาของรัฐบาลที่ขาดจริยธรรมในการ บริหารปกครองประเทศ การเห็นประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวมโดยหาผลประโยชน์จาก ตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งสมัยรัฐบาลของ พล.อ. ชาดิชาย ชุนหะวัน เป็นรัฐบาลพลเรือนที่มาจากการ เลือกตั้ง มีทั้งพ่อค้าและนักธุรกิจเข้ามาเป็นคณะรัฐบาล ดังนั้นอำนาจการบริหารประเทศจึงถูกมอง

เป็นเรื่องของผลประโยชน์ ประกอบกับนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้ดำเนินการบริหารยังแสดงวาทะในการปกป้องคณะรัฐบาลของตน ดังที่ ศรีศักร วัลลิโภดม (2544: 193) แสดงถึงวาทะของ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ครั้งนี้ไว้ว่า “ถ้าหาใบเสร็จมายืนยันได้จะเอาเข้าคุกให้” การแสดงวาทะดังกล่าวของ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ จึงสะท้อนภาพของนายกรัฐมนตรีที่เปิดโอกาส และเอื้อผลประโยชน์ให้แก่คณะรัฐบาลของตนในการกระทำทุจริต

ปัญหาการทุจริตของรัฐบาลดังกล่าวมีผลต่อการกำหนดนโยบายหรือโครงการต่างๆ ของรัฐบาลซึ่งเป็นด้านการเมืองการปกครอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงจัดปัญหานี้ไว้ในบริบทด้านการเมืองการปกครองซึ่งปัญหาการทุจริตนี้เป็นปัญหาที่มีความสัมพันธ์โยงใยกับบริบทด้านครอบครัว ด้านการศึกษาและด้านศาสนา ซึ่งจะกล่าวนำเสนออธิบายไว้ในหัวข้อของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบริบททางสังคมกับนิตยสารในลำดับถัดไป

4) การแก้ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 1 พบว่ามีเนื้อหาของนิตยสารที่นำเสนอถึงการแก้ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง เช่น รัฐบาลจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติ รัฐบาลกำหนดนโยบายขึ้นเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

... ศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติ เป็นแนวคิดมาจาก พล.ท. วินัย ศรีนวล นายทหารประสานงานกับสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) เมื่อสมัย พล.เอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ แต่ไม่ได้ทำ ทว่า พล.ท.วินัย ศรีนวลต้องมาสิ้นชีวิตเสียก่อน ศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติจึงฟื้นขึ้นมาอีกหนึ่งคราด้วยตัวของ น.ต.ประสงค์ สุ่นศิริ และภายหลังเป็นศูนย์ที่จัดตั้งอย่างเป็นทางการเพื่อเป็นศูนย์ในการให้ความช่วยเหลือนายกรัฐมนตรีในงานสำคัญ อีกทั้งมีการเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาด้วย ซึ่งฝ่ายนี้จะเป็นจุดรวมที่ประสานข่าวทั้งจากหน่วยข่าวเอกชน อย่างสำนักข่าวกรองแห่งชาติ (สขช.) สภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) หรือกองบังคับการตำรวจสันติบาล ศูนย์รักษาความปลอดภัย (ศรภ.) ศูนย์ปฏิบัติการข่าว (สปข.) ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก (สปก.ทบ.) อีกทั้งหน่วยข่าวของทุกเหล่าทัพ นั้นย่อมหมายความว่า ข่าวทุกชิ้นความเคลื่อนไหวทุกอย่างย่อมจะมารวมที่ศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติเพื่อนำเสนอต่อนายกรัฐมนตรี...

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อมาช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครองในสมัยรัฐบาลของ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี คือ การตั้งศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์ในช่วยเหลือการบริหารงานของนายกรัฐมนตรีและนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยสังเกตได้จากการใช้ภาษาแสดงเหตุผลในการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติเพื่อให้ผู้อ่านเห็นถึงหน้าที่ชัดเจนของศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นหน้าที่ของศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติว่าทำหน้าที่อะไรบ้าง กล่าวโดยสรุปได้ว่าการนำเสนอดังกล่าวสะท้อนภาพของรัฐบาลว่าพยายามแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครองต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อรายงานข่าวและแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น

ตัวอย่างที่ 2

...ในยุคของ พล.อ. ชาติชาย อีกคราวหนึ่ง และล่าสุดนี้ก่อนถึงฤดูโยกย้ายประจำปี“บ๊องจ๊ว” ยังไม่ทันได้ขึ้นโบล่า เพื่อแสดงความจริงใจตามเจตนารมณ์ที่เคยประกาศไว้ก็ถูกน้ำชาติ ประกาศยับยั้งตัดหน้าไปก่อนโดยให้เหตุผลว่า ต้องการให้ พล.อ. ชวลิต อยู่ในกองทัพต่อไป เพื่อช่วยทำงานในการแก้ปัญหาอินโดจีนให้ลุล่วงเสียก่อน เพราะได้ทำงานร่วมกันมาแต่ต้นแล้ว ทั้งนี้เพื่อให้เกิดสันติภาพในอินโดจีนตามนโยบายเศรษฐกิจนำการทหาร หรือนโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นตลาดการค้าของ พล.อ. ชาติชาย นั่นเอง...

(สยามรัฐฯ, 2-8 ต.ค. 2532: 8)

ตัวอย่างข้างต้นจะเห็นชื่อ “นโยบายเศรษฐกิจนำการทหาร” หรือ “นโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นตลาดการค้า” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ารัฐบาลได้กำหนดนโยบายเพื่อแก้ปัญหาอินโดจีนอันมีผลกระทบต่อประเทศไทยในสมัยรัฐบาลของ พล.อ. ชาติชาย ชุณหะวัณ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งการดำเนินนโยบายดังกล่าวเป็นการดำเนินงานตามแนวทางของสมัยรัฐบาลที่ พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นรัฐบาลก่อนสมัยรัฐบาลของ พล.อ. ชาติชาย ชุณหะวัณ ดังที่คณีย์ ไชยโยธา (2548: 269) ได้กล่าวถึงการประกาศนโยบายดังกล่าวของรัฐบาล พล.อ. ชาติชาย ชุณหะวัณว่า

...ดำเนินการนโยบายผลักดันให้ประเทศไทยก้าวหน้าไปสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NICS) ตามแนวทางที่รัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ได้วางไว้พร้อมกับประกาศ “นโยบายทำสนามรบในอินโดจีนให้เป็นตลาดการค้า” ...

การกำหนดนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาให้สังคมเจริญก้าวหน้าจึงเป็นหน้าที่ของรัฐบาลซึ่งผู้วิจัยถือว่าเป็นการแก้ปัญหาด้านการเมืองการปกครองประการหนึ่ง

ตัวอย่างที่ 3

. . . ถ้ารัฐบาลนี้มีนโยบายจะปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบกันจริงๆ แล้วก็คงจะต้องมีโครงการที่ใหญ่โตที่รัดกุมมากกว่าการเขียนไว้อย่างกว้างๆ คลุมเครือเพียงแค่ประโยคเดียว . . .

(มติชนฯ, 25-31 ธ.ค. 2531: 8)

ตัวอย่างข้างต้นจะเห็นชื่อ “นโยบายปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ารัฐบาลได้กำหนดนโยบายขึ้นในสมัย พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ โดยมีจุดมุ่งหมายในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการทุจริต แต่ไม่สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้จริง จึงกลายเป็นเหตุผลประการหนึ่งที่ คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาตินำมาเป็นเหตุผลในการปฏิวัติใน วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534

แม้ว่า “นโยบายปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ” จะเป็นนโยบายที่รัฐบาลไม่ได้ทำหรือทำไม่สำเร็จก็นับว่าชื่อนโยบายดังกล่าวนั้นแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลมีการกำหนดนโยบายขึ้นเพื่อพยายามแก้ปัญหาเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบ ซึ่งจากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการกำหนดนโยบายของรัฐบาลเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับปัญหาการทุจริต แต่ไม่สำเร็จ ดังนั้นผู้เขียนจึงเสนอแนะและวิพากษ์วิจารณ์การบริหารงานของรัฐบาลในการกำหนดนโยบายดังกล่าวโดยสามารถสังเกตได้ว่ามีการเสนอแนะและวิพากษ์วิจารณ์จากการใช้ข้อความว่า “ถ้า...มี... ก็จะต้อง...ที่รัดกุมมากกว่าการเขียนไว้อย่างกว้างๆ คลุมเครือเพียงแค่ประโยคเดียว” การนำเสนอในลักษณะดังกล่าวจึงเป็นการสะท้อนภาพความคิดของผู้เขียนที่มองการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการทุจริตของรัฐบาลว่าไม่จริงจังในอีกประการหนึ่ง

จากตัวอย่างที่เนื้อหาในนิตยสารนำเสนอเกี่ยวกับบริบทด้านการเมืองการปกครองในช่วงที่ 1 นั้น จึงเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาด้านการเมืองการปกครองที่เกิดขึ้นจากปัญหาความขัดแย้งภายใน ปัญหาการทุจริต และปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายนอก ตลอดจนการแก้ปัญหาด้านการเมืองการปกครองของรัฐบาล โดยการจัดตั้งหน่วยงาน และการกำหนดนโยบายต่างๆ เพื่อพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าขึ้น

1.1.3 ด้านเศรษฐกิจ ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 1 พบว่ามีเนื้อหาในนิตยสารนำเสนอเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจใน 2 ประเด็น ได้แก่ การมุ่งเน้นพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และปัญหาด้านเศรษฐกิจ ผู้วิจัยจะนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1) การมุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจ พบว่าในสมัย พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ มีความมุ่งหวังในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ โดยสังเกตได้จากการมุ่งหวังให้ประเทศไทยเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ หรือที่เรียกว่า นิกส์ (NICS) ดังที่ปรากฏในนิตยสารว่า

... การมุ่งเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ดูเหมือนได้กลายเป็น “เป้าหมายแห่งชาติ” ของไทยไปแล้วโดยปริยาย การยึดเอา “นิกส์” เป็นตัวแบบของการพัฒนา หมายถึง จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตในเศรษฐกิจไทยโดยเฉพาะในสาขาการผลิตอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม...

(มติชนฯ, 14-20 ส.ค. 2531: 1)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีข้อความที่กล่าวถึงการมุ่งหวังให้ประเทศกลายเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ หรือนิกส์ (NICS) สังเกตได้จากข้อความที่กล่าวอย่างตรงไปตรงมาว่า “การมุ่งเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ดูเหมือนได้กลายเป็นเป้าหมายแห่งชาติของไทยไปแล้วโดยปริยาย” ข้อความดังกล่าวจึงเป็นการแสดงให้เห็นถึงความชัดเจนเกี่ยวกับการมุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจ กล่าวคือสมัยที่ พล.อ. ชาติชาย ชุณหะวัณ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้นนับว่าเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ประกอบกับการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ทำให้รัฐบาลที่มีนักธุรกิจจำนวนมากเข้ามาเป็นผู้บริหารนั้น มองรายได้ทางเศรษฐกิจเป็นเป้าหมายสำคัญ จนกระทั่งเปิดประเทศเพิ่มการค้าเสรี จนในที่สุดทางรัฐบาลก็มุ่งหวังที่จะสร้างชาติให้เป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ที่เรียกว่านิกส์ (NICS) และมีการกำหนดนโยบายที่เน้นเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ จนกระทั่งทำให้สื่อต่างประเทศต้องกล่าวถึงประเทศไทยในด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยดังที่มติชนสุดสัปดาห์ (2530: 44) นำเสนอว่ามีสื่อต่างประเทศที่กล่าวถึงประเทศไทยคือ เดลี คัลท์ ไทม์ หนังสือพิมพ์รายวันของกาดาร์ที่กล่าวถึงประเทศไทยโดยสรุปได้ว่า ในปี พ.ศ. 2530 ไทยมีการลงทุนจากต่างประเทศที่สูงขึ้น มีนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นเป็นประวัติการณ์ สมทบกับน้ำมันราคาต่ำ ค่าแรงถูก และเสถียรภาพทางการเมืองช่วยผลักดันให้เศรษฐกิจของไทยก้าวรุดหน้าเข้าสมทบกับชาติชั้นนำทางเศรษฐกิจแห่งเอเชีย ซึ่งมองประเทศไทยยังจะก้าวไปข้างหน้า เพื่อเข้าร่วมกับกลุ่มที่เรียกว่า 4 เสือแห่งเอเชียซึ่งประกอบด้วย เกาหลีใต้ ไต้หวัน ฮังกง และสิงคโปร์ เพื่อก้าวสู่ความเป็นเสือตัวที่ 5

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่ารัฐบาลในสมัยที่ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้นมีความมุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจโดยการกำหนดเป้าหมาย เพื่อพัฒนาให้ประเทศเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NICS) ซึ่งลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับที่ พัทธา สายหู (2544: 246) ได้กล่าวว่า “ประเทศทั้งหลายที่กำลังพัฒนามักมุ่งไปทางเศรษฐกิจ และระบุไว้ได้ค่อนข้างง่าย และชัดเจนว่าผลที่หวังคือการเพิ่มผลผลิตและรายได้ของประชาชน มีแผนและโครงการประกอบอย่างละเอียดว่า จะเพิ่มผลผลิตอะไรอย่างไร ซึ่งส่วนใหญ่ก็มักนิยมนั้นที่การอุตสาหกรรม” ทั้งนี้ แนวต่างๆ ย่อมมีสัมพันธ์กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งขณะนั้นตรงกับแผนพัฒนาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 – 2534) (2529) ซึ่งเป็นการดำเนินการต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 โดยกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในด้านเศรษฐกิจ คือ ต้องรักษาระดับขยายตัวให้เพียงพอที่จะรองรับแรงงานใหม่เพื่อจะเข้าสู่ตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น

2) **ปัญหาด้านเศรษฐกิจ** พบว่าในสมัยที่ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี มีปัญหาด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

... ท่ามกลางสถานการณ์ทางการเมืองที่เริ่มตึงเครียดบ้านป่วนรุนแรงยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจาก รัฐบาลชาติชาย กำลังเผชิญกับแรงกดดันอย่างหนักหน่วงจากพายุเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็น **ปัญหาสินค้าแพงค่าแรงงานต่ำ**จนทำให้มือผู้ใช้แรงงานเริ่มมีการเคลื่อนไหวต่อเนื่อง ...

(สยามรัฐฯ, 10-16 ธ.ค. 2532: 8)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการนำเสนอที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจโดยใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมาว่าขณะนี้ มีปัญหาด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นคือ **ปัญหาสินค้าราคาแพง และปัญหาค่าแรงงานต่ำ** ดังในข้อความว่า “**ปัญหาสินค้าแพงค่าแรงงานต่ำ**”

ปัญหาสินค้าราคาแพงและปัญหาค่าแรงงานต่ำ ในสมัยที่ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ย่อมมีความสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หากเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ที่สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2556) ได้นำเสนอข้อมูลสถิติในปี พ.ศ. 2531 ว่ามีค่าเฉลี่ยผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) 13.3 % แต่ปี พ.ศ. 2532 มีค่าเฉลี่ยผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)

12.2% ค่าเฉลี่ยที่ลดลงนี้ย่อมแสดงให้เห็นได้ว่าถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมุ่งเน้นพัฒนาให้ประเทศเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NICS) และกำหนดนโยบายที่เน้นด้านเศรษฐกิจก็ตาม แต่ยังคงเกิดปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจจึงมีผลกระทบต่อสถานการณ์ทางการเมือง

ตัวอย่างที่ 2

. . .สภาวะทางเศรษฐกิจที่มีอัตราการขยายตัวอย่างก้าวกระโดดเช่นนี้มีประเด็นที่น่าพิจารณาก็คือ เป็นตัวเลขการเติบโตทางเศรษฐกิจที่กระจุกตัวอยู่เฉพาะกลุ่มธุรกิจ กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีกำลังซื้อสูง กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ผลพวงที่เศรษฐกิจเติบโตรวดเร็วนี้ มีผู้ได้รับประโยชน์เพียงกลุ่มเดียว รายได้ไม่มีการกระจายไปสู่ประชาชนในระดับล่าง หรือระดับกลางประเด็นนี้ก็เป็นปัญหาที่น่าวิตกสำหรับประเทศไทยในอนาคตเป็นอย่าง...

(สยามรัฐฯ, 12-18 พ.ย. 2532: 9)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นปัญหาการกระจายรายได้ในสมัยที่ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี แม้ว่ารัฐบาลจะมีการมุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจและเศรษฐกิจมีอัตราการขยายตัวแต่ประชาชนผู้มีรายได้น้อยยังประสบปัญหาเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจอยู่เนื่องจากว่ารายได้ไม่มีการกระจายไปสู่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย

ข้อความข้างต้นจึงเป็นสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาด้านเศรษฐกิจโดยใช้วิธีการอธิบายโดยสังเกตุได้จากข้อความว่า “กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ผลพวงที่เศรษฐกิจเติบโตรวดเร็วนี้ มีผู้ได้รับประโยชน์เพียงกลุ่มเดียว รายได้ไม่มีการกระจายไปสู่ประชาชนในระดับล่าง หรือระดับกลางประเด็นนี้ก็เป็นปัญหาที่น่าวิตกสำหรับประเทศไทยในอนาคตเป็นอย่างยิ่ง” การใช้ข้อความว่า “กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ...” ข้อความที่ปรากฏตามหลังคำว่า “ก็คือ” จึงเป็นข้อความที่กล่าวอธิบายเพื่อขยายความเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจชัดเจนขึ้นว่าในขณะที่รัฐบาลมุ่งเน้นพัฒนาด้านเศรษฐกิจนั้นแต่ปรากฏว่ายังเกิดปัญหาเกี่ยวกับการกระจายรายได้ไปสู่ผู้มีรายได้น้อย

จากตัวอย่างที่เกี่ยวกับบริบทด้านเศรษฐกิจในช่วงที่ 1 นั้น จึงเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงภาพที่รัฐบาลพยายามการมุ่งเน้นพัฒนาด้านเศรษฐกิจและมุ่งหวังให้ประเทศไทยกลายเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ หรือนิกซ์ (NICS) แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจอยู่ในช่วงเวลานี้

1.1.4 ด้านศาสนา ในช่วงที่ 1 ผลการวิเคราะห์พบว่าการนำเสนอเกี่ยวกับบริบทด้านศาสนา คือ การนำเสนอถึงหน้าที่ขององค์การทางศาสนา ซึ่ง ทศนีย์ ทองสว่าง (2537: 115-116) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของสถาบันศาสนาไว้ 4 ประการ โดยสรุปได้ดังนี้ “1. ศาสนาช่วยควบคุมสังคม 2. ศาสนาช่วยทำให้เกิดความเป็นปึกแผ่นมั่นคงในสังคม 3. ศาสนาจะสนองความต้องการส่วนบุคคลอันเกี่ยวเนื่องกับความปลอดภัยและคุณค่าต่างๆ และ 4. ศาสนาช่วยอบรมคนให้ทำกิจกรรมที่ถูกต้อง”

ในเนื้อหาของนิคยสารนำเสนอถึงนายรักษ์ ซึ่งในขณะนั้นเรียกว่า “พระโพธิรักษ์” ที่กล่าวถึงทฤษฎีพุทธใหม่ดังชื่อเรื่องที่ปรากฏในนิคยสารความว่า

“**คุณชื่อ พระโพธิรักษ์ เสนอทฤษฎี ‘พุทธใหม่’**”

(มติชนฯ, 2-8 ต.ค. 2531: 14)

จากชื่อเรื่องข้างต้นจะเห็นได้ว่าเป็นการกล่าวอย่างตรงไปตรงมาให้ผู้อ่านทราบว่า เป็นการกล่าวถึงพระพุทธรศาสนา สังเกตได้จากข้อความว่า “**พุทธ**” ในข้อความว่า “**พุทธใหม่**” และใช้คำว่า “**ใหม่**” ในข้อความดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นว่าเป็นการนำเสนอถึงพระพุทธรศาสนาในแนวทางที่แตกต่างจากเดิม

การนำเสนอถึงทฤษฎีพุทธใหม่นั้นผู้วิจัยจะยกตัวอย่างให้เห็นพอสังเขปถึงทฤษฎีที่พระโพธิรักษ์ กล่าวอธิบายถึงคำสอนทางพระพุทธรศาสนาในแนวใหม่ ดังต่อไปนี้

. . . กิจกรรมของชีวิตคือกิจกรรมของการแก้ปัญหาหรือแก้ทุกข์ อารยธรรม ความรู้ และ ศาสตร์แขนงต่างๆ ที่มนุษย์พัฒนาขึ้น ก็คือ ภาพแห่งความพยายามแก้ปัญหาหรือแก้ทุกข์ ของมนุษย์จากในมิติใดมิติหนึ่ง แง่มุมใดแง่มุมหนึ่ง ขึ้นตอนใดขึ้นตอนหนึ่งหรือระดับใดระดับหนึ่ง ปัญหาหรือความทุกข์ของมนุษย์นั้น ไม่ว่าจะเป็นในระดับปัจเจกบุคคลหรือสังคมส่วนรวม จะถูกกำหนดโดยปัจจัย 2 ด้านซึ่งอาจแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ได้ คือ

ความต้องการส่วนเกินของชีวิต

ปัญหาหรือความทุกข์ = -----

สิ่งตอบสนองความต้องการ

การแก้ปัญหาของมนุษย์จึงมีอยู่ 2 มิติ ได้แก่ การพยายามแสวงหาสิ่งตอบสนองความต้องการให้มากขึ้นๆ และในเวลาที่รวดเร็วขึ้นประการหนึ่ง กับ การพยายามลดละความต้องการส่วนเกินของชีวิต หรือลดกิเลสตัณหาอุปทานให้น้อยลง ในอีกทางหนึ่ง. . .

(มดิชนฯ, 2-8 ค.ศ. 2531: 14)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการอธิบายถึงทฤษฎีที่พระโพธิรักษ์พยายามอธิบายเกี่ยวกับคำสอนในพระพุทธศาสนาให้เห็นภาพชัดเจนขึ้นโดยแสดงออกมาในลักษณะของสูตรคำนวณ การนำเสนอทฤษฎีพุทธใหม่นี้เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามที่จะอธิบายเนื้อหาขององค์ความรู้หรือวิธีการนำเสนอต่อสาธารณชนเพื่อให้ผู้รับสารเห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้นและยังผลต่อความเข้าใจซึ่งอาจนำมาปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้ ทฤษฎีพุทธใหม่นี้จึงถือได้ว่าเป็นการทำหน้าที่ของสถาบันศาสนาที่ช่วยควบคุมสังคม และเป็นการให้คุณค่าต่างๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งหากสถาบันศาสนาทำหน้าที่บกพร่องย่อมทำให้เกิดปัญหาขึ้นต่อสังคม

ทั้งนี้ ปกรณ์ มณีปกรณ์ (2549: 97) กล่าวถึง ความบกพร่องในการทำหน้าที่ขององค์กรทางด้านความเชื่อและศาสนาว่า

. . . ความบกพร่องในการทำหน้าที่ขององค์กรทางด้านความเชื่อและศาสนา อาจแยกพิจารณาได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ความบกพร่องอันสืบเนื่องมาจากการไม่ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการทำหน้าที่ให้เหมาะสมกับกาลสมัย คือ เคยทำอะไรเมื่อหลายร้อยปีมาแล้ว ในปัจจุบันก็ยังทำอยู่เช่นเดิม ไม่ว่าเนื้อหาขององค์ความรู้หรือวิธีการนำเสนอต่อสาธารณชน อันเป็นเหตุให้ผู้คนเกิดความเบื่อหน่ายไม่สนใจเนื้อหา และวิธีการด้านความเชื่อและศาสนา เพราะมองเห็นว่าเป็น เรื่องโบราณ ไม่ทันสมัยเป็นเรื่องที่ไม่อาจนำมาปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้ ส่วนความบกพร่องประการต่อมา ก็ได้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรนี้ ไม่ประพฤติตนตามสถานภาพอย่างเคร่งครัด ที่ร้ายยิ่งกว่านั้นก็คือ แสวงหาผลประโยชน์อย่างไม่ถูกต้องเพื่อสนองตัณหาแห่งตนโดยอาศัยบทบาทหน้าที่ซึ่งประชาชนยกย่องเลื่อมใส เพราะเป็นผู้นำทางศาสนาที่ควรจะมีศีลธรรมเหนือกว่าประชาชนทั่วไป. . .

จะเห็นได้ว่าการนำเสนอทฤษฎีพุทธใหม่เป็นการพยายามแก้ไขความบกพร่องในการทำหน้าที่ขององค์กรทางด้านความเชื่อ และศาสนาสอดคล้องกับแนวคิดของปกรณ์ มณีปกรณ์ ที่กล่าวถึงความบกพร่องในการทำหน้าที่ขององค์กรทางด้านความเชื่อและศาสนา ในลักษณะแรก

กล่าวคือ พระโพธิ์รัชูปยยามที่จะอธิบายเนื้อหาขององค์ความรู้หรือวิธีการนำเสนอต่อสาธารณชน เพื่อให้ผู้รับสารเห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น และยังผลต่อความเข้าใจซึ่งอาจนำมาปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้

จากตัวอย่างของภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยช่วงที่ 1 สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ตัวอย่างของภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยช่วงที่ 1

คำ/วลี	เหตุการณ์/ความหมาย
นิคส์ (NICs), เลือตัวที่ 5 แห่งเอเชีย	พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี มีนโยบายเร่งพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ หรือที่เรียกว่า นิคส์ (NICs) และเป็นเลือตัวที่ 5 แห่งเอเชีย
ธุรกิจการเมือง, บริษัทค้าการเมือง,	การเมืองที่มุ่งเน้นการเมืองเชิงธุรกิจ ในสมัยที่ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
สงครามใบปลิว	สื่อมวลชนจึงเรียกรัฐบาลชุดนี้ว่า รัฐบาลธุรกิจการเมืองกรณีที่ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ถูกกลุ่มที่ต่อต้านรัฐบาล แจกใบปลิวกล่าวโจมตีรัฐบาลโดยเฉพาะเรื่องครอบครัวของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ
ศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติ	ศูนย์ร่วมข่าวและปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นสังคม โดยรายงานขึ้นตรงแก่นายกรัฐมนตรี
พายุเศรษฐกิจ, มรสุมเศรษฐกิจ	ปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นหลากหลายลักษณะ เช่น รายได้กระจุก สิ้นค้าราคาแพง ค่าแรงงานต่ำ เป็นต้น

1.2 ช่วงที่ 2 ระยะเวลาหลังจากการเกิดรัฐประหาร พ.ศ. 2534 จนถึงเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 (พฤษภาทมิฬ)

เมื่อการทำรัฐประหารเสร็จสิ้นลงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายกรัฐมนตรีเพื่อบริหารประเทศชั่วคราว คือ นายอานันท์ ปันยารชุน ในวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2534 และกำหนดให้มีการเลือกตั้งขึ้นในวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2535 โดยต่อมา พล.อ. สุจินดา คราประยูร ขึ้นดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี และได้ดำรงตำแหน่งในระยะเวลา 3 เดือน คือเริ่มตั้งแต่ 7 เมษายน พ.ศ. 2535-10 มิถุนายน พ.ศ. 2535 เพราะมีการประท้วงของเหล่ามวลชนจนเกิดเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 (พฤษภาทมิฬ) ในระหว่างวันที่ 17-20 พฤษภาคม 2535

ผลการวิเคราะห์พบว่าช่วงที่ 2 มีบริบททางสังคมที่ภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยนำเสนอ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง และด้านเศรษฐกิจ ผู้วิจัยจะนำเสนอบริบททางสังคมทั้ง 2 ด้านตามลำดับดังต่อไปนี้

1.2.1 ด้านการเมืองการปกครอง หลังจากที่คุณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติยึดอำนาจจาก พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 (พฤษภาทมิฬ) พบว่ามีการนำเสนอเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครอง แบ่งได้เป็น 2 ประเด็น คือ ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง และการแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครอง ผู้วิจัยจะเสนอเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครองใน 2 ประเด็นตามลำดับดังต่อไปนี้

1) **ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง ในช่วงที่ 2 นั้น** พบว่ามีการนำเสนอถึงประเด็นปัญหาด้านการเมืองการปกครองใน 2 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งภายใน และปัญหาที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งภายนอก ผู้วิจัยจะเสนอปัญหาที่เกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครองตามลำดับดังต่อไปนี้

2) **ปัญหาที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งภายใน** เป็นปัญหาด้านการเมืองการปกครองที่เกิดจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในคณะรัฐบาล สถาบัน หน่วยงาน หรือคณะทำงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารประเทศ ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 2 พบว่ามีการนำเสนอถึงปัญหา ที่เกิดจากความขัดแย้งภายในหน่วยงาน เช่น ปัญหาความขัดแย้งภายในสถาบันตุลาการ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้น

ระหว่างรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมกับเหล่าผู้พิพากษาโดยเห็นได้จากกรณีการแต่งตั้งประธานศาลฎีกาที่จะดำรงตำแหน่งต่อจากนายโสภณ รัตนกร ดังที่ปรากฏในนิตยสารว่า

... เริ่มต้นขึ้นจากความขัดแย้งระหว่างรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมกับเหล่าผู้พิพากษาโดยแสดงออกถึงการต่อสู้ และช่วงชิงกันในการแต่งตั้งประธานศาลฎีกาคนต่อจากนายโสภณ รัตนกร...

(มติชนฯ, 15-21 พ.ย. 2534: 9)

จากเนื้อหาของนิตยสารข้างต้นเป็นการใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมา สังเกตได้จากการใช้ข้อความว่า “ความขัดแย้งระหว่าง...กับ...” การใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมาเป็นการแสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมกับผู้พิพากษา

นอกจากนี้สื่อมวลชนยังมีการสร้างคำขึ้นมาเพื่อใช้เรียกถึงปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นว่าครั้งนี้ว่าเป็น “วิกฤตตุลาการ” ดังที่ปรากฏในเนื้อหาของนิตยสารความว่า

... ความมองอาจของรัฐบาลมีมาโดยตลอด เพิ่งเปลี่ยงปล้ำและเสี้ยมวัดทางการเมืองก็เมื่อเกิดวิกฤตตุลาการ...

(มติชนฯ, 15-21 พ.ย. 2534: 9)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าสื่อมวลชนต้องการนำเสนอภาพของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นตลอดจนยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงมุมมองของผู้เขียนที่มองภาพรัฐบาลที่โปร่งใสนั้นเปลี่ยนไปเมื่อมีรัฐมนตรีเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการแต่งตั้งตำแหน่งประธานศาลฎีกาคด้วย

ดังนั้นการเลือกใช้คำกริยาดังกล่าวเป็นกริยาที่แสดงให้เห็นถึงความผิดพลาดของรัฐบาล กล่าวคือ ภาษาที่เลือกใช้เป็นการสะท้อนภาพรัฐบาลในสมัยที่ นายอานันท์ ปันยารชุน ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นรัฐบาลที่มีความสุจริต ยุติธรรม ตรงไปตรงมา ดังนั้นภาพของรัฐบาลที่เปลี่ยนไป สืบเนื่องมาจากเหตุการณ์วิกฤตตุลาการดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้ภาพความโปร่งใสของรัฐบาลลดน้อยลง

3) ปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งภายนอก เป็นปัญหาด้านการเมืองการปกครอง ที่เกิดจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างคณะรัฐบาล กับกลุ่มอื่นๆ หรือเป็นความขัดแย้งระหว่าง กลุ่มทางสังคมอื่นๆ ที่มีความขัดแย้งกันเกี่ยวกับเรื่องของการเมืองการปกครอง ผลการวิเคราะห์ ในช่วงที่ 2 พบว่ามีภาษาสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายนอกดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

... สถานการณ์ “หยดน้ำลายเปื้อนปลายปืน” ในบรรยากาศการเลือกตั้งที่ รสช. ต้องตกเป็น เป้าการวิพากษ์วิจารณ์อย่างขนานใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเผชิญหน้าสีแดงวิวาทะ ระหว่างพรรคประชาธิปัตย์กับฝ่ายทหารที่ว่า “หมาเห่าไม่กัด นักการเมืองปากจืดไม่เก่ง” จนพลพรรค ปชป. ได้กลับว่า “ทหารเก่งไม่ปฎิวัติ ปล้นอำนาจรัฐจากประชาชน” จนกลายเป็นข้อโต้แย้งระหว่างนักการเมืองชั่วคราวข้าม รสช. กับฝ่ายทหารอย่างต่อเนื่อง ตลอดมา ในขณะที่ “บิ๊กจ๊อด” พล.อ.สุนทร คงสมพงษ์ ประธานสภา รสช. ออกโรงในเรื่อง ดังกล่าวนี้นี้ว่า “นักการเมืองจะวิพากษ์วิจารณ์อะไรก็ว่ากันไปไม่ว่ากันอยู่แล้ว แต่อย่า มาเหยียบตาปลา กันก็แล้วกัน...”

(สยามรัฐฯ, 1-7 มี.ค. 2535: 12)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ กับพรรคการเมือง ในกรณีที่เมื่อคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ยึดอำนาจจาก พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ แล้ว หลังจากนั้น รสช. จึงมีการกำหนดให้มีการเลือกตั้งขึ้นเพื่อให้เป็น ตามระบอบประชาธิปไตย ปรากฏว่ามีพรรคประชาธิปัตย์ออกมาวิพากษ์วิจารณ์กล่าวถึง รสช. ที่ทำการยึดอำนาจในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 ว่าเป็นการปล้นอำนาจของประชาชนโดยกล่าวว่า “ทหารเก่งไม่ปฎิวัติ ปล้นอำนาจประชาชน” ซึ่งฝ่ายทหารก็ได้กลับไปเช่นกันโดยว่ากล่าว นักการเมืองว่า “หมาเห่าไม่กัด นักการเมืองปากจืดไม่เก่ง”

ตัวอย่างที่ 2

... อย่างไรก็ตาม สถานการณ์นับจากนี้ แม้ว่ารัฐบาลจะผ่านช่วงวิกฤตวันแถลงนโยบาย ไปได้อย่างลุล่วงก็ตามแต่หลังจากนั้น สถานการณ์ยังคงหนักหนาสาหัส เนื่องจาก พลพรรคฝ่ายค้าน จะสานต่อแนวรุกชนิดไม่ให้รัฐบาลตั้งตัวติด โดยการยื่นญัตติ ไม่ไว้วางใจรัฐบาล โดยเฉพาะประเด็นการขึ้นครองอำนาจโดยไม่ชอบธรรม และในรัฐบาล

ชุดนี้มีภาพลักษณ์ไม่โปร่งใส ไม่ได้ได้รับความเชื่อถือศรัทธาจากประชาชน และมีคนที่ไม่
 พันมลทินเรื่องปัญหาคอร์รัปชันเข้ามาร่วมบริหารประเทศ ผสานสอดคล้องกับเกมรุกของ
 ขบวนการนักศึกษา และกลุ่มพลังมวลชนต่างๆ จะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพรัฐบาลอย่าง
 หนัก ซึ่งปะทุแห่งสถานการณ์จะบานปลายไปอย่างไม่มีใครบอกได้ ในเมื่อรัฐบาลที่
 ปราศจากความชอบธรรมเช่นนี้กลับมีเสียงการันตีว่าผู้กุมกำลังจะปกป้องเอาไว้ด้วยชีวิต
 แล้วอะไรจะเกิดขึ้น...

(สยามรัฐฯ, 3-9 พ.ค. 2535: 10)

จากตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับกลุ่มที่ต่อต้านรัฐบาล
 ได้แก่ พรรคฝ่ายค้าน ขบวนการนักศึกษา และกลุ่มพลังมวลชนต่างๆ อันสืบเนื่องมาจากการดำรง
 ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของ พล.อ. สุจินดา คราประยูร โดยมีเหตุการณ์ตามลำดับกล่าวคือ
 เมื่อนายอานันท์ ปันยารชุน ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เพื่อรักษาการบริหารประเทศหลังจาก
 ที่ รสช. ทำรัฐประหารแล้ว ได้มีการกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน
 วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2535 และได้เริ่มจัดตั้งองค์กรกลางดูแลการเลือกตั้ง เพื่อให้การเลือกตั้ง
 เป็นไปโดยบริสุทธิ์ยุติธรรม ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า พรรคสามัคคีธรรม ได้คะแนน 79 เสียง
 พรรคชาติไทยได้เสียง 74 เสียง พรรคพลังธรรมได้ 41 เสียง พรรคกิจสังคมได้ 31 เสียง
 พรรคประชากรไทยได้ 7 เสียง พรรคเอกภาพได้ 6 เสียง พรรคราษฎรได้ 4 เสียง และพรรคมวลชน
 ได้ 1 เสียง ซึ่งพรรคสามัคคีธรรม พรรคชาติไทย พรรคกิจสังคม พรรคประชากรไทย และพรรค
 ราษฎรได้ประกาศว่าจะสนับสนุน นายณรงค์ วงศ์สุวรรณ หัวหน้าพรรคสามัคคีธรรมเป็น
 นายกรัฐมนตรี แต่โฆษกกระทรวงต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาออกมาประกาศว่า
 นายณรงค์ วงศ์สุวรรณ เป็นหนึ่งในรายชื่อผู้ที่ไม่สามารถขอวีซ่าเดินทางเข้าสหรัฐฯ ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้
 พรรคทั้ง 5 จึงเชิญ พล.อ. สุจินดา คราประยูรมารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อพลเอกสุจินดา
 คราประยูร จะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้ออกมากล่าวอ้างว่า “เสียสัตย์เพื่อชาติ” เพราะเมื่อ
 คราวก่อนจะมีการเลือกตั้งพล.อ. สุจินดา คราประยูรเคยกล่าวว่าจะไม่รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
 ดังนั้นจึงต้องออกมากล่าวว่าต้องยอมเสียสัตย์เพื่อชาติเพราะมีความจำเป็น ดังนั้น เมื่อพล.อ. สุจินดา
 คราประยูร ได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีจึงมีผู้ที่ไม่เห็นด้วยจำนวนมากเพราะเห็นว่าเป็นการได้
 อำนาจมาโดยไม่ชอบธรรมจึงทำให้เกิดกลุ่มคนที่ออกมาต่อต้าน พล.อ. สุจินดา คราประยูร
 จำนวนมาก ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองขึ้นในเวลาต่อมา

ตัวอย่างทั้งสองตัวอย่างข้างต้นเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาด้านการเมืองการปกครองที่
 เกิดจากความขัดแย้งภายนอกที่มีผลต่อเสถียรภาพของรัฐบาลในช่วงที่ 2

1.2.2 การแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครอง ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 2 พบว่ามีภาษาที่สะท้อนให้เห็นถึงการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการทุจริต เช่น รัฐบาลแสดงออกถึงความโปร่งใสในการทำงานของรัฐบาลสังเกตได้จากข้อความที่ว่า “รัฐบาลของพวกเราต้องมีความโปร่งใสเปิดเผยได้ ตรวจสอบได้” รัฐบาลจัดตั้งให้มีคณะกรรมการกลางดูแลการเลือกตั้ง ดังตัวอย่างตามลำดับต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

. . . เขาได้พูดประโยคสำคัญ ก่อนที่จะอำลาจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่ 18 ไว้ว่า “ผมและคณะรัฐมนตรี ได้เตือนสติตนเองเสมอว่า ไม่ได้มาจากประชาชนด้วยความชอบธรรม แต่เราจำเป็นที่จะต้องเป็นรัฐบาลของประชาชน เพื่อประชาชน และขอยืนยันว่ารัฐบาลของพวกเราต้องมีความโปร่งใสเปิดเผยได้ ตรวจสอบได้” . . .

(เนชั่น, 12 – 18 มิ.ย. 2535: 7)

ข้อความข้างต้นเป็นคำกล่าวของนายอานันท์ ปันยารชุน ที่กล่าวเมื่อคราวก่อนที่จะอำลาจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่ 18 ว่า “รัฐบาลของพวกเราต้องมีความโปร่งใส เปิดเผยได้ ตรวจสอบได้”

คำกล่าวดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า นายอานันท์ ปันยารชุน ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี กล่าวเพื่อแสดงให้เห็นลักษณะเฉพาะของรัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน ว่าทำงานอย่างสุจริต ทำงานอย่างตรงไปตรงมา ทำงานเปิดเผยและสามารถตรวจสอบได้ เป็นการแสดงออกเพื่อให้ผู้อื่นเห็นว่ารัฐบาลพยายามแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการทุจริตในการบริหารประเทศ นอกจากนี้ยังปรากฏภาษาที่สื่อมวลชนใช้เรียกคณะรัฐบาลชุดนี้ใหม่ว่า “รัฐบาลโปร่งใส” ดังที่ปรากฏในนิตยสารว่า

. . . สุดท้าย คือปัญหาด้านสถาบันตุลาการ ซึ่งเป็นปัญหาที่ยืดเยื้อมาตั้งแต่ครั้งสมัยรัฐบาลโปร่งใส (1) โดยรัฐบาลโปร่งใส (2) ของนายอานันท์ ได้ดำเนินการแก้ปัญหาการแตกแยกในสถาบันแห่งนี้ โดยการออกพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติข้าราชการฝ่ายตุลาการ . . .

(เนชั่น, 18–24 ก.ย. 2535: 60 - 61)

ภาษาดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพของรัฐบาลที่พยายามจะแก้ปัญหาเกี่ยวกับการทุจริตในการบริหารประเทศกล่าวคือ พยายามบริหารประเทศอย่างสุจริตและเปิดเผย ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากปัญหาเกี่ยวกับการทุจริตในสมัยของรัฐบาลพล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ซึ่งปัญหาที่เกี่ยวกับการทุจริตนี้เป็นเหตุผลประการหนึ่งที่ทำให้คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ทำการยึดอำนาจของรัฐบาล พล.อ. ชาติชาย ชุณหะวัณดังที่แสดงไว้แล้ว สอดคล้องกับที่ กิรติ เกียรติยากร (2550: 248-249) ได้กล่าวถึงเหตุการณ์เกี่ยวกับการเมืองในสมัยนั้นโดยสรุปว่า

. . . คณะทหารอันประกอบด้วยนายทหารคณะหนึ่งเรียกตัวเองว่า คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ภายใต้การนำของ พล.อ. สุนทร คงสมพงษ์, พล.อ. สุจินดา คราประยูร, พล.อ.อ. เกษตร โรจนนิล และพล.อ. อิศระพงษ์ หนูนุกัคดี เป็นหัวหน้าคณะ ได้ทำรัฐประหารยึดอำนาจการบริหารประเทศจากรัฐบาล พล.อ. ชาติชาย ชุณหะวัณ ซึ่งถูกกล่าวหาว่า บริหารประเทศภายใต้การคอร์รัปชันของคนในคณะรัฐบาล อันเป็นบ่อเกิดแห่งความหายนะของประเทศ. . .

(หมายเหตุ เมื่อผู้วิจัยอ่านเนื้อหาที่กิรติ เกียรติยากร กล่าวข้างต้นจะเห็นว่าใช้ภาษาขัดแย้งกันในเนื้อความ ข้อความข้างต้นจึงไม่ชัดเจนว่าใครเป็นหัวหน้าคณะนำในการทำรัฐประหาร)

ตัวอย่างที่ 2

. . . แต่สำหรับปัจจุบันนี้ภายหลังจากการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญผ่านวาระ 3 ไปแล้วนั้น ประชาชนกลุ่มสาขาอาชีพต่างๆ กลับต้องขบคิดหนักขึ้นว่า “คณะกรรมการกลางดูแลการเลือกตั้ง” ซึ่งเป็นประเด็นใหม่และถูกนำเสนอโดยนายกรัฐมนตรีอานันท์ ปันยารชุน จะกลายเป็นยาเหลื่องสมานรอยแผลแยกของสำนักประชาชนต่อระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย (ในอนาคต) หรือไม่? . . .

(มติชน๑, 10-16 ม.ค. 2535: 21)

ข้อความข้างต้นเป็นการเล่าถึงกรณีที่จะมีการจัดตั้งคณะกรรมการกลางดูแลการเลือกตั้ง เมื่อนายอานันท์ ปันยารชุน ได้รับพระบรมราชโองการแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรีในวันที่ 2 มีนาคม 2534 แล้ว หลังจากนั้นจึงพยายามที่จะแก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับการทุจริตในการเลือกตั้งโดย นายอานันท์ ปันยารชุน นำเสนอให้มืองค์กรกลางดูแลการเลือกตั้งในนาม คณะกรรมการกลางดูแลการเลือกตั้ง เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม

ความพยายามในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับทุจริตของ นาย อนันต์ ปันยารชุน นั้นเป็นความพยายามเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนที่มีต่อรัฐบาลของตนซึ่งเป็นรัฐบาลที่มาจากการแต่งตั้งและสืบเนื่องมาจากปัญหาเกี่ยวกับการทุจริตในสมัยของรัฐบาล พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ที่มีการใช้เงินซื้อเสียงในการเลือกตั้งเพื่อต้องการเข้ามาบริหารประเทศและเมื่อได้รับเลือกตั้งแล้ว ส.ส. เหล่านี้จึงสามารถหาโอกาสในการทำทุจริตคอร์รัปชันเพื่อหาประโยชน์แก่ตนเองและกลุ่มได้ ซึ่งเหตุดังกล่าวจึงทำให้เป็นผลในทางลบของรัฐบาลพล.อ. ชาติชาย ชุณหะวัณ ดังที่ ลิขิต ชีรเวทิน (2544: 226) กล่าวถึงผลในทางลบของรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ว่า

. . . ปัญหาฉ้อราษฎร์บังหลวงเป็นปัญหาหนักกว่าสมัยใด ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การเมืองได้กลายเป็นการลงทุนในลักษณะที่เรียกว่า เล่นการเมืองเพื่อเป็นการลงทุนทำการค้า “ธุรกิจการเมือง” เป็นปรากฏการณ์ที่เห็นได้ชัด การใช้เงินเพื่อซื้อเสียงในการเลือกตั้งและเข้าสู่ตำแหน่งบริหาร และเพื่อหาโอกาสในการถอนทุนคืน. . .

นายอนันต์ ปันยารชุน ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2534 เพื่อบริหารประเทศหลังจากที่ รสช. ทำรัฐประหารแล้ว และพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2535 แม้ว่าในนายอนันต์ ปันยารชุน จะเป็นนายกรัฐมนตรีที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย แต่นายอนันต์ ปันยารชุน ได้บริหารประเทศและมีแนวทางในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเลือกตั้งอย่างเป็นรูปธรรมในการนำเสนอให้มืองค์กรกลางดูแลการเลือกตั้ง การริเริ่มให้มีการจัดตั้งองค์กรกลางดูแลการเลือกตั้งนั้น เพื่อดูแลการเลือกตั้งให้มีความบริสุทธิ์ยุติธรรม สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามแก้ปัญหาการทุจริตในการเลือกตั้ง

จากตัวอย่างที่เกี่ยวกับบริบทด้านการเมืองการปกครองหลังการเกิดรัฐประหาร พ.ศ. 2534 จนถึงเหตุการณ์พฤษภาทมิฬข้างต้นนั้นจึงเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาด้านการเมืองการปกครองที่เกิดขึ้นจากปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายใน และปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายนอก ตลอดจนการแก้ปัญหาด้านการเมืองการปกครองของรัฐบาลคือ การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการทุจริต โดยบริหารประเทศด้วยความสุจริตโปร่งใส ตลอดจนการตั้งคณะกรรมการกลางการเลือกตั้งเพื่อดูแลการเลือกตั้งให้มีความบริสุทธิ์ยุติธรรม

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจ ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 2 พบว่ามีภาษาสะท้อนสังคมเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ 2 ประเด็น ได้แก่ การมุ่งเน้นพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และปัญหาด้านเศรษฐกิจ ผู้วิจัยจะเสนอภาษาสะท้อนสังคมด้านเศรษฐกิจตามลำดับดังต่อไปนี้

1) การมุ่งเน้นพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ในสมัย นายอานันท์ ปันยารชุน ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีนั้น มีความมุ่งหวังในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ คือ รัฐบาลสนับสนุนให้มีการกำหนดแนวทางด้านเศรษฐกิจ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

. . . ถึงแม้ว่าจะเป็นเรื่องไม่ง่ายนักที่จะจัดตั้งเขตการค้าเสรีในอาเซียน และดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จภายในปี 2000 เนื่องจากต้องมีการประสานประโยชน์ของประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีความแตกต่างกันในระบบโครงสร้างทางเศรษฐกิจและระดับของการพัฒนา แต่ดูเหมือน นายอานันท์ หมายมั่นปั้นมือเป็นอย่างมากกว่าการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนจะเป็นผลงาน “มาสเตอร์ พีช” ชิ้นสำคัญของตัวเอง ก่อนหน้าที่จะพ้นตำแหน่งในต้นปีหน้า. . .

(สยามรัฐฯ, 1-7 ก.ย. 2534: 17)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการเล่าเรื่องเกี่ยวกับความมุ่งมั่นเกี่ยวกับการจัดตั้งเขตการค้าเสรีในอาเซียน การเริ่มจัดตั้งเขตการค้าเสรีขึ้นในสมัยที่นายอานันท์ ปันยารชุน ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลนั้นให้ความสำคัญที่จะมุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจโดยให้เริ่มมีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีในอาเซียนขึ้น เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการมุ่งเน้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจของรัฐบาลชุดนี้ซึ่งไม่เพียงแต่พัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศเท่านั้นแต่ยังต้องการขยายความสัมพันธ์ไปยังกลุ่มประเทศอื่นๆ ด้วย ตลอดจนสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการทางเศรษฐกิจของประเทศไทยที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์พัวพันกับเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศอาเซียน

ตัวอย่างที่ 2

. . . รัฐบาลชั่วคราวของนายอานันท์ ก็ตระหนักในความสำคัญในเรื่องนี้ และเปิดไฟเขียวอย่างเต็มที่ให้กับคณะผู้เจรจาของไทย ในการเข้าไปมีส่วนในการกำหนดกติกาการค้าของโลกครั้งนี้. . .

(สยามรัฐฯ, 20-26 ต.ค. 2534: 16)

จากข้อความข้างต้นเป็นการกล่าวถึงในสมัยที่นายอานันท์ ปันยารชุน ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งรัฐบาลเสนอตัวเป็นเจ้าภาพในจัดประชุมการธนาคารโลกและกองทุนระหว่างประเทศ สะท้อนให้เห็นว่ารัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับเรื่องของการเจรจาเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจประเทศไทย ดังนั้นรัฐบาลจึงขอเป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมการธนาคารโลกและกองทุนระหว่างประเทศ ซึ่งครั้งนี้เป็นครั้งที่ 46 ถึงแม้ว่าประเด็นหลักในประชุมครั้งนี้จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับกลุ่มประเทศอุตสาหกรรม 7 ประเทศ (G - 7) ให้ความช่วยเหลือแก่สหภาพโซเวียตที่มีปัญหาด้านเศรษฐกิจ และเรื่องการเจรจาของแกตต์ เพื่อตกลงเกี่ยวกับข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยอัตราภาษีศุลกากรและการค้ากับนานาประเทศ ตลอดจนเป็นการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการแข่งขันกันด้านการค้าอีกทางหนึ่ง ซึ่งประเทศไทยได้ประโยชน์จากการจัดการประชุมครั้งนี้คือ ประเทศไทยได้มีโอกาสนำเสนอถึงแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการค้าของประเทศไทยกับนานาประเทศ

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าในสมัยที่ นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรีให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการค้าโลกเพื่อให้ประเทศไทยได้ประโยชน์จากการกำหนดระเบียบดังกล่าว สังเกตได้จากข้อความว่า “**ตระหนักในความสำคัญ**” และการใช้สำนวนว่า “**เปิดไฟเขียว**” เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายของรัฐบาลที่ต้องการช่วยพัฒนาด้านการค้าของประเทศไทยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจด้วย

ทั้งสองตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจในช่วงที่ 2 ซึ่งรัฐบาลของ นายอานันท์ ปันยารชุน พยายามนำประเทศไทยเข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ

2) ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านเศรษฐกิจที่สะท้อนให้เห็นในช่วงที่ 2 นั้นเป็นปัญหาเศรษฐกิจที่สะสมมาแต่อดีต ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

... ธนาคารชาติให้ขึ้นดอกเบี้ย แต่ไม่มีการดำเนินการตั้งแต่ปลายปี 2532 ความจริงมันควรแตะเบรกตั้งแต่ตอนนั้นแล้ว ไม่มีที่ไหนในโลกปล่อยเรียดเอสเตชั่นไปถึง 60 – 70% แบงก์ชาติเขาเดินถูกแล้ว กระจุกเบาๆ ที่สุดแล้วนะปัญหาของรัฐบาลเวลานี้ไม่ใช่ปัญหารัฐบาลกับ รสช. หรือกับทหารแต่ปัญหาอยู่ที่ว่าแก้ปัญหาสะสมมาแต่อดีตอย่างไร...

(มติชนฯ, 21–27 ก.ค. 2534: 9)

จากข้อความข้างต้นเป็นการสะท้อนให้เห็นปัญหาของการขึ้นดอกเบี้ยของธนาคารชาติแต่ไม่มีการดำเนินการ ปัญหาเกี่ยวกับการขึ้นของเรียวเอสเตด ถึง 60 – 70%

ตัวอย่างข้างต้นสื่อมวลชนนำเสนอโดยวิธีการยกบทสัมภาษณ์นายอานันท์ ปันยารชุน ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้กล่าวถึงปัญหาด้านเศรษฐกิจที่สะสมมาตั้งแต่อดีต ซึ่งจากบทสัมภาษณ์ของนายอานันท์ ปันยารชุน นั้นมีน้ำเสียงเชิงตำหนิถึงการแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลชุดก่อนที่ละเลยในการเอาใจใส่ต่อการแก้ปัญหา โดยสังเกตได้จากข้อความว่า “ความจริงมันควรตะแบกตั้งแต่ตอนนั้นแล้ว ไม่มีที่ไหนในโลกปล่อยเรียวเอสเตดขึ้นไปถึง 60 – 70%” การใช้ข้อความว่า “ไม่มีที่ไหนในโลก” เป็นวาทกรรมที่สะท้อนให้ทราบว่านายอานันท์ ปันยารชุน กำลังตำหนิการบริหารงานของรัฐบาลชุดก่อนที่ละเลยการแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ อันเป็นเหตุสืบเนื่องที่ทำให้เกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจที่เพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้ยังมีการใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมาเพื่อแจ้งแสดงให้ทราบว่าปัญหาเศรษฐกิจที่มีในปัจจุบันนั้นเป็นปัญหาที่สะสมมาตั้งแต่อดีต ดังในข้อความว่า “ปัญหาอยู่ที่ว่าแก้ปัญหาสะสมมาแต่อดี้อย่างไร” เป็นการใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมาพร้อมกับการตั้งคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบแต่เป็นการกล่าวเพื่อให้ผู้อ่านคิดต่อไป

ตัวอย่างข้างต้นที่เกี่ยวกับบริบทด้านเศรษฐกิจในช่วงที่ 2 นั้นจึงเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงการมุ่งเน้นพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และปัญหาด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากปัญหาที่สะสมมาตั้งแต่อดีต ทั้งนี้ในช่วงที่ 2 เป็นช่วงที่มีระยะเวลาเพียง 1 ปีจึงปรากฏภาษาสะท้อนสังคมในช่วงนี้ไม่มากนัก

จากตัวอย่างของภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยช่วงที่ 2 สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ตัวอย่างของภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยช่วงที่ 2

คำ/วลี	เหตุการณ์/ความหมาย
รัฐบาลโปร่งใส	เป็นคำกล่าวที่สื่อมวลชนใช้เรียก คณะรัฐบาลในคราวที่ นายอานันท์ ปันยารชุน ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งมาจากคำกล่าวที่ นายอานันท์ ปันยารชุน กล่าวไว้ว่า “รัฐบาลของผมต้องมีความโปร่งใสเปิดเผยได้ ตรวจสอบได้”

ตารางที่ 3 (ต่อ)

คำ/วลี	เหตุการณ์/ความหมาย
วิกฤตตุลาการ	กรณีที่เป็นปัญหาความขัดแย้งภายในสถาบันตุลาการ ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมกับเหล่าผู้พิพากษาจากกรณีการแต่งตั้งประธานศาลฎีกาที่จะดำรงตำแหน่งต่อจากนายโสภณ รัตนาร

1.3 ช่วงที่ 3 ระยะเวลาหลังจากเกิดเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม

พ.ศ. 2535 (พฤษภาทมิฬ) จนถึงวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 (วิกฤตต้มยำกุ้ง)

เมื่อเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 (พฤษภาทมิฬ) สงบลง นายอานันท์ ปันยารชุน ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีอีกสมัยหนึ่ง (ตั้งแต่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2535 – 23 กันยายน พ.ศ. 2535) ต่อมาหลังจากนั้นในการเลือกตั้ง นายชวน หลีกภัย (ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่ 23 กันยายน พ.ศ. 2535-13 กรกฎาคม พ.ศ. 2538) นายบรรหาร ศิลปอาชา (ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2538-25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539) และ พล.อ. ชวลิต ยงใจยุทธ (ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่ 25 พฤศจิกายน 2539-9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2540) ได้ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งตามลำดับ จนกระทั่งเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 (วิกฤตต้มยำกุ้ง)

ผลการวิเคราะห์พบว่าช่วงที่ 3 มีบริบททางสังคมที่ภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย นานาเสนอ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านศาสนา ผู้วิจัยจะเสนอบริบททางสังคมทั้ง 4 ด้านตามลำดับดังต่อไปนี้

1.3.1 ด้านการเมืองการปกครอง ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 3 พบว่ามีการนำเสนอเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครอง แบ่งได้เป็น 2 ประเด็น คือ ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง และการแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครอง ผู้วิจัยจะเสนอภาษาสะท้อนเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครองใน 2 ประเด็นผู้วิจัยจะเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1) ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 3 พบว่ามีการนำเสนอถึงปัญหาด้านการเมืองการปกครองได้แก่ ปัญหาการแบ่งฝ่ายของพรรคการเมือง

ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายใน ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายนอก และปัญหาเกี่ยวกับการทุจริตของรัฐบาล ผู้วิจัยจะเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

2) **ปัญหาการแบ่งฝ่ายของพรรคการเมือง** เมื่อหลังจากที่เกิดเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 (พฤษภาทมิฬ) นายอานันท์ ปันยารชุน ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีอีกสมัยหนึ่ง ต่อมา มีการกำหนดให้มีการเลือกตั้งขึ้นในวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2535 ระหว่างการหาเสียงเลือกตั้งปรากฏว่า มีการแบ่งฝ่ายของพรรคการเมืองซึ่งมีภาษาสะท้อนให้เห็นถึงการแบ่งฝ่ายของพรรคการเมือง ดังที่ปรากฏในนิคยสารความว่า

... สัรวจ ประเมิน สถานภาพวัฒนา เหยื่อการเมือง ยุคเทพ กุมอำนาจรัฐ...

(มติชนฯ, 8-14 ก.ค. 2537: 4)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นว่ามีภาษาที่กล่าวว่า “ยุคเทพ กุมอำนาจรัฐ” เป็นการกล่าวถึงพรรคประชาธิปัตย์ที่ได้จัดตั้งคณะรัฐบาลเมื่อการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2535 ที่มาของการใช้คำว่า “ยุคเทพ” นั้นมีที่มาจากคำที่นายชวน หลีกภัย กล่าวถึงพรรคการเมืองที่สนับสนุนและฝ่ายที่ไม่สนับสนุน พลเอกสุจินดา คราประยูร โดยแบ่งฝ่ายพรรคการเมืองเป็น 2 ฝ่าย คือ พรรคการเมืองฝ่ายเทพ และพรรคการเมืองฝ่ายมาร

พรรคการเมืองฝ่ายเทพ หมายถึง พรรคการเมืองที่ไม่สนับสนุน พล.อ. สุจินดา คราประยูร ได้แก่ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคความหวังใหม่ พรรคพลังธรรม และพรรคเอกภาพ ส่วนพรรคการเมืองฝ่ายมาร ได้แก่ พรรคสามัคคีธรรม พรรคชาติไทย พรรคกิจสังคม พรรคราษฎร์ และพรรคประชากรไทย

การใช้ภาษาดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นถึงการแบ่งฝ่ายทางการเมืองที่เกิดขึ้น จะเห็นได้ว่านายชวน หลีกภัย เป็นผู้กล่าวว่า ดังนั้นเมื่อกล่าวถึงพรรคการเมืองที่อยู่ฝ่ายเดียวกับพรรคตนจึงเรียกว่าเป็นพรรคเทพ แต่พรรคการเมืองที่ไม่ใช่ฝ่ายตนเป็นพรรคมาร การใช้ภาษาของ นายชวน หลีกภัย จึงเป็นการใช้ภาษาเพื่อสร้างให้ฝ่ายของตนเป็นเทพซึ่งมีความหมายทางบวก แต่สร้างให้ฝ่ายตรงข้ามเป็นมารซึ่งมีความหมายในทางลบ ลักษณะการวางแผนการใช้ภาษานี้เหมือนกับสร้างภาพให้ประชาชนที่ยังจดจำเกี่ยวกับความโหดร้ายทารุณของรัฐบาล (สมัยพล.อ. สุจินดา คราประยูร เมื่อคราวเกิดเหตุการณ์จลาจลทางการเมือง) มองพรรคการเมืองที่ไม่สนับสนุน พล.อ. สุจินดา

คราประยูร ซึ่งคือฝ่ายตนเป็นเหมือนเทพ ส่วนฝ่ายที่สนับสนุน พล.อ. สุจินดา คราประยูร เป็นมาร ลักษณะการวางแผนการใช้ภาษาเช่นนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อหวังผลทางการเมือง ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อฝ่ายตนและในที่สุดย่อมตัดสินใจเลือกฝ่ายตนเป็นผู้แทนราษฎร

การแบ่งฝ่ายของพรรคการเมืองดังกล่าวเป็นปัญหาที่ทำให้เกิดความขัดแย้งภายในของรัฐบาลในลำดับต่อไป

3) ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายใน เป็นปัญหาด้านการเมืองการปกครองที่เกิดจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในคณะรัฐบาล สถาบัน หน่วยงาน หรือคณะทำงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารประเทศ ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 3 นั้น พบว่ามีการนำเสนอถึงปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายในของคณะรัฐบาล เช่น ปัญหาที่เกิดจากการแบ่งฝ่ายของ คณะรัฐบาลซึ่งสืบเนื่องมาจากการแบ่งฝ่ายของพรรคการเมือง (สังเกตได้จากการใช้คำว่า “พรรคเทพ” กับ “พรรคมาร”) ปัญหาเกี่ยวกับการแบ่งงานและจัดสรรตำแหน่งในรัฐบาล ปัญหาที่เกิดจากการก้าวทำงานของบุคคลภายในคณะรัฐบาล ดังตัวอย่างตามลำดับต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

...แล้วระยะเวลา 6 เดือนของการร่วมรัฐบาลระหว่าง 4 พรรคเทพ อันประกอบด้วย พรรคประชาธิปัตย์ พรรคความหวังใหม่ พรรคพลังธรรม และพรรคเอกภาพ พร้อมด้วย 1 พรรคมาร คือ พรรคกิจสังคม ได้เริ่มอาการเทพทะเลาะมาร และเทพวิวาทกันอย่างเห็นได้ชัด ไม่ว่าจะเป็นหัวขบวนหรือท้ายขบวน รอยร้าวได้ปรากฏไปทุกที่ตั้งแต่ตึกไทยคู่ฟ้าจนถึงรัฐสภา...

(สยามรัฐฯ, 28 มี.ค.-3 เม.ย. 2536: 8)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายในคณะรัฐบาล กล่าวคือ เมื่อการเลือกตั้งในวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2535 เสร็จสิ้นลง ปรากฏว่าพรรคประชาธิปัตย์ได้เป็นแกนนำในการจัดตั้งคณะรัฐบาล ผลของพรรคร่วมรัฐบาลได้แก่ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคความหวังใหม่ พรรคพลังธรรม พรรคเอกภาพ และพรรคกิจสังคม เมื่อจัดตั้งคณะรัฐบาลแล้วเสร็จมีความขัดแย้งภายในคณะรัฐบาลเกิดขึ้นจากความคิดเห็นที่มีไม่ตรงกัน โดยสื่อมวลชนนำเสนอให้เห็นถึงปัญหา

ความขัดแย้งดังกล่าวว่าเป็นประเด็นสัมพันธ์กับปัญหาที่มาจากการแบ่งฝ่ายของพรรคการเมืองดังที่นำเสนอมาแล้วเกี่ยวกับปัญหาการแบ่งฝ่ายของพรรคการเมือง

ตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าสื่อมวลชนนำเสนอให้เห็นถึงความขัดแย้งภายในของรัฐบาล โดยชี้ประเด็นให้เห็นว่าสืบเนื่องจากการแบ่งฝ่ายของพรรคการเมืองเป็นสำคัญเมื่อทั้งสองฝ่ายต้องมาเป็นพรรคร่วมรัฐบาลกันจึงทำให้มีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกัน สังเกตได้จากการใช้ข้อความว่า “การร่วมรัฐบาลระหว่าง 4 พรรคเทพ...พร้อมด้วย 1 พรรคมาร” จะเห็นได้ว่า ลักษณะการใช้ภาษาของสื่อมวลชนดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่ชี้เฉพาะเพื่อแบ่งฝ่ายในคณะรัฐบาลอย่างชัดเจน ลักษณะการใช้ภาษาดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นถึงความไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองของคณะรัฐบาล

ตัวอย่างที่ 2

...แต่ความเป็นรัฐบาล 7 พรรค เพื่อให้มีเสียงสนับสนุนมั่นคงเกินหนึ่งคือ 196 เสียงไปมากๆ ได้ทำให้เกิดปัญหาในการแบ่งงานและจัดสรรตำแหน่งจนเกือบจะตั้งรัฐบาลไม่ได้ เมื่อพรรคพลังธรรมและพรรคประชากรไทยในการแข่งขันกันกำกับดูแลปัญหาการจราจร ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญระดับชาติและเป็นปัญหาที่วิกฤตของคนกรุงเทพฯ จนเกือบจะทำให้พรรคประชากรไทยถอนตัวจากพรรคร่วมรัฐบาล. . .

(สยามรัฐฯ, 1-7 ต.ค. 2538: 9)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการนำเสนอถึงปัญหาความขัดแย้งภายในพรรคร่วมรัฐบาล กล่าวคือ ในสมัยที่ นายบรรหาร ศิลปอาชา ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี มีพรรคการเมือง 7 พรรค เข้ามาเป็นรัฐบาล ได้แก่ พรรคชาติไทย พรรคความหวังใหม่ พรรคกิจสังคม พรรคประชากรไทย พรรคมวลชน พรรคพลังธรรม และพรรคนำไทย จึงมีปัญหากับการแบ่งงาน และการจัดสรรตำแหน่งในคณะรัฐบาล โดยเฉพาะพรรคพลังธรรมกับพรรคประชากรไทย ที่เกิดความขัดแย้งกัน เพราะทั้งสองพรรคต้องการดูแลการจราจร และแก้ไขปัญหาด้านการจราจรของกรุงเทพฯ จึงเป็นประเด็นของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในคณะรัฐบาล

ตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีการใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมาเพื่อแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นดังที่ปรากฏการใช้ข้อความว่า “...แต่ความเป็นรัฐบาล 7 พรรค เพื่อให้มีเสียงสนับสนุนมั่นคงเกินหนึ่งคือ 196 เสียงไปมากๆ ได้ ทำให้เกิดปัญหาในการแบ่งงานและจัดสรรตำแหน่งจนเกือบจะตั้งรัฐบาลไม่ได้...” สังเกตได้จากข้อความว่า “ทำให้เกิดปัญหาในการแบ่งงานและจัดสรร

ตำแหน่ง” เป็นการใช้อย่างตรงไปตรงมาชัดเจนว่าคณะรัฐบาลมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดสรรตำแหน่งและการแบ่งงานของรัฐมนตรีที่มาจากการเป็นรัฐบาลที่มาจากพรรคการเมืองหลายพรรค นอกจากนี้ยังมีการใช้คำที่แสดงให้เห็นภาพของความขัดแย้ง โดยการเลือกใช้คำว่า “การแย่งชิงกัน” ในข้อความว่า “...เมื่อพรรคพลังธรรมและพรรคประชากรไทยในการแย่งชิงกันกำกับดูแลปัญหาการจราจรซึ่งเป็นปัญหาสำคัญระดับชาติ...” ดังนั้นการใช้อย่างทั้งสองลักษณะจึงเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงเสถียรภาพของรัฐบาลที่ไม่มีความเข้มแข็ง อันเนื่องมาจากการรวมตัวของพรรคการเมืองหลายพรรคจึงยากต่อการบริหารงานในสมัยที่นายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นนายกรัฐมนตรี

ตัวอย่างที่ 3

. . . จากสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาโดยตลอดในห้วงเวลา 3 เดือนเศษ รัฐบาลบรรหาร ศิลปอาชา เข้ามาบริหารราชการแผ่นดิน ปัญหาความขัดแย้งภายในพรรคชาติไทยคุกรุ่นมาตลอด การออกมาวิพากษ์วิจารณ์ของสมาชิกพรรคชาติไทยมีเป็นระยะๆ เป็นข่าวคราวบรรดาสมาชิกในกลุ่มต่างๆ ออกมาแสดงวิวาทะกันเองอยู่มิได้ขาด บ้างออกมาตอบโต้กันถึงขนาดพร้อมที่จะชนกันก็มี อย่างกรณีที่นายฯ บรรหาร ไปประชุมเอเปกที่ประเทศญี่ปุ่น รองเลขาธิการนายฯ วิรัช รัตนเศรษฐ์ ก็สั่งเปลี่ยนตัวผู้สื่อข่าว อ.ส.ม.ท. ที่จะไปทำข่าวการประชุมเอเปกทั้งๆ ที่มีได้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบส่วนนี้ โดยอ้างเหตุผลว่าผู้สื่อข่าวที่ชื่อ ฟองสนาน จามรจันทร์ นั้นมีความสัมพันธ์กับพรรคประชาธิปัตย์ พรรคฝ่ายค้านสร้างความไม่พอใจต่อ ปิยะณัฐ วัชรภรณ์ รมต. สำนักนายก ผู้มีหน้าที่กำกับการดูแลกรมประชาสัมพันธ์เป็นเดือดเป็นแค้น กล่าวว่า ตนมีความพยายามที่จะปกป้องประชาชนของชาติไม่ให้ถูกรบกวนแทรกแซงก้าวก่ายโดยใช้อำนาจหน้าที่ของนักการเมืองที่ปราศจากขอบเขต...

(สยามรัฐฯ, 26 พ.ย.-2 ธ.ค. 2538: 12)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายในพรรคชาติไทยเมื่อคราวเป็นคณะรัฐบาล ในกรณีที่ นายวิรัช รัตนเศรษฐ์ ซึ่งขณะนั้นเป็นรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ได้สั่งเปลี่ยนตัวผู้สื่อข่าว อ.ส.ม.ท. ที่จะไปทำข่าวการประชุมเอเปกทำให้นายปิยะณัฐ วัชรภรณ์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้มีหน้าที่กำกับการดูแลกรมประชาสัมพันธ์ไม่พอใจ จึงเกิดความขัดแย้งกันขึ้น การใช้อย่างตรงไปตรงมาจึงแสดงให้เห็นว่ามีปัญหาความขัดแย้งภายในคณะรัฐบาลเกิดขึ้น จากข้อความว่า “...ในห้วงเวลา 3 เดือนเศษ รัฐบาล บรรหาร ศิลปอาชา เข้ามาบริหารราชการแผ่นดิน ปัญหาความขัดแย้งภายในพรรคชาติไทยคุกรุ่นมาตลอด...” จะสังเกต

ได้จากการใช้คำว่า “ปัญหาความขัดแย้งภายใน” เป็นการใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมาแสดงว่าเกิดปัญหาความขัดแย้งภายในของคณะรัฐบาล

จะเห็นได้ว่าการนำเสนอเนื้อหาดังกล่าวนั้นเป็นการสะท้อนภาพความจริงของ ความขัดแย้งภายในพรรคการเมืองซึ่งมีผลต่อเสถียรภาพทางการเมืองของรัฐบาลในสมัยที่ นายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นนายกรัฐมนตรี

4) ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายนอก เป็นปัญหาด้านการเมืองการปกครอง ที่เกิดจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างคณะรัฐบาล กับกลุ่มอื่นๆ หรือเป็นความขัดแย้งระหว่าง กลุ่มทางสังคมอื่นๆ ที่มีความขัดแย้งกันเกี่ยวกับเรื่องของการเมืองการปกครอง ผลการวิเคราะห์ ในช่วงที่ 3 นั้น พบว่ามีการนำเสนอถึงปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายนอก เช่น กรณีการ กล่าวสรุปถึงความขัดแย้งที่ทำให้เหตุการณ์จลาจลทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 กรณีที่ฝ่ายการเมืองขัดแย้งกับข้าราชการประจำ เป็นต้น ดังตัวอย่างตามลำดับต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

. . . ประการที่หนึ่ง ปัญหาเกี่ยวกับข้อสรุปยุติเหตุการณ์ “พฤษภาทมิฬ” อันได้แก่ การเปิดเผยคั่นหาศพผู้เสียชีวิตที่จะต้องให้คำตอบกับกลุ่มผู้ร่วมเหตุการณ์และญาติของผู้เสียชีวิตการพิจารณาไต่สวนลงโทษผู้กระทำผิดในเหตุการณ์ ไม่ว่าจะเป็นผู้ทำลายทรัพย์สินทางราชการ และผู้ควบคุมออกคำสั่งให้กำลังทหารเข้าปราบปรามประชาชน ปัญหาที่กล่าวนี้ไม่อาจจะมั่นใจได้ว่ารัฐบาลอานันท์ 2 สามารถดำเนินการแก้ไขได้ลุล่วง ก่อนรัฐบาลใหม่เข้ามารับผิดชอบดำเนินการหรือไม่ บางส่วนของปัญหาที่คลี่คลายไปแล้ว เสร็จจะกลายเป็นชนวนระเบิดให้รัฐบาลใหม่ถดถอย...

(สยามรัฐฯ, 2-8 ส.ค. 2535: 14)

ข้อความข้างต้นเป็นกรณีการกล่าวสรุปถึงความขัดแย้งที่ทำให้เกิดเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 โดยมีลำดับเหตุการณ์ดังต่อไปนี้ เมื่อนายอานันท์ ปันยารชุน ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เพื่อรักษาการบริหารประเทศหลังจากที่ รสช.ทำรัฐประหารแล้ว รัฐบาลกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2535 และได้เริ่ม จัดตั้งองค์กรกลางดูแลการเลือกตั้ง เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยบริสุทธิ์ยุติธรรม ผลการเลือกตั้ง ปรากฏว่า พรรคสามัคคีธรรม ได้คะแนน 79 เสียงพรรคชาติไทยได้เสียง 74 เสียง พรรคพลังธรรม

ได้ 41 เลียง พรรคกิจสังคมได้ 31 เลียง พรรคประชากรไทยได้ 7 เลียง พรรคเอกภาพได้ 6 เลียง พรรครายการได้ 4 เลียง และพรรคมวลชนได้ 1 เลียง ซึ่งพรรคสามัคคีธรรม พรรคชาติไทย พรรคกิจสังคม พรรคประชากรไทย และพรรครายการได้ประกาศว่าจะสนับสนุนนาย ฌรงค์ วงศ์สุวรรณ หัวหน้าพรรคสามัคคีธรรมเป็นนายกรัฐมนตรี แต่โฆษกกระทรวงต่างประเทศของประเทศสหรัฐอเมริกาออกมาประกาศว่านายฌรงค์ วงศ์สุวรรณ เป็นหนึ่งในบัญชีดำผู้ที่ไม่สามารถขอวีซ่าเดินทางเข้าสหรัฐฯ ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้พรรคทั้ง 5 จึงเชิญ พล.อ. สุจินดา คราประยูรมารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อพล.อ. สุจินดา คราประยูร จะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้ออกมากล่าวอ้างว่า “เสียสัจเพื่อชาติ” เพราะเมื่อคราวก่อนจะมีการเลือกตั้งพล.อ. สุจินดา คราประยูร เคยกล่าวว่าจะไม่รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ดังนั้นจึงต้องออกมากล่าวว่าต้องยอมเสียสัจเพื่อชาติเพราะมีความจำเป็น ทันทีที่ พล.อ. สุจินดา คราประยูร รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีก็เริ่มมีการประท้วงเกิดขึ้น โดยเริ่มจาก ร.ต.ฉลาด วรรณิตร ประท้วงโดยการอดอาหารเพื่อเรียกร้องให้พล.อ.สุจินดา คราประยูร ลาออกจากตำแหน่ง และต่อมาในวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 พล.ต. จำลอง ศรีเมือง หัวหน้าพรรคพลังธรรม เข้ามาเป็นผู้ว่าการประท้วง ต่อมาเหล่าประชาชนเริ่มมาชุมนุมเพื่อเรียกร้องแล้วเกิดเหตุการณ์รุนแรงขึ้นจนกลายเป็นเหตุจลาจลเป็นเหตุให้มีการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ที่สื่อมวลชนเรียกเหตุการณ์นี้ว่า “พฤษภาทมิฬ” หรือบ้างเรียกว่า “พฤษภาหวิปโยค” หรือ “พฤษภาหวิโหด” หรือ “พฤษภาหวิประลัย” เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการต่อสู้ของประชาชนกับเผด็จการทางทหาร จะเห็นได้วก่อนเกิดเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองเมื่อปี 2535 สถาบันทหารเข้ามีความสัมพันธ์เนื่องกับการเมืองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในเนื้อหาของนิตยสารนำเสนอภาพของสถาบันทหารที่เข้ามาสัมพันธ์กับการเมืองอย่างต่อเนื่อง เช่น ในปี พ.ศ. 2531 บทความเรื่อง “ทหารกับการเมืองไทย: มิติใหม่ที่ต้องคำนึงถึง” ของสุจิต บุญบงการ (สยามรัฐฯ, 28 ก.ย.-4 ต.ค. 2531: 15)

ในปี พ.ศ. 2532 บทวิเคราะห์เรื่อง “จับกระแส ปรับ ปรุง. เมื่อพญาจะเหยียบเมือง” โดยนำเสนอถึงคำพูดของ พล.อ. ชวลิต ยงใจยุทธ ที่กล่าวไว้ว่า “ทหารจะหนุนรัฐบาลเฉพาะเรื่องที่มีความถูกต้องชอบธรรมและเป็นประโยชน์ต่อชาติและประชาชนเท่านั้น” (สยามรัฐฯ, 31 ธ.ค. 2532-6 ม.ค.2533: 8) และในปี พ.ศ. 2533 บทวิเคราะห์เรื่อง “กองทัพกลับหลังหัน ‘ชาติชาย’ เข้ามุมอับ” (สยามรัฐฯ, 18-24 มี.ค. 2533: 8-10)

เนื้อหาโดยสรุปกล่าวถึงสถาบันทหารที่ไม่ให้การสนับสนุนรัฐบาลที่มี พล.อ. ชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี จึงทำให้มีผลต่อเสถียรภาพของรัฐบาล

จากการนำเสนอเนื้อหาของนิตยสารข้างต้นจะเห็นได้ว่าสถาบันทหารนั้นมีความสัมพันธ์กับการเมืองอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเมื่อ พล.อ. สุจินดา คราประยูร ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จึงทำให้ประชาชนชุมนุมกันเพื่อต่อต้านรัฐบาลที่เป็นทหาร เหตุการณ์เรียกร้องทางการเมืองครั้งนี้จึงทำให้เกิดเป็นเหตุการณ์จลาจลขึ้น เหตุการณ์ดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นถึงการต่อสู้ของประชาชนกับอำนาจของทหาร และเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐบาลกับประชาชน

เหตุการณ์การชุมนุมประท้วงรัฐบาลในวันที่ 17- 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 นี้ปรากฏว่ามีความแตกต่างจากเหตุการณ์ที่ประชาชนชุมนุมประท้วงรัฐบาลเมื่อ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2516 กล่าวคือ ในวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2516 นั้นผู้ประท้วงส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา นักเรียนอาชีวะและประชาชนกลุ่มหนึ่ง แต่เหตุการณ์วันที่ 17 - 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 นั้นผู้ประท้วงเป็นชนชั้นกลาง สอดคล้องกับที่ ลิจิต ธีรเวคิน (2544: 242) กล่าวถึงเหตุการณ์พฤษภาทมิฬว่า

. . . ในเหตุการณ์พฤษภาทมิฬนั้นผู้ประท้วงเป็นชนชั้นกลาง ซึ่งหลายคนได้ผ่านเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 แล้ว และได้กลายเป็่นนักธุรกิจที่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากการเปิดโอกาสของการทำธุรกิจที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็วในหลายด้าน คนเหล่านี้คือกลุ่มคนที่เรียกว่า มือบรดเก็ง มือบมือถือ เขาเหล่านี้ต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยด้วยความผูกพันต่ออุดมการณ์ และขณะเดียวกันก็ตระหนักดีว่าระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยจะเปิดโอกาสให้มีความเท่าเทียมกันในการทำธุรกิจ จึงไม่ยอมให้โอกาสดังกล่าวถูกขัดขวางโดยระบบการเมืองแบบเผด็จการ...

เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ นอกจากเป็นการสะท้อนให้เห็นภาพความโหดร้ายของรัฐบาลที่กระทำต่อกลุ่มผู้ชุมนุมแล้วยังสะท้อนให้เห็นถึง กลุ่มคนที่มาร่วมชุมนุมว่าส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักธุรกิจหรือผู้ที่มีฐานะ ดังที่ปรากฏในนิตยสารความว่า

. . . กระแสการเมืองปัจจุบันนั้นเป็นยุคต่อสู้ด้วยเทคโนโลยีกันแล้ว จึงกล่าวขานกันว่าเป็น มือบรดเก็ง มือบมือถือ หรือยุทธการแฟกซ์...

(สยามรัฐฯ, 14-20 มิ.ย. 2535: 10)

จากข้อความข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึง กลุ่มคนที่มาร่วมชุมนุมว่าส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักธุรกิจ หรือผู้ที่มีฐานะโดยสังเกตได้จาก คำว่า “มือบมือถือ” “มือบรดเก็ง” และ “ยุทธการแฟกซ์” คำดังกล่าวเป็นการกล่าวถึงลักษณะเด่นเฉพาะกลุ่มของผู้ชุมนุมนำเสนอโดยใช้วัตถุมานเป็นสิ่งแสดง

ได้แก่ “มือถือ” “รถเก๋ง” และ “แฟกซ์” ซึ่งสิ่งต่างๆ ดังกล่าวที่เลือกมานำเสนอสามารถสะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มผู้ชุมนุมเป็นผู้มีฐานะหรือชนชั้นสูง ตลอดจนยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเจริญทางด้านเทคโนโลยีที่ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มผู้ชุมนุมด้วยอีกประการหนึ่ง เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ จึงเป็นเหตุการณ์ที่เกิดจากความขัดแย้งด้านการเมือง การปกครองจนเป็นเหตุให้เกิดความสูญเสียในด้านต่างๆ อย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นชีวิตหรือทรัพย์สิน

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้นเป็นการสรุปให้เห็นถึงปัญหาด้านการเมืองการปกครอง อันสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 ที่ปรากฏเป็นถ้อยคำที่ใช้เรียกหลังจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลายคำ ได้แก่ พฤษภาทมิฬ พฤษภาหาวีโยค พฤษภามหาโหด พฤษภามหาประลัย ม็อบรถเก๋ง ม็อบมือถือ ยุทธการแฟกซ์

ตัวอย่างที่ 2

. . . ขณะเดียวกัน ทางฝ่ายข้าราชการประจำ โดยเฉพาะ นายอารีย์ วงศ์อารยะ เอง ก็ได้ปักหลักสู้อย่างแข็งแกร่งไม่แพ้กัน มีการอ้างถึงการเป็น “ข้าราชการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” . . .

(มติชนฯ, 5-11 ก.ย. 2538: 16)

จากข้อความข้างต้นเป็นกรณีที่ฝ่ายการเมืองขัดแย้งกับข้าราชการประจำในสมัยที่นายบรรหาร ศิลปอาชา ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เนื่องจากกรณีวินิจัยไผโยชัยผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่ง นายอารีย์ วงศ์อารยะ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ไม่ให้ นายเกียรติชัย ชัยเชาวรัตน์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย และนายเกษม รุ่งธนเกียรติ เลขาธิการ ของ นายสุชาติ ตันเจริญ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย เข้าร่วมวินิจัยด้วย ต่อมา นายอารีย์ วงศ์อารยะ จึงถูกฝ่ายการเมืองปล่อยข่าวว่ามีการปลด นายอารีย์ วงศ์อารยะ ออกจากตำแหน่ง ซึ่ง นายอารีย์ วงศ์อารยะ ได้กล่าวอ้างถึงการเป็น “ข้าราชการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”

วาทะที่ นายอารีย์ วงศ์อารยะ กล่าวอ้างถึงการเป็น “ข้าราชการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” นั้น เป็นวาทกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงการท้าทายของนายอารีย์ วงศ์อารยะ กับเหล่ารัฐมนตรีฝ่ายการเมืองที่จะปลดเขาออกจากตำแหน่งโดยการอ้างพระมหากษัตริย์ การอ้างถึงพระมหากษัตริย์นั้นเป็นการสะท้อนให้เห็นมุมมองในความคิดของ นายอารีย์ วงศ์อารยะ ที่เห็นว่า

สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันระดับสูงอันเป็นที่พึ่งของประชาชนคนไทยทุกคนซึ่งประชาชนไทยต้องให้ความเคารพและจงรักภักดี ดังนั้นวาทกรรมดังกล่าวจึงเป็นการท้าทายอำนาจของการเมือง

ตัวอย่างดังกล่าวข้างต้นเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาด้านการเมืองการปกครองที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายนอกซึ่งปรากฏในช่วงที่ 3

5) ปัญหาการทุจริตของรัฐบาล ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 3 พบว่ามีการนำเสนอถึงปัญหาที่เกิดจากการทุจริตของรัฐบาล เช่น

ปัญหาการทุจริตของนักการเมืองเกี่ยวกับที่ดินทำกิน กล่าวคือ เมื่อคราวที่ สมัยนาย ชวน หลีกภัย ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี ปรากฏว่ามีกระแสดต่อต้านรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มอภิรักษ์จักรี กลุ่มสหพันธ์ประชาธิปไตยหรือกลุ่มอื่นๆ ที่เคยสนับสนุนรัฐบาลชุดนี้ แต่ปรากฏว่าตอนนี้กลับมามีต่อรัฐบาลเนื่องจากเห็นว่ารัฐบาลนี้ผิดพลาดในการบริหารประเทศจากเรื่องปัญหา สปก.4-01 ซึ่งรัฐบาลควรรับผิดชอบ ซึ่งในกรณีเกี่ยวกับ สปก.4-01 นั้น สุทธชัย ยิ้มประเสริฐ (2551: 242) ได้กล่าวถึงไว้ว่า

... กรณีนี้มาจากนโยบายจัดสรรที่ดินเสื่อมโทรมให้กับคนยากจน โดยรัฐบาลได้มอบหมายให้สำนักงานปฏิรูปที่ดินสำรวจที่ดินเสื่อมโทรมทั่วประเทศมาจัดสรรราษฎรมีที่ทำกิน แต่ปัญหาเกิดจากในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2537 เมื่อ สปก. จังหวัดภูเก็ต มอบที่ดินจำนวนหนึ่งให้แก่นายทุนเศรษฐี 10 ตระกูล รวมทั้งตระกูลสามีของ อัญชลี เทพบุตรส.ส.ภูเก็ต พรรคประชาธิปัตย์ กรณีนี้เป็นการผิดกฎหมายการปฏิรูปที่ดินและขัดกับหลักการที่จะช่วยเหลือคนจน ดังนั้นในวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2537 กลุ่มฝ่ายค้านจึงยื่นซักฟอกรัฐมนตรีเกษตรคือ นิพนธ์ พร้อมพันธุ์ และโดยเฉพาะนายสุเทพ เทือกสุบรรณ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโครงการโดยตรง ในที่สุดรัฐมนตรีทั้งสองคนจึงต้องลาออกและในการปรับคณะรัฐมนตรีเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2537. . .

ปัญหาเกี่ยวกับ สปก. 4-01 เป็นปัญหาที่ส่อไปในทางทุจริต ตลอดจนเป็นปัญหาต่อเนื่องที่ทำให้เกิดการต่อต้านรัฐบาลซึ่งกระทบถึงการบริหารประเทศของนายชวน หลีกภัย ผู้เป็นนายกรัฐมนตรี และเป็นหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ที่นายสุเทพ เทือกสุบรรณสังกัดอยู่ด้วย ดังนั้นประเด็นการส่อทุจริตดังกล่าวจึงทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้น ดังที่ปรากฏในเนื้อหาของนิคยสารว่า

. . .อย่าลืมว่าเวลานี้ได้เกิดกระแสการต่อต้านรัฐบาลจากฝ่ายที่เคยสนับสนุนรัฐบาลชุดนี้มาแล้วขึ้นมากมายทั้งสมาพันธ์ประชาธิปไตยที่สนับสนุนรัฐบาลมาตลอด นักวิชาการ สื่อมวลชน ที่เห็นว่ารัฐบาลชุดนี้ผิดพลาดในการบริหารประเทศจากเรื่อง สปก. 4-01 และควรเร่งดำเนินการแก้ไขโดยเร็ว นอกจากนี้ยังมีกระแสเรียกร้องให้รัฐบาลแสดงความรับผิดชอบด้วยการลาออกหรือยุบสภาเพื่อจัดการเลือกตั้งใหม่. . .

(สยามรัฐฯ, 30 เม.ย.-6 พ.ค. 2538: 7)

จากข้อความข้างต้นมีลักษณะเป็นการเล่าถึงเหตุการณ์ที่เป็นประเด็นที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคณะรัฐบาลกับกลุ่มต่างๆ ที่เรียกร้องให้รัฐบาลรับผิดชอบ ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจากการส่อทุจริตในเรื่อง สปก. 4-01 กล่าวคือ การนำเสนอเนื้อหาในกรณีนี้จึงเป็นการสะท้อนภาพของความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับกลุ่มต่างๆ ในสังคม โดยสื่อมวลชนมีจุดมุ่งหมายในการนำเสนอเพื่อกดดัน และกระตุ้นให้รัฐบาลแสดงความรับผิดชอบต่อกรณีดังกล่าว

ปัญหาการทุจริตของรัฐบาลดังกล่าวมีผลต่อการกำหนดนโยบายหรือโครงการต่างๆ ของรัฐบาลซึ่งเป็นบริบทด้านการเมืองการปกครอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงจัดปัญหานี้ไว้ในบริบทด้านการเมืองการปกครอง ปัญหาการทุจริตนี้เป็นปัญหาที่มีความสัมพันธ์โยงใยกับบริบทด้านครอบครัว ด้านการศึกษาและด้านศาสนา ซึ่งจะกล่าวนำเสนออธิบายไว้ในหัวข้อของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบริบททางสังคมกับนิยสารในลำดับถัดไป

6) การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครอง ผลวิเคราะห์ในช่วงที่ 3 นั้นพบว่ามี การนำเสนอถึงการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครองในลักษณะต่างๆ เช่น การแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครองโดยรัฐบาลกำหนดให้มีการเลือกตั้ง การแก้ไขปัญหาที่ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในรัฐบาล การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับประชาชนขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง การกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ การกำหนดนโยบายปฏิรูปการศึกษา โดยอธิบายเป็นลำดับต่อไป

7) การแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครองโดยรัฐบาลกำหนดให้มีการเลือกตั้ง กล่าวคือ รัฐบาลกำหนดให้มีการเลือกตั้ง เป็นการแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครองประการหนึ่ง เมื่อหลังจากเกิดเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 (พฤษภาทมิฬ) พล.อ. สุจินดา คราประยูร ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และนายอานันท์

ปีนยารชุน ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี อีกสมัยหนึ่งในวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2535 หลังจากนั้นได้ออกพระราชกฤษฎีกา ยุบสภาผู้แทนราษฎรวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2535 เพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่

การเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่สำคัญประการหนึ่งในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นการกำหนดให้มีการเลือกตั้งจึงเป็นการแก้ปัญหาประการหนึ่ง ในด้านการเมืองการปกครองเพื่อคืนอำนาจให้ประชาชน สอดคล้องกับที่ ประมวล รุจนเสรี (2549: 63) กล่าวถึงความสำคัญของการเลือกตั้งว่า

...การเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่งในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากเราไม่สามารถจะจัดให้ประชาชนทุกคนทุกหมู่เหล่าเข้าไปประชุมพร้อมๆ กัน เพื่อจัดการปัญหาและพัฒนาบ้านเมือง การเลือกตั้งจึงเป็นวิธีเดียวที่จะเลือกสรรบุคลากรทางการเมืองเข้าไปผู้แทนของปวงชนชาวไทยเจ้าของอำนาจอธิปไตยทั้งหมดทั้งสิ้น...

และประกอบกับการเลือกตั้งเป็นหัวใจของระบอบประชาธิปไตย ดังที่ วิชัย ตันศิริ (2548: 433) กล่าวถึงการเลือกตั้งโดยสรุปว่า “การศึกษาการเมืองในระบอบประชาธิปไตย มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาวิเคราะห์ระบบการเลือกตั้ง กระบวนการเลือกตั้ง และผลการเลือกตั้ง ซึ่งการเลือกตั้งนี้คือหัวใจของระบอบประชาธิปไตย”

เมื่อมีการกำหนดให้มีการเลือกตั้งขึ้นในวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2535 ก่อนถึงวันที่เลือกตั้ง จึงมีสื่อแนะนำถึงภาษาของการหาเสียงของเหล่าพรรคการเมืองต่างๆ เพื่อเป็นการรณรงค์การเลือกตั้งการรณรงค์การเลือกตั้งนั้นเป็นสิ่งสำคัญในการเลือกตั้งดังที่ วิชัย ตันศิริ (2548: 440) กล่าวถึงการรณรงค์การเลือกตั้งว่า

...การรณรงค์การเลือกตั้ง เป็นส่วนสำคัญที่สุดของการเลือกตั้งและเป็นสีต้นของระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนเป็นการสร้างประสบการณ์ของการเรียนรู้ในสังคม คุณลักษณะ บุคลิก นิสัย ค่านิยม อุดมการณ์ ของคนในสังคมหนึ่งๆ ก็จะแสดงออกได้อย่างชัดเจนในระหว่างการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง...

การรณรงค์การเลือกตั้งนั้นจำเป็นต้องอาศัยสื่อที่ช่วยลดอุปสรรคในระยะทางการเดินทางหาเสียงที่มีระยะเวลาที่จำกัด สื่อโทรทัศน์จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ดังที่ บุญเลิศ คิม (2535: 14) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสื่อโทรทัศน์ในเนชั่นสุดสัปดาห์ว่า “กลายเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับ

นักการเมืองไปแล้ว สำหรับสื่อโทรทัศน์เพราะเป็นสื่อมีอิทธิพลต่อการรณรงค์หาเสียงซึ่งระยะทางอาจเป็นอุปสรรคในการเดินทางไปมา เพื่อพบประชาชนให้ครบทุกพื้นที่”

ช่วงที่มีการรณรงค์หาเสียงจึงปรากฏภาษาที่ใช้ในการหาเสียงของพรรคการเมืองต่างๆ มากมาย เช่น พรรคชาติพัฒนาเสนอว่า “หันหน้าเข้าหากัน เร่งสร้างสรรค์เศรษฐกิจไทย” พรรคประชาธิปัตย์ ระบุว่า “เชื่อมั่นระบอบประชาธิปไตย เลือกชน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี” เป็นต้น

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าพรรคการเมืองแต่ละพรรคมีลักษณะการใช้ภาษาแตกต่างกันโดยมีการวางแผนในการใช้ภาษานั้นอย่างมีเหตุมีผล เช่น พรรคชาติพัฒนาเสนอว่า “หันหน้าเข้าหากัน เร่งสร้างสรรค์เศรษฐกิจไทย” อธิบายตามลำดับของการเรียงลำดับก่อนหลังในข้อความดังนี้ จากข้อความดังกล่าวจะเห็นได้ว่าพรรคชาติพัฒนาเรื่องราวของการหันหน้าเข้าหากันเรียงลำดับไว้เป็นลำดับแรก ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงภาพของความขัดแย้งหรือการแบ่งฝ่ายของพรรคการเมืองนั้นอาจทำให้การบริหารประเทศไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร อีกความหมายนัยหนึ่งคือการกล่าวโจมตีถึงพรรคการเมืองที่พยายามจะแบ่งแยกฝ่ายของพรรคการเมืองซึ่งพรรคการเมืองที่เป็นผู้เริ่มใช้คำแบ่งฝ่ายก็คือ พรรคประชาธิปัตย์ ภาพความขัดแย้งดังกล่าวหากประชาชนไม่เห็นด้วยควรเลือกพรรคชาติพัฒนาเพราะว่าพรรคชาติพัฒนานั้นไม่มีเรื่องของการแบ่งฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้องกับการบริหารประเทศ มีแต่จะร่วมกันแก้ไขปัญหาโดยใช้ข้อความที่แสดงถึงความร่วมมือกันว่า “หันหน้าเข้าหากัน” พรรคชาติพัฒนาจะร่วมมือกับพรรคการเมืองอื่น เพื่อปรองดองกันในบริหารประเทศ ลำดับต่อมาเป็นการสร้างภาษาโดยวิธีการใช้คำที่สัมผัสกันระหว่างวรรค คือ คำว่า “กัน” สัมผัสกับคำว่า “สรรค์” ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้ผู้อ่านจดจำได้ง่าย นอกจากนี้ยังนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจมาหาเสียงในข้อความว่า “เร่งสร้างสรรค์เศรษฐกิจไทย” ซึ่งเป็นการนำภาพของพรรคชาติพัฒนาในอดีตคราวที่สมัยของรัฐบาล พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี และเป็นหัวหน้าพรรคชาติพัฒนา ในสมัยนั้นเป็นยุคสมัยที่มุ่งเน้นพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และสมัยนั้นมีเศรษฐกิจที่รุ่งเรืองมาก ดังนั้นการหาเสียงในคราวนี้จึงเป็นการนำภาพอดีตของเศรษฐกิจที่รุ่งเรืองมาเป็นประเด็นในการหาเสียงของพรรคชาติพัฒนา

ส่วนพรรคประชาธิปัตย์เสนอว่า “เชื่อมั่นระบอบประชาธิปไตย เลือก ชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี” อธิบายตามลำดับของการเรียงลำดับก่อนหลังในข้อความดังนี้ จากข้อความดังกล่าวจะเห็นได้ว่า พรรคประชาธิปัตย์จะเลือกนำเสนอถึง ความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย เรียงลำดับขึ้นก่อน ดังที่ปรากฏในข้อความว่า “เชื่อมั่นระบอบประชาธิปไตย” เนื่องด้วยการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งเมื่อหลังจากการเกิดรัฐประหารในปี พ.ศ. 2534 และหลังจากการเกิด

เหตุการณ์จลาจลทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 (พฤษภาทมิฬ) ซึ่งเป็นวิถีของเผด็จการพรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคที่ต่อต้านระบอบเผด็จการจึงเลือกนำเสนอถึงแนวทางความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นประชาชนควรเชื่อมั่นในพรรคประชาธิปัตย์ ลำดับต่อมาเป็นการใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมา ดังที่ปรากฏในข้อความว่า “เลือกนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี” โดยสังเกตได้จากคำว่า “เลือก” เป็นการใช้คำที่ชี้เฉพาะบอกให้เลือกอย่างตรงไปตรงมา นอกจากนี้ยังมีวิธีการใช้คำว่า “นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี” โดยใช้ “นายชวน หลีกภัย” เป็นภาพแทนของการบอกชื่อพรรคประชาธิปัตย์โดยตรง ซึ่งนายชวน หลีกภัย ขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ หากพรรคประชาธิปัตย์ได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งจำนวนมาก นายชวน หลีกภัย ผู้เป็นหัวหน้าพรรคย่อมได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ดังนั้นจึงถือได้ว่าใช้คำว่า “นายชวน หลีกภัย” เป็นภาพแทนของพรรคประชาธิปัตย์

จากตัวอย่างภาษาที่ใช้หาเสียงในแต่ละพรรคนั้นมีการวางแผนการใช้ภาษาอย่างดี ทั้งนี้แต่ละพรรคการเมืองย่อมมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ เพื่อให้ประชาชนที่มีสิทธิในการเลือกตั้งตัดสินใจเลือกผู้แทนราษฎรที่สังกัดในพรรคการเมืองของตนซึ่งเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงการแข่งขันทางการเมือง และสะท้อนให้เห็นว่าการเลือกตั้งเป็นวิธีการหนึ่งในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครองเพื่อให้เป็นไปตามระบอบของประชาธิปไตย

8) การแก้ไขปัญหาที่ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในรัฐบาล ความเชื่อมั่นที่ประชาชนมีให้คณะรัฐบาลนั้นถือว่าเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้สถานะทางการเมืองของรัฐบาลดำรงอยู่ได้ครบวาระ

เมื่อการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2535 เสร็จสิ้นลงผลสรุปว่านายชวน หลีกภัย ได้ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อบริหารประเทศแล้วปรากฏว่าความเชื่อมั่นของประชาชนลดลงซึ่งมีกระแสเสียงวิพากษ์วิจารณ์โจมตีรัฐบาลอย่างหนักว่าไร้ผลงาน ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนเชื่อมั่นรัฐบาลเพิ่มขึ้น รัฐบาลจึงจัดแถลงออกโทรทัศน์เมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2536 ในหัวข้อ “รัฐบาลพบประชาชน ประชาชนได้อะไรจากงบประมาณ 560,000 ล้านบาท” ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล ซึ่งสื่อมวลชนวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับงานนี้ว่า

...เนื่องเพราะเสียงขานรับอันเป็นคำตอบแห่งคำถามที่รัฐบาลตั้งเป็นหัวข้อไว้ว่า ประชาชนจะได้อะไร ก็คือ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่น้อยได้อะไร เพราะเป็นการพบประชาชนแบบไม่เป็นกันเอง แต่เป็นวิชาการเกินไปโดยทั้งยังออกไปในรูปลักษณ์

“ขัดเขียด” เพราะประชาชนถูกบังคับให้ดูถ่ายทอดโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจทุกช่อง โดยไม่มีทางเลือก แม้ว่าจะเป็นเจตนาดีแต่เป็นรูปแบบที่ไม่น่าสนใจอย่างยิ่ง...

(สยามรัฐฯ, 11-16 เม.ย. 2536: 6)

จากข้อความข้างต้น จะเห็นได้ว่าสื่อมวลชนวิพากษ์วิจารณ์ถึงการจัดแสดงทางโทรทัศน์ของรัฐบาลครั้งนี้ไม่ประสบผลสำเร็จแต่จะปรากฏผลเป็นไปในทางลบมากกว่าทางบวก ซึ่งสังเกตได้จากข้อความที่วิพากษ์วิจารณ์ว่า “...เนื่องเพราะเสียงขานรับอันเป็นคำตอบแห่งคำถามที่รัฐบาลตั้งเป็นหัวข้อไว้ว่า ประชาชนจะได้อะไร ก็คือ ประชาชนส่วนใหญ่นั้นไม่ได้อะไร เพราะเป็นการพบประชาชนแบบไม่เป็นกันเอง แต่เป็นวิชาการเกินไป...” การใช้ข้อความว่า “ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้อะไร” จึงเป็นการใช้ภาษาที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพทางลบเกี่ยวกับการแสดงของรัฐบาลครั้งนี้ นอกจากนี้ยังสังเกตได้จากการใช้คำว่า “ขัดเขียด” เป็นการใช้ภาษาที่สะท้อนให้เห็นถึงความไม่พอใจของสื่อมวลชน ซึ่งคำว่า “ขัดเขียด” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546: 897) ได้ให้ความหมายว่า เบียดกันแน่น, แออัดกันแน่น: ขึ้นหรือแค้นให้โดยผู้รับไม่เต็มใจรับ ดังนั้นคำว่า “ขัดเขียด” ในที่นี้จึงหมายถึง รัฐบาลพยายามขึ้นหรือแค้นให้ผู้ชมโทรทัศน์ต้องการแสดงดังกล่าว การเลือกใช้คำว่า “ขัดเขียด” จึงเป็นการสะท้อนภาพความไม่พอใจของสื่อมวลชนที่มีต่อการจัดแสดงออกโทรทัศน์ของรัฐบาลว่าไม่ประสบผลสำเร็จ อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าการจัดแสดงครั้งนี้จะมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์และไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร แต่ก็แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลพยายามจะสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนเชื่อมั่นในรัฐบาล

9) การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับประชาชนขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง การส่งเสริมประชาธิปไตยโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนพรรคการเมืองเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง กล่าวคือ ในสมัยที่นายชวน หลีกภัย ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้น กระทรวงการคลังได้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร ซึ่งเป็นมาตรการทางภาษีอากรเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย ซึ่งผู้เสียภาษีมียกย่องแสดงความจำนงโดยสามารถระบุพรรคการเมืองที่จะได้รับเพียงพรรคเดียวโดยเงินภาษีไม่เกิน 100 บาทหรือจ่ายโดยไม่ระบุพรรคการเมืองซึ่งในกรณีนี้ให้รัฐบาลนำไปจัดสรรให้พรรคการเมืองต่างๆ กระทรวงการคลังนำเสนอประเด็นนี้สู่ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ในวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2537 ซึ่งเรียกภาษีนี้นี้ว่าคือ “ภาษีประชาธิปไตย” ดังปรากฏในนิตยสารความว่า

...จากการที่กระทรวงการคลังเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร ซึ่งเป็นมาตรการทางภาษีอากร เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยหรือที่รู้จักกันในนาม “ภาษี

ประชาธิปไตย” เข้าสู่ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 มกราคม ที่ผ่านมา ซึ่งที่ประชุม ครม. ได้ให้ความเห็นชอบในหลักการแต่ในเรื่องของรายละเอียดมอบหมายให้ ธารินทร์ นิมาเหมินทร์รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธานคณะกรรมการฯ ไปศึกษารายละเอียด พร้อมทั้งรูปแบบ ในเรื่องดังกล่าวอีกครั้งก่อนเปิดประชุมในเดือน พฤษภาคม ซึ่งนั้นก็หมายความว่าเนื้อหาของร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวไม่ได้รับความเห็นชอบ จากที่ประชุม ครม. ในครั้งนี้...

(สยามรัฐฯ, วันที่ 9 – 15 ม.ค. 2537: 10)

จากข้อความข้างต้น เป็นการเล่าถึงเรื่องราวที่เกี่ยวกับภาษีประชาธิปไตยที่เป็นประเด็นใหม่ ทางการเมืองที่เกิดขึ้น และจะเห็นได้ว่าการสร้างคำใหม่คือ คำว่า “ภาษีประชาธิปไตย” เป็นการ สร้างคำใหม่ขึ้นมาเพื่อใช้เรียกเงินภาษีซึ่งผู้มีรายได้ยินยอมบริจาคให้รัฐเพื่อนำมาใช้ในการ สนับสนุนพรรคการเมือง ซึ่งการนำเสนอมาตรการนี้เป็นการสะท้อนภาพของรัฐบาลที่พยายามทำ ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนพรรคการเมือง ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่สนับสนุน ให้เป็นไปตามแนวทางของระบอบประชาธิปไตย

10) การกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ การวางแผนการ กำหนดแนวทาง โครงการและนโยบายต่างๆ เพื่อพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าเป็นภารกิจหนึ่งของ รัฐบาล ดังนั้นการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจจึงจัดว่าเป็นแนวทางหนึ่ง เกี่ยวกับการบริหารประเทศซึ่งเกี่ยวข้องกับบริบทด้านการเมืองการปกครอง การกำหนดมาตรการ ดังกล่าว ดังที่ปรากฏในนิตยสารความว่า

...มาตรการอัดฉีดเงิน 30,000 ล้านบาท เข้าไปแก้ไขในตลาดหลักทรัพย์ซึ่งเงินจำนวน มหาศาลนี้เป็นเงินออมของประชาชนแต่กลับเอาไปแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างไม่ตรงจุด เสมือน “ขายผ้าเอาหน้ารอด” เท่านั้น ทั้งๆ ที่ภาวะกระแสน้ำตกติดต่อกันมาโดยตลอดนั้น สาเหตุที่แท้จริงเกิดจากภาพลักษณ์ของทีมงานเศรษฐกิจของรัฐบาลบริหาร ศิลปอาชา ไม่เป็นที่ยอมรับของบรรดานักลงทุนทั้งหลายต่างหาก...การใช้มาตรการจำนำหุ้นเป็นการ แก้ไขไม่ตรงประเด็นและไม่เป็น ชรรรมเพราะแม้แต่เงินจะชำระดอกเบี้ย นักลงทุนยังไม่มี แต่เนี่ยต้องชำระเงินต้นและ ดอกเบี้ยด้วย...

(สยามรัฐฯ, 26 พ.ย. -2 ธ.ค. 2538: 12)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นมาตรการที่รัฐบาลของ นายบรรหาร ศิลปอาชา ดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี กำหนดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาหนี้ตก โดยการอัดฉีดเงิน 30,000 ล้านบาท และการรับจำนำ หนี้ ถึงแม้ว่ามาตรการดังกล่าวข้างต้นจะมีผู้พากษ์วิจารณ์ว่าเป็นการแก้ไขปัญหาที่ไม่ตรงจุด และไม่สามารถแก้ปัญหาได้แต่ก็เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามที่แก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับปัญหาของหนี้ตกอย่างต่อเนื่อง

11) การกำหนดนโยบายปฏิรูปการศึกษา การวางแผนการกำหนดแนวทาง โครงการและนโยบายต่างๆ เพื่อพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าเป็นภารกิจหนึ่งของรัฐบาล ดังนั้นการกำหนดนโยบายปฏิรูปการศึกษาจึงจัดว่าเป็นแนวทางหนึ่งเกี่ยวกับการบริหารประเทศซึ่งเกี่ยวข้องกับบริบทด้านการเมืองการปกครอง การกำหนดนโยบายดังกล่าว ดังที่ปรากฏในนิตยสาร ความว่า

...นโยบายขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ซึ่งเริ่มในปี 2540 จะมีการเพิ่มงบอุดหนุนรายหัวของนักเรียน ในส่วนของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ระดับก่อนประถมศึกษาจากปี 2540 หัวละ 195 บาทเป็น 250 บาท ระดับประถมศึกษาจาก 270 บาทเป็น 400 บาท ระดับ ม.ต้นจาก 750 บาทเป็น 1,000 บาท ของกรมสามัญศึกษาระดับ ม.ต้นจาก 750 บาท เป็น 1,200 บาท ม.ปลายปี 2541 ขอรับเงินอุดหนุนรายหัว 1,000 บาท เป็นต้น...

(สยามรัฐฯ, 29 มิ.ย. – 5 ก.ค. 2540: 21)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการกำหนดนโยบายปฏิรูปการศึกษาในสมัยพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้น ซึ่งมีนายสุขวิช รังสิตพล เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ มีการกำหนดนโยบายปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีซึ่งเริ่มในปี 2540 โดยจะมีการเพิ่มงบอุดหนุนรายหัวของนักเรียนขึ้นในแต่ละปี

ตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่าการนำเสนอเรื่องราวตามลำดับเวลา ดังที่ปรากฏในข้อความว่า “เริ่มในปี 2540 ... ปี 2541...” โดยสังเกตได้จากการใช้คำว่า “เริ่ม” ทำให้ทราบว่าเริ่มขึ้นเมื่อใด ทั้งนี้ยังแสดงถึงปี พ.ศ. 2540 ก่อน และปี 2541 ตามลำดับ นอกจากนี้วิธีการดังกล่าวยังนำเสนอให้เห็นถึงการเพิ่มขึ้นของงบที่อุดหนุนเป็นรายหัวของนักเรียนซึ่งนำเสนอให้เห็นอย่างชัดเจนโดยแสดงเป็นตัวเลข เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม เช่นที่ปรากฏในข้อความว่า “ระดับก่อนประถมศึกษาจากปี 2540 หัวละ 195 บาทเป็น 250 บาท ระดับประถมศึกษาจาก 270 บาทเป็น

400 บาท” การนำเสนอเกี่ยวกับการเพิ่มบที่อุดหนุนเป็นรายหัวของนักเรียน ดังนั้นจึงเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงงบประมาณที่รัฐบาลต้องสนับสนุนที่ใช้ในด้านการศึกษาที่เพิ่มขึ้นด้วย การนำเสนอในประเด็นดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นถึงการมุ่งพัฒนาด้านการศึกษาโดยสังเกตได้จากการกำหนดนโยบายของรัฐบาล ในช่วงที่ 3

จากตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงการแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครองในช่วงที่ 3 โดยการกำหนดให้มีการเลือกตั้งตามแนวทางของระบอบประชาธิปไตย การเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนเชื่อมั่นในการบริหารงานของรัฐบาล การส่งเสริมประชาธิปไตยโดยให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนพรรคการเมืองในรูปของการบริจาคเงินภาษี และการกำหนดมาตรการ นโยบายต่างๆ เพื่อพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า

จากตัวอย่างที่เกี่ยวกับบริบทด้านการเมืองการปกครองระยะเวลาหลังจากเกิดเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 (พฤษภาทมิฬ) จนถึงวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 (วิกฤตต้มยำกุ้ง) นั้นจึงเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาด้านการเมืองการปกครองที่เกิดขึ้นจากปัญหาการแบ่งฝ่ายของพรรคการเมือง ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายใน ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายนอก และปัญหาการทุจริต ตลอดจนการแก้ปัญหาด้านการเมืองการปกครองของรัฐบาล โดยการกำหนดให้มีการเลือกตั้ง การเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนเชื่อมั่นในการบริหารงานของรัฐบาล การส่งเสริมประชาธิปไตยโดยให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง และการกำหนดมาตรการ นโยบายต่างๆ เพื่อพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า

1.3.2 ด้านเศรษฐกิจ ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 3 นั้น พบว่ามีการนำเสนอเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ คือ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ

1) ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 3 นั้น พบว่ามีการนำเสนอถึงปัญหาด้านเศรษฐกิจ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

...เหตุการณ์ที่กระเทือนบัลลังก์รัฐบาลบริหาร ศิลปอาษาฯ สดๆ ร้อนๆ เมื่อเร็วๆ นี้ก็คือ ผู้เล่นหุ้นรายย่อย วิวัฒน์ ศรีสัมมาชีพ พยายามกระทำอัตวินิบาตกรรมด้วยการเอาปืนจ่อคอหอยตัวเองประท้วงหุ้นตกที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย...

(สยามรัฐฯ, 26 พ.ย.-2 ธ.ค. 2538: 12)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงปัญหาด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นคือปัญหาหุ้นตกในสมัยที่ นายบรรหาร ศิลปอาชา ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี นั้นปรากฏว่าหุ้นตกลงอย่างต่อเนื่อง จนทำให้ มีนักธุรกิจพยายามจะกระทำอสังหาริมทรัพย์เพื่อประท้วงที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดย ผู้เขียนได้ใช้วิธีการเล่าเรื่องโดยกล่าวเชื่อมโยงถึงเหตุปัจจัยที่นายวิวัฒน์ ศรีสัมมาชีพ พยายามกระทำ อสังหาริมทรัพย์ การใช้คำว่า “หุ้นตก” จึงเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ในสมัยของรัฐบาล นายบรรหาร ศิลปอาชา ซึ่งต่อมาปัญหาเศรษฐกิจมีมากขึ้นจนกลายเป็นวิกฤต เศรษฐกิจในลำดับต่อไป

ตัวอย่างที่ 2

...แน่นอนทีเดียว เมื่อฟองสบู่แตกเศรษฐกิจถึงยุคเสื่อมทรุด ตลาดหุ้นเปลี่ยนจากสวรรค์ กลับกลายเป็นนรกในชั่วพริบตา ราคาหุ้นของสื่อต่างๆ ก็ร่วงลงมาต่ำกว่าราคาพาร์วันง้าว ไม่ขึ้น นักธุรกิจนายทุนหรือพันธมิตรทางการเงินที่มีสภาพไม่ต่างกันก็ไร้เรี่ยวแรงที่จะเป็น สปอนเซอร์คอยสนับสนุนได้อีกต่อไป...

(สยามรัฐฯ, 19 – 25 ต.ค. 2540: 9)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการแสดงให้เห็นถึงวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในสมัยที่ พล.อ. ชวลิต ยงใจยุทธ ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี การนำเสนอดังกล่าวเป็นการสะท้อนภาพของประชาชน ส่วนใหญ่ที่ได้รับความเดือดร้อน ธุรกิจจำนวนมากต้องปิดกิจการและมีคนตกงานเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสืบเนื่องมาจากภาวะฟองสบู่แตก เมื่อเกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจย่อมมีผลกระทบต่อบริบททาง สังคมและก่อให้เกิดปัญหาด้านอื่นๆ ตามมามากมาย

ในสมัยที่ พล.อ. ชวลิต ยงใจยุทธ ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี เป็นช่วงที่ประเทศไทย ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างมาก ซึ่งมีภาษาสะท้อนให้เห็นถึงวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจครั้งนี้ว่า เป็น “ฟองสบู่แตก” ซึ่ง พรนิภา ไชยสมคุณ (2543: 147) อธิบายถึง ภาวะฟองสบู่แตกว่า

...ภาวะฟองสบู่แตก มาจากภาวะเศรษฐกิจฟองสบู่ที่ประสบปัญหาขึ้นรุนแรง คำว่า “เศรษฐกิจฟองสบู่” หมายถึง เศรษฐกิจที่มีอัตราการเจริญเติบโตของ GNP หรือผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติอยู่ในระดับสูงแต่ขาดการพัฒนาด้านการผลิตอย่างแท้จริง ดังนั้นอัตราการเจริญเติบโตของ GNP จึงปรากฏเพียงระยะเวลาหนึ่ง หลังจากนั้นภาวะเศรษฐกิจดังกล่าวก็จะหายไป และปัญหาต่างๆ ก็จะปรากฏขึ้น ต้องใช้เวลานานเพื่อแก้ปัญหา

เศรษฐกิจ เมื่อภาวะเศรษฐกิจฟองสบู่หายไปก็เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับความเดือดร้อน ธุรกิจจำนวนมากต้องปิดกิจการและมีคนตกงานเพิ่มมากขึ้น...

วิกฤตเศรษฐกิจครั้งนี้เป็นวิกฤตเศรษฐกิจครั้งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ไทย สอดคล้องกับที่ สุราชัย ยัมประเสริฐ (2551: 251) ได้กล่าวถึงวิกฤตเศรษฐกิจว่า

...ในที่สุดรัฐบาลก็ประสบปัญหาหนักจากการโจมตีค่าเงินบาทจากจอร์จ โซลอส นักลงทุนใหญ่ชาวสหรัฐฯ ซึ่งทุ่มเงินซื้อเงินดอลลาร์ที่ 25 บาท ธนาคารแห่งประเทศไทยต้องนำเงินตราสำรองมาปกป้องตรึงค่าเงินบาท ทำให้เงินสำรองของประเทศลดลงจาก 39,600 ล้านดอลลาร์ เหลือเพียง 2,500 ล้านดอลลาร์ ในที่สุดรัฐบาลไม่สามารถตรึงค่าเงินบาทไว้ได้ต่อไป ต้องยอมประกาศค่าเงินลอยตัว ในวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 ทำให้ค่าเงินบาทลดลงจาก 25 บาทต่อดอลลาร์เป็น 30 บาท จากนั้นก็ลดต่ำลงมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งกลายเป็นจุดเริ่มต้นของวิกฤต เศรษฐกิจครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ไทย...

และโสภณ พรโชคชัย (2540: 41) กล่าวไว้ว่า

...และในที่สุดวิกฤตเศรษฐกิจก็ปรากฏขึ้น เมื่อการลอยตัวหรืออีกนัยหนึ่งลด ค่าเงินบาท ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 เนื่องจากการถดถอยของเศรษฐกิจไทยจากการหดตัวของ การส่งออก การแข็งค่าเกินจริงของเงินบาท การขาดวินัยทางการเงิน และการให้สินเชื่อ ความจริงแล้ววิกฤตนี้สามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้าจากปรากฏการณ์หลายอย่าง เช่น ปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในหลายภาคส่วน แต่ขณะนั้นนักลงทุนและบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอาจมองแต่ในแง่ดีเกินไป จนขาดการวางแผนรองรับ ความเสี่ยงจากวิกฤตเศรษฐกิจ...

จะเห็นได้ว่าวิกฤตเศรษฐกิจครั้งนี้เกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น การขาดวินัยทางการเงิน และการให้สินเชื่อจึงทำให้มีหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้จำนวนมาก การหดตัวของการส่งออก และท้ายที่สุดคือ การประกาศลอยค่าเงินบาทของรัฐบาล

วิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยครั้งนี้ เรียกว่า Tom Yam Kung crisis หรือ แปลเป็นภาษาไทยว่า วิกฤตต้มยำกุ้ง สอดคล้องกับที่ พระธรรมโกศาจารย์ (2554: 173-174) ได้กล่าวถึงวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ไว้ว่า

...วิกฤตทางเศรษฐกิจเริ่มต้นที่ประเทศไทย ได้ลุกลามเป็นโรคติดต่อทางเศรษฐกิจไปยังประเทศอื่นๆ ก่อให้เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำกันถ้วนหน้าในอินโดนีเซีย เกาหลีใต้ ไต้หวันฮ่องกง ญี่ปุ่น และเลยไปถึงรัสเซีย ชาวโลกเรียกโรคระบาดทางเศรษฐกิจนี้ว่า “โรคต้มยำกุ้ง”...

จะเห็นได้ว่าการใช้ชื่ออาหารว่า “ต้มยำกุ้ง” มาตั้งเป็นชื่อของวิกฤตเศรษฐกิจ เนื่องด้วยต้มยำกุ้งเป็นอาหารไทยที่ชาวต่างประเทศรู้จักเมื่อกล่าวถึงต้มยำกุ้งย่อมนึกถึงประเทศไทย หรืออีกนัยหนึ่งลักษณะวิธีการทำต้มยำกุ้งได้นั้นมีส่วนประกอบหลากหลายชนิดมีลักษณะคล้ายกับการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจของไทยครั้งนี้ที่เกิดจากปัจจัยหลายประการดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นจึงส่งผลกระทบต่อธุรกิจเอกชนจำนวนมากจนต้องปิดกิจการ และยังผลกระทบต่อสังคมทำให้เกิดปัญหาสังคมสืบเนื่องตามมามากมาย เช่น ปัญหาการฆ่าตัวตาย ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น

จากตัวอย่างทั้งสองตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นการสะท้อนภาพปัญหาด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในช่วงที่ 3 เช่น หนี้ตก การเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ เป็นต้น ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงภาพของปัญหาทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นและในที่สุดกลายเป็นวิกฤตเศรษฐกิจใน พ.ศ. 2540

1.3.3 ด้านการศึกษา ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 3 นั้น พบว่ามีการนำเสนอให้เห็นถึงหน้าที่ของสถาบันการศึกษาที่มีต่อสังคม เช่น

การนำเสนอทางวิชาการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในการปรับตัวเข้ากับสังคม ซึ่งเป็นหน้าที่ประการหนึ่งของสถาบันการศึกษา ซึ่ง ทศนีย์ ทองสว่าง (2537: 160 -161) ได้กล่าวถึงหน้าที่หลักของสถาบันการศึกษาคือการให้การศึกษาแก่สมาชิกในสังคมทุกๆ ด้าน โดยสรุปได้ 5 ประการ “ได้แก่ 1. รักษาและถ่ายทอดวัฒนธรรมให้กับสมาชิกของสังคม 2. ฝึกฝนอาชีพให้แก่เยาวชน 3. ส่งเสริมการเรียนรู้ในการเข้าสังคม 4. การสร้างความเป็นปึกแผ่นให้ประเทศชาติ และ 5. ส่งเสริมการพัฒนาของบุคคล” การนำเสนอทางวิชาการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในการปรับตัวเข้ากับสังคม มีเนื้อหาที่น่าสนใจในนิตยสารความว่า

...ระบบเศรษฐกิจไทยเป็นระบบเศรษฐกิจแบบเปิดที่ขนาดของการเปิดประเทศขยายตัวอย่างก้าวกระโดดนับตั้งแต่ปี 2530 เป็นต้นมา และเมื่อกระแสโลกาภิวัตน์เป็นผลมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้สังคมเศรษฐกิจไทยผนวกเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับสังคมโลก กระแสดังกล่าวได้ส่งผลให้การเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศเป็นไปอย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้นการพัฒนาเศรษฐกิจในกระแสโลกาภิวัตน์โดยไม่มี

การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการเมืองและระบบราชการที่รวมศูนย์ในขณะนี้จะก่อให้เกิด
ปัญหาภาคประชาชนอย่างลึก...

(มติชนฯ, 17-23 ธ.ค. 2536: 17)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าเป็นการอธิบายขยายความโดยการแสดงเหตุผลถึงปัญหา
ที่เกิดในสังคมอันมีผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ในข้อความว่า “ระบบเศรษฐกิจ
ไทยเป็นระบบเศรษฐกิจแบบเปิดที่ขนาดของการเปิดประเทศขยายตัวอย่างก้าวกระโดดนับตั้งแต่
ปี 2530 เป็นต้นมา และเมื่อกระแสโลกาภิวัตน์อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยี
สารสนเทศ ทำให้สังคมเศรษฐกิจไทยผนวกเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับสังคมโลก กระแสดังกล่าว
ได้ส่งผลให้การเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศเป็นไปอย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น” จะสังเกตได้
จากการใช้ข้อความว่า “อันเป็นผล” “ทำให้” และ “ส่งผลให้” เป็นถ้อยคำที่แสดงถึงเหตุและผล

การนำเสนองานวิชาการดังกล่าวข้างต้นเป็นบทรายงานเรื่อง “สังคมเศรษฐกิจไทย
ในทศวรรษ 1950: ยุทธศาสตร์การพัฒนาในกระแสโลกาภิวัตน์” ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ รังสรรค์
ธนะพรพันธุ์ อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในการสัมมนาประจำปี
ของมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ (ทีดีอาร์ไอ) ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ ซิตี้ จอมเทียน
ในวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2536

การนำเสนอผลงานนี้เป็นการนำเสนอให้เห็นผลกระทบของความเจริญก้าวหน้าทาง
เทคโนโลยีที่มีผลการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศเป็นไปอย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ซึ่งหาก
ประชาชนไทยปรับตัวไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมมีผลกระทบต่อประชาชนไทยไม่มากนัก
ดังนั้นการนำเสนองานดังกล่าวจึงเป็นแสดงความรู้เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนไทยสามารถรู้เท่าทัน
การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ตลอดจนสามารถปรับตัวดำรงชีวิตอยู่ได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทาง
สังคม ทั้งนี้คือหน้าที่ของสถาบันการศึกษา

1.3.4 ด้านศาสนา ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 3 นั้นพบว่ามีการนำเสนอถึงปัญหา
ที่เกี่ยวกับด้านศาสนา คือ ปัญหาเรื่องความบกพร่องในการทำหน้าที่ขององค์การทางด้านความเชื่อ
และศาสนา ซึ่ง ทศนีย์ ทองสว่าง (2537: 115-116) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของสถาบันศาสนา
ไว้ 4 ประการ โดยสรุปได้ดังนี้ “1. ศาสนาช่วยควบคุมสังคม 2. ศาสนาช่วยทำให้เกิดความเป็น
ปึกแผ่นมั่นคงในสังคม 3. ศาสนาจะสนองความต้องการส่วนบุคคล อันเกี่ยวเนื่องกับความ
ปลอดภัยและคุณค่าต่างๆ และ 4. ศาสนาช่วยอบรมคนให้ทำกิจกรรมที่ถูกต้อง”

ปัญหาเรื่องความบกพร่องในการทำหน้าที่ขององค์การทางความเชื่อและศาสนาที่พบ เช่น ปัญหาที่เกิดจากพระสงฆ์ละเมิดพระธรรมวินัย พระสงฆ์เป็นบุคลากรในสถาบันศาสนาต้องประพฤติตนตามสถานภาพอย่างเคร่งครัดซึ่งพระสงฆ์จะมีพระธรรมวินัยเป็นกฎระเบียบที่กำหนดไว้ให้พระสงฆ์ประพฤติปฏิบัติตาม เมื่อพระสงฆ์ละเมิดพระธรรมวินัยจึงไม่เหมาะสมกับสถานภาพจึงจัดว่าเป็นความบกพร่องในการทำหน้าที่ขององค์การทางความเชื่อและศาสนา ซึ่ง ปกรณ์ มณีปกรณ์ (2549: 97) กล่าวถึง ความบกพร่องในการทำหน้าที่ขององค์การทางด้านความเชื่อและศาสนาว่า

...ความบกพร่องในการทำหน้าที่ขององค์การทางด้านความเชื่อและศาสนาอาจแยกพิจารณาได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ความบกพร่องอันสืบเนื่องมาจากกาไม่ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการทำหน้าที่ให้เหมาะสมกับกาลสมัย คือ เคยทำอะไรเมื่อหลายร้อยปีมาแล้ว ในปัจจุบันก็ยังทำอยู่เช่นเดิม ไม่ว่าเนื้อหาขององค์ความรู้หรือวิธีการนำเสนอต่อสาธารณชนอันเป็นเหตุให้ผู้คนเกิดความเบื่อหน่ายไม่สนใจเนื้อหา และวิธีการด้านความเชื่อและศาสนา เพราะมองเห็นว่าเป็นเรื่องโบราณ ไม่ทันสมัย เป็นเรื่องที่ไม่อาจนำมาปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้ ส่วนความบกพร่องประการต่อมา ก็ได้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรนี้ ไม่ประพฤติตนตามสถานภาพอย่างเคร่งครัด ที่ร้ายยิ่งกว่านั้นก็คือ แสวงหาผลประโยชน์อย่างไม่ถูกต้องเพื่อสนองตัณหาแห่งตนโดยอาศัยบทบาทหน้าที่ซึ่งประชาชนยกย่องเลื่อมใส เพราะเป็นผู้นำทางศาสนาที่ควรจะมีศีลธรรมเหนือกว่าประชาชนทั่วไป...

ปัญหาที่พระสงฆ์ละเมิดพระธรรมวินัยนั้นจัดได้ว่าเป็นความบกพร่องในการทำหน้าที่ขององค์การทางความเชื่อและศาสนาในประการที่สองตามแนวคิดของ ปกรณ์ มณีปกรณ์ คือ บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรนี้ ไม่ประพฤติตนตามสถานภาพอย่างเคร่งครัด พระสงฆ์ที่ละเมิดพระธรรมวินัยเป็นบุคคลที่ไม่ประพฤติตนตามสถานภาพ กล่าวคือ พระสงฆ์ไม่ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

ปัญหาที่พระสงฆ์ละเมิดพระธรรมวินัยที่พบในนิตยสารคือในกรณีของพระยันตระที่ละเมิดพระธรรมวินัย ดังที่ปรากฏในนิตยสารความว่า

...ข่าวของ พระยันทระละเมิดพระธรรมวินัยเป็นข่าวกึกโครมไปทั่วโลกนั้นนอกจากจะทำให้ศาสนาพุทธเสื่อมเสียแล้วยังส่งผลต่อสถานภาพของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการของ ปราโมทย์ สุขุม จากพรรคประชาธิปัตย์ด้วย...

(สยามรัฐฯ, 19-25 ก.พ. 2538: 8)

จากข้อความข้างต้น จะเห็นได้ว่าการใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมาเพื่อแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับด้านศาสนา สังกัดได้จากข้อความว่า “พระยันทระละเมิดพระธรรมวินัย” เป็นการใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมาถึงประเด็นเกี่ยวกับด้านศาสนา ตลอดจนแสดงถึงบุคคลผู้ละเมิดพระธรรมวินัยด้วยว่าคือ “พระยันทระ” การนำเสนอของสื่อมวลชนเกี่ยวกับการละเมิดพระธรรมวินัยของภิกษุครั้งนี้ นำ เพราะเนื่องจากเป็นพระภิกษุที่มีชื่อเสียง และมีความเชื่อมโยงกับนักการเมืองที่สนับสนุนพระยันทระ คือ นายปราโมทย์ สุขุม ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เหตุที่พระยันทระละเมิดพระธรรมวินัยแล้วมีผลกระทบต่อนายปราโมทย์ สุขุม เพราะเนื่องจากว่า นายปราโมทย์ สุขุม ได้ออกมากล่าวรับประกันว่าหากพระยันทระมีความผิดจริงตามข้อหาดังกล่าวจะใช้ตำแหน่งรัฐมนตรีเป็นประกัน ดังนั้นเมื่อพระยันทระมีความผิด นายปราโมทย์ สุขุม จึงต้องลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีดังที่ได้กล่าวไว้ จากการนำเสนอประเด็นดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความเกี่ยวโยงกันในสถาบันทางสังคมต่างๆ ที่อยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกัน จากตัวอย่างของภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยช่วงที่ 3 สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ตัวอย่างของภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยช่วงที่ 3

คำ/วลี	เหตุการณ์/ความหมาย
พฤษภาทมิฬ, พฤษภาหมา วิปโยค, พฤษภาหยาปรัลลัษ ภาษีปรัชาธิปไตย	เหตุการณ์จลาจลทางการเมืองตั้งแต่ 17-20 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 ภาษีที่ประชาชนสามารถร่วมบริจาคเพื่อสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐบาล นายอานันท์ ปันยารชุน กำหนดให้มีขึ้นเพื่อประชาชนจะได้มีส่วนร่วมทางการเมือง
พรรคเทพ	พรรคการเมืองที่ไม่สนับสนุน พล.อ. สุจินดา คราประยูร มี 4 พรรค ได้แก่ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคความหวังใหม่ พรรคพลังธรรม และพรรคเอกภาพ

ตารางที่ 4 (ต่อ)

คำ/วลี	เหตุการณ์/ความหมาย
พรรคมาร	พรรคการเมืองที่สนับสนุนพล.อ.สุจินดา คราประยูรมี 5 พรรค ได้แก่ พรรคสามัคคีธรรม พรรคชาติไทย พรรคกิจสังคม พรรคราษฎร และพรรคประชากรไทย
สิงหาคมไฟ,สิงหาคมไฟจุดไฟได้	เหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2536 ซึ่งมีการเผาโรงเรียนและวางระเบิดภายในเดือนสิงหาคมหลายครั้ง
อะเมซิ่งไทยแลนด์	ปีพ.ศ. 2540 ประเทศไทยมีโครงการท่องเที่ยวไทยในหัวชื่อว่า “AMAZING THAILAND” ซึ่งในปี 2540 เป็นปีที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจมีคนประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจจำนวนมากทำให้มีจำนวนคนฆ่าตัวตายจำนวนมากและกรณีที่มีคนฆ่าตัวตายจำนวนมากสื่อมวลชนจึงนำคำว่า “อะเมซิ่ง” มากล่าวเป็นชื่อเรื่องบทความว่า “อะเมซิ่งไทยโหด”
ยุทธการแฟกซ์ มือบมือถือ มือบรถเก๋ง	กลุ่มผู้ชุมนุมต่อต้านรัฐบาลในเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองระหว่าง 17-20 พฤษภาคม พ.ศ.2535 โดยสังเกตได้ว่าผู้เข้าร่วมชุมนุมใช้การสื่อสารส่งข่าวเรื่องราวต่างๆ โดยการส่งแฟกซ์ จึงใช้คำเรียกว่า “ยุทธการแฟกซ์” นอกจากนี้ยังใช้โทรศัพท์มือถือในการส่งข่าวสาร จึงใช้คำเรียกว่า “มือบมือถือ” ทั้งนี้ผู้ชุมนุมเดินทางมาชุมนุมโดยใช้รถยนต์ส่วนตัว หรือที่เรียกว่า รถเก๋ง จึงใช้คำเรียกว่า “มือบรถเก๋ง”

1.4 ระยะเวลาหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 (วิกฤตต้มยำกุ้ง) จนถึงการรัฐประหารในเดือนกันยายน พ.ศ. 2549

เมื่อภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 (วิกฤตต้มยำกุ้ง) เกิดขึ้น พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวแต่ไม่สำเร็จ ต่อมาจึงลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี หลังจากนั้น นายชวน หลีกภัยจึงได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกสมัยหนึ่ง (ตั้งแต่วันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2540-9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544) และต่อมามีการเลือกตั้งขึ้นในวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544 พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี (ตั้งแต่วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 –

11 มีนาคม พ.ศ. 2548) เป็นสมัยที่ 1 และในการเลือกตั้งวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อเป็นสมัยที่ 2 (ตั้งแต่วันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2548 – 19 กันยายน พ.ศ. 2549) จนกระทั่งมีการทำรัฐประหารในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549

ผลการวิเคราะห์พบว่าช่วงที่ 4 มีบริบททางสังคมที่ภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย นำเสนอ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษาและ ด้านศาสนาผู้วิจัยจะเสนอบริบททางสังคมทั้ง 5 ด้านตามลำดับดังต่อไปนี้

1.4.1 ด้านครอบครัว ในช่วงที่ 4 พบว่ามีการนำเสนอ ปัญหาเกี่ยวกับด้านครอบครัว คือ ปัญหาเรื่องความบกพร่องในการทำหน้าที่ของครอบครัว เช่น

สมัยที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี นั้น กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ได้ร่างกฎระเบียบ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็กขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาเด็กออกมาเที่ยวเตร่และมั่วสุมกัน ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่สะท้อนให้เห็นถึงความบกพร่องในการทำหน้าที่ของครอบครัวซึ่ง ปกรณ์ มณีปกรณ์ (2549: 97) กล่าวถึงหน้าที่สำคัญด้านครอบครัวว่า

...หน้าที่สำคัญด้านครอบครัวอย่างน้อยมีอยู่ 4 ประการ คือ 1. ให้กำเนิดแก่มนุษย์ด้วยการขยายเผ่าพันธุ์ตามธรรมชาติ 2. อบรมเลี้ยงดูบุตรเพื่อให้เติบโตขึ้นมาเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม 3. แสวงหาปัจจัยเพื่อการยังชีพให้แก่สมาชิกของครอบครัวอย่างพอเพียง และ 4. ให้ความรักความอบอุ่นแก่สมาชิกของครอบครัว รวมทั้งช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกันยามทุกข์ยากหรือภายใต้ภาวะวิกฤติต่างๆ ถ้าครอบครัวมีหน้าที่ทุกประการได้ดี สมาชิกของครอบครัวก็จะอยู่ดี กินดี มีความสุข เด็กๆ ก็จะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในสังคมต่อไปในอนาคต จะส่งผลให้สังคมโดยรวมเป็นสังคมที่น่าอยู่ มีพลังและพัฒนาไปด้วยดี ในทางตรงกันข้าม หากครอบครัวทำหน้าที่บกพร่องไม่ว่าในข้อใดข้อหนึ่งในสี่ข้อดังกล่าวข้างต้น สมาชิกครอบครัวก็จะไม่มีความสุขและอาจกลายเป็นปัญหาสังคมได้เมื่อครอบครัว จำนวนมาก ทำหน้าที่บกพร่องต่อเนื่องเป็นเวลานาน...

สอดคล้องกับที่ สุพัตรา สุภาพ (2543: 40 - 41) กล่าวโดยสรุปว่า การเอาใจใส่ของบิดามารดาเป็นสิ่งสำคัญที่ควรมีต่อเด็กในวัยที่มีความจงรักภักดีต่อกลุ่ม และชอบเลียนแบบเพื่อนฝูงเพื่อความเป็นพวกเดียวกัน เพราะหากเด็กไปรวมกลุ่มกับเพื่อนที่ไม่ดีก็อาจนำไปในทางที่เสียได้ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของบิดามารดาและผู้ปกครองจะต้องคอยดูว่าลูกตนไปคบเพื่อนประเภทใด และมีผลต่อชีวิตเขาอย่างไร

ดังนั้นเมื่อสถาบันครอบครัวที่เป็นสถาบันพื้นฐานและสำคัญที่สุดทำหน้าที่ของครอบครัวบกพร่องย่อมก่อให้เกิดปัญหาต่อสมาชิกต่างๆ ในครอบครัวได้ ปัญหาที่สะท้อนถึงความบกพร่องในการทำหน้าที่ของครอบครัวที่พบในนิตยสารคือ ปัญหาเด็กออกมาเที่ยวเตร่และมั่วสุมกัน ดังที่ปรากฏในนิตยสารความว่า

... ดังนั้นเมื่อประเด็นเรื่องเคอร์ฟิวเด็กถูกเสนอเข้าสู่ ครม. จึงก่อให้เกิดทั้งกระแสที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับประเด็นดังกล่าวจึงเป็นปรากฏการณ์ทาง สังคมที่เกิดขึ้น ซึ่งฝ่ายที่สนับสนุนเชื่อว่าการใช้กฎเคอร์ฟิวจะช่วยควบคุม และจัดการกับเด็กที่ชอบเที่ยวเตร่จับกลุ่มมั่วสุมกัน และยังเป็นการป้องกันปัญหาสังคมที่จะเกิดขึ้นตามมาในที่สุด. . .

(สยามรัฐฯ, 20-26 ก.พ. 2547: 6)

เมื่อเด็กออกมาเที่ยวเตร่และมั่วสุมกันแล้วนั้นอาจก่อให้เกิดปัญหาสังคมอื่นๆ ตามมาได้ซึ่งการนำเสนอปัญหาข้างต้นนี้เป็นส่วนหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความบกพร่องในการทำหน้าที่ของครอบครัวที่เกิดขึ้นในช่วงที่ 4

1.4.2 ด้านการเมืองการปกครอง ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 4 พบว่ามีการนำเสนอเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครอง แบ่งได้เป็น 3 ประเด็น คือ ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง การแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครอง และรูปแบบการบริหารงานของรัฐด้านการเมืองการปกครอง ผู้วิจัยจะเสนอภาษาสะท้อนสังคมเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครองใน 3 ประเด็นตามลำดับดังต่อไปนี้

1) ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 4 พบว่ามีการนำเสนอเกี่ยวกับปัญหาด้านการเมืองการปกครอง 4 ประการ ได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายใน ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายนอก ปัญหาการทุจริตของรัฐบาล และปัญหาเกี่ยวกับการใช้เงินเพื่อเป็นปัจจัยชี้ขาดในการเลือกตั้ง โดยมีสาระดังต่อไปนี้

2) ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายใน เป็นปัญหาด้านการเมืองการปกครองที่เกิดจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในคณะรัฐบาล สถาบัน หน่วยงาน หรือคณะทำงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารประเทศ ในช่วงที่ 4 นั้น พบว่ามีปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายในของรัฐบาล เช่น ปัญหาที่เนื่องมาจากการจัดสรรตำแหน่งรัฐมนตรี ปัญหาภายในกระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับการวางระบบการทำงาน ดังตัวอย่างตามลำดับต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“ชาติพัฒนาเปิดศึกทวงเก้าอี้รมต. สัญญาความขัดแย้งปะทุเขย่า
เสถียรภาพรัฐบาล”

(สยามรัฐฯ, 18-24 ต.ค. 2541: 14)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายในรัฐบาลในสมัยที่
นายชวน หลีกภัย ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในสมัยที่ 2 (ตั้งแต่วันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2540-
9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544) ครั้งนี้เป็นการจัดตั้งรัฐบาลแบบหลายพรรคจึงทำให้มีปัญหากับการ
จัดสรรตำแหน่งรัฐมนตรีในกระทรวงต่างๆ ซึ่งทำให้เกิดความขัดแย้งภายในคณะรัฐบาล

เนื่องจากเมื่อคราวที่จะจัดตั้งรัฐบาล พล.ต. สนั่น ขจรประศาสน์ เลขาธิการพรรค
ประชาธิปัตย์ ในฐานะผู้จัดการรัฐบาล ดัดต่อให้พรรคชาติพัฒนาเข้าร่วมรัฐบาล (ขณะนั้น
พรรคชาติพัฒนามีเสียง 51 เสียง) พล.ต. สนั่น ขจรประศาสน์ ให้สัญญากับพรรคชาติพัฒนาเรื่องการ
ให้ตำแหน่งรัฐมนตรี 10 ตำแหน่ง แต่เบื้องต้นยังให้ได้แค่ 9 ตำแหน่ง ซึ่งขณะนั้น ส.ส.พรรค
ประชากรไทย 12 คน ได้มาร่วมอยู่ในคณะรัฐบาลด้วย (ส.ส. กลุ่มนี้ นายสมักร สุนทรเวช เรียกว่า
กลุ่มงูเห่า เพราะเนื่องจากว่า ส.ส. ทั้ง 12 คนนี้เปลี่ยนไปสนับสนุนพรรคประชาธิปัตย์จึงได้เข้าร่วม
รัฐบาล แต่นายสมักร สุนทรเวชไม่ได้เข้าร่วมด้วยจึงเรียกกลุ่มที่ไปสนับสนุนพรรคประชาธิปัตย์ว่า
กลุ่มงูเห่า) ถูกขับออกจากพรรคประชากรไทย เมื่อพรรคประชากรไทยมีมติขับ 12 ส.ส. ดังนั้นกลุ่ม
งูเห่าจึงออกจากสมาชิกภาพของความเป็น ส.ส. เมื่อเกิดปัญหาเช่นนี้ นายกร ทัพพะรังสี หัวหน้า
พรรคชาติพัฒนาจึงเรียกร้องตำแหน่งรัฐมนตรีเพิ่มตามจำนวนที่พล.ต. สนั่น ขจรประศาสน์ เคย
สัญญาไว้ เหตุนี้จึงเริ่มเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในคณะรัฐบาล พรรคร่วมรัฐบาล พรรคอื่นๆ จึงเกิด
ความไม่พอใจ การนำเสนอถึงความขัดแย้งดังกล่าวจึงเป็นการสะท้อนภาพของปัญหาที่มีผลกระทบ
ต่อเสถียรภาพทางการเมืองของรัฐบาล

ตัวอย่างที่ 2

...แนวทางของกระทรวงมหาดไทยในการจัดการปัญหาองค์การบริหารส่วน จังหวัด นั้น
คาดหวังเอาไว้ในเบื้องต้นว่า ปัญหาจะยุติในขอบเขตทั่วประเทศในวันที่ 4 ธันวาคม
หลังจากนั้นก็กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดใช้อำนาจมาตรา 77 พ.ร.บ. องค์การบริหาร

ส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ปลดนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ได้รับเลือกนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดใหม่...

(มติชนฯ, 8-14 ธ.ค. 2541: 13)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายในกระทรวงมหาดไทย เป็นกรณีที่เกิดปัญหาระหว่างแนวทางที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดระเบียบวิธีการเลือกตั้งให้กับ องค์การบริหารส่วนจังหวัดปฏิบัติตาม

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่ากระทรวงมหาดไทยมีลักษณะการใช้อำนาจในทางเผด็จการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยสังเกตได้จากข้อความว่า “หลังจากนั้นก็กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดใช้อำนาจมาตรา 77 พ.ร.บ. องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ปลดนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ได้รับเลือกนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดใหม่” จะเห็นได้ว่ามีการใช้ข้อความว่า “กำหนดให้...ใช้อำนาจ...ปลด” ซึ่งภาษาที่ใช้สะท้อนให้เห็นภาพของการใช้อำนาจในทางเผด็จการ ดังนั้นเมื่อมีการกำหนดระเบียบดังกล่าวแล้ว ปรากฏว่ามีองค์การบริหารส่วนจังหวัดบางจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ไม่ปฏิบัติตาม จึงเป็นเหตุทำให้เกิดเป็นปัญหาความขัดแย้งภายในกระทรวงมหาดไทย

จากทั้งสองตัวอย่างข้างต้นจึงสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาด้านการเมืองการปกครองที่เกิดจากความขัดแย้งภายในหน่วยงานของรัฐ และคณะรัฐบาล อันมีผลกระทบถึงเสถียรภาพทางการเมืองของคณะรัฐบาลที่อยู่ในช่วงที่ 4

3) ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายนอก เป็นปัญหาด้านการเมืองการปกครองที่เกิดจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างคณะรัฐบาล กับกลุ่มอื่นๆ หรือเป็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่มทางสังคมอื่นๆ ที่มีความขัดแย้งกันเกี่ยวกับเรื่องของการเมืองการปกครอง ผลการวิเคราะห์พบว่าในช่วงที่ 4 นั้นมีภาษาที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายนอกระหว่างรัฐบาลกับกลุ่มต่างๆ เช่น ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มที่ต่อต้านรัฐบาล ความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านแม่มนม้น ยืนกับรัฐบาลกรณีเขื่อนปากมูล ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยกับรัฐบาล ดังตัวอย่างตามลำดับต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

... โดยเฉพาะกลุ่มองค์กรพันธมิตรผู้วิฤทธิชาติ ที่แตกตัวออกมาเป็น “กลุ่มต่อต้านชนวน” มีนายคณิน บุญสุวรรณ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) เป็นหัวเรือใหญ่ร่วมกับ อดีต ส.ส. บางคนและแกนนำรัฐวิสาหกิจเช่นนายสมศักดิ์ โกศัยสุขคนกลุ่มนี้รุกเข้าใส่ รัฐบาลด้วยการเปิดประเด็นการขยายชาติ แล้วเรียกร้องให้มี การยุบสภาเลือกตั้งใหม่...

(สยามรัฐฯ, 1-7 ส.ค. 2542: 9)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่าง กลุ่มที่ต่อต้าน รัฐบาลกับรัฐบาล กล่าวคือ ในสมัยที่นายชวน หลีกภัย ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี มีกลุ่มคน กลุ่มหนึ่งรวมกลุ่มกันเพื่อต่อต้านรัฐบาลโดยกล่าวหาว่ารัฐบาลขยายชาติและเรียกร้องให้รัฐบาล ยุบสภาเพื่อจะได้มีการเลือกตั้งใหม่

ข้อความข้างต้น มีการนำเสนอชื่อกลุ่มโดยใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมาเพื่อให้ผู้อ่านเห็นว่ามี กลุ่มต่อต้านรัฐบาล ดังที่ปรากฏเป็นชื่อกลุ่มว่า “กลุ่มต่อต้านชนวน” ซึ่งขณะนั้น นายชวน หลีกภัย ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี คำว่า “ชนวน” ซึ่งหมายถึงนายชวน หลีกภัย ดังนั้นนายชวน หลีกภัย จึงเป็นภาพแทนรัฐบาล ที่กลุ่มดังกล่าวต่อต้านและเรียกร้องให้รัฐบาลยุบสภาเพื่อให้มีการ เลือกตั้งใหม่ เนื้อหาที่สื่อมวลชนนำเสนอแสดงให้เห็นถึงภาพของความศรัทธาในคณะรัฐบาลที่ ประชาชนมิให้นั้นลดน้อยลง ดังนั้นจึงออกมารวมตัวเพื่อเรียกร้องให้มีการเลือกตั้งใหม่ตามวิถี ระบอบประชาธิปไตย

ตัวอย่างที่ 2

... .ปฏิบัติการบุกเข้ายึดโรงจักรไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ที่เขื่อนปากมูล อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี โดยชาวบ้านแม่มนันขึ้น 1 สมัชชาคนจน เพื่อเรียกร้องให้ กฟผ. เปิดบานประตูระบายน้ำรวมทั้งหมด 8 บาน ด้วยความต้องการที่จะปล่อยให้น้ำในเขื่อนไหลลงสู่แม่น้ำตามธรรมชาติเพื่อที่จะให้ปลาหลากหลายนานาพันธุ์ สามารถทวนน้ำขึ้นมาวางไข่บริเวณเหนือเขื่อนได้...

(สยามรัฐฯ, 21-27 พ.ค. 2543: 15)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านแม่มนม้นยืนกับรัฐบาล กล่าวคือ ในสมัยที่นายชวน หลีกภัย ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี มีชาวบ้านแม่มนม้นยืนร่วมกันเรียกร้องให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เชื้อนปากมูล จ.อุบลราชธานีเปิดบานประตูระบายน้ำเพื่อปลาหลากหลายพันธุ์สามารถว่ายทวนน้ำขึ้นมาวางไข่บริเวณเหนือเขื่อนได้

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการเล่าเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยวิธีการแสดงเหตุผลมีข้อความแสดงเหตุผลได้อย่างชัดเจน ดังที่ปรากฏในข้อความว่า “ชาวบ้านแม่มนม้นยืน 1 สมัชชาคนจน เพื่อเรียกร้องให้ กฟผ. เปิดบานประตูระบายน้ำรวมทั้งหมด 8 บาน ด้วยความต้องการที่จะปล่อยให้น้ำในเขื่อนไหลลงสู่แม่น้ำตามธรรมชาติ เพื่อที่จะให้ปลาหลากหลายนานาพันธุ์สามารถว่ายทวนน้ำขึ้นมาวางไข่บริเวณเหนือเขื่อนได้” จะสังเกตได้จากคำเชื่อมความว่า “เพื่อ” ซึ่งเป็นคำเชื่อมที่แสดงเหตุผล แสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงข้อความที่ต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบระเบียบ การนำเสนอความขัดแย้งดังกล่าวจึงเป็นการสะท้อนให้เห็นภาพของปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสร้างโรงจักรไฟฟ้าที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศของสัตว์น้ำซึ่งผลกระทบดังกล่าวยังส่งผลถึงวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ชุมชนที่โรงจักรไฟฟ้านั้นไปก่อสร้างอีกด้วย

ตัวอย่างที่ 3

...ผู้นำภารกิจภาคนี้ยังได้กล่าวถึงองค์กรใหม่พันธมิตร ประชาชนเพื่อประชาธิปไตย อีกด้วยว่า จะมีความชัดเจนด้านพันธมิตรในการเป็นคณะนำในการชุมนุมวันที่ 11 กุมภาพันธ์...

(เนชั่นฯ, 10-16 ก.พ. 2549: 12)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยกับรัฐบาล กล่าวคือ ในสมัยที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ปรากฏว่ามีการชุมนุมของกลุ่มที่ชื่อ พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย รวมกลุ่มกันเพื่อต่อต้านนายกรัฐมนตรี และเริ่มมีการรวมกลุ่มขยายวงกว้างขึ้นจากกลุ่มต่างๆ ในสังคมโดยรวมลงชื่อถอดถอนนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ดังที่ปรากฏในนิตยสารความว่า

...พลันที่สนธิสงฆ์ไม่ต่อให้ ครป. ก็มีรายงานข่าวแจ้งว่า กลุ่มแกนนำได้ประสานไปยังองค์กรต่างๆ อาทิ คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน (กป.อพช.) โดย เรวดี สุขประเสริฐ เป็นแกนนำ มีองค์กรเครือข่าย 250 องค์กรทั่วประเทศ, สหพันธ์องค์กร

ผู้บริโภคมียศนาโสดีตระกูล, สารี อ่องสมหวัง, สายรุ้ง ทองปลอน เป็นแกนนำ ฯลฯ ให้เข้ามาร่วมเป็นพันธมิตร อีกด้านหนึ่งขบวนการไม่เอาทักษิณได้ขยายไปสู่กลุ่มอาจารย์-นักศึกษาในมหาวิทยาลัยอย่างกว้างขวางยิ่ง อย่างเช่น สหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย (สนนท.) ได้มีมติเข้าร่วมชุมนุมกู่ชาติตั้งแต่ 4 กุมภาพันธ์...

(เนชั่น, 10-16 ก.พ. 2549: 12)

ความขัดแย้งดังกล่าวเริ่มทวีความรุนแรงมากขึ้นในช่วงปลายปี พ.ศ. 2547 ในสังคมมีการแบ่งเป็นหลายกลุ่มหลายพวก ดังที่ กิรติ เกียรติยากร (2550: 418) ได้นำเสนอถึงความขัดแย้งทางสังคมว่า

... นับแต่ปลายพุทธศักราช 2547 เป็นต้นมา ประเทศไทยประสบปัญหาบอบช้ำอย่างหนักทั้งในเรื่องภัยธรรมชาติร้ายแรงและการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงเป็นเวลาที่เหมาะสมควรจะสมควรสามัคคีให้มากได้แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าในช่วงเวลาเดียวกันนั้นประจวบกับปลายวาระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและรัฐบาลในขณะนั้นประเทศไทยกลับเริ่มตกอยู่ในภาวะตึงเครียดทางการเมืองขึ้นเป็นลำดับ เริ่มจากการชุมนุมวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลซึ่งครั้งแรกก็เป็นการรวมกลุ่มคนไม่มากนักและเป็นเรื่องปกติในสังคมประชาธิปไตย แต่ต่อมาได้แพร่ออกไปทางสื่อมวลชนทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ เทเลวิทัศน์ วีดีโอ วิซีดี และยังแพร่หลายออกไปในต่างประเทศอีกด้วย การชุมนุมขยายตัวกว้างขวางและแพร่หลายมากขึ้นจนเป็นกลุ่มใหญ่และแตกแยกเป็นหลายกลุ่มหลายพวกแพร่ไปในหลายพื้นที่เกือบทั่วประเทศในเวลาใกล้เคียงกัน...

การนำเสนอถึงการรวมกลุ่มเพื่อต่อต้านรัฐบาลดังกล่าวสะท้อนเห็นถึงความละเลยของรัฐบาลที่ไม่แก้ไขปัญหาการต่อต้านตั้งแต่เริ่มแรก ดังนั้นจึงเกิดเป็นกลุ่มชุมนุมใหญ่ขึ้นอย่างรวดเร็วและมีการแบ่งเป็นหลายกลุ่มหลายพวกทำให้บ้านเมืองเกิดความวุ่นวายจึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้มีการรัฐประหารขึ้นในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549

จากทั้งสามตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าในช่วงที่ 4 มีปัญหาที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งภายนอกในลักษณะที่หลากหลายซึ่งความขัดแย้งที่ขยายวงกว้างดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม

4) **ปัญหาการทุจริตของรัฐบาล** ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 4 พบว่ามีปัญหาการทุจริตของรัฐบาลเช่น ปัญหาการทุจริตเกี่ยวกับโครงการติดตั้งระบบสัญญาณสื่อสารความเร็วสูง ปัญหาการทุจริตเชิงนโยบาย ดังตัวอย่างตามลำดับต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

. . .นายสุเทพลงนามอนุมัติโครงการนี้เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2541 ที่ผ่านมา โดยอาศัย จังหวะที่ข่าวสารเรื่องสนามบินจันทบุรีกำลังร้อนแรงความแปลกประหลาดใจกับการอนุมัติครั้งนี้ถูกถามจากวงการสื่อสารไปสู่ระดับกว้าง เพราะทราบกันดีว่าโครงการนี้ มีการฮั้วราคาอย่างเปิดเผยมีข่าวระบุว่า การฮั้วในคราวนี้ กระทำในระดับชาติ มีสมาชิก รัฐสภาเจ้าของกิจการสื่อสารรายหนึ่งอยู่เบื้องหลังยัง มีการประเมินอีกด้วยว่า ราคาของ โครงการน่าจะไม่หยุดอยู่แค่ 13,000 ล้านบาท แต่อาจจะลุกลามไปถึง 45,000 ล้านบาท อีกด้วย...

(มติชนฯ, 14 – 20 ก.ค. 2541: 10)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงปัญหาการทุจริตเกี่ยวกับโครงการติดตั้งระบบสัญญาณสื่อสารความเร็วสูง หรือเอสดีเอช กล่าวคือ ในสมัยที่นายชวน หลีกภัยเป็นนายกรัฐมนตรี (สมัยที่ 2) ครั้งนั้นนายสุเทพ เทือกสุบรรณ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมได้ลงนามอนุมัติโครงการติดตั้งระบบสัญญาณสื่อสารความเร็วสูง หรือเอสดีเอช ปรากฏว่ามี นายทวี ไกรคุปต์ ส.ส.ราชบุรี พรรคประชาธิปัตย์ และมีตำแหน่งเป็นประธานคณะอนุกรรมการพิจารณาแผนแม่บทพัฒนา กิจกรรมโทรคมนาคมแห่งชาติ ออกมาเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการอนุมัติโครงการนี้ว่ามีการทุจริตเกิดขึ้น โดยนายทวี ไกรคุปต์ จัดทำหนังสือที่ชื่อว่า “หนังสืออภิปรายหาข้อเท็จจริงโครงการเอสดีเอช 13,000 ล้านบาท ใครได้-ใครเสีย” นอกจากนี้ยังนายทวี ไกรคุปต์ ได้เสนอว่าควรมีการประมูลใหม่

ตัวอย่างข้างต้น สื่อมวลชนนำเสนอภาพของการทุจริตที่เกิดขึ้นในขณะนั้นโดยเห็นได้ ข้อความว่า “ความแปลกประหลาดใจกับการอนุมัติครั้งนี้ถูกถามจากวงการสื่อสารไปสู่ระดับกว้าง เพราะทราบกันดีว่าโครงการนี้มีการฮั้วราคาอย่างเปิดเผย” สังเกตได้ว่ามีการใช้คำว่า “ฮั้ว” คำว่า “ฮั้ว” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546: 1405) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “รวมหัวกัน, ร่วมกันกระทำการ, สมยอมกันในการเสนอราคาเพื่อมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม” ดังนั้นจึงเป็นการใช้ภาษาที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการทุจริตเกี่ยวกับการอนุมัติโครงการดังกล่าว นอกจากนี้ยังนำเสนอโดยแสดงตัวเลขเกี่ยวกับเงินงบประมาณในการทำโครงการ

ติดตั้งระบบสัญญาณสื่อสารความเร็วสูง หรือเอสดีเอช อีกด้วย ดังที่ปรากฏในข้อความว่า “ราคาของโครงการน่าจะไม่หยุดอยู่แค่ 13,000 ล้านบาท แต่อาจจะลุกลามไปถึง 45,000 ล้านบาทอีกด้วย” วิธีการแสดงตัวเลขดังกล่าวเป็นการชี้แจงให้เห็นถึงงบประมาณที่เกี่ยวข้องในโครงการดังกล่าวให้ผู้อ่านได้เห็นถึงความแตกต่างได้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน

ตัวอย่างที่ 2

...จึงสรุปได้ว่าโครงการนี้เป็นการ “คอร์รัปชันเชิงนโยบาย” ที่เกิดจากความสัมพันธ์ของกลุ่มนักการเมือง ข้าราชการและผู้รับเหมา ดังนี้

กลุ่มการเมือง

นายวัฒนา อัสวเหม นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ และนายบรรหาร ศิลปะอาชา

กลุ่มผู้รับเหมา

กรณีซื้อที่ดิน-นายวัฒนา อัสวเหม กรณีรับเหมา-นายสุวัจน์ และนายบรรหาร

กลุ่มข้าราชการประจำ

นายปภิต ภิระวนิช อดีตอธิบดี คพ. นายศิริชัยญ์ ไพโรจน์บริบูรณ์ อดีตอธิบดี คพ. นายนิศากร โฆษิตรัตน์ รักษาการอธิบดี คพ. นางยุวรี อินนา ผอ.กองการเจ้าหน้าที่ และคนอื่นๆ ที่มีการระบุค่าสุดว่าเกี่ยวข้องรวม 10 คน...

(สยามรัฐฯ, 13-19 มิ.ย. 2546: 17)

จากตัวอย่างข้างต้นสื่อมวลชนนำเสนอถึงเป็นกรณีที่มีผู้กล่าวหาเกี่ยวกับการทุจริตของรัฐบาลสมัยที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ว่ามีการคอร์รัปชันเชิงนโยบาย หรือการทุจริตเชิงนโยบายเกิดขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการทุจริต นอกจากนี้ยังมีคำกล่าวของฝ่ายค้านยื่นญัตติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีถึงการทุจริตเชิงนโยบายของเหล่ารัฐมนตรี 5 คน ได้แก่ นายสุริยะ จิ๊งรุ่งเรืองกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม นายแพทย์สุรพงษ์ สืบวงศ์ดี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร นายอดิศักดิ์ โพธารามิก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ นายปองพล อดิเรกสาร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และนายสรอรรถ กลิ่นประทุม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งฝ่ายค้านมองว่าการทุจริตนั้นเริ่มต้นตั้งแต่กระบวนการอนุมัติโครงการหรือนโยบายต่างๆ ของรัฐซึ่งมีถ้อยคำที่กล่าวถึงการทุจริตเชิงนโยบาย ดังที่นิตยสารได้นำมาแสดงไว้ตอนหนึ่งว่า

...นโยบายประกาศสงครามกับคอร์รัปชัน แต่เบื้องลึกคือ ประโยชน์ส่วนตัวและพรรคพวก ซึ่งเป็นการทุจริตรูปแบบใหม่ หรือการทุจริตเชิงนโยบาย ส่วนกระทรวงไอซีทีของ “หมอสุรพงษ์” จะถูกยื่นอภิปรายในข้อหาที่เกี่ยวข้องกับพระราชกำหนด (พ.ร.ก.) แก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) กำหนดอัตราพิกัดภาษีสรรพสามิต ในกิจการโทรคมนาคม หรือที่เรียกกันว่า พ.ร.ก. ภาษีสรรพสามิตโทรศัพท์มือถือ...

(มติชนฯ, 16-22 พ.ค. 2546: 10)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า มีถ้อยคำที่เกี่ยวกับการทุจริตรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้น ได้แก่ การคอร์รัปชันเชิงนโยบาย การทุจริตเชิงนโยบาย จากถ้อยคำดังกล่าวเป็นการสร้างคำใหม่เพื่อใช้เรียกการทุจริตรูปแบบใหม่ ตลอดจนสะท้อนให้เห็นภาพของการขาดจริยธรรมของนักการเมืองที่ประชาชนเลื่อมใสเข้าไปเป็นผู้แทนราษฎร ซึ่งนักการเมืองเหล่านั้นเห็นว่าอำนาจและเงินเป็นสิ่งเดียวกัน โดยใช้อำนาจที่มีเอื้อประโยชน์ให้แก่ส่วนตนและพวกพ้อง

ปัญหาการทุจริตของรัฐบาลดังกล่าวมีผลต่อการกำหนดนโยบายหรือโครงการต่างๆ ของรัฐบาลซึ่งเป็นด้านการเมืองการปกครอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงจัดปัญหานี้ไว้ในบริบทด้านการเมืองการปกครองซึ่งปัญหาการทุจริตนี้เป็นปัญหาที่มีความสัมพันธ์โยงใยกับบริบทด้านครอบครัว ด้านการศึกษาและด้านศาสนา ซึ่งจะกล่าวนำเสนออธิบายไว้ในหัวข้อของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบริบททางสังคมกับนิตยสารในลำดับถัดไป

5) ปัญหาเกี่ยวกับการใช้เงินเพื่อเป็นปัจจัยชี้ขาดการเลือกตั้ง เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นโดยมีความเชื่อมโยงกับการเลือกตั้ง ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 4 นั้น พบว่า มีภาษาที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเกี่ยวกับการใช้เงินเพื่อเป็นปัจจัยชี้ขาดในการเลือกตั้ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

...หนังสือชั้นนำของโลก The Economist กล่าวหาการเลือกตั้งของไทยว่าเงินสดคือปัจจัยชี้ขาดทางการเมืองไม่ใช่ความคิด (หรือสมอง) ของประชาชน การเมืองของไทยจึงเป็น cash democracy หรือ ประชาธิปไตยเงินสด จากนั้นสังคมก็ได้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และคณะกรรมการการเลือกตั้งเข้ามาจัดการแทน...

(เนชั่นฯ, 26 ก.ค.-1 ส.ค. 2547: 20)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นว่าการสร้างคำใหม่ว่า “ประชาธิปไตยเงินสด” เพื่อใช้แปลศัพท์ภาษาอังกฤษคำว่า cash democracy ซึ่งเป็นคำศัพท์ที่หนังสือ The Economist กล่าวถึงการเลือกตั้งของประเทศไทยที่มีเงินเป็นปัจจัยชี้ขาดทางการเมือง

คำว่า “ประชาธิปไตยเงินสด” เป็นที่ใช้เรียกระบบการปกครองที่มีเงินเป็นใหญ่ จึงเป็นภาพสะท้อนที่สื่อมวลชนของต่างประเทศมองการเมืองของประเทศไทยซึ่งแสดงให้เห็นถึงปัญหาเกี่ยวกับการใช้เงินเพื่อเป็นปัจจัยชี้ขาดการเลือกตั้ง ปัญหาดังกล่าวจึงเป็นปัญหาด้านการเมืองการปกครองประการหนึ่ง

ประชาธิปไตยเงินสดมิใช่การใช้เงินซื้อเสียงในการเลือกตั้งเท่านั้น เนื่องจากมีคณะกรรมการการเลือกตั้งมาเป็นผู้ควบคุมการเลือกตั้งให้โปร่งใส จึงทำให้การซื้อเสียงนั้นยากลำบากขึ้น แต่ละพรรคการเมืองจึงต้องแข่งขันกันในเรื่องของนโยบายของพรรคซึ่งบางพรรคการเมืองนำเสนอนโยบายที่ให้เงินแก่ประชาชนโดยตรงซึ่งเรียกว่า “นโยบายเงินสด” นโยบายลักษณะนี้ก็เหมือนกับการแจกเงินแก่ประชาชนโดยผ่านนโยบายซึ่งในนิตยสารกล่าวถึงกรณีนี้ความว่า

...ซึ่งแม้แต่คณะกรรมการเลือกตั้งจะถูกมองว่าสินเทาและถูกอำนาจรัฐครอบงำ แต่การใช้เงินซื้อเสียงโดยตรงก็ยากขึ้นกว่าเดิม ดังนั้นพรรคนายทุนจึงต้องออกแบบการเมืองใหม่เป็น “นโยบายเงินสด” (cash policy) โปรยหว่านไปยังประชาชนโดยตรง. . .

(เนชั่นฯ, 26 ก.ค.-1 ส.ค. 2547: 20)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นว่าการใช้คำว่า “นโยบายเงินสด” เพื่อใช้กล่าวถึง การกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองที่ให้เงินแก่ประชาชนโดยตรง ซึ่งมีวิธีการขยายความเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของคำว่า “นโยบายเงินสด” โดยผู้เขียนให้คำอธิบายตามหลังคำศัพท์ ดังที่ปรากฏในข้อความว่า “นโยบายเงินสด (cash policy) โปรยหว่านไปยังประชาชนโดยตรง” จึงทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่า “นโยบายเงินสด” หมายถึง นโยบายที่พรรคการเมืองกำหนดขึ้นซึ่งนโยบายนั้นมีแนวดำเนินการที่จะแจกเงินให้แก่ประชาชนโดยตรง

การกำหนดนโยบายของแต่ละพรรคการเมืองหรือที่เรียกว่า “นโยบายประชานิยม” นั้นเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับคะแนนเสียงที่ได้รับเลือกตั้งในเชิงรูปธรรม สอดคล้องกับที่ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร (2547: 105) เสนอคำวิจารณ์ในหนังสือมองอนาคตการเมืองไทยกับ

ทิศทางประชาธิปไตยโลกซึ่งพิจารณาบทวิเคราะห์ว่าด้วยประชาสังคมกับการเมืองภาคประชาชนผ่านวิธีคิดเชิงกระบวนการแบบ กล่าวถึงนโยบายแบบประชานิยมว่า

...นโยบายประชานิยมต่างๆ ก็เพื่อสะกดชนชั้นล่างไม่ให้เกิดอาการไม่พอใจกับการสะสมทุนนี้ ด้วยการแสดงให้เห็นว่ารัฐยัง “เอื้ออาทรประชาชนธรรมดาอยู่แต่ในความเป็นจริงแล้ว ผลพวงของนโยบายเหล่านี้ เป็นการกระตุ้นการเติบโตของระบบเศรษฐกิจในภาพรวม และกลุ่มคนที่ได้ประโยชน์อย่างเป็นกอบเป็นกำก็ยังคงเป็นกลุ่มทุนไม่ใช่ประชาชนธรรมดา นอกจากนี้ หากวิเคราะห์ในมุมมองของทฤษฎีที่เรียกว่า rational choice theory ที่นิยมใช้กันในแวดวงนักเศรษฐศาสตร์กระแสหลักแล้ว นโยบายประชานิยมก็คือการแลกเปลี่ยน (trade-off) ระหว่างผลประโยชน์เชิงรูปธรรมกับคะแนนเสียงของประชาชนนั่นเอง...

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า คำว่า “ประชาธิปไตยเงินสด” และ “นโยบายเงินสด” จึงเป็นถ้อยคำที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพของการเมืองว่าเงินเป็นสิ่งที่ซื้ออำนาจทางการเมืองได้ เมื่อมีเงินมากย่อมได้รับเลือกตั้ง และสะท้อนภาพของความเชื่อที่ว่าอำนาจกับเงินเป็นเรื่องเดียวกัน

ตัวอย่างที่ 2

...การเมืองไทยเข้าสู่ระบบธนธิปไตยหรือธนบัตริปไตย สู้กันว่าใครจะมีป้าหาเสียง มีโฆษณาหรือการสื่อสารการตลาดมากกว่ากัน ถึงเวลาที่เรายอมรับกันได้ หรือยังว่าประชาธิปไตยที่เราไปเอามาจากต่างประเทศ อย่าไปหวังว่ามันโปร่งใสร้อยเปอร์เซ็นต์ เพราะเป็นประชาธิปไตยที่ยืนอยู่บนฐานของทุนนิยมผสม ฉะนั้นการซื้อเสียงเป็นเรื่องธรรมดา เราก็ควรต้องทำใจเหมือนกันว่าบางอย่างมันก็ไปไม่ถึง การเมืองก็คือการตลาด การเมืองนั่นเองที่เหมือนการขายสินค้าทั่วไป ประชาชนเปรียบเป็นผู้บริโภคจะต้องเลือกว่าจะซื้ออะไร...

(สยามรัฐฯ, 12-18 พ.ย. 2547: 10)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการเมืองไทยที่ต้องพึ่งพาการตลาดเพื่อแข่งขันในการเลือกตั้ง กล่าวคือ กระบวนการตลาดการเมืองเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าเงินเป็นปัจจัยชี้ขาด

ทางการเมือง สอดคล้องกับที่ บางนา บางปะกง (2547: 14) กล่าวถึง การหาเสียงเลือกตั้งที่ใช้เงินมาเป็นปัจจัยหลักนั้นว่า “สงครามทุน สงครามเลือกตั้ง” ดังเนื้อความว่า

. . . กล่าวโดยสรุป สงครามทุน 2548 ก็ยังเป็นสงครามระหว่าง “ทักษิณ” กับ “ชารินทร์” เพียงแต่ในการเลือกตั้งครั้งนี้มี “อภิสิทธิ์” ออกหน้ามารับบทแม่ทัพเศรษฐกิจ จัดทัพระดมกลุ่มทุนผู้ดีเก่าเข้าพรรคท้าวสานของสงครามเลือกตั้ง 2548 ก็น่าจะมีคำตอบแล้วว่าใครจะเป็นผู้ชนะระหว่างทุนใหม่กับทุนเก่า คงไม่ต้องลุ้นถึงคะแนนสุดท้าย. . .

ข้อความข้างต้นจึงเป็นการกล่าวถึงเรื่องทุนที่มีผลต่อผลการเลือกตั้งและการแสดงทัศนะที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับปัญหาของการใช้เงินเป็นปัจจัยชี้ขาดในการเลือกตั้งด้วยประการหนึ่ง ตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงทัศนะที่เกี่ยวกับการเมืองว่า อำนาจกับเงินเป็นเรื่องเดียวกัน ดังนั้นเงินจึงเป็นปัจจัยชี้ขาดทางการเมืองซึ่งมีการใช้เงินเกี่ยวกับการเมืองในรูปแบบต่างๆ กัน เช่น การใช้เงินซื้อเสียงในการเลือกตั้ง การกำหนดนโยบายที่เป็นการแจกเงินให้ถึงประชาชนโดยตรง เป็นต้น

1.4.3 การแก้ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 4 พบว่ามีการนำเสนอให้เห็นถึงการแก้ปัญหาเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครอง เช่น การปรับคณะรัฐมนตรี การยุบสภา การกำหนดนโยบายเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวต่างๆ ดังตัวอย่างตามลำดับต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

. . . หากเทียบการปรับคณะรัฐมนตรี “ทักษิณ 10” กับภาพที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นุ่งผ้าขาวม้า ไขว่ล้อมวลชน ก่อนไปอาบน้ำระหว่างพักรบที่สนามบินสุวรรณภูมิ แล้วก็ต้องถือว่า นี่คือ “ปรับคณะรัฐมนตรี” ครั้งสุดท้ายจริงๆ เป็นครั้งสุดท้ายที่ไม่อาจทำอะไรได้อีกแล้ว เพราะถ้าทำอีกก็เหมือนกับการถอดผ้าขาวม้าทิ้ง เหลือแต่ตัวล่อนจ้อน ซึ่งคงไม่น่าดูนัก. . .

(มติชนฯ, 8-14 ต.ค. 2547: 9)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารของคณะรัฐบาล โดยการปรับคณะรัฐมนตรี กล่าวคือในสมัยรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี มีการปรับตำแหน่งรัฐมนตรีถึง 10 ครั้ง เพื่อแก้ปัญหาในกรณีที่ฝ่ายค้านยื่นญัตติ

ไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีบางท่าน การปรับคณะรัฐมนตรีจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้แก้ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารของรัฐบาล สอดคล้องกับที่ สุชาชัย ยิ้มประเสริฐ (2551: 268) ได้กล่าวว่า “รัฐบาลของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มีลักษณะพิเศษคือ มีการปรับคณะรัฐมนตรีมากถึง 10 ครั้ง ซึ่งจะมีทั้งการปรับตัวบุคคลออกจากคณะรัฐมนตรี ปรับกระทรวง และปรับคนใหม่เข้ามารับตำแหน่ง”

จากการนำเสนอตัวอย่างข้างต้น ในข้อความว่า “ก็ต้องถือว่าเป็นการปรับคณะรัฐมนตรีครั้งสุดท้ายจริงๆ เป็นครั้งสุดท้ายที่ไม่อาจทำอะไรได้อีกแล้ว เพราะถ้าทำอีกก็เหมือนกับการถอดผ้าขาวม้าทิ้ง เหลือแต่ตัวล่อนจ้อน ซึ่งคงไม่น่าดูนัก” จากการใช้ข้อความซ้ำว่า “...ครั้งสุดท้ายจริงๆ เป็นครั้งสุดท้ายที่ไม่อาจทำอะไรได้อีกแล้ว...” เป็นลักษณะการใช้ภาษาที่กล่าวซ้ำว่า “ครั้งสุดท้าย” เป็นการเน้นย้ำ และสะท้อนให้เห็นว่าก่อนหน้านี้มีการปรับคณะรัฐมนตรีมาหลายครั้ง และจากข้อความดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นถึงน้ำเสียงของสื่อมวลชนที่เบื่อหน่าย และเตือนนายกรัฐมนตรีกว่า “เพราะถ้าทำอีกก็เหมือนกับการถอดผ้าขาวม้าทิ้ง เหลือแต่ตัวล่อนจ้อน ซึ่งคงไม่น่าดูนัก” อย่างไรก็ตามผู้วิจัยจัดว่าการปรับคณะรัฐมนตรีเป็นวิธียางหนึ่ในการดำเนินการแก้ไขเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครองของรัฐบาล

ตัวอย่างที่ 2

...ความวิตกกังวลอยู่กับว่า การเคลื่อนไหวของกลุ่มคนยากจนอาจจะประสานเข้ากับองค์กรประชาธิปไตยและประสานเข้ากับพรรคความหวังใหม่โดยมีรัฐบาลเป็นเป้าหมาย ข้อเรียกร้องที่สำคัญ คือ ข้อเรียกร้องให้ยุบสภาเพื่อเลือกตั้งใหม่...

(มติชนฯ, 16-22 มิ.ย. 2541: 13)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารของคณะรัฐบาลโดยวิธีการยุบสภา เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในสังคมถึงที่สุดแล้วรัฐบาลไม่สามารถแก้ปัญหาได้หรือหากปล่อยให้จะเป็นปัญหาเรื้อรังต่อไปในท้ายที่สุดทางออกหนึ่งที่รัฐบาลเลือกที่จะแก้ปัญหาคือการยุบสภาเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่

สมัยที่นาย ชวน หลีกภัย ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี (สมัยที่2) ได้ใช้วิธีการยุบสภาเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ และเป็นช่องทางหนึ่งที่จะแก้ปัญหาในขณะนั้นที่มีกลุ่มคนยากจนและองค์กรอิสระออกมาเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นมือบื้อ มือบขานา หรือกลุ่ม

เคลื่อนไหวเกี่ยวกับการสร้างเขื่อนปากมูล ซึ่งข้อเรียกร้องข้อหนึ่งก็คือ การเรียกร้องให้รัฐบาลยุบสภาเพื่อเลือกตั้งใหม่

ตัวอย่างข้างต้นนั้นมีการใช้ภาษาโดยตรงไปตรงมาถึงข้อเรียกร้องของกลุ่มชุมนุม ดังที่ปรากฏในข้อความว่า “ข้อเรียกร้องที่สำคัญ คือ ข้อเรียกร้องให้ยุบสภาเพื่อเลือกตั้งใหม่” การนำเสนอประเด็นดังกล่าวเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงมุมมองของกลุ่มผู้เรียกร้องที่มองว่าการยุบสภาและการเลือกตั้งใหม่ เป็นการแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครองวิธีหนึ่ง ซึ่งเป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย จากการชุมนุมเรียกร้องของกลุ่มต่างๆ ในท้ายที่สุดพรรคประชาธิปัตย์ก็เลือกที่จะยุบสภาเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสมัยรัฐบาลของ นายชวน หลีกภัย และการเลือกตั้งใหม่จึงมีขึ้นในวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544

ตัวอย่างที่ 3

. . . ทั้งนี้ในการยื่นข้อติขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีทั้ง 5 คนของฝ่ายค้านนั้น มีถ้อยคำกล่าวหาที่รุนแรงพอสมควร โดยระบุตอนหนึ่งไว้ว่า “รัฐมนตรีผู้มีรายนามข้างต้นได้บริหารราชการแผ่นดินบกพร่องไร้ประสิทธิภาพ ไร้ความสามารถ. . . นโยบายประกาศสงครามกับคอร์รัปชัน เป็นแค่เครื่องมือสร้างภาพ ป้องพวกมีการเลือกปฏิบัติ ทั้งยังมีการสมคบใช้นโยบายเป็นเครื่องมือแสวงหาผลประโยชน์โดยวิธีแบบชล”. . .

(มติชนฯ, 16-22 พ.ค. 2546: 10)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่ามิชื่อ “นโยบายประกาศสงครามกับคอร์รัปชัน” แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลกำหนดนโยบายขึ้นเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับการทุจริต กล่าวคือ ในสมัยรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีว่ารัฐบาลได้กำหนดให้มีนโยบายปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน คือ “นโยบายประกาศสงครามกับคอร์รัปชัน” ซึ่งจากการนำเสนอของเนื้อหาในขณัตยสารนั้นสะท้อนให้เห็นว่า การประกาศนโยบายสงครามกับคอร์รัปชันของรัฐบาลถูกกล่าวหาว่าเป็นเพียงการสร้างภาพของรัฐบาลแต่ผู้วิจัยถือว่าการสะท้อนให้เห็นว่ารัฐบาลเห็นปัญหาการทุจริตในสังคมไทย และพยายามจะแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับการทุจริต

ตัวอย่างที่ 4

. . .ถูกวิพากษ์วิจารณ์กันสนั่นเมืองเรื่อง เสนอออกกฎระเบียบ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็กเพราะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตเด็กบางกลุ่มโดยกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ได้ร่างกฎระเบียบความผิดและบทลงโทษ 16 กระทั่ง ซึ่งหนึ่งในนั้นมีข้อวิพากษ์เรื่องการห้ามเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี เทียวเตรเวลากลางคืนระหว่างเวลา 22.00 – 04.00 น. ของวันรุ่งขึ้น .

(สยามรัฐฯ, 20-26 ก.พ. 2547: 6)

จากตัวอย่างข้างต้นในสมัยที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐบาลได้กำหนดนโยบายจัดระเบียบสังคมขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับเด็กที่ชอบเที่ยวเตร่จับกลุ่มมั่วสุมกัน โดยเฉพาะเจาะจงไปที่เด็กมีอายุต่ำกว่า 18 ปี ห้ามออกมานอกที่พักโดยไม่มีเหตุจำเป็นระหว่างเวลา 22.00 – 04.00 น. ของวันรุ่งขึ้น เป็นการใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมาที่กล่าวถึงเนื้อหาของระเบียบ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก

เมื่อรัฐบาลมีการกำหนดแนวทางเช่นนี้มีเสียงจากหลายฝ่ายออกมาวิพากษ์วิจารณ์มีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย และมีหนึ่งในนักวิชาการออกมาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดดังกล่าวดังที่ปรากฏในนิตยสารความว่า

. . .รศ. ดร. สุพรรณิ ไชยอำพร อาจารย์ประจำคณะพัฒนาสังคม สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ (นิด้า) ได้มองปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น และแสดงความคิดเห็นว่า ถ้ามองจากบริบททางสังคม ถ้าไม่ทำอะไรให้มันเจาะจุด เรื่องทุกอย่างก็เหมือนเดิมไม่ได้รับการปฏิบัติเรื่อง เป็นเรื่องที่ปฏิบัติในโรงเรียนแต่ถ้าออกกฎระเบียบภายนอกโรงเรียนมันไม่มีกลไกมาตรการติดตาม อย่างเช่น สารวัตรนักเรียน ที่ผ่านมาได้พิสูจน์แล้วว่ากฎหมายนั้น มีจริง แต่ไม่ได้รับการปฏิบัติอีกกลุ่มหนึ่งก็ได้บอกว่าให้ไปเข้มงวดในเรื่องปฏิบัติ ซึ่งหลักการทุกอย่างมันมีเหตุผลก็เหมือนจะแก้ปลายเหตุ. . .

(สยามรัฐฯ, 20-26 ก.พ. 2547: 7)

จากข้อความข้างต้นเป็นการยกความคิดเห็นของนักวิชาการที่กล่าวถึงการกำหนดนโยบายจัดระเบียบสังคมดังกล่าว แม้จะมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ที่แตกต่างกันออกไป ว่าแนวทางนี้จะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ แต่ผู้วิจัยจัดว่าเป็นการแก้ปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวกับบริบทด้านการเมืองการปกครอง

เพราะรัฐบาลต้องการกำหนดแนวทางดังกล่าวเพื่อเป็นแนวทางรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมโดยรวม ถึงแม้ว่าการแก้ปัญหานี้จะเป็นปัญหาที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาด้านครอบครัว

ตัวอย่างที่ 5

...โดยการตัดสินใจของนายกรัฐมนตรีเป็นหลัก โครงการบ้านเอื้ออาทร ได้ทยอยออกมาสู่ตลาดตั้งแต่ระยะสั้นกันเอาไว้ถึง ๑ ล้านยูนิต, ตามมาด้วยโครงการคอมพิวเตอร์เอื้ออาทร จำนวนนับล้านเครื่อง ก่อให้เกิดการจราจรติดขัดในวันแห่งจอง ยิ่งกว่ารายการลดแลกแจกแถมของห้างสรรพสินค้าใดๆ, ตามมาด้วยโครงการผลิตโทรทัศน์เอื้ออาทรโดยมอบหมายให้องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ...เตรียมขายโทรทัศน์เงินผ่อนพร้อมๆ กับเร่งเดินสายไฟฟ้าเข้าไปให้ครบทุกตารางนิ้วของประเทศไทย, ตามมาด้วยโครงการรถจักรยานเอื้ออาทรที่ให้ กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับกระทรวงอุตสาหกรรมผลิตรถจักรยานราคาถูกขาย เด็กนักเรียนในชนบทให้ได้ไม่น้อยกว่า ๑ แสนคันขึ้นไปในระลอกแรก...ตามมาด้วยโครงการแท็กซี่เอื้ออาทรที่มุ่งกระตุ้นให้มีการออกรถแท็กซี่มาวิ่งหากินกันอุตลุด... ฯลฯ. . .

(สยามรัฐฯ, 30 พ.ค.-5 มิ.ย. 2546: 11)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่า มีชื่อโครงการที่รัฐบาลกำหนดขึ้นในสมัยของรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งการวางแผน การกำหนดแนวทางโครงการและนโยบายต่างๆ เพื่อพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าเป็นภารกิจหนึ่งของรัฐบาล ดังนั้น การกำหนดโครงการ หรือนโยบายต่างๆ ของรัฐ ผู้วิจัยจึงจัดว่าเป็นบริบทด้านการเมืองการปกครอง

ในปี พ.ศ. 2546 ปรากฏให้เห็นถึงการกำหนดนโยบายหรือโครงการต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการเอื้ออาทรต่างๆ เช่น โครงการบ้านเอื้ออาทร โครงการคอมพิวเตอร์เอื้ออาทร โครงการแท็กซี่เอื้ออาทร เสื้อวินเอื้ออาทร และสินเชื่เอื้ออาทร เป็นต้น จึงทำให้ปรากฏเป็นชื่อชุดโครงการ “เอื้ออาทร” เกิดขึ้นในช่วงปีดังกล่าวมากกว่าในช่วงอื่นๆ สอดคล้องกับที่ ฤกษ์ ศุภศิริ (2553: 94) กล่าวถึงยุทธศาสตร์โครงการเอื้ออาทรว่า “ปี 2546 รัฐบาลทักษิณยังดำเนินนโยบายประชานิยมที่มีการกล่าวถึงกันมากที่สุด และกลายเป็นศัพท์ฮิตที่คนในหลายแวดวงพูดกันติดปากมาถึงปัจจุบันคือโครงการสารพัดเอื้ออาทรสารพัดแบบ”

จากชื่อโครงการของรัฐบาลเลือกใช้คำว่า “...เอื้ออาทร” นั้นเพื่อสร้างภาพให้ประชาชนเห็นว่ารัฐบาลนั้นมีน้ำใจให้ความเอาใจใส่ และเอื้อเฟื้อต่อประชาชน รัฐบาลจึงกำหนดนโยบายต่างๆ ขึ้นให้แก่ประชาชน เมื่อประชาชนเกิดความประทับใจในรัฐบาลแล้วนั้นประชาชนย่อมลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้เป็นรัฐบาลคณะเดิมอีกในสมัยต่อไป อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าจะเป็นกรกระทำโดยหวังผลทางการเมืองแต่การวางแผน กำหนดแนวทาง นโยบายหรือโครงการต่างๆของรัฐบาลก็จัดว่าเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า

จากหัวข้ออย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงการแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครอง ในช่วงที่ 4 นั้น โดยการปรับคณะรัฐมนตรี การยุบสภา และการกำหนดมาตรการ โครงการและนโยบายต่างๆ เพื่อพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า

1.4.4 รูปแบบการบริหารงานของรัฐบาลด้านการเมืองการปกครอง ผลการวิเคราะห์
ในช่วงที่ 4 พบว่าในสมัยรัฐบาลพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มีการนำเสนอให้เห็นถึงรูปแบบการบริหารงานเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครองที่ชัดเจน เช่น รูปแบบการบริหารงานแบบชีอีโอ รูปแบบการบริหารงานแบบทักษิณมิกส์ รูปแบบการบริหารงานของรัฐบาลแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาด ดังตัวอย่างตามลำดับต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

...ล่าสุด “ทักษิณ” ได้ดึงผู้ว่าราชการจังหวัดแบบบูรณาการ หรือที่เรียกกันว่า ผู้ว่าฯ ชีอีโอ ที่รัฐบาลเคยเชิญมากับมือเข้ามาเป็นเจ้าภาพใหญ่ขับเคลื่อนนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ เพราะถือว่าเป็นหัวหน้าหน่วยงาน มีอำนาจเบ็ดเสร็จในอาณาจักรแต่ละจังหวัดของตนเอง เนื่องจากนโยบายนี้ จำเป็นที่จะต้องเกิดการประสานความร่วมมือจากทุกหน่วยราชการ...

(สยามรัฐฯ, 28 พ.ย.-4 ธ.ค. 2546: 6-7)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีรูปแบบการบริหารงานของรัฐบาลในรูปแบบการบริหารงานแบบชีอีโอ โดยสังเกตได้จากคำว่า “ผู้ว่าราชการจังหวัดแบบบูรณาการ หรือที่เรียกกันว่า ผู้ว่าฯ ชีอีโอ” กล่าวคือ เมื่อศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น พบว่าในสมัยนายชวน หลีกภัย ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี (สมัยที่ 2) นำเสนอเพียงแนวคิดทำให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดเท่านั้น แต่ในสมัย พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้เปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น ก็คือได้นำรูปแบบการบริหารงาน

อย่างบริษัทเอกชนมาใช้บริหารงานราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผู้ว่าราชการจังหวัด โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีการบริหารงานอย่างบูรณาการหรือที่เรียกกันว่า “ผู้ว่าฯ ซีอีโอ”

ตัวอย่างข้างต้น จะเห็นคำสร้างคำใหม่ ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดแบบบูรณาการ ผู้ว่าฯ ซีอีโอ ถ้อยคำดังกล่าวเป็นคำใหม่ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้เรียกลักษณะการบริหารงานของผู้ว่าราชการจังหวัดในอีกลักษณะหนึ่งที่แตกต่างไปจากแนวทางเดิม ซึ่งถ้อยคำนี้เกิดขึ้นในสมัย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ที่ได้รูปแบบการบริหารงานมาจากบริษัทเอกชนอเมริกัน โดยผู้บริหารสูงสุด คือ ประธานกรรมการบริหาร ที่จะไม่ลงมายุ่งเกี่ยวกับเรื่องในชีวิตประจำวัน หากแต่จะดูภาพรวมของปัญหาใหญ่ๆ ระดับ มหภาค และทิศทางการพัฒนาเท่านั้น รัฐบาลได้นำแนวคิดในการบริหารลักษณะนี้มาใช้ในการปกครองส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่นซึ่งก็รวมถึงผู้ว่าราชการจังหวัดแต่ละจังหวัดด้วย จึงเรียกว่า ผู้ว่าฯ ซีอีโอ

ในเนชั่นสุดสัปดาห์ (2544: 10) ได้นำเสนอถึง วิธีการบริหารประเทศแบบซีอีโอ (CEO-Chief Executive Officer) ไว้ว่าเป็น “การได้รูปแบบการบริหารงานมาจากบริษัทเอกชนอเมริกัน โดยผู้บริหารสูงสุด คือ ประธานกรรมการบริหาร ที่จะไม่ลงมายุ่งเกี่ยวกับเรื่องจุลจิกประจำวัน หากแต่จะดูภาพรวมของปัญหาใหญ่ๆ ระดับมหภาค และทิศทางการพัฒนาประเทศเท่านั้น”

ดังนั้นการนำเสนอถ้อยคำดังกล่าวนอกจากจะสะท้อนให้เห็นถึงการยืมภาษาต่างประเทศมาใช้ในภาษาไทยแล้ว ยังเป็นการสะท้อนให้เห็นได้ว่ารัฐบาลได้รับเอาแนวความคิดของต่างประเทศมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานเกี่ยวกับการปกครองประเทศไทยอีกประการหนึ่งด้วย

ตัวอย่างที่ 2

“ธรรมกาย ขาดรา พลิกพระไตรปิฎก ตรวจสอบทักษิณโณมิกส์”

(เนชั่นฯ, 19-25 ม.ค. 2547: 10)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีรูปแบบการบริหารงานของรัฐบาลด้านเศรษฐกิจในสมัยรัฐบาลของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ที่เรียกว่า “ทักษิณโณมิกส์”

ทักษิณมิกค์เป็นรูปแบบการบริหารงานของรัฐบาลด้านเศรษฐกิจที่มีผู้สนใจและออกมาวิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์ซึ่งหนึ่งในนั้นคือ หลวงพ่อภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทัดตชีโว) รักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย และรองประธานมูลนิธิธรรมกาย ผู้เขียนหนังสือ “รัฐศาสตร์เชิงพุทธและบทวิเคราะห์ทักษิณมิกค์” จัดพิมพ์โดยกองวิชาการ อาศรมบัณฑิต มูลนิธิธรรมกาย ดังที่เนชั่นสุดสัปดาห์ได้นำมาเสนอไว้ข้างต้น

ทักษิณมิกค์เป็นรูปแบบการบริหารงานของรัฐบาลซึ่งการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจ 2 แนวทาง คือ แนวทางแรกเป็นการกระตุ้นการส่งออก การลงทุนต่างประเทศ และการท่องเที่ยว เพื่อนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในประเทศ และแนวทางที่สองคือ การกระตุ้นเกษตรกรผู้ผลิตช่วยเหลือผู้ประกอบการขนาดย่อมและขนาดกลาง และสร้างผู้ประกอบการใหม่ แนวทางดังกล่าวจึงเป็นจุดเริ่มต้นโครงการของรัฐบาลตามมามากมาย เช่น การพักหนี้เกษตรกร โครงการเอสเอ็มอี ธนาคารประชาชน กองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น นโยบายเศรษฐกิจนี้เป็นการกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยหาทางลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และขยายโอกาสให้ประชาชน สอดคล้องกันกับที่ ฤกษ์ สุภศิริ (2553: 42) กล่าวถึง “ทักษิณมิกค์” ว่า

...การกระตุ้นเศรษฐกิจของทักษิณมิกค์ได้ใช้แนวทางการกระตุ้นไปพร้อมกัน 2 แนวทาง คือ กระตุ้นจากภายนอกและภายใน โดยแนวทางแรกเป็นการกระตุ้นการส่งออกการท่องเที่ยวรวมถึงดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศ ขณะที่แนวทางที่สองเป็นการกระตุ้นจากภายในโดยเน้นการเพิ่มอุปสงค์มวลรวมของชนยากจนซึ่งเน้นไปที่เกษตรกร มีการช่วยเหลือผู้ประกอบการขนาดกลาง และขนาดย่อม (เอสเอ็มอี) อาจกล่าวได้ว่าโครงการต่างๆ ตามแนวนโยบายประชานิยม ที่กล่าวมาข้างต้น น่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ ช่วยให้ประชาชนอยู่ดี กินดีมากขึ้น และมีส่วนในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทยได้ในระดับหนึ่งโดยรัฐเป็นผู้นำในการผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงนั้น...

ที่มาของคำว่า “ทักษิณมิกค์” มาจากประธานาธิบดี กลอเรีย อาร์โรโย แห่งประเทศฟิลิปปินส์ กล่าวไว้ในที่ประชุมเอเปค (APEC) ที่กรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. 2546 ท่านได้กล่าวยกย่องชื่นชม พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ที่มีแนวคิดนโยบายด้านเศรษฐกิจที่ถูกต้อง และให้เรียกว่าวิธีดำเนินนโยบายเศรษฐกิจนี้ว่า “ทักษิณมิกค์” (Thaksinomic)

จากการเก็บข้อมูลพบคำว่า “ทักษิณอมิกส์” มีการเขียนที่แตกต่างกันออกไปบ้างก็เขียน “ทักษิณโอมิกส์” บ้างก็เขียน “ทักษิณโอมิก” ถึงแม้มีการเขียนที่แตกต่างกันแต่เป็นการกล่าวถึงเรื่องเดียวกัน

ตัวอย่างที่ 3

. . .นอกจากนั้นก่อนหน้านี้ นายสุรพลได้เคยเตือนรัฐบาลว่าการกำลังใช้อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดมากเกินไป...จะเกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงในวันข้างหน้า...การติติงของนายสุรพลนั้น ยืนยันว่าได้มีการหารือกับนักกฎหมายระดับ “ชั้นครู” มาแล้วทั้งสิ้น ไม่ใช่คัดค้านโดยลำพัง. . .

(สยามรัฐฯ, 4-10 ต.ค. 2545: 11)

ตัวอย่างจะเห็นได้ว่าการบริหารงานของรัฐบาลแบบอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด ในสมัยที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ปรากฏว่ามีนักวิชาการออกมาวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรีนี้ว่าเป็นการใช้อำนาจอย่าง “เบ็ดเสร็จเด็ดขาด”

นักวิชาการผู้หนึ่งที่ออกมาแสดงความคิดเห็นคือ สุรพล นิติไกรพจน์ คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แสดงทัศนะเกี่ยวกับการปฏิรูประบบราชการว่าเป็นจุดเริ่มต้นของระบบเผด็จการทางรัฐสภาแบบเบ็ดเสร็จ ซึ่งในนิตยสารได้นำเสนอไว้ว่า

. . .สุดท้ายนี้มันก็หมายความว่าเสียงข้างมากก็จะสามารถออกกฎหมายตามที่เสียงข้างมากเห็นว่าถูกต้องเหมาะสมได้โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบมันใช้ไม่ได้แล้ว และเมื่อไหร่ก็ตามที่เสียงข้างมากทำทุกอย่างได้โดยไม่มีการปกป้องเสียงข้างน้อยหรือหลักการนี้อยู่แต่มันไม่สามารถปฏิบัติได้จริงมันก็เป็นระบบเสียงข้างมากที่ไม่คำนึงถึงเสียงข้างน้อยจุดสุดท้ายมันก็คือเมืองเผด็จการเสียงข้างมาก. . .

(สยามรัฐฯ, 4-10 ต.ค. 2545: 12)

และสอดคล้องกับที่ เอกวิทย์ มณีธร (2549: 173) กล่าวถึงระบบเผด็จการเบ็ดเสร็จว่า

... ลักษณะของระบบเผด็จการเบ็ดเสร็จก็คือการระดมพลเมืองทุกคนให้เข้าไปมีส่วนร่วม และไม่เพียงแต่ต้องการให้ระบบดำรงอยู่ชั่วกาลปาวสานโดยไม่ให้มีทางเลือกอื่นหรือให้มีฝ่ายตรงข้ามแต่ยังได้สร้างสังคมขึ้นใหม่ ซึ่งเป็นสังคมที่อยู่ภายใต้การปกครองของอุดมการณ์เจ้าหน้าที่การเมืองและพลพรรคจะแทรกอยู่ในทุกสถาบัน เพื่อเร่งรัดให้สถาบันต่างๆ ยึดถือว่าการดำเนินการตามโครงการของระบบเป็นภาระอันสำคัญยิ่ง...

การนำเสนอของสื่อมวลชนที่กล่าวถึงการบริหารของรัฐบาลที่เป็นรูปแบบ การบริหารแบบเบ็ดเสร็จ เด็ดขาดนั้น เป็นการสร้างคำขึ้นใหม่เพื่อใช้เรียกการบริหารของรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ที่มีการบริหารงานในลักษณะที่เป็นเผด็จการดังที่กล่าวแสดงไว้แล้วในข้างต้น

จากตัวอย่างของการบริหารงานทั้งสองลักษณะข้างต้นเป็นการกล่าวถึงรูปแบบการบริหารงานของรัฐบาลด้านการเมืองการปกครองในช่วงที่ 4

จากตัวอย่างที่เกี่ยวกับบริบทด้านการเมืองการปกครองในช่วงที่ 4 นั้นจึงเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาด้านการเมืองการปกครองที่เกิดขึ้นจาก ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายใน ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายนอก ปัญหาการทุจริต และปัญหาเกี่ยวกับการใช้เงินเพื่อเป็นปัจจัยชี้ขาดการเลือกตั้ง การแก้ปัญหาด้านการเมืองการปกครองของรัฐบาลโดยการปรับคณะรัฐมนตรี การยุบสภา และการกำหนดมาตรการ โครงการ นโยบายต่างๆ เพื่อพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า

2) ด้านเศรษฐกิจ ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 4 พบว่ามีการนำเสนอเกี่ยวกับปัญหาด้านเศรษฐกิจ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

...สถานการณ์ที่เผชิญอยู่ขณะนี้มีลักษณะเป็นสงครามเศรษฐกิจเป็นสงครามที่มีความอยู่... และความล่มสลายทางเศรษฐกิจ ผลประโยชน์ และชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชาติเป็นเดิมพัน...

(มติชนฯ, 30 ธ.ค. 2540-5 ม.ค. 2541: 9)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงปัญหาของเศรษฐกิจมากมายที่เกิดขึ้นต่อเนื่องภายหลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 (วิกฤตต้มยำกุ้ง) ปัญหาที่เกิดขึ้นมากมายนี้สื่อมวลชนกล่าวว่าเป็น

สงครามที่เกิดขึ้นทางเศรษฐกิจ ดังคำกล่าวข้างต้นที่กล่าวว่า “สงครามเศรษฐกิจ” ปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในสมัยนายชวน หลีกภัย ดำรงนายกรัฐมนตรี (สมัยที่ 2) เป็นปัญหาทางเศรษฐกิจที่มีนักวิชาการวิพากษ์วิจารณ์และออกมากล่าวแนะนำแนวทางที่ควรแก้ไข ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี เป็นผู้หนึ่งที่แนะนำรัฐบาลถึงการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจนี้คือควรออกกฎหมายประกาศสภาวะฉุกเฉินทางเศรษฐกิจ ดังที่ปรากฏในนิตยสารความว่า

. . . ความวิตกและข้อเสนอของศาสตราจารย์ นพ. ประเวศ วะสี ก็คือ สังคมไทยกำลังร่วมกันแสวงหาทางแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ อันเป็นนิมิตหมายก็เพื่อเป็นเครื่องกระตุ้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทั่วทั้งสังคม รัฐบาลควรออกกฎหมาย “ประกาศสภาวะฉุกเฉินทางเศรษฐกิจ” . . .

(มติชนฯ, 30 ธ.ค. 2540-5 ม.ค. 2541: 9)

เมื่อศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี แนะนำแนวทางแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจโดยการประกาศสภาวะฉุกเฉินทางเศรษฐกิจและนำเสนอกลไกที่ควรกระทำแล้ว แต่แนวคิดดังกล่าวถูกนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี และนายบรรหาร ศิลปะอาชา หัวหน้าพรรคชาติไทย ที่ร่วมเป็นคณะรัฐบาลด้วยนั้นปฏิเสธ

ตัวอย่างที่ 2

. . . ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือแบงก์ชาติ ได้ออกมาเตือนเมื่อต้นเดือนพฤศจิกายน 2546 ว่า หนี้สินครัวเรือนได้เพิ่มขึ้น โดยมีสาเหตุมาจากนโยบายประชานิยมของรัฐบาล เช่น การกำหนดอัตราดอกเบี้ยต่ำ ทำให้คนไทยมือเติบใช้จ่ายกันเพลิน ส่งผลทำให้หนี้สินพุ่งสูงถึง 20% หรือเฉลี่ย 82,485 บาท ต่อครัวเรือน . . .

(สยามรัฐฯ, 7-13 พ.ย. 2546: 10)

จากตัวอย่างข้างต้นจะแสดงให้เห็นถึงปัญหาเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจประการหนึ่งคือ ปัญหาหนี้สินครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น ซึ่งสื่อมวลชนใช้วิธีการนำเสนอโดยใช้การกล่าวอ้างถึงองค์กรเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจที่น่าเชื่อถือ คือ ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งสังเกตได้จากข้อความว่า “ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือแบงก์ชาติ ได้ออกมาเตือนเมื่อต้นเดือนพฤศจิกายน 2546 ว่าหนี้สินครัวเรือนได้เพิ่มขึ้น” วิธีการกล่าวอ้างอิงถึงธนาคารแห่งประเทศไทย สื่อมวลชนนำเสนอโดยวิธีการ

นี้เพื่อสร้างให้ผู้อ่านเกิดความเชื่อถือต่อปัญหาด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในขณะนั้นโดยนำเสนอว่า ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ประการหนึ่ง ซึ่งที่มาของปัญหาดังกล่าวนั้นมาจากนโยบายประชานิยมในสมัยที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี

จากตัวอย่างทั้งสองจะเห็นได้ว่าการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับปัญหาด้านเศรษฐกิจดังกล่าว เป็นการสะท้อนให้เห็นปัญหาทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีการพยายามกำหนดแนวทาง โครงการ และนโยบายต่างๆ ขึ้นเพื่อพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าขึ้นก็ตาม

3) ด้านการศึกษา ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 4 พบว่ามีการนำเสนอเกี่ยวกับปัญหาด้านการศึกษา เช่น ปัญหาคุณภาพวิชาการ ปัญหากระบวนการเรียนการสอนขาดประสิทธิภาพ ดังตัวอย่างตามลำดับต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

. . .อย่างไรก็ตาม โดยภาพรวม ถือว่าไทยยังอยู่ในอันดับสุดท้าย ซึ่งเป็นภาพสะท้อนที่น่าคิดถึงคุณภาพทางวิชาการของไทยว่า มีมาตรฐานในการแข่งขันกับนานาชาติอยู่ในระดับใด หากเปรียบเทียบกับเพื่อนบ้านอย่างเวียดนาม ที่แต่ก่อนเป็นลูกไล่ของไทยมาโดยตลอด แต่ปัจจุบันเวียดนามกำลังก้าวนำไทยไปเรื่อยๆ จนน่าเป็นห่วงว่าไทยอาจจะสูญเสียความเป็นผู้นำทางวิชาการไป. . .

(สยามรัฐฯ, 22-28 พ.ย. 2541: 13)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นถึงปัญหาที่เกี่ยวกับด้านการศึกษา คือ ปัญหาคุณภาพทางวิชาการของไทย ในกรณีที่มีเด็กไทยไปแข่งขันโอลิมปิกวิชาการ ในปี พ.ศ. 2541 ซึ่งจัดเป็นครั้งที่ 39 มีเด็กไทยเข้าร่วมการแข่งขัน 5 วิชา คือ วิชาคณิตศาสตร์ เคมี ฟิสิกส์ ชีววิทยา และคอมพิวเตอร์ แต่ผลการแข่งขันปรากฏว่าเด็กไทยไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยภาพรวมถือว่าอยู่ในอันดับสุดท้าย ซึ่งหากนำไปเปรียบเทียบกับประเทศเวียดนามจะเห็นว่าในอดีตประเทศเวียดนามเป็นรองประเทศไทยโดยตลอดแต่ปัจจุบันกำลังจะก้าวนำประเทศไทยซึ่งพิจารณาได้จากผลการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการในปีพ.ศ. 2541 ลักษณะการเปรียบเทียบดังกล่าวเป็นวิธีการขยายความวิธีหนึ่งสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาด้านการศึกษา การนำเสนอเนื้อหาดังกล่าวจึงเป็นการกระตุ้นเตือนให้รัฐบาลควรตระหนักถึงความสำคัญของด้านการศึกษา และควรพัฒนาด้านการศึกษาอย่างจริงจัง

ตัวอย่างที่ 2

...ภาพรวม “ครูแก้ว” กับการสอนคณิตศาสตร์ที่โรงเรียนสามเสนวิทยาลัยเมื่อไม่นานนี้ไม่เพียงแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการสอนของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีเท่านั้น แต่ยังเป็นการส่งสัญญาณหลายๆ ไปยังกลุ่มครูอาจารย์ทั่วประเทศว่า ระบบการเรียนการสอนที่ผ่านมา ขาดประสิทธิภาพ และครูสอนโดยไม่พยายามเรียนรู้ไปกับเด็ก. . .

(สยามรัฐฯ, 3-9 ต.ค. 2546: 28)

ตัวอย่างข้างต้นจะเห็นถึงปัญหาที่เกี่ยวกับการศึกษา คือปัญหาระบบการเรียนการสอน ขาดประสิทธิภาพและครูผู้สอนไม่พยายามเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก ซึ่งปัญหานี้ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้ให้ความสำคัญว่าครูต้องเรียนรู้ไปกับนักเรียน ดังที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้กล่าวเมื่อคราวที่ไปในพิธีเปิดโครงการอบรมครูทางไกล “สอนอย่างไรให้ถึงฝัน ภายใต้โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน ณ หอประชุมโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 25 กันยายน 2546 เวลา 9.30 น. ซึ่งรวบรวมไว้โดย ปราน พิสิฐเศรษฐการ (2547: 20) พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตรได้กล่าวไว้ว่า

...แต่แน่นอนว่าความพยายามของครูในการเรียนรู้เป็นสิ่งที่สำคัญ ผมจึงบอกว่าขอให้กลับไปอยู่ที่พื้นฐานคือธรรมชาติ ธรรมชาติของมนุษย์ ธรรมชาติของการเป็นครู ครูต้องไม่มีเรื่องของความอายที่จะไปเรียนรู้กับนักเรียน ซึ่งผมจะไปเรียนรู้ ร่วมกับนักเรียน เพราะสิ่งที่ผมจะสอนกับนักเรียนโรงเรียนสามเสนวิทยาลัยคือวิชาคณิตศาสตร์...

การนำเสนอถึงปัญหาด้านการศึกษาข้างต้นเป็นการใช้ภาษาที่บ่งบอกถึงปัญหาเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอน และตัวผู้สอนที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา สังเกตได้จากข้อความว่า “ระบบการเรียนการสอนที่ผ่านมา ขาดประสิทธิภาพ และครูสอนโดยไม่พยายามเรียนรู้ไปกับเด็ก” การนำเสนอปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงระบบการเรียนการสอน ตลอดจนครูผู้สอนที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

ตัวอย่างที่เกี่ยวกับบริบทด้านการศึกษาในช่วงที่ 4 นั้นจึงเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาด้านการศึกษาที่เกิดขึ้น การแก้ปัญหาด้านศึกษานั้นไม่เพียงแต่รัฐบาลที่ต้องใส่ใจมุ่งมั่นพัฒนาระบบการเรียนการสอน ตลอดจนตัวครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพแล้ว รัฐบาลจะต้องเป็นผู้วางแผนและกำหนดกรอบแนวทางเพื่อการพัฒนาด้านศึกษาของประเทศอีกด้วย

4) ด้านศาสนา ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 4 นั้น พบว่ามีการนำเสนอถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับด้านศาสนา คือ ปัญหาเรื่องความบกพร่องในการทำหน้าที่ขององค์การทางความเชื่อและศาสนา ซึ่ง ทศนีย์ ทองสว่าง (2537: 115 -116) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของสถาบันศาสนาไว้ 4 ประการ โดยสรุปได้ดังนี้ “1. ศาสนาช่วยควบคุมสังคม 2. ศาสนาช่วยทำให้เกิดความเป็นปึกแผ่นมั่นคงในสังคม 3. ศาสนาจะสนองความต้องการส่วนบุคคล อันเกี่ยวเนื่องกับความปลอดภัยและคุณค่าต่างๆ และ 4. ศาสนาช่วยอบรมคนให้ทำกิจกรรมที่ถูกต้อง”

ปัญหาเรื่องความบกพร่องในการทำหน้าที่ขององค์การทางความเชื่อและศาสนาที่พบ เช่น ปัญหาการก่อวินาศกรรมในภาคใต้ของประเทศไทยเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความบกพร่องในหน้าที่ของสถาบันศาสนาประการที่สี่คือศาสนาช่วยอบรมคนให้ทำกิจกรรมที่ถูกต้อง การก่อวินาศกรรมทางภาคใต้เป็นการสะท้อนให้เห็นว่าสถาบันทางศาสนาไม่สามารถช่วยอบรมคนให้กระทำในสิ่งที่ถูกต้องได้เพราะการก่อวินาศกรรมในภาคใต้ทำให้ประชาชนที่อยู่ในภาคใต้นั้นได้รับความเดือดร้อน ดังนั้นปัญหาการก่อวินาศกรรมในภาคใต้ของประเทศไทยนั้นจัดได้ว่าเป็นความบกพร่องในการทำหน้าที่ขององค์การทางความเชื่อและศาสนา ซึ่ง ปกรณ์ มณีปกรณ์ (2549: 97) กล่าวถึง ความบกพร่องในการทำหน้าที่ขององค์การทางความเชื่อและศาสนาว่า

... ความบกพร่องในการทำหน้าที่ขององค์การทางความเชื่อ และศาสนาอาจแยกพิจารณาได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ความบกพร่องอันสืบเนื่องมาจากการไม่ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการทำหน้าที่ให้เหมาะสมกับกาลสมัย คือ เคยทำอย่างไรเมื่อหลายร้อยปีมาแล้ว ในปัจจุบันก็ยังทำอยู่เช่นเดิม ไม่ว่าเนื้อหาขององค์ความรู้หรือวิธีการนำเสนอต่อสาธารณชน อันเป็นเหตุให้ผู้คนเกิดความเบื่อหน่ายไม่สนใจเนื้อหา และวิธีการด้านความเชื่อและศาสนา เพราะมองเห็นว่าเป็น เรื่องโบราณ ไม่ทันสมัย เป็นเรื่องที่ไม่อาจนำมาปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้ ส่วนความบกพร่องประการต่อมา ก็ได้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรนี้ ไม่ประพฤติตนตาม สถานภาพอย่างเคร่งครัด ที่ร้ายยิ่งกว่านั้นก็คือแสวงหาผลประโยชน์อย่างไม่ถูกต้องเพื่อสนองค้นหาแห่งตนโดยอาศัยบทบาทหน้าที่ซึ่งประชาชนยกย่องเลื่อมใส เพราะเป็นผู้นำทางศาสนาที่ควรจะมีศีลธรรมเหนือกว่าประชาชนทั่วไป...

ปัญหาการก่อวินาศกรรมในภาคใต้ของประเทศไทยนั้นจัดได้ว่าเป็นความบกพร่องในการทำหน้าที่ขององค์การทางความเชื่อและศาสนาในประการแรกตามแนวคิดของ ปกรณ์

มณีปกรณ คือ ความบกพร่องอันสืบเนื่องมาจากการไม่ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการทำหน้าที่ให้เหมาะสมกับกาลสมัย คือ เคยทำอะไรเมื่อหลายร้อยปีมาแล้ว ในปัจจุบันก็ยังทำอยู่เช่นเดิม ไม่ว่าเนื้อหาขององค์ความรู้หรือวิธีการนำเสนอต่อสาธารณชน อันเป็นเหตุให้ผู้คนเกิดความเบื่อหน่ายไม่สนใจเนื้อหา และวิธีการด้านความเชื่อและศาสนา เพราะมองเห็นว่าเป็น เรื่องโบราณไม่ทันสมัย เป็นเรื่องที่ไม่อาจนำมาปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้ เมื่อเกิดความเบื่อหน่ายที่จะรับฟังเรียนรู้ และปฏิบัติตามแนวทางของศาสนาแล้วจึงทำให้คนขาดคุณธรรมจริยธรรมอันเป็นผลทำให้คนกล้ากระทำความชั่วมากขึ้น ดังกรณีที่มีคนร้ายไม่ทราบจำนวนเผาโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังที่ปรากฏในนิตยสารความว่า

...เมื่อย้อนไปดูเหตุการณ์สังหารหมู่จุดไฟได้ ก็เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม คนร้ายไม่ทราบจำนวนได้กระทำการก่อวินาศกรรม เผาโรงเรียนเกือบ 40 แห่ง หน่วยราชการอีก 3 แห่ง อย่างไม่มีการทิ้งร่องรอยเบาะแสใดๆ...

(เนชั่นฯ, 27 ส.ค.-2 ก.ย. 2536: 12)

จากตัวอย่างข้างต้นจึงสะท้อนให้เห็นว่ามีคนก่อวินาศกรรมโดยไม่คำนึงว่าจะมีผู้อื่นเดือดร้อนในการกระทำของตน จะเห็นได้จากการใช้ภาษาโดยตรงไปตรงมาเพื่อแจ้งให้ทราบว่ามีการก่อวินาศกรรม โดยใช้วิธีการเผาโรงเรียน จากข้อความว่า “คนร้ายไม่ทราบจำนวนได้กระทำการก่อวินาศกรรม เผาโรงเรียนเกือบ 40 แห่ง” จะสังเกตได้จากการใช้ข้อความว่า “กระทำการก่อวินาศกรรม เผาโรงเรียน”

ปัญหาการก่อวินาศกรรมในภาคใต้ดังกล่าวนี้มีความเกี่ยวข้องกับความบกพร่องในการทำหน้าที่ขององค์การทางด้านความเชื่อและศาสนา เพราะหากองค์การทางด้านความเชื่อและศาสนาสามารถช่วยอบรมคนให้ทำกิจกรรมที่ถูกต้องได้

จากตัวอย่างของภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยในช่วงที่ 4 สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ตัวอย่างของภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยช่วงที่ 4

คำ/วลี	เหตุการณ์/ความหมาย
พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย	ชื่อกลุ่มที่รวมตัวกันเพื่อต่อต้านนายกรัฐมนตรีโดยร่วมลงชื่อถอดถอนนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร กลุ่มที่รวมกลุ่มต่อต้านนี้ประกอบไปด้วยกลุ่มต่างๆ เช่น คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน (กป.อพช.) โดย เรวดี สุขประเสริฐ เป็นแกนนำ มีองค์กรเครือข่าย 250 องค์กรทั่วประเทศ สหพันธ์องค์กรผู้บริโภค มีรสนา โตสิตระกูล สารี อ่องสมหวัง สายรุ้ง ทองปลอน เป็นแกนนำ ฯลฯ
ทุจริตเชิงนโยบาย คอร์รัปชันเชิงนโยบาย	คำกล่าวหาที่ ส.ส. ฝ่ายค้านกล่าวหารัฐบาลของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ว่าเป็นการทุจริตเชิงนโยบายเพราะมีการวางนโยบายเพื่อเอื้อผลประโยชน์ต่อพวกพ้องอย่างเป็นระบบ
ประชาธิปไตยเงินสด (cash democracy) นโยบายเงินสด	ประชาธิปไตยเงินสด (cash democracy) เป็นคำที่หนังสือชั้นนำของโลก The Economist กล่าวหาการเลือกตั้งของไทยว่า เงินสดคือปัจจัยชี้ขาดทางการเมืองไม่ใช่ความคิด (หรือสมอง) ของประชาชน ทั้งนี้รวมถึงนโยบายประชานิยมที่เหมือนกับการแจกเงินโดยตรงให้แก่ประชาชน จึงเรียกว่า นโยบายเงินสด
การตลาดการเมือง	การนำหลักการตลาดมาใช้เพื่อหาเสียงหรือนำมาหาประโยชน์ทางการเมือง
สงครามทุน สงครามเลือกตั้ง	การมองการเลือกตั้งว่าเป็นสงครามซึ่งต้องใช้เงินทุนจำนวนมากในการหาเสียง
นโยบายประกาศสงคราม กับคอร์รัปชัน	นโยบายปราบปรามการทุจริตในสมัยรัฐบาลของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร
โครงการสารพัดเอื้ออาทร	โครงการของรัฐบาลในสมัยรัฐบาลของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตรที่กำหนดให้ชื่อโครงการมีคำว่า “เอื้ออาทร” ด้วยเสมอ เช่น โครงการบ้านเอื้ออาทร โครงการคอมพิวเตอร์เอื้ออาทร โครงการจักรยานเอื้ออาทร โครงการเสื้อวิน

ตารางที่ 5 (ต่อ)

คำ/วลี	เหตุการณ์/ความหมาย
ผู้นำซีอีโอ	เอื้ออาทร สันเชอเอื้ออาทร เป็นต้น
ผู้ว่าฯ ซีอีโอ	ในสมัยรัฐบาลของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นำวิธีการบริหารประเทศแบบซีอีโอ (CEO - Chief Executive Officer) นำมาใช้เป็นรูปแบบบริหารทางราชการ ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารงานในบริษัทเอกชนอเมริกันโดยผู้บริหารสูงสุด คือ ประธานกรรมการบริหารจะดูแลภาพรวมของปัญหาใหญ่ๆ ระดับมหภาค และทิศทางการพัฒนาประเทศ ดังนั้นเมื่อ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นผู้นำระบบนี้มาใช้จึงเรียกว่าเป็น “ผู้นำซีอีโอ” หรือเมื่อนำระบบนี้มาใช้กับระบบบริหารส่วนจังหวัดผู้ว่าราชการจังหวัดจึงเรียกว่า “ผู้ว่าฯซีอีโอ”
ทักษิณโมเดล	ระบบการบริหารงานแบบ 2 แนวทาง คือ กระตุ้นจากภายนอกและภายใน โดยแนวทางแรกเป็นการกระตุ้นการส่งออก การท่องเที่ยว รวมไปถึงดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศ ขณะที่แนวทางที่สองเป็นการกระตุ้นจากภายในโดยเน้นการเพิ่มอุปสงค์มวลรวมของประชาชน ซึ่งเน้นไปที่เกษตรกรมีการช่วยเหลือผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (เอสเอ็มอี) เป็นระบบการบริหารงานแบบคู่ขนาน หรือบ้างก็เรียกว่า น โยบายคู่อัลแทร็ค (Dual Track) ที่มาของคำว่า “ทักษิณโมเดล” มาจากประธานาธิบดี กลอเรีย อาร์โรโย แห่งประเทศฟิลิปปินส์ กล่าวไว้ในที่ประชุมเอเปค (APEC) ที่กรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. 2546 ท่านได้กล่าวยกย่องชื่นชมพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด	ลักษณะของระบบเผด็จการเบ็ดเสร็จก็คือการระดมพลเมืองทุกคนให้เข้าไปมีส่วนร่วม และไม่เพียงแต่ต้องการให้ระบบดำรงอยู่โดยไม่ให้มีทางเลือกอื่นหรือให้

ตารางที่ 5 (ต่อ)

คำ/วลี	เหตุการณ์/ความหมาย
สงครามเศรษฐกิจ	มีฝ่ายตรงข้ามแต่ยังได้สร้างสังคมขึ้นใหม่ ซึ่งเป็นสังคมที่อยู่ภายใต้การปกครองของอุดมการณ์เจ้าหน้าที่การเมืองและพลพรรคจะแทรกอยู่ในทุกสถาบัน เพื่อเร่งรัดให้สถาบันต่างๆ ยึดถือว่าการดำเนินการตามโครงการของระบบเป็นภาระอันสำคัญยิ่ง
โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน	ปัญหาด้านเศรษฐกิจที่มีมากมาย
สิงหาคมพุดไฟได้	โครงการในสมัยรัฐบาลของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เกี่ยวกับการแก้ปัญหาทางการศึกษา
	ถ้อยคำที่กล่าวถึงเหตุการณ์เกิดขึ้นในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2536 เป็นเหตุการณ์การก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยผู้ก่อความไม่สงบ เผาโรงเรียนเกือบ 40 แห่ง หน่วยราชการ 3 แห่ง

1.5 ช่วงที่ 5 ระยะเวลาหลังจากเกิดรัฐประหาร เดือนกันยายน พ.ศ. 2549-พ.ศ. 2550

เมื่อคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือ คปค. กระทำรัฐประหารยึดอำนาจการปกครองในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 แล้วนั้นระหว่างระยะเวลาหลังจากการทำรัฐประหารจนถึง 1 ตุลาคม พ.ศ. 2549 ก่อนการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีนั้นคณะรัฐประหารมีการแต่งตั้งคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติเป็นผู้บริหารราชการแทนนายกรัฐมนตรี และในวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2549 พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ จึงได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี

1.5.1 ด้านการเมืองการปกครอง ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 5 พบว่ามีการนำเสนอเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครอง แบ่งได้เป็น 2 ประเด็น คือ ปัญหาด้านการเมืองการปกครองและการแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครอง ผู้วิจัยจะเสนอเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครองใน 2 ประเด็นตามลำดับดังต่อไปนี้

1) ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง ปัญหาเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครอง ในช่วงที่ 5 ผลการวิเคราะห์พบว่า มีภาษาที่สะท้อนให้ถึงปัญหาทางการเมืองการปกครองที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับกลุ่มต่างๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

. . .แต่ปัจจุบันประเทศไทยอุดมไปด้วยสารพัดมือ และเป็นมือที่มีความหลากหลายจนมั่วกันไปหมด ไม่รู้ว่ามือไหนมีจุดยืนอย่างไร มือไหนเป็นมือรับจ้าง หรือมือไหนตั้งขึ้นมาเพื่อป่วนเมืองโดยตรง เป้าหมายในการเคลื่อนไหวของมือ ถูกประกาศมาในแนวทางเดียวกันคือ เรียกร้องประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ และเปิดโปงความล้มเหลวในการบริหารงานของรัฐบาล พล.อ.สุรยุทธ์...และมือที่อาจจะมีความเชื่อถือทางการเมืองต่ำสุดที่สุดคือ มือบิ๊ทวิ๊ ซึ่งนำโดยวีระ มุสิกพงศ์ จตุพร พรหมพันธุ์ และจักรภพ เพ็ญแข เพราะมือบิ๊ทวิ๊ไม่อาจสลัดคราบของความเป็นคนในระบอบทักษิณได้ . . .

(เนชั่นฯ, 6-12 เม.ย. 2550: 25)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่อต้านรัฐบาลกับรัฐบาล กล่าวคือ กรณีที่มีกลุ่มหลายกลุ่มตัวกันเพื่อมาเรียกร้องประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ เนื่องจาก พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ ได้ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตามคำกราบบังคมทูลของประธานคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติก็คือคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขนี้เป็นกลุ่มที่ทำรัฐประหารในวันที่ 19 กันยายน 2549) ดังนั้นจึงถูกมองว่าเป็นรัฐบาลที่มาจากเผด็จการจึงมีกลุ่มต่างๆ ออกมาเรียกร้องประชาธิปไตยเพื่อต่อต้านเผด็จการมากมาย และมีการแบ่งฝ่ายแบ่งกลุ่มในวงกว้าง

ตัวอย่างที่ 2

...แม้ว่าสภาร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับปี 2550 จะมีมติไม่บัญญัติ พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไปแล้ว และแม้ว่าชาวพุทธฝ่ายที่เรียกร้องให้มีการบัญญัติได้ยุติการเรียกร้องไปแล้ว...

(สยามรัฐฯ, 13-19 ก.ค. 2550: 50)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาวพุทธกลุ่มหนึ่งมาชุมนุมกันเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลบัญญัติพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการนำเสนอโดยการเล่าเรื่องเหตุการณ์เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาสืบเนื่องจากการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เพื่อใช้แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ทั้งที่ก่อนจะมีการร่างรัฐธรรมนูญนั้นได้มีการสำรวจประชามติในเบื้องต้นมาแล้วแต่ก็ยังคงเกิดความขัดแย้ง โดยใช้วิธีการเล่าเรื่องเล่าถึงเหตุการณ์

จากตัวอย่างทั้งสองตัวอย่างจึงเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงภาพของการรวมกลุ่มหลากหลายกลุ่มโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเรียกร้องทางการเมือง และการเรียกร้องดังกล่าวมีการขยายกลุ่มขึ้นในวงกว้างจึงทำให้เห็นภาพของความขัดแย้งของคนในสังคมในวงกว้างมากยิ่งขึ้น ในช่วงที่ 5

2) การแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครอง ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 5 พบว่ามีการนำเสนอให้เห็นถึงการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครองในลักษณะต่างๆ เช่น การพยายามสร้างความสมานฉันท์ภายในชาติ การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่างรัฐธรรมนูญ โดยใช้วิธีการสำรวจประชามติ รัฐบาลกำหนดนโยบายแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสังคม ดังตัวอย่างตามลำดับต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

...ศ.ดร. ชาญวิทย์ เกษตรศิริ ที่ปรึกษาอาวุโส และอาจารย์ประจำโครงการเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีความเห็นว่างานสมานฉันท์ ประองดอง คงเหมือนเข็นครกขึ้นภูเขาคงยาก และหนักหน่วงมากสำหรับ นายกรัฐมนตรีคนใหม่ เพราะความแตกต่างของคนจนในเมือง คนจนในชนบท เทียบกับคนรวยในเมืองกำลังกลาย หรือขยายเป็น ‘ความแตกแยก’ ไม่ใช่เพียง ‘แตกต่าง’ เฉยๆ อีกต่อไป ดังนั้นจึงเป็นงานที่ต้องใช้ทั้งเวลาและความสามารถอย่างยิ่งยวด ...

(เนชั่นฯ, 6 -12 ต.ค. 2549: 18)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นนำเสนอโดยใช้วิธีการนำความคิดเห็นของบุคคลมาอ้างอิงเพื่อแสดงให้เห็นถึงการพยายามแก้ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายในสังคม ซึ่งรัฐบาลพยายามเร่งดำเนินการ

สร้างความสมานฉันท์ภายในชาติ หลังจากการทำรัฐประหารเสร็จสิ้นลง และคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้กราบบังคมทูลของพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี หลังจากนั้นเมื่อ พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ ได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้วจึงเร่งสร้างความสามัคคีภายในชาติ เนื่องด้วยในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาที่ประเทศไทยมีความขัดแย้งกันอย่างรุนแรง โดยแบ่งเป็นหลายกลุ่มหลายพวก ดังนั้นในช่วง พ.ศ. 2549 จึงมีชุดของภาษาสะท้อนสังคมเกี่ยวกับ “สมานฉันท์” เช่น รัฐบาลสมานฉันท์ เกมสมานฉันท์ เป็นต้น

การนำเสนอของเนื้อหาดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นการสะท้อนภาพความขัดแย้งรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างคนในสังคมที่ยากแก่การแก้ไข แม้ว่ารัฐบาลจะพยายามการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งดังกล่าว ดังนั้นผู้วิจัยจึงถือว่าเป็นการพยายามที่จะแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครองที่เกิดขึ้นแล้ว

ตัวอย่างที่ 2

. . . การลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญครั้งนี้เกิดขึ้นภายหลังการรัฐประหาร และยกเลิกรัฐธรรมนูญปี 2540 ซึ่งถือเป็นรัฐธรรมนูญที่ดีที่สุดและมีที่มาจากประชาชนแม้ “ที่มา” ของร่างรัฐธรรมนูญปี 2550 จะมาจากการยึดอำนาจแต่เพื่อให้เกิดความชอบธรรมว่าประชาชนทั้งประเทศให้ความเห็นชอบจึงมีการกำหนดให้มีการลงประชามติรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ. . .

(มติชนฯ, 17-23 ส.ค. 2550: 9)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการแสดงให้เห็นถึงการพยายามแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเมืองการปกครองโดยรัฐบาลกำหนดให้มีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้น หลังจากการทำรัฐประหารเสร็จสิ้นแล้ว รัฐบาลได้ดำเนินการเพื่อร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้นซึ่งตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 กำหนดให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญจำนวน 100 คน โดยมีที่มาจากสมาชิกแห่งชาติจำนวน 2,000 คน ทั้งนี้ยังต้องมีการสำรวจประชามติจากประชาชนทั่วประเทศให้ลงประชามติว่าเห็นชอบหรือไม่กับร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

การลงประชามติในวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2550 นั้นผลปรากฏว่าประชาชนพร้อมใจกันลงประชามติ ดังที่ปรากฏในนิตยสารความว่า

. . .การลงประชามติไม่ใช่เรื่องแปลกของประเทศไทยอีกแล้ว เมื่อชาวไทยได้พร้อมใจกันลงประชามติในวันที่ 19 ส.ค. 2550...นายอภิชาติ สุขัคคานนท์ ประธาน กกต.ได้แถลงผลการลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม ว่ามีผู้เห็นชอบ 14,727,306 คน คิดเป็น 56.69% ไม่เห็นชอบ 10,747,441 คนคิดเป็น 41.37%. . .

(มติชนฯ, 24-30 ส.ค. 2550: 33)

จากข้อความข้างต้น จะเห็นได้ว่าการเล่าเรื่องที่กล่าวถึงการสำรวจประชามติในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และนำตัวเลขในการสำรวจประชามติแสดงไว้ให้เห็นว่ามีประชาชนผู้เห็นชอบมากกว่าไม่เห็นชอบ

การนำเสนอถึงการสำรวจประชามติดังกล่าวนี้เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงภาพของคณะมนตรีเพื่อความมั่นคงแห่งชาติซึ่งเป็นกลุ่มผู้ทำรัฐประหารในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 พยายามแสดงถึงความชอบธรรมในแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน หลังจากการสำรวจประชามติดังกล่าวแล้วจึงร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้นในลำดับต่อไป ผู้วิจัยถือว่าการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นั้นเป็นการพยายามเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการปกครองด้วยประการหนึ่ง

ตัวอย่างที่ 3

. . .นโยบายเศรษฐกิจพอเพียงจะขับเคลื่อนได้แค่ไหนยังเป็นที่น่าสงสัยด้วยต้องไม่ลืมว่าหัวหน้าทีมเศรษฐกิจคนใหม่ดร.ฉลองภพ สุสังกร์กาญจน์รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังนั้นเป็นนักเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก ที่เติบโตมาจากตระกูลพ่อค้าใหญ่. . .

(เนชั่นฯ, 6-12 เม.ย. 2550: 25)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีชื่อ “นโยบายเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งเป็นนโยบายที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น กล่าวคือ ในสมัยรัฐบาลของ พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ กำหนดให้ใช้นโยบายเศรษฐกิจพอเพียงขึ้นเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ และให้ประชาชนไทยได้เห็นความสำคัญของการใช้ชีวิตพอเพียงในการดำรงชีวิตประจำวัน

นโยบายเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นนโยบายที่มีที่มาจากแนวพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งเกริกเกียรติ พิพัฒน์เสวีธรรม (2006: 1104) ได้กล่าวถึงแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงว่า

. . . นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงครั้งแรกเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 พระราชทานแก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้น หรือต้นกำเนิดของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง อย่างไรก็ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงได้นำไปใช้ปฏิบัติน้อยมากและช้ามาก จนถึง พ.ศ. 2545 สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงได้เริ่มกำหนดใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเศรษฐกิจในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 . . .

เนื้อหาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545–2549) ที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2544: 1) ได้กล่าวถึงการกำหนดยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ว่า “แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคน และการคุ้มครองทางสังคมที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม ให้ ‘คน’ เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาบนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

อย่างไรก็ตามถึงแม้จะมีการกำหนดยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 9 เชื่อมโยงกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแต่จะสังเกตได้ว่านโยบายทางเศรษฐกิจในช่วงเวลาที่ผ่านมา นั้นไม่ได้สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจึงเกิดปัญหาประชาชนมีหนี้เพิ่มขึ้นดังที่นำเสนอถึงปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในช่วงที่ผ่านมา และเนื่องจากการแสวงหาผลประโยชน์ทางธุรกิจจนทำให้ประชาชนจำนวนมากออกมาต่อต้านรัฐบาลและเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2549 จนในที่สุดจึงเกิดการทำรัฐประหารขึ้น ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาดังกล่าวแล้วรัฐบาลที่เกิดหลังจากการรัฐประหารซึ่งก็คือ รัฐบาลของ พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ จึงน้อมนำนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการช่วยแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น

จากตัวอย่างที่เกี่ยวกับบริบทด้านการเมืองการปกครองหลังจากเกิดรัฐประหารเดือนกันยายน พ.ศ. 2549-พ.ศ. 2550 นั้นจึงเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาด้านการเมืองการปกครองที่เกิดขึ้นจากปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับกลุ่มต่างๆ ตลอดจนการแก้ปัญหาด้านการเมืองการปกครองของรัฐบาลโดยการกำหนดให้มีแนวทางสมานฉันท์ปรองดอง การสำรวจประชามติ การร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และกำหนดใช้แนวทางวิถีพอเพียงเพื่อพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า

1.5.2 ด้านเศรษฐกิจ ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 5 พบว่ามีการนำเสนอเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ คือ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ เช่น ปัญหาเกี่ยวกับการชะลอตัวของเศรษฐกิจ อันสืบเนื่องมาจากภาคการบริโภคและภาคการลงทุนที่มีปริมาณน้อยเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน ดังที่ปรากฏในนิตยสารความว่า

...แต่การบริหารจัดการเศรษฐกิจหลังยุค คมช. ก็ไม่ใช่เรื่องง่ายแต่อย่างใดเริ่มตั้งแต่ปัญหาการชะลอตัวของภาคการบริโภคและภาคการลงทุนต่อเนื่องกันมาเป็นเวลาร่วมปี การชะลอตัวของเศรษฐกิจภายในย่อมส่งผลกระทบต่อการทำงานของภาคครัวเรือนและภาคเอกชน...

(สยามรัฐฯ, 28 ก.ย.-4 ต.ค. 2550: 37)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าการใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมาที่แสดงให้เห็นถึงปัญหาด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในข้อความว่า “ปัญหาการชะลอตัวของภาคการบริโภคและภาคการลงทุนต่อเนื่องกันมาเป็นเวลาร่วมปี การชะลอตัวของเศรษฐกิจภายในย่อมส่งผลกระทบต่อการทำงานของภาคครัวเรือนและภาคเอกชน” จะเห็นได้ว่าการใช้คำว่า “ปัญหา...” ซึ่งแสดงเพื่อบ่งบอกให้ผู้อ่านเข้าใจได้ชัดเจนว่ามีปัญหาเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ

1.5.3 ด้านการศึกษา ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 5 นั้น พบว่ามีการนำเสนอเกี่ยวกับด้านการศึกษา คือ ความบกพร่องในหน้าที่ของสถาบันด้านการศึกษา ซึ่งทัศนีย์ ทองสว่าง (2537: 160-161) กล่าวถึงหน้าที่หลักของสถาบันการศึกษาโดยสรุปได้เป็น 6 ประการ ได้แก่ 1. รักษาและถ่ายทอดวัฒนธรรมให้กับสมาชิกของสังคม 2. ฝึกฝนอาชีพให้แก่เยาวชน 3. ส่งเสริมการเรียนรู้ในการเข้าสังคม 4. การสร้างความเป็นปึกแผ่นให้ประเทศชาติ 5. ส่งเสริมการพัฒนาของบุคคล และ 6. การศึกษาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม

ความบกพร่องในหน้าที่ของสถาบันด้านการศึกษาจึงทำให้เกิดปัญหาด้านการศึกษาที่ไม่พึงประสงค์ตามมา ดังที่ปรากฏในนิตยสารความว่า

...ถือเป็นความจริงใจของคุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา เลขาธิการกพฐ.ในการเปิดเผยตัวเลขเด็ก ป.2 อ่านหนังสือไม่ออก และบอกสังคมเป็นปัญหามานานหลายทศวรรษและมันก็คร่อนกลืนกินคุณภาพการศึกษา...

(สยามรัฐฯ, 20-26 ก.ค. 2550: 32)

ตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าการใช้ภาษาโดยตรงไปตรงมาเพื่อแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกี่ยวกับการศึกษาที่เกิดขึ้น คือ เด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 อ่านหนังสือ ไม่ออกจากปัญหาดังกล่าวเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความบกพร่องในหน้าที่ของสถาบันการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทศนิษฐ์ ทองสว่าง ใน 2 ประการ ได้แก่ ประการที่ 1 และประการที่ 5 กล่าวคือ ประการที่ 1 รักษาและถ่ายทอดวัฒนธรรมให้กับสมาชิกของสังคม กรณีที่นักเรียนชั้นดังกล่าวอ่านหนังสือไม่ออกนั้นสถาบันการศึกษาย่อมบกพร่องในหน้าที่นี้ เพราะภาษาไทยเป็นวัฒนธรรมและเป็นเอกลักษณ์ของชาติ หากนักเรียนอ่านหนังสือไม่ออกก็ไม่สามารถรักษาและถ่ายทอดภาษาไทยซึ่งเป็นวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาติได้ และสอดคล้องกับแนวคิดประการที่ 5 ส่งเสริมการพัฒนาของบุคคล เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือไม่ออกย่อมเป็นอุปสรรคในการพัฒนาตนเองในระดับที่สูงขึ้นได้

ดังนั้นปัญหาการอ่านหนังสือไม่ออกของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จึงเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความบกพร่องในหน้าที่ของสถาบันการศึกษาซึ่งปัญหาดังกล่าวนั้นมีความสัมพันธ์โยงใยกับการวางแผนในการปฏิรูปด้านการศึกษาของรัฐบาลอันเป็นผลเชื่อมโยงกับบริบทด้านการเมืองการปกครองซึ่งจะอธิบายในประเด็นการศึกษาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์โยงใยของบริบททางสังคมในลำดับถัดไป

1.5.4 ด้านศาสนา ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 5 นั้น พบว่ามีการนำเสนอเกี่ยวกับด้านศาสนา คือ หน้าที่ของสถาบันศาสนาที่มีต่อสังคม ซึ่ง ทศนิษฐ์ ทองสว่าง (2537: 115-116) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของสถาบันศาสนาไว้ 4 ประการ โดยสรุปได้ดังนี้ 1. ศาสนาช่วยควบคุมสังคม 2. ศาสนาช่วยทำให้เกิดความเป็นปึกแผ่นมั่นคงในสังคม 3. ศาสนาจะสนองความต้องการส่วนบุคคลอันเกี่ยวเนื่องกับความปลอดภัยและคุณค่าต่างๆ และ 4. ศาสนาช่วยอบรมคนให้ทำกิจกรรมที่ถูกต้อง

จากการศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยพบว่ามียุทธศาสตร์ทางสังคมที่สะท้อนให้เห็นถึงหน้าที่ของสถาบันศาสนาที่มีต่อสังคม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

. . .ขณะนี้เรื่องราวที่เกี่ยวกับองค์ตุคามรามเทพ หรือที่ศิษยานุศิษย์ผู้กราบไหว้บูชาเรียกขาน “องค์พ่อ” แพร่กระจายไปทั่วประเทศ ไม่ต้องนับชาวกรุงเทพมหานคร ที่หาเช่าบูชาวัตถุมงคลสายจุตุคามรามเทพกันอย่างชื่นชม. . .

(เนชั่นฯ, 26 ม.ค.-1 ก.พ. 2550: 29)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับองค์ตุคามรามเทพที่เป็นวัตถุมงคลรูปทรงกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 5 เซนติเมตรซึ่งได้รับความนิยมจากประชาชนจำนวนมากในช่วงปลายปี 2549 ปราภฏการณ์ทางสังคมดังกล่าวเป็นการสะท้อนให้เห็นความเชื่อความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อองค์ตุคามรามเทพ ซึ่งนำเสนอโดยการใช้อย่างตรงไปตรงมาจากข้อความที่ว่า “ขณะนี้เรื่องราวที่เกี่ยวกับองค์ตุคามรามเทพ หรือที่ศิษยานุศิษย์ผู้กราบไหว้บูชาเรียกขาน ‘องค์พ่อ’ แพร่กระจายไปทั่วประเทศ ไม่ต้องนับชาวกรุงเทพมหานคร ที่หาเช่าบูชาวัตถุมงคลสายจุตุคามรามเทพกันอย่างชื่นชม”

ปราภฏการณ์ทางสังคมดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าคนในสังคมเกิดความวิตกกังวลต้องการรู้สึกปลอดภัยจึงต้องการหาที่พึ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจซึ่งเป็นหน้าที่ของศาสนาตามแนวคิดของ ทศนีย์ ทองสว่าง ในประการที่สามคือ ศาสนาจะสนองความต้องการส่วนบุคคล อันเกี่ยวเนื่องกับความปลอดภัยและคุณค่าต่างๆ ดังนั้นการบูชาของจุตุคามรามเทพจึงเป็นที่พึ่งทางจิตใจเพื่อให้ผู้บูชารู้สึกปลอดภัย เพราะเชื่อว่าวัตถุมงคลที่บูชานั้นสามารถปกป้องรักษาให้ปลอดภัยรอดพ้นจากอันตรายได้

ตัวอย่างที่ 2

. . .ทั้งนี้ สำหรับชุมชนแผ่นดินทองอยุธยาตั้งแล้ว ปัจจัยสำคัญที่สุดจนดูเหมือนจะเป็นหัวใจของการดำเนินชีวิตอย่างปกติสุขของชาวมุสลิม ก็คือ หลักของศาสนาอิสลาม ที่ช่วยสร้างภูมิปัญญาตลอดจนแนวทางในการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมของแต่ละบุคคล อันนำไปสู่ความสันติสุขของชุมชน. . .

(สยามรัฐฯ, 1-7 ธ.ค. 2549: 28)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความสงบและความสันติสุขที่เกิดขึ้นในชุมชนคอยรุดตักว่า ซึ่งสอดคล้องกับหน้าที่ของศาสนาทั้ง 4 ประการ ได้แก่ “1. ศาสนาช่วยควบคุมสังคม 2. ศาสนาช่วยทำให้เกิดความเป็นปึกแผ่นมั่นคงในสังคม 3. ศาสนาจะสนองความต้องการส่วนบุคคล อันเกี่ยวเนื่องกับความปลอดภัยและคุณค่าต่างๆ และ 4. ศาสนาช่วยอบรมคนให้ทำกิจกรรมที่ถูกต้อง กล่าวคือ ชาวชุมชนคอยรุดตักว่ายึดหลักของศาสนาอิสลามเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจในการดำเนินชีวิตซึ่งช่วยควบคุมให้คนในชุมชนปฏิบัติตามข้อบังคับของศาสนา มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และอยู่กันอย่างเป็นปกติสุขในชุมชน โดยใช้การกล่าวเปรียบว่า หลักของศาสนาอิสลามเหมือนจะเป็นหัวใจในการดำเนินชีวิต

จากตัวอย่างทั้งสองตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงหน้าที่ของสถาบันศาสนาที่มีต่อสังคมทั้งนี้ในช่วงที่ 5 เป็นช่วงที่มีระยะเวลาเพียง 1 ปีจึงปรากฏภาษาสะท้อนสังคมในช่วงนี้ไม่มากนัก

จากตัวอย่างของภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยช่วงที่ 5 สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 ตัวอย่างของภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยช่วงที่ 5

คำ/วลี	เหตุการณ์/ความหมาย
มือบิฟิวิ	ชื่อของกลุ่มที่สนับสนุน พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตรซึ่งมี นายวิระ มุสิกพงศ์ นายจุพร พรหมพันธุ์ และนายจักรภพ เพ็ญแข เป็นแกนนำของกลุ่ม กลุ่มนี้ออกมาเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านรัฐบาลของ พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์
นโยบายเศรษฐกิจพอเพียง	นโยบายที่ในสมัยรัฐบาลของพล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์นำมาเป็นนโยบายเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางด้านการเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นนโยบายที่ได้รับแนวคิดจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ
จตุคามรามเทพ	ชื่อหนึ่งขององค์เทพซึ่งภายหลังมีผู้ทำเป็นวัตถุมงคลออกมาให้ประชาชนเช่าบูชา ประชาชนนิยมเช่าบูชาวัตถุมงคลนี้อย่างมากในปี พ.ศ. 2550

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอบริบททางสังคมกับนิตยสาร

ผลการวิเคราะห์ภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550 พบว่า ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอบริบททางสังคมกับนิตยสาร 2 ลักษณะได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอบริบททางสังคมกับนิตยสารแบบตัวเลือก และความสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอบริบททางสังคมกับนิตยสารแบบโยงใย ผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอบริบททางสังคมกับนิตยสารแบบตัวเลือก

ความสัมพันธ์แบบตัวเลือก เป็นการวิเคราะห์หาเหตุผลว่าสื่อเลือกนำเสนอเนื้อหาขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของสื่ออื่นๆ ซึ่งสื่อแต่ละประเภทต่างก็มีลักษณะต่างกัน การพิจารณาในประเด็นนี้ จะทำให้เข้าใจสิ่งที่เนื้อหาในนิตยสารเลือกนำเสนอได้มากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550 พบว่า นำเสนอบริบททางสังคมในนิตยสารไทยจำนวน 826 ข้อมูล โดยจำแนกตามบริบททางสังคม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษาและด้านศาสนา นำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

2.1.1 ด้านครอบครัว ผลการวิเคราะห์พบว่าการนำเสนอบริบทด้านครอบครัวในนิตยสารไทย จำนวน 3 ข้อมูล จากข้อมูลทั้งหมด 826 ข้อมูล คิดเป็น 0.36% ซึ่งเป็นการกล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับด้านครอบครัว คือ ปัญหาเรื่องความบกพร่องในการทำหน้าที่ของครอบครัว ปกรณ์ มณีปกรณ์ (2549: 97) กล่าวถึงหน้าที่สำคัญด้านครอบครัวไว้ว่า

. . .หน้าที่สำคัญด้านครอบครัวอย่างน้อยมีอยู่ 4 ประการ คือ 1. ให้กำเนิดแก่มนุษย์ด้วยการขยายเผ่าพันธุ์ตามธรรมชาติ 2. อบรมเลี้ยงดูบุตรเพื่อให้เติบโตขึ้นมาเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม 3. แสวงหาปัจจัยเพื่อการยังชีพให้แก่สมาชิกของครอบครัวอย่างพอเพียง และ 4. ให้ความรักความอบอุ่นแก่สมาชิกของครอบครัว รวมทั้งช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกัน ยามทุกข์ยากหรือภายใต้ภาวะวิกฤติต่างๆ ถ้าครอบครัวมีหน้าที่ทุกประการได้ดีสมาชิกของครอบครัวก็จะอยู่ดี กินดี มีความสุข เด็กๆ ก็จะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในสังคมต่อไปในอนาคต จะส่งผลให้สังคมโดยรวมเป็นสังคมที่น่าอยู่ มีพลังและพัฒนาไปด้วยดี ในทางตรงกันข้าม หากครอบครัวทำหน้าที่บกพร่อง ไม่ว่าในข้อใดข้อหนึ่งในสี่ข้อดังกล่าวข้างต้น สมาชิก

ครอบครัวก็จะไม่มีความสุข และอาจกลายเป็นปัญหาสังคมได้เมื่อครอบครัวจำนวนมากทำหน้าที่ยกพร่องต่อเนื่องเป็นเวลานาน ...

สอดคล้องกับที่ สุพัตรา สุภาพ (2543: 40-41) กล่าวถึงหน้าที่ของผู้ปกครองโดยสรุปว่าการเอาใจใส่ของบิดามารดาเป็นสิ่งสำคัญที่ควรมีต่อเด็กในวัยที่มีความจงรักภักดีต่อกลุ่ม และชอบเลียนแบบเพื่อนฝูงเพื่อความเป็นพวกเดียวกัน เพราะหากเด็กไปรวมกลุ่มกับเพื่อนที่ไม่ดีก็อาจนำไปในทางที่เสียได้ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของบิดามารดาและผู้ปกครองจะต้องคอยดูว่าลูกตนไปคบเพื่อนประเภทใด และมีผลต่อชีวิตเขาอย่างไร

การศึกษาภาษาสะท้อนสังคมนิคยสารไทยนั้นพบว่ามีปัญหาเรื่องความบกพร่องในการทำหน้าที่ของครอบครัว โดยสังเกตได้จากปรากฏการณ์ทางสังคมที่นิคยสารนำเสนอ เช่น ปัญหาที่เด็กออกมาเที่ยวเตร่จับกลุ่มมั่วสุมกันในเวลากลางคืน เมื่อเด็กออกมาเที่ยวเตร่และมั่วสุมกันแล้วอาจก่อให้เกิดปัญหาสังคมอื่นๆ ตามมาได้ ปัญหาที่เด็กและเยาวชนขาดผู้เลี้ยงดูและการเลี้ยงดูที่ดีทั้งในแง่อาหาร สภาพชีวิต และความเป็นอยู่และจิตใจในแง่ความรักความอบอุ่นมั่นคง เป็นต้นปัญหาดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นถึงความบกพร่องในการทำหน้าที่ของครอบครัว กล่าวคือ ปัญหาที่เด็กและเยาวชนขาดผู้เลี้ยงดู และปัญหาที่เด็กออกมาเที่ยวเตร่จับกลุ่มมั่วสุมกันในเวลากลางคืนสะท้อนให้เห็นเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตรเพื่อให้เติบโตขึ้นมาเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เพราะหากเด็กไปรวมกลุ่มกับเพื่อนที่ไม่ดีก็อาจนำไปในทางที่เสียได้ ตามแนวคิดของปกรณ มณีปกรณ เป็นความบกพร่องของหน้าที่ในประการที่ 2 คือ อบรมเลี้ยงดูบุตรเพื่อให้เติบโตขึ้นมาเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

ปัญหาที่เด็กและเยาวชนขาดการเลี้ยงดูที่ดี ทั้งในแง่อาหาร สภาพชีวิต และความเป็นอยู่สะท้อนให้เห็นเกี่ยวกับการแสวงหาปัจจัยเพื่อการยังชีพให้แก่สมาชิกของครอบครัวอย่างพอเพียงตามแนวคิดของปกรณ มณีปกรณ เป็นความบกพร่องของหน้าที่ในประการที่ 3 คือ แสวงหาปัจจัยเพื่อการยังชีพให้แก่สมาชิกของครอบครัวอย่างพอเพียง

ส่วนปัญหาที่เด็กและเยาวชนขาดการเลี้ยงดูที่ดี ทั้งในแง่อาหาร สภาพชีวิต และความเป็นอยู่และจิตใจในแง่ความรักความอบอุ่นมั่นคงสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของครอบครัวที่เป็นสถาบันพื้นฐานมอบความรัก ความอบอุ่นใจแก่เด็กและเยาวชน ทำให้เด็กและเยาวชนมีจิตใจที่มั่นคงเข้มแข็งในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข ปัญหาดังกล่าวข้างต้นตามแนวคิดของปกรณ มณีปกรณ เป็นความบกพร่องของหน้าที่ในประการที่ 4 คือ ให้ความรักความอบอุ่นแก่สมาชิกของครอบครัว รวมทั้งช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกันยามทุกข์ยากหรือภายใต้ภาวะวิกฤติต่างๆ

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าปัญหาความบกพร่องในการทำหน้าที่ของครอบครัว ตามแนวคิดของ ปกรณ์ มณีปกรณ์ 3 ประการ คือ 1. อบรมเลี้ยงดูบุตรเพื่อให้เติบโตขึ้นมาเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม 2. แสวงหาปัจจัยเพื่อการยังชีพให้แก่สมาชิกของครอบครัวอย่างพอเพียง และ 3. ให้ความรักความอบอุ่นแก่สมาชิกของครอบครัว รวมทั้งช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกันยามทุกข์ยากหรือภายใต้ภาวะวิกฤติต่างๆ

ดังนั้นเมื่อสถาบันครอบครัวที่เป็นสถาบันพื้นฐานและสำคัญที่สุดทำหน้าที่ของครอบครัว บกพร่องย่อมก่อให้เกิดปัญหาต่อสมาชิกต่างๆ ในครอบครัวได้ และเมื่อสถาบันครอบครัวเกิด ปัญหาย่อมมีผลกระทบต่อบริบททางสังคมด้านต่างๆ ตามมาซึ่งจะกล่าวอธิบายไว้ในประเด็นของ ความสัมพันธ์แบบโยงใยในลำดับต่อไป

2.1.2 ด้านการเมืองการปกครอง ผลการวิเคราะห์พบว่าการนำเสนอบริบท ด้านการเมืองการปกครองในนิตยสารไทย จำนวน 779 ข้อมูล จากข้อมูลทั้งหมด 826 ข้อมูล คิดเป็น 94.3% ซึ่งเป็นการกล่าวถึงบริบทด้านการเมืองการปกครอง 3 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาด้านการเมือง การปกครอง การแก้ปัญหาด้านการปกครอง และรูปแบบการบริหารงานของรัฐบาลด้านการเมือง การปกครอง

1) ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง จากการศึกษาบริบทด้านการเมือง การปกครองจะพบปัญหาด้านการเมืองการปกครอง เช่น ปัญหาการแบ่งฝ่ายของพรรคการเมือง ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายใน ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายนอก ปัญหาเกี่ยวกับการใช้เงิน เพื่อเป็นปัจจัยชี้ขาดการเลือกตั้ง และปัญหาเกี่ยวกับทุจริตของรัฐบาล

2) ปัญหาการแบ่งฝ่ายของพรรคการเมือง เมื่อหลังจากที่เกิดเหตุการณ์จลาจล ทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 (พฤษภาทมิฬ) นายอานันท์ ปันยารชุน ได้รับพระบรม ราชโองการ โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีอีกสมัยหนึ่ง ต่อมา มีการ กำหนดให้มีการเลือกตั้งขึ้นในวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2535 ระหว่างการหาเสียงเลือกตั้งปรากฏว่ามี การแบ่งฝ่ายของพรรคการเมืองเป็นพรรคฝ่ายเทพ และพรรคฝ่ายมาร

3) ปัญหาที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งภายในเป็นปัญหาด้านการเมืองการปกครอง ที่เกิดจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในคณะรัฐบาล สถาบัน หน่วยงาน หรือคณะทำงานที่ดำเนินการ

เกี่ยวกับการบริหารประเทศ ความขัดแย้งดังกล่าวเป็นปัญหาหนึ่งที่ทำให้รัฐบาลขาดเสถียรภาพทางการเมืองและสืบเนื่องเป็นปัญหาในการดำเนินงานของรัฐบาล

4) ปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งภายนอก เป็นปัญหาด้านการเมืองการปกครองที่เกิดจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างคณะรัฐบาล กับกลุ่มอื่นๆ หรือเป็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่มทางสังคมอื่นๆ ที่มีความขัดแย้งกันเกี่ยวกับเรื่องของการเมืองการปกครอง ความขัดแย้งดังกล่าวเป็นปัญหาหนึ่งที่มีผลต่อการดำเนินงานของรัฐบาล เพราะเมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างคณะรัฐบาลกับกลุ่มต่างๆ ที่ต่อต้านรัฐบาล ย่อมมีผลต่อแนวทางพัฒนาสังคมที่รัฐบาลกำหนดขึ้น ซึ่งกลุ่มที่ต่อต้านรัฐบาลย่อมไม่ได้รับการยอมรับหรือไม่ปฏิบัติตามย่อมทำให้แนวทางที่รัฐบาลกำหนดไม่สัมฤทธิ์ผลหรือความขัดแย้งระหว่างกลุ่มทางสังคมอื่นๆ ที่มีความขัดแย้งกันเกี่ยวกับเรื่องของการเมืองการปกครอง ย่อมมีผลกระทบต่อการแก้ไขปัญหาระหว่างรัฐบาลในด้านอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยในสังคม

ปัญหาเกี่ยวกับการใช้เงินเพื่อเป็นปัจจัยชี้ขาดการเลือกตั้ง เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นโดยมีความเชื่อมโยงกับการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดมาใช้ในการหาเสียงของพรรคการเมือง หรือการนำเสนอเกี่ยวกับนโยบายประชานิยมที่นโยบายนั้นๆ เป็นไปในลักษณะที่แจกจ่ายเงินให้แก่ประชาชนโดยตรง

ปัญหาการทุจริตของรัฐบาล ปัญหาการทุจริต การฉ้อราษฎร์บังหลวงหรือการคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความเสียหายโดยรวมของประเทศเพราะมีผลต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม กล่าวคือ ปัญหาการทุจริตของรัฐบาลเป็นปัญหาสังคมที่เกิดจากระบบการเมืองการปกครองของไทยที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายหรือโครงการต่างๆ และการดำเนินงานของรัฐบาล สอดคล้องกับที่ ปกรณ์ มณีปกรณ์ (2549: 83) ที่กล่าวเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันว่า

...ปัญหาสังคมสำคัญที่เกิดขึ้นจากระบบการเมืองการปกครองของไทยประการหนึ่งและยากแก่การแก้ไขควบคุมอย่างยั่งยืนก็คือเรื่องการคอร์รัปชัน (Corruption) หรือที่เรามักจะเรียกรวมๆ ว่า “การฉ้อราษฎร์บังหลวง” ความมีอำนาจที่ปราศจากการตรวจสอบอย่างเข้มงวด และการฟุ้งเฟ้อระหว่างผู้มีอำนาจกับกลุ่มคนที่เป็นบริวาร ซึ่งก่อให้เกิดมีกลุ่มภักดี (Faction) ต่างๆ มากมาย ได้ทำให้เกิดมีการฉ้อราษฎร์บังหลวงหรือการคอร์รัปชัน อย่างขนานใหญ่ในแผ่นดินไทย มีการให้สินบน (Bribe) เจ้าหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ตอบแทนอันมิควรได้...

ดังนั้นผู้วิจัยจึงจัดปัญหานี้ไว้ในบริบทด้านการเมืองการปกครองซึ่งปัญหาการทุจริตนี้เป็นปัญหาที่มีความสัมพันธ์โยงใยกับบริบทด้านครอบครัว ด้านการศึกษาและด้านศาสนา ซึ่งจะกล่าวนำเสนออธิบายไว้ในหัวข้อของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบริบททางสังคมกับนิคตสารในลำดับถัดไป

5) การแก้ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง จากการศึกษาบริบทด้านการเมืองการปกครองจะพบการแก้ปัญหาด้านการเมืองการปกครองในลักษณะต่างๆ เช่น การกำหนดให้มีการเลือกตั้ง การรณรงค์การเลือกตั้ง การสร้างความเชื่อมั่นในรัฐบาลให้แก่ประชาชน การให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง การแก้ปัญหาเกี่ยวกับการทุจริต การแก้ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารของคณะรัฐบาล และการกำหนดนโยบาย โครงการ แผนปฏิบัติ กลยุทธ์ต่างๆ ของรัฐบาลโดยมีจุดประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม เป็นต้น

6) รูปแบบการบริหารงานของรัฐบาลด้านการเมืองการปกครอง จากการศึกษาบริบทด้านการเมืองการปกครองจะพบรูปแบบการบริหารงานของรัฐบาล เช่น รูปแบบการบริหารงานแบบชีโอโอ รูปแบบการบริหารงานแบบทักษิณมิกส์ รูปแบบการบริหารงานแบบระบบเผด็จการทางรัฐสภาแบบเบ็ดเสร็จ เป็นต้น

2.1.3 ด้านเศรษฐกิจ ผลการวิเคราะห์พบว่าการนำเสนอบริบทด้านเศรษฐกิจในนิคตสารไทยจำนวน 21 ข้อมูล จากข้อมูลทั้งหมด 826 ข้อมูล คิดเป็น 2.54% ซึ่งเป็นการกล่าวถึงบริบทด้านเศรษฐกิจ 2 ประเด็น ได้แก่ การมุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และปัญหาด้านเศรษฐกิจ

1) การมุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจ จากการศึกษาบริบทด้านเศรษฐกิจจะพบการมุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ เช่น การมุ่งหวังให้ประเทศกลายเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่หรือนิกส์ (NICS) การสนับสนุนให้มีการกำหนดแนวทางการเปิดตลาดการค้าเสรี เป็นต้น การมุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจนั้นรัฐบาลเป็นผู้วางแผนในการบริหารประเทศซึ่งการพัฒนาดังกล่าวย่อมมีความสัมพันธ์กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในแต่ละช่วงสมัย

2) ปัญหาด้านเศรษฐกิจ จากการศึกษาบริบทด้านเศรษฐกิจจะพบปัญหาด้านเศรษฐกิจ เช่น คนไทยมีหนี้สินต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้น หุ่นตก เงินเฟ้อ วิกฤตเศรษฐกิจ ปัญหาด้านพลังงาน เป็นต้น

2.1.4 ด้านการศึกษา ผลการวิเคราะห์พบว่ามีการนำเสนอบริบทด้านการศึกษาในนิตยสารไทยจำนวน 9 ข้อมูล จากข้อมูลทั้งหมด 826 ข้อมูล คิดเป็น 1.08% ซึ่งเป็นการกล่าวถึงหน้าที่ของสถาบันการศึกษาที่มีต่อสังคม และปัญหาทางการศึกษาคือ ความบกพร่องในการทำหน้าที่ของสถาบันการศึกษา

2.1.5 ด้านศาสนา ผลการวิเคราะห์พบว่ามีการนำเสนอบริบทด้านศาสนาในนิตยสารไทย จำนวน 14 ข้อมูล จากข้อมูลทั้งหมด 826 ข้อมูล คิดเป็น 1.69% ซึ่งเป็นการกล่าวถึง หน้าที่ขององค์กรความเชื่อและศาสนาที่มีต่อสังคม และปัญหาเกี่ยวกับด้านศาสนา คือ ปัญหาเรื่องความบกพร่องในการทำหน้าที่ขององค์กรความเชื่อและศาสนา

จากการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีบริบททางสังคม 5 ด้านที่มีการนำเสนอมากน้อยแตกต่างกันซึ่งเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยโดยสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านการเมืองการปกครอง จากการศึกษพบว่ามีการสะท้อนสังคมนำเสนอบริบทด้านการเมืองการปกครองคิดเป็น 94.3%
2. ด้านเศรษฐกิจ คิดเป็น 2.54% จากการศึกษพบว่ามีการสะท้อนสังคมนำเสนอบริบทด้านเศรษฐกิจ คิดเป็น 2.54%
3. ด้านศาสนา จากการศึกษพบว่ามีการสะท้อนสังคมนำเสนอบริบทด้านศาสนา คิดเป็น 1.69%
4. ด้านการศึกษา จากการศึกษพบว่ามีการสะท้อนสังคมนำเสนอบริบทด้านการศึกษา คิดเป็น 1.08%
5. ด้านครอบครัว จากการศึกษพบว่ามีการสะท้อนสังคมนำเสนอบริบทด้านครอบครัว คิดเป็น 0.36%

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอบริบททางสังคมกับนิตยสารแบบตัวเลือก พบว่านิตยสารเลือกนำเสนอบริบทด้านการเมืองการปกครองมากที่สุด ถึง 94.3% จากข้อมูลทั้งหมด 826 ข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรมจากสื่อตามกรอบแนวคิดของนอร์แมน แฟร์คลัฟ (Norman Fairclough) (2003: 1-18) ที่กล่าวโดยสรุปถึง

ความสัมพันธ์แบบตัวเล็กว่าสื่อแต่ละประเภทต่างก็มีลักษณะต่างกัน ดังนั้นจึงเลือกนำเสนอในลักษณะที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งการนำเสนอของสื่อย่อมสัมพันธ์กับประเภทของสื่อ

เนื่องด้วยนิตยสารที่เลือกมาวิเคราะห์เจาะจงเลือกเฉพาะนิตยสารประเภทการเมือง 3 รายชื่อ ได้แก่ เนชั่นสุดสัปดาห์ มติชนสุดสัปดาห์ และสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ดังนั้นในงานวิจัยนี้ที่ศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยระหว่าง พ.ศ. 2530 -2550 จึงปรากฏว่ามีการนำเสนอบริบทด้านการเมืองการปกครองมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว

จากการนำเสนอบริบททางสังคมทั้ง 5 ด้านข้างต้นได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านศาสนา ซึ่งทั้ง 5 ด้านมีความสัมพันธ์โยงใยกันอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอถึงความสัมพันธ์โยงใยระหว่างบริบททางสังคมทั้ง 5 ในลำดับต่อไป

2.2 ความสัมพันธ์การนำเสนอบริบททางสังคมกับนิตยสารแบบโยงใย

ความสัมพันธ์แบบโยงใย เป็นการวิเคราะห์ถึงความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในสื่ออย่างไร เกิดผลกระทบอย่างไร หรือวาทกรรมที่สร้างขึ้นมีความต่อเนื่อง โยงใยซึ่งกันและกัน ในลักษณะใด หรืออีกนัยหนึ่ง คือ การหาความสัมพันธ์ที่เกิดในวาทกรรม ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอบริบททางสังคมกับนิตยสารแบบโยงใยจึงเป็นการวิเคราะห์ถึงบริบททางสังคมที่นำเสนอในนิตยสารนั้นมีความโยงใยระหว่างบริบททางสังคม และในการนำเสนอของเนื้อหาในนิตยสารนั้นมีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในสังคม

ผู้วิจัยจะนำเสนอการศึกษาความสัมพันธ์แบบโยงใยเป็น 2 ประเด็น คือ ความสัมพันธ์โยงใยระหว่างบริบททางสังคม และสภาพการณ์ในสังคมมีผลก่อให้เกิดเหตุการณ์ในการสื่อสาร

2.2.1 ความสัมพันธ์ โยงใยระหว่างบริบททางสังคม

จากการศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยพบว่าการนำเสนอบริบททางสังคม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านศาสนา ซึ่งทั้ง 5 ด้านนี้มีความสัมพันธ์โยงใยกันอย่างใกล้ชิด ผู้วิจัยอธิบายถึงความสัมพันธ์โยงใยระหว่างบริบททางสังคม เช่น

1) ความสัมพันธ์โยงใยระหว่างบริบทด้านการเมืองการปกครองกับบริบทด้านเศรษฐกิจ จากการศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยจะพบว่าด้านการเมืองการปกครองและด้านเศรษฐกิจเป็นบริบทที่มีความสัมพันธ์โยงใยซึ่งกันและกัน จากการศึกษาหน้าที่ของสถาบันทางการเมืองการปกครองของ ทศนิษฐ์ ทองสว่าง (2537: 183) ได้กล่าวสรุปถึงหน้าที่ของสถาบันการเมืองการปกครองประการหนึ่งว่า “วางแผนและนโยบาย รวมทั้งโครงการต่างๆ ที่จำเป็นในการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า”

การวางแผน การกำหนดแนวทาง โครงการและนโยบายต่างๆ เพื่อพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าจึงเป็นภารกิจหนึ่งของรัฐบาล ซึ่งหากนโยบายทางการเมืองดำเนินการผิดพลาดย่อมมีผลกระทบต่อบริบทด้านเศรษฐกิจไปด้วย สอดคล้องกับที่ ชิริยุทธ บุญมี (2541: 25) กล่าวให้เห็นถึงวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศไทยที่เกิดขึ้นใน พ.ศ. 2540 ว่ามีที่มาของปัจจัยหลายด้านและบริบทด้านการเมืองการปกครองเป็นประการหนึ่งที่ทำให้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจดังกล่าวว่า

...1. วิกฤตเศรษฐกิจของประเทศไทยมีที่มาหลายด้านด้วยกันคือ...ค. ฝ่ายการเมือง และเทคโนโลยีการบริหารและดำเนินนโยบายผิดพลาด ภาคเอกชนและชนชั้นกลาง ก็อยู่ในความฟุ้งเฟ้อและประมาทจนเกิดผลเสียร้ายแรงที่สุด. . .

และสอดคล้องกับที่ สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2540: 20) ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์โยงใยระหว่างวิกฤตการณ์เศรษฐกิจกับการเมืองว่า

...วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงิน ที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่ทุกวันนี้มีผลส่วนหนึ่งมาจากความผิดพลาดในการบริหารนโยบายการเงินและการคลังโดยเกี่ยวข้องกับทั้งภาคการเมืองและภาคราชการประจำ โดยเฉพาะองค์กรที่ตกเป็นเป้าแห่งการวิพากษ์วิจารณ์ก็คือ ธนาคารแห่งประเทศไทย และได้กลายมาเป็นเป้าหมายในการที่จะมีการปฏิรูปในอนาคต. . .

และสอดคล้องกับที่ นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2540: 16) ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างบริบทด้านเศรษฐกิจกับบริบทด้านการเมืองการปกครองว่า

...นโยบายการเข้าแทรกแซงทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นการอุ้มชูผู้ส่งออกอุ้มชูนายทุนนายธนาคาร ผู้ประกอบการ รวมทั้งผู้บริโภคในเขตเมือง ฯลฯ หากมีระดับของความรุนแรงมากขึ้น ก็จะพัฒนาต่อไปกลายเป็นแนวนโยบายชาตินิยม ซึ่งมีความกลายเปลี่ยนเป็นแนวนโยบาย

ชาตินิยม ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่จะหวนกลับมาเป็นลักษณะเด่นของการเมืองอีกครั้งในอนาคตอันใกล้ ปัญหาทางการเมืองคือแนวนโยบายที่ว่านั้น จะมีใครเป็นผู้นำจะมีพรรคการเมืองใดสามารถดำเนินการเช่นนั้นได้...

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการดำเนินเกี่ยวกับนโยบายด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลหรือผลกระทบต่างๆ ที่มีต่อเศรษฐกิจย่อมมีความสัมพันธ์โยงใยกับบริบทด้านการเมืองการปกครอง

2) ความสัมพันธ์โยงใยระหว่างบริบทด้านเศรษฐกิจกับบริบทด้านครอบครัว

จากการศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยจะพบว่าเศรษฐกิจมีผลกระทบต่อสถาบันครอบครัวอย่างมาก เช่น

เมื่อพ่อแม่ต้องออกไปหางานทำนอกบ้านเพื่อหาเงินมาจุนเจือครอบครัว จึงทำให้มีเวลาในการอบรมเลี้ยงดูลูกไม่เพียงพอเป็นเหตุให้เด็กไม่ได้รับการเอาใจใส่เท่าที่ควร เด็กขาดความรักความอบอุ่น และความมั่นคงทางด้านจิตใจ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กดังกล่าวมาข้างต้นว่าเป็นความบกพร่องของการทำหน้าที่ของครอบครัวอันมีผลสืบเนื่องมาจากด้านเศรษฐกิจ เพราะหากเงินที่หมุนเวียนในบ้านไม่เพียงพอก็เป็นปัญหาครอบครัวอาจทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทกันได้ ซึ่ง ปกรณ์ มณีปกรณ์ (2549: 97) กล่าวถึงหน้าที่สำคัญด้านครอบครัวว่า

...หน้าที่สำคัญด้านครอบครัวอย่างน้อยมีอยู่ 4 ประการ คือ 1. ให้กำเนิดแก่มนุษย์ด้วยการขยายเผ่าพันธุ์ตามธรรมชาติ 2. อบรมเลี้ยงดูบุตรเพื่อให้เติบโตขึ้นมาเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม 3. แสวงหาปัจจัยเพื่อการยังชีพให้แก่สมาชิกของครอบครัวอย่างพอเพียง และ 4. ให้ความรักความอบอุ่นแก่สมาชิกของครอบครัว รวมทั้งช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกันยามทุกข์ยากหรือภายใต้ภาวะวิกฤติต่างๆ...

ดังนั้นความต้องการมีเงินเพื่อเป็นปัจจัยในการใช้จ่ายใช้สอยเพื่ออุปโภคและบริโภคในครอบครัวจึงมีความสัมพันธ์โยงใยกับการทำหน้าที่ของสถาบันครอบครัวให้สมบูรณ์ด้วยจึงเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าบริบทด้านเศรษฐกิจย่อมมีความสัมพันธ์โยงใยกับบริบทด้านครอบครัวด้วยเช่นกัน

3) ความสัมพันธ์โยงใยระหว่างบริบทด้านครอบครัวกับบริบทด้านการเมืองการปกครอง จากการศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยจะพบว่าบริบทด้านครอบครัวกับบริบทด้านการเมืองการปกครองมีความสัมพันธ์โยงใยซึ่งกันและกัน เช่น

ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่มีหน้าที่ให้ความรักความอบอุ่น ดูแลเลี้ยงดูช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนแสวงหาปัจจัยเพื่อการยังชีพให้แก่สมาชิกของครอบครัวอย่างพอเพียง เงินเป็นปัจจัยที่เป็นตัวกลางในการจับจ่ายซื้อสินค้าและบริการ สมาชิกในครอบครัวที่สามารถทำมาหารายได้ได้จึงต้องออกไปทำงานเพื่อให้ได้เงินมาใช้สอยในครอบครัว เมื่อพ่อแม่ออกไปทำงานนอกบ้านทำให้มีเวลาดูแลเลี้ยงดู อบรมลูกไม่เพียงพอ จึงเป็นเหตุให้เด็กไม่ได้รับการเอาใจใส่เท่าที่ควร เด็กขาดความรักความอบอุ่น และความมั่นคงทางด้านจิตใจ จึงทำให้เกิดเป็นปัญหาทางสังคมอื่นๆ ตามมา เช่น เด็กออกมาเที่ยวเตร่ มั่วสุมกันนอกบ้านในเวลากลางคืน เป็นต้น

เมื่อเกิดปัญหาทางสังคมรัฐบาลจึงมีหน้าที่ในการดูแลความสงบเรียบร้อยในสังคมโดยรวม รัฐซึ่งเป็นสถาบันด้านการเมืองการปกครองจึงมีหน้าที่ในการวางแผน กำหนดแนวทาง โครงการ นโยบายต่างๆ ขึ้นเพื่อพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า

4) ความสัมพันธ์โยงใยระหว่างบริบทด้านครอบครัวกับ บริบทด้านการเมืองการปกครอง บริบทด้านศาสนา และบริบทด้านการศึกษา บริบทด้านครอบครัวกับ บริบทด้านการเมืองการปกครอง บริบทด้านศาสนา และบริบทด้านการศึกษา เป็นบริบทที่มีความสัมพันธ์โยงใยซึ่งกันและกัน กล่าวคือ สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่มีสำคัญที่สุดในสังคม ซึ่งมีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดู ดูแล และแสวงหาปัจจัยในการเลี้ยงดู ย่อมมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับบริบทด้านศาสนาสังเกตได้จากการนับถือศาสนาในเบื้องต้นเมื่อเกิดมาในครอบครัวที่พ่อแม่ นับถือศาสนาใดเริ่มแรกลูกที่เกิดมาจะนับถือศาสนาเดียวกันกับพ่อแม่ และแนวพื้นฐานในการอบรมเลี้ยงดูเพื่อให้เป็นคนดีแก่สังคมพ่อแม่ย่อมแนะนำแนวคิด แนวปฏิบัติในศาสนาที่ตนนับถือ นั้นสั่งสอนอบรมลูกด้วยเช่นกัน เมื่อเด็กเติบโตขึ้นพ่อแม่ส่งให้เรียนหนังสือในโรงเรียน(สถาบันการศึกษา) โรงเรียนดำเนินการโดยมีหน่วยงานของรัฐบาล (สถาบันด้านการเมืองการปกครอง) ควบคุม ดูแลการดำเนินการของโรงเรียน ตามกฎระเบียบที่รัฐบาลได้วางนโยบายไว้ สถาบันการศึกษา ก็จะเป็นผู้อบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนมีการพัฒนาตนเองเพื่อก้าวไปสู่สังคมการทำงานในอนาคต ในขณะเดียวกันไม่ว่าจะเป็นการซื้ออาหาร ผลิตภัณฑ์ ตลอดจนบริการต่างๆ ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมย่อมจึงมีความสัมพันธ์กับบริบทด้านเศรษฐกิจด้วย

กล่าวโดยสรุปได้ว่าบริบททางสังคมทั้ง 5 ด้านนั้นมีความสัมพันธ์โยงใยกันอย่างใกล้ชิด โดยเริ่มจากครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันพื้นฐานที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นสถาบันที่เริ่มอบรม เลี้ยงดู ให้ความรักความอบอุ่น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนแสวงหาปัจจัยเพื่อการยังชีพให้แก่สมาชิกของครอบครัวอย่างพอเพียง และการเกิดมาเป็นมนุษย์เป็นสมาชิกในครอบครัวจึงเป็นจุดเริ่มของการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมซึ่งจะสัมพันธ์กับบริบททางสังคมด้านอื่นๆ เป็นลำดับ

2.2.2 สภาพการณ์ในสังคมมีผลก่อให้เกิดเหตุการณ์ในการสื่อสาร

ผลการวิเคราะห์การนำเสนอบริบททางสังคมกับนิคยสารแบบโยงใยพบว่า จากการศึกษาภาษาสะท้อนสังคมที่แบ่งการศึกษาเป็น 5 ช่วงนั้น แต่ละช่วงปรากฏบริบททางสังคมที่แตกต่างซึ่งมีความสัมพันธ์โยงใยกับเหตุการณ์ สถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมสมัยนั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการวิเคราะห์ห้วงการจากสื่อ ตามกรอบแนวคิดของ Fairclough (2003: 1-18) กล่าวโดยสรุปถึงความสัมพันธ์แบบโยงใยว่าในการสื่อสารของสื่อ่นั้นมีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในสังคมซึ่งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีผลก่อให้เกิดเหตุการณ์ในการสื่อสาร

จากการศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิคยสารไทยระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550 จะเห็นได้ว่าในสภาพการณ์ในสังคมมีความสัมพันธ์โยงใยทำให้มีผลก่อให้เกิดเหตุการณ์ในการสื่อสาร กล่าวโดยสรุปคือ เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งมีความสัมพันธ์โยงใยกับการนำเสนอเนื้อหาของนิคยสารในช่วงเวลาเดียวกัน เช่น

ช่วงที่ 1 ในสมัยรัฐบาลของ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี พบว่า มีการทุจริตในการบริหารงานของรัฐบาลมากในเนื้อหาของนิคยสารจึงมีถ้อยคำที่กล่าวถึงรัฐบาลชุดนี้ว่า “รัฐบาลทุจริตการเมือง” “บริษัทการเมือง” “บุฟเฟต์คาบิเนต” แสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง มีความสัมพันธ์โยงใยกับการนำเสนอเนื้อหาของนิคยสารในช่วงเวลาเดียวกัน

ช่วงที่ 2 มีเหตุการณ์เกี่ยวกับความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดปัตตานี เกิดขึ้นจำนวนมาก ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวจึงมีเนื้อหาในนิคยสารนำเสนอเกี่ยวกับปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดภาคใต้โดยนำเสนอให้เห็นถึงภาพของความรุนแรงที่เกิดขึ้น ปัญหาดังกล่าวในเนื้อหาของนิคยสารที่นำเสนอตั้งแต่วันที่ ปี พ.ศ. 2536 กล่าวถึงการเกิดเหตุการณ์เผาโรงเรียน 30 แห่งและสถานทีราชการ 3 แห่ง จนกระทั่งเมื่อปี พ.ศ. 2544 หลังจากที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ให้ยกเลิกศูนย์อำนวยการ

บริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือ ศอ.บต. ก็เกิดเหตุการณ์รุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื้อหาในนิตยสารก็นำเสนอเหตุการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นในสมัยนั้น แสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งย่อมมีความสัมพันธ์โยงใยกับการนำเสนอเนื้อหาของนิตยสารในช่วงเวลาเดียวกัน

ช่วงที่ 5 เป็นช่วงที่รัฐบาลของพล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีได้นำวิถีพอเพียงมาเป็นแนวทางในการปฏิบัตินโยบายเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้นสื่อมวลชนจึงเรียกรัฐบาลชุดนี้ว่า “รัฐบาลพอเพียง” ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง มีความสัมพันธ์โยงใยกับการนำเสนอเนื้อหาของนิตยสารในช่วงเวลาเดียวกัน

ตัวอย่างข้างต้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอบริบททางสังคมกับนิตยสารในการศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550

จากการศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย ระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550 นั้น จะเห็นได้ว่าการนำเสนอเนื้อหาของนิตยสารนั้นมีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคม และสะท้อนให้เห็นถึงเหตุการณ์ต่างๆ ทางสังคมที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงระยะเวลาที่ศึกษา 5 ช่วงโดยสามารถแสดงเป็นตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 7 บริบททางสังคมในแต่ละช่วงระยะเวลาที่ปรากฏในภาษาสะท้อนสังคมในนิคยสารไทย

ด้านสังคม	ช่วงระยะเวลา	ช่วง พ.ศ.	ช่วง	ช่วง	ช่วง	ช่วง	รวม แต่ละ ด้าน
		2530 จนถึง	ระยะเวลา	ระยะเวลา	ระยะเวลา	ระยะเวลา	
	การทำ	หลังจาก	หลังจาก	หลังจาก	หลังจาก		
	รัฐประหาร	การเกิด	เกิด	วิกฤตต้มยำ	เกิด		
	ในพ.ศ.	รัฐประหาร	เหตุการณ์	กึ่งจนถึงการ	รัฐประหาร		
	2534	พ.ศ. 2534	พฤษภา	ทำ	เดือน		
		จนถึง	ทมิฬ จนถึง	รัฐประหาร	กันยายน		
		เหตุการณ์	วิกฤตต้มยำ	เดือน	พ.ศ. 2549		
		พฤษภา	กึ่ง	กันยายน	– พ.ศ.		
	ทมิฬ		พ.ศ. 2549	2550			
1. ด้านครอบครัว	1	0	0	2	0	3	
						(0.36%)	
2. ด้านการเมือง	125	69	177	386	22	779	
การปกครอง						(94.3%)	
3. ด้านเศรษฐกิจ	6	2	5	7	1	21	
						(2.54%)	
4. ด้านการศึกษา	0	0	1	7	1	9	
						(1.08%)	
5. ด้านศาสนา	1	0	6	5	2	14	
						(1.69%)	
รวมทั้งหมด							826

สรุปและอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

ผลการวิเคราะห์ภาษาสะท้อนสังคมในนิคยสารไทย ระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550 นั้นแสดงให้เห็นว่าภาษาในนิคยสารนั้นสามารถสะท้อนให้เห็นถึงเหตุการณ์ทางสังคมต่างๆ ในช่วง พ.ศ. 2530 - 2550 ได้ และการเลือกนำเสนอของนิคยสารนั้นนอกจากมีความสัมพันธ์กับประเภทของนิคยสารแล้วยังมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสภาพสังคม เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นด้วย ดังนั้นเนื้อหาจึงมีการปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์หรือความเป็นไปของสังคมขณะนั้น

อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือบันทึกเหตุการณ์ทางด้านสังคมวัฒนธรรม ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนด้วยประการหนึ่ง

การวิเคราะห์ภาษาสะท้อนสังคมในนิคยสารไทย ระหว่าง พ.ศ. 2530 – 2550 โดยแบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ 1. บริบททางสังคมที่ภาษาสะท้อนสังคมในนิคยสารไทยนำเสนอระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550 และ 2. ความสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอบริบททางสังคมกับนิคยสาร ระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550 ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. บริบททางสังคมที่ภาษาสะท้อนสังคมในนิคยสารไทยนำเสนอระหว่าง พ.ศ. 2530-2550

ผลการวิเคราะห์บริบททางสังคมที่ภาษาสะท้อนสังคมในนิคยสารไทยนำเสนอระหว่าง พ.ศ. 2530 – 2550 นั้นผู้วิจัยจะนำเสนอโดยแบ่งตามช่วงเวลาที่ศึกษา 5 ช่วง คือ

1.1 ช่วงที่ 1 พ.ศ. 2530 จนถึงการทำรัฐประหารในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534

1.2 ช่วงที่ 2 ระยะเวลาหลังจากการเกิดรัฐประหารในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 จนถึงเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 (พฤษภาทมิฬ)

1.3 ช่วงที่ 3 ระยะเวลาหลังจากเกิดเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 (พฤษภาทมิฬ) จนถึงวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 (วิกฤตต้มยำกุ้ง)

1.4 ช่วงที่ 4 ระยะเวลาหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 (วิกฤตต้มยำกุ้ง) จนถึงการทำรัฐประหาร เดือนกันยายน พ.ศ. 2549

1.5 ช่วงที่ 5 ระยะเวลาหลังจากเกิดรัฐประหาร เดือนกันยายน พ.ศ. 2549-พ.ศ. 2550

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.1 ช่วง พ.ศ. 2530 จนถึงการทำรัฐประหารในพ.ศ. 2534

ผลการวิเคราะห์ในช่วง ที่ 1 พบว่ามีการนำเสนอเกี่ยวกับบริบททางสังคม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ และด้านศาสนา สรุปได้ดังนี้

1.1.1 ด้านครอบครัว ผลการวิเคราะห์ในช่วง ที่ 1 พบว่ามีการนำเสนอเกี่ยวกับด้านครอบครัวคือ ปัญหาเรื่องความบกพร่องในการทำหน้าที่ของครอบครัว

1.1.2 ด้านการเมืองการปกครอง ผลการวิเคราะห์ในช่วง ที่ 1 พบว่ามีการนำเสนอเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครองใน 2 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง และการแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครอง สรุปได้ดังนี้

1) **ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง** ปัญหาด้านการเมืองการปกครองเป็นปัญหาหนึ่งที่ปรากฏในภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสาร ผลการวิเคราะห์ในช่วง ที่ 1 พบว่ามีการนำเสนอเกี่ยวกับปัญหาด้านการเมืองการปกครอง 3 ประการ ได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายใน ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายนอก และปัญหาที่เกิดจากการทุจริตของรัฐบาล

2) **การแก้ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง** การแก้ปัญหาด้านการเมืองการปกครองในช่วง ที่ 1 นั้น ผลการวิเคราะห์พบว่ามีคำแนะนำเกี่ยวกับการแก้ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง เช่น รัฐบาลการจัดตั้งหน่วยงาน และการกำหนดนโยบายต่างๆ เพื่อพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าขึ้น

1.1.3 ด้านเศรษฐกิจ ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 1 พบว่ามีการนำเสนอเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจใน 2 ประเด็น ได้แก่ การมุ่งเน้นพัฒนาด้านเศรษฐกิจและปัญหาด้านเศรษฐกิจ สรุปได้ดังนี้

1) **การมุ่งเน้นพัฒนาด้านเศรษฐกิจ** ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 1 พบว่ามีการมุ่งหวังให้ประเทศไทยเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ หรือที่เรียกว่า นิกส์ (NICS)

2) **ปัญหาด้านเศรษฐกิจ** ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 1 พบว่าปัญหาด้านเศรษฐกิจ เช่น ปัญหาสินค้าแพง ปัญหาค่าแรงถูก ปัญหาการกระจายรายได้ เป็นต้น

1.1.4 ด้านศาสนา ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 1 พบว่ามีการนำเสนอเกี่ยวกับด้านศาสนา คือ การพยายามแก้ไขความบกพร่องในการทำหน้าที่ขององค์กรทางด้านความเชื่อและศาสนา

1.2 ระยะเวลาหลังจากการเกิดรัฐประหาร พ.ศ. 2534 จนถึงเหตุการณ์จลาจลทางการเมือง (พฤษภาคมปีพ) ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 2 พบว่ามีการนำเสนอเกี่ยวกับบริบททางสังคม 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง และด้านเศรษฐกิจ สรุปได้ดังนี้

1.2.1 ด้านการเมืองการปกครอง ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 2 พบว่ามีภาษาสะท้อนสังคมเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง แบ่งได้เป็น 2 ประเด็น คือ ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง และการแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครอง สรุปได้ดังนี้

1) **ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง** ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 2 พบว่ามีภาษาสะท้อนถึงปัญหาด้านการเมืองการปกครองใน 2 ประการ ได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายใน ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายนอก

2) **การแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครอง** ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 2 พบว่ามีภาษาที่สะท้อนให้เห็นถึงการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง

1.2.2 ด้านเศรษฐกิจ ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 2 พบว่ามีภาษาสะท้อนสังคมเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ 2 ประเด็น คือ การมุ่งเน้นพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และปัญหาด้านเศรษฐกิจ

1.3 ช่วงระยะเวลาหลังจากเกิดเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 (พฤษภาคมปีพ) จนถึงวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 (วิกฤตต้มยำกุ้ง) ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 3 พบว่ามีการนำเสนอสังคม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านศาสนา สรุปได้ดังนี้

1.3.1 ด้านการเมืองการปกครอง ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 3 พบว่ามีภาษาสะท้อนสังคมเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง แบ่งได้เป็น 2 ประเด็น คือ ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง และการแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครอง สรุปได้ดังนี้

1) **ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง** ปัญหาเกี่ยวกับการเมืองการปกครองผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 3 พบว่ามีภาษาสะท้อนถึงปัญหาด้านการเมืองการปกครองใน 3 ประการ ได้แก่ ปัญหาการแบ่งฝ่ายของพรรคการเมือง ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายใน ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายนอก และปัญหาการทุจริตของรัฐบาล

2) **การแก้ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง** ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 3 พบว่ามีภาษาสะท้อนให้เห็นถึงการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง เช่น การกำหนดให้มีการเลือกตั้ง การสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนเชื่อมั่นในรัฐบาล การส่งเสริมประชาธิปไตยโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนพรรคการเมือง เป็นต้น

1.3.2 **ด้านเศรษฐกิจ** ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 3 พบว่ามีภาษาสะท้อนสังคมเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ คือ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ พบว่ามีภาษาสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาด้านเศรษฐกิจ เช่น หุ่นตก วิฤตเศรษฐกิจ เป็นต้น

1.3.3 **ด้านการศึกษา** ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 3 พบว่ามีภาษาสะท้อนสังคมเกี่ยวกับการศึกษา คือ การทำหน้าที่ของสถาบันการศึกษาที่มีต่อสังคม

1.3.4 **ด้านศาสนา** ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 3 พบว่ามีภาษาสะท้อนสังคมเกี่ยวกับด้านศาสนา คือ ปัญหาเรื่องความบกพร่องในการทำหน้าที่ขององค์กรด้านความเชื่อและศาสนา

1.4 **ช่วงระยะเวลาหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 (วิกฤตต้มยำกุ้ง) จนถึงการทำรัฐประหาร เดือนกันยายน พ.ศ. 2549** ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 4 พบว่า มีภาษาสะท้อนสังคม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านศาสนา สรุปได้ดังนี้

1.4.1 **ด้านครอบครัว** ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 4 พบว่ามีภาษาสะท้อนสังคมเกี่ยวกับด้านครอบครัว คือ ปัญหาเรื่องความบกพร่องในการทำหน้าที่ของครอบครัว

1.4.2 **ด้านการเมืองการปกครอง** ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 4 พบว่ามีภาษาสะท้อนสังคมเกี่ยวกับการเมืองการปกครองแบ่งได้เป็น 3 ประเด็น คือ ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง

การแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครอง และรูปแบบการบริหารงานของรัฐด้านการเมืองการปกครอง สรุปได้ดังนี้

1) **ปัญหาทางการเมืองการปกครอง** ปัญหาเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครอง ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 4 พบว่ามีภาษาสะท้อนถึงปัญหาทางการเมืองการปกครอง 4 ประการ ได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายใน ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายนอก ปัญหาการทุจริต และปัญหาเกี่ยวกับการใช้เงินเพื่อเป็นปัจจัยชี้ขาดในการเลือกตั้ง

2) **การแก้ไขปัญหาทางการเมืองการปกครอง** ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 4 พบว่ามีภาษาที่สะท้อนให้เห็นถึงการแก้ปัญหาเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครอง เช่น การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริหารของคณะรัฐบาล หน่วยงาน การกำหนดนโยบายต่างๆ เพื่อพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าขึ้น

3) **รูปแบบการบริหารงานของรัฐบาลด้านการเมืองการปกครอง** ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 4 พบว่าในสมัยรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร มีภาษาที่สะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบการบริหารงานเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครองที่ชัดเจน เช่น การนำรูปแบบการบริหารงานอย่างบริษัทเอกชนมาใช้ในการบริหารงานราชการที่เรียกว่า ซีอีโอ การบริหารแบบทักษิณโมเดล รูปแบบการบริหารงานแบบระบบเผด็จการทางรัฐสภาแบบเบ็ดเสร็จ เป็นต้น

1.4.3 ด้านเศรษฐกิจ ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 4 พบว่ามีภาษาสะท้อนสังคมเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ คือ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ พบว่ามีภาษาที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาด้านเศรษฐกิจ เช่น สงครามที่เกิดขึ้นทางเศรษฐกิจ คนไทยมีหนี้สินเพิ่มขึ้น เป็นต้น

1.4.4 ด้านการศึกษา ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 4 พบว่ามีภาษาสะท้อนสังคมเกี่ยวกับด้านการศึกษา คือ ปัญหาเรื่องความบกพร่องในหน้าที่ของสถาบันการศึกษาจึงทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น ปัญหาเด็กอ่านหนังสือไม่ออก ปัญหาคุณภาพวิชาการต่ำ เป็นต้น

1.4.5 ด้านศาสนา ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 4 พบว่ามีภาษาสะท้อนสังคมเกี่ยวกับด้าน คือ ปัญหาเรื่องความบกพร่องในหน้าที่ขององค์กรด้านความเชื่อและศาสนา

1.5 ช่วงระยะเวลาหลังจากเกิดรัฐประหาร เดือนกันยายน พ.ศ. 2549 – พ.ศ. 2550 ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 5 พบว่ามีภาษาสะท้อนสังคม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษาและด้านศาสนา สรุปได้ดังนี้

1.5.1 ด้านการเมืองการปกครอง ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 5 พบว่ามีภาษาสะท้อนสังคมเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง แบ่งได้เป็น 2 ประเด็น คือ ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง และการแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครอง สรุปได้ดังนี้

1) **ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง** ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 5 พบว่ามีภาษาสะท้อนถึงปัญหาด้านการเมืองการปกครอง คือ ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับกลุ่มต่างๆ

2) **การแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครอง** ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 5 พบว่ามีภาษาที่สะท้อนให้เห็นถึงการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในลักษณะต่างๆ เช่น การเร่งสร้างความสมานฉันท์ในสังคม การร่างรัฐธรรมนูญใหม่โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมลงประชามติ เป็นต้น

1.5.2 ด้านเศรษฐกิจ ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 5 สรุปได้ว่าพบภาษาสะท้อนสังคมเกี่ยวกับการเศรษฐกิจ คือ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ

1.5.3 ด้านการศึกษา ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 5 สรุปได้ว่าพบภาษาสะท้อนสังคมเกี่ยวกับการศึกษา คือ ปัญหาทางการศึกษาเกี่ยวกับความบกพร่องในหน้าที่ของสถาบันการศึกษา

1.5.4 ด้านศาสนา ผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 5 สรุปได้ว่าพบภาษาสะท้อนสังคมเกี่ยวกับด้านศาสนา คือ หน้าที่ของสถาบันศาสนาที่มีต่อสังคม

2. ความสัมพันธ์ของภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยกับบริบททางสังคม

ผลการวิเคราะห์ภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550 พบว่าลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอบริบททางสังคมกับนิตยสารพบ 2 ลักษณะ ได้แก่ ความสัมพันธ์

ระหว่างการนำเสนอบริบททางสังคมกับนิตยสารแบบตัวเลือก และความสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอบริบททางสังคมกับนิตยสารแบบโยงใย สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอบริบททางสังคมกับนิตยสารแบบตัวเลือก

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอบริบททางสังคมกับนิตยสารแบบตัวเลือกพบว่า นิตยสารเลือกนำเสนอบริบททางสังคมโดยสัมพันธ์กับประเภทของนิตยสาร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการวิเคราะห์ข่าวทฤษฎีจากสื่อ ตามกรอบแนวคิดของ Fairclough (2003: 1-18) ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์แบบตัวเลือกว่าสื่อแต่ละประเภทย่อมเลือกนำเสนอโดยมีความสัมพันธ์กับประเภทของสื่อ สื่อที่ต่างกันจึงเลือกนำเสนอในลักษณะต่างกัน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาเป็นนิตยสารประเภทการเมืองจึงมีการนำเสนอบริบทด้านการเมืองการปกครองมากที่สุด ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยโดยสรุปได้ดังต่อไปนี้

- 1) **ด้านการเมืองการปกครอง** จากการศึกษาพบว่า มีภาษาสะท้อนสังคมนำเสนอบริบทด้านการเมืองการปกครองคิดเป็น 94.3%
- 2) **ด้านเศรษฐกิจ** คิดเป็น 2.54% จากการศึกษาพบว่า มีภาษาสะท้อนสังคมนำเสนอบริบทด้านเศรษฐกิจคิดเป็น 2.54%
- 3) **ด้านศาสนา** จากการศึกษาพบว่า มีภาษาสะท้อนสังคมนำเสนอบริบทด้านศาสนา คิดเป็น 1.69%
- 4) **ด้านการศึกษา** จากการศึกษาพบว่า มีภาษาสะท้อนสังคมนำเสนอบริบทด้านการศึกษาคิดเป็น 1.08%
- 5) **ด้านครอบครัว** จากการศึกษาพบว่า มีภาษาสะท้อนสังคมนำเสนอบริบทด้านครอบครัว คิดเป็น 0.36%

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอบริบททางสังคมกับนิยสารแบบโยงโย

ผู้วิจัยจะนำเสนอการศึกษาความสัมพันธ์แบบโยงโยเป็น 2 ประเด็น คือ ความสัมพันธ์โยงโยระหว่างบริบททางสังคม และสภาพการณ์ในสังคมมีผลก่อให้เกิดเหตุการณ์ในการสื่อสาร

2.2.1 ความสัมพันธ์ โยงโยระหว่างบริบททางสังคม

จากการศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิยสารไทยพบว่ามีกรนำเสนอบริบททางสังคม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านศาสนา ซึ่งทั้ง 5 ด้านนี้มีความสัมพันธ์โยงโยกันอย่างใกล้ชิด กล่าวโดยสรุปได้ว่าบริบททางสังคมทั้ง 5 ด้านนั้นมีความสัมพันธ์โยงโยกันอย่างใกล้ชิดโดยเริ่มจากครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันพื้นฐานที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นสถาบันที่เริ่มอบรม เลี้ยงดู ให้ความรักความอบอุ่น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนแสวงหาปัจจัยเพื่อการยังชีพให้แก่สมาชิกของครอบครัวอย่างพอเพียง และการเกิดมาเป็นมนุษย์เป็นสมาชิกในครอบครัวจึงเป็นจุดเริ่มของการเข้ามาอยู่ในสังคมมนุษย์ จึงได้เรียนรู้เกี่ยวกับบริบททางสังคมต่างๆ เป็นลำดับ

2.2.2 สภาพการณ์ในสังคมมีผลก่อให้เกิดเหตุการณ์ในการสื่อสาร

ผลการวิเคราะห์การนำเสนอบริบททางสังคมกับนิยสารแบบโยงโยพบว่า จากการศึกษาภาษาสะท้อนสังคมที่แบ่งการศึกษาเป็น 5 ช่วงนั้น แต่ละช่วงปรากฏบริบททางสังคมที่แตกต่างกันซึ่งมีความสัมพันธ์โยงโยกับเหตุการณ์ สถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมสมัยนั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการวิเคราะห์ว่าทกรรมจากสื่อ ตามกรอบแนวคิดของ Fairclough (2003: 1-18) กล่าวโดยสรุปถึงความสัมพันธ์แบบโยงโยว่า ในการสื่อสารของสื่อ่นั้นมีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในสังคมซึ่งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีผลก่อให้เกิดเหตุการณ์ในการสื่อสารกล่าวคือ เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งมีความสัมพันธ์โยงโยกับการนำเสนอเนื้อหาของนิยสารในช่วงเวลาเดียวกัน

จากการนำเสนอผลการวิเคราะห์จะเห็นได้ว่าสอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎีการวิเคราะห์ว่าทกรรมเชิงวิพากษ์ แนวคิดว่าทกรรมจากสื่อของนอร์แมน แฟร์คลัฟ (Norman Fairclough) ที่กล่าวถึง ความสัมพันธ์แบบตัวเลื่อว่าสื่อจะเลือกนำเสนอเนื้อหาตามประเภทของสื่อ และความสัมพันธ์แบบโยงโยว่าการนำเสนอของสื่อ่นั้นย่อมมีความสัมพันธ์ที่โยงโยหรือเชื่อมโยงกับสถานการณ์, สภาพการณ์ หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นทางสังคม กล่าวคือ จากการศึกษาจะเห็น

ได้ว่าในนิตยสารมีภาษาสะท้อนสังคมในด้านครอบครัว ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านศาสนา ซึ่งเหตุการณ์ต่างๆ นั้นสื่อจะเป็นผู้คัดเลือกและคัดสรรในการนำเสนอเรื่องราวต่างๆ เป็นความสัมพันธ์แบบตัวเลือก และสื่อย่อมเลือกนำเสนอตามประเภทของสื่อ จะเห็นได้ว่าผลการศึกษามีความสอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว เพราะสื่อที่ศึกษานี้เป็นสื่อประเภทนิตยสารการเมือง ดังนั้นทั้ง 5 ช่วงที่ศึกษาจึงปรากฏภาษาสะท้อนสังคมด้านการเมือง การปกครองในทุกยุคสมัย ตลอดจนได้เห็นปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาด้านการเมืองการปกครองในทุกช่วงสมัยที่ศึกษา และมีการนำเสนอให้เห็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครองอย่างหลากหลาย นอกจากมีความสัมพันธ์แบบตัวเลือกแล้วการนำเสนอของสื่อยังต้องมีความสัมพันธ์โยงใยกันระหว่างบริบทต่างๆ ทางสังคม และมีความสัมพันธ์โยงใยกับสถานการณ์ สภาพการณ์ หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นทางสังคม จากการนำเสนอเนื้อหาในนิตยสารจะเห็นได้ว่านิตยสารมีการนำเสนอถึงเหตุการณ์ และปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมมากมาย ทั้งนี้ภาษาสามารถสะท้อนให้เห็นถึงสังคมด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านครอบครัว ด้านการศึกษา และด้านศาสนา

จากการนำเสนอจะเห็นได้ว่า ในแต่ละช่วงสมัยมีภาษาสะท้อนสังคมด้านต่างๆ แตกต่างกัน กล่าวคือ

ช่วงที่ 1 มีภาษาสะท้อนสังคมเพียง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ และด้านศาสนา จะเห็นได้ว่าในช่วงนี้จะมีแนวทางการมุ่งเน้นด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญซึ่งทั้งนี้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (2530-2534) ซึ่งเน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจและเปิดกว้างเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจนานาชาติ มุ่งไปในด้านการผลิตเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรม

ช่วงที่ 2 เป็นช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองดังนั้นภาษาจึงสะท้อนถึงด้านการเมืองการปกครองชัดเจนกว่าด้านอื่นๆ แสดงให้เห็นปัญหาด้านการเมืองการปกครองที่เกิดจากความขัดแย้งของหลายฝ่าย และการพยายามที่แก้ปัญหาเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครอง ส่วนด้านเศรษฐกิจถึงแม้จะอยู่ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 แต่ความไม่เสถียรภาพทางการเมืองจึงทำให้ผลการพัฒนาเศรษฐกิจไม่เด่นชัดเท่าที่ควรและเกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจเป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจากรัฐบาลชุดก่อนที่จะมีการทำรัฐประหาร ในช่วงนี้จึงไม่ปรากฏภาษาสะท้อนสังคมในด้านครอบครัว การศึกษา และด้านศาสนา

ช่วงที่ 3 เนื่องจากเป็นช่วงระยะเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งปัจจัยด้านการเมือง การปกครองและด้านเศรษฐกิจจึงมีภาษาสะท้อนสังคมในที่หลากหลายขึ้นกว่า 2 ช่วงระยะเวลาแรก ข้างต้น ในช่วงระยะนี้จึงมีภาษาสะท้อนสังคมถึง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมือง การปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านศาสนา ประเด็นด้านการเมืองการปกครองยังคงมีปัญหาดังเดิมๆ ที่เคยปรากฏไม่ว่าจะเป็นปัญหาความขัดแย้งภายใน ความขัดแย้งภายนอก และปัญหาการทุจริต แต่สังเกตได้ว่ามีปัญหาด้านเศรษฐกิจเกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้รัฐบาลมีการกำหนดยุทธวิธีในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจแต่เนื่องด้วยการแก้ปัญหาที่ไม่ตรงจุด อีกทั้งมีปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของไทย จนในที่สุดจึงเกิดเป็นวิกฤตเศรษฐกิจในพ.ศ. 2540 (วิกฤตต้มยำกุ้ง) และส่วนด้านศาสนานั้นปรากฏให้เห็นถึงปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดพระธรรมวินัยซึ่งเป็นผลให้เกิดการเรียกร้องเกี่ยวกับการแก้ปัญหาด้านศาสนาในช่วงระยะเวลาต่อไป

ช่วงที่ 4 เป็นช่วงระยะเวลายาวนานที่สุดใน 5 ช่วงเวลาที่ศึกษาคือ ระยะเวลาถึง 9 ปี ดังนั้นจึงมีภาษาสะท้อนสังคมถึง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษาและด้านศาสนา ภาษาที่สะท้อนสังคมด้านครอบครัวเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเกี่ยวกับเด็กซึ่งเป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจากความบกพร่องในการทำหน้าที่ของครอบครัว รัฐจึงมีแนวทางที่จะแก้ปัญหเกี่ยวกับเด็กขึ้นในช่วงระยะเวลานี้ ประเด็นด้านการเมืองการปกครองที่ชัดเจนในช่วงระยะเวลานี้คือรูปแบบการบริหารงานของรัฐบาลที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีมีรูปแบบที่แตกต่างจากวิถีเดิมโดยใช้การบริหารแบบบริษัทเอกชนมาบริหารราชการ จึงมีผู้ออกมาวิพากษ์วิจารณ์และกล่าวถึงอย่างมาก นโยบายคู่ขนานด้านการศึกษา มีการปฏิรูปออกมาเป็นรูปธรรมมากกว่าช่วงระยะเวลาอื่นๆ ส่วนด้านศาสนามีเหตุการณ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงความบกพร่องในการทำหน้าที่ขององค์กรทางความเชื่อและศาสนา

ช่วงที่ 5 เป็นช่วงระยะเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงการเมืองอีกครั้ง สังเกตได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านการเมืองการปกครองในระบอบนี้ไม่ปรากฏว่ามีปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายในคณะรัฐบาล เนื่องด้วย คณะรัฐมนตรีทั้งหมดเป็นพลเรือนไม่ใช่นักการเมือง และนายกรัฐมนตรีเป็นผู้เลือกสรรมาดำรงตำแหน่งทั้งสิ้น และไม่ปรากฏปัญหาเรื่องการทุจริต ส่วนด้านเศรษฐกิจนั้นนำวิถีพอเพียงมาแนวทางในการดำเนินนโยบาย ด้านศึกษาเป็นปัญหาที่สั่งสมมานานและไม่มีความต่อเนื่องในการแก้ปัญหา ส่วนด้านศาสนาเป็นการนำเสนอให้เห็นถึงการทำหน้าที่ของศาสนาที่มีผลต่อสังคมและการดำรงชีวิตของคนในชุมชน

จากการนำเสนอในช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกันสะท้อนเห็นถึงพลวัตรต่างๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละด้าน 5 ด้าน กล่าวคือ ด้านครอบครัว จากการนำเสนอจะเห็นว่าด้านครอบครัวเป็น

ด้านที่ปรากฏน้อยที่สุดเพราะมีลักษณะของการกล่าวถึงเป็นนามธรรมมากกว่าที่จะแสดงออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน เช่น เรื่องการเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน ซึ่งสถาบันครอบครัวนั้นเป็นพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่โยงใยกับบริบททางสังคมต่างๆ ดังนั้นการเลือกนำเสนอในนิตยสารประเภทการเมืองจึงปรากฏบริบทด้านครอบครัวไม่มากนัก

ด้านการเมืองการปกครอง จากการนำเสนอจะเห็นว่าด้านการเมืองการปกครองเป็นด้านที่ปรากฏทั้ง 5 ช่วงระยะเวลา ปัญหาด้านการเมืองการปกครองที่ปรากฏได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งทั้งภายในและภายนอกคณะรัฐบาล ปัญหาเกี่ยวกับการใช้เงินเพื่อเป็นปัจจัยชี้ขาดทางการเมือง และปัญหาการทุจริต ซึ่งปัญหาการทุจริตเป็นปัญหาสำคัญที่ควรแก้ไขอย่างยิ่ง ดังข้อความที่ปรากฏในมติชนสุดสัปดาห์ (2550: 29) ความว่า “การทุจริต คอร์รัปชัน คือมะเร็งร้ายที่กัดกร่อนการพัฒนาประเทศไทยมาเป็นตัวทำลายพัฒนาการทางการเมืองที่รุนแรงที่สุด” ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้ง 5 ช่วงระยะเวลาจึงเป็นเหมือนกับปัญหาเดิมๆ แต่มีข้อสังเกตได้ว่าปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งทางการเมืองนั้นมีในวงกว้างมากขึ้น กล่าวคือในช่วงเวลา 3 ระยะเวลาแรกปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งทางการเมืองนั้นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มเล็กๆ ซึ่งบางครั้งเฉพาะกลุ่มอาชีพ แต่ในระยะเวลาที่ 4-5 นั้นมีปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งทางการเมืองปรากฏในวงที่กว้างขึ้น และก่อความรุนแรงเพิ่มขึ้น และสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามแก้ปัญหาของรัฐบาลในสมัย พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ คือความพยายามสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในสังคม นอกจากนี้ในระยะเวลาที่ศึกษายังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดของพรรคการเมืองบางพรรคที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการทำรัฐประหารที่แตกต่างไปจากเดิม เช่น พรรคประชาธิปัตย์ซึ่งในช่วงปี พ.ศ. 2535 หลังจากที่มีการทำรัฐประหารในปี พ.ศ. 2534 พรรคประชาธิปัตย์ไม่สนับสนุนการทำรัฐประหารและมีคำกล่าวที่แบ่งฝ่ายพรรคการเมืองขึ้น ตลอดจนมีคำพูดที่เสียดสีทหารผู้ทำการรัฐประหาร แต่เมื่อช่วงระยะเวลาเปลี่ยนไปคือในช่วง พ.ศ. 2550 จะไม่พบถ้อยคำที่พรรคประชาธิปัตย์กล่าวต่อต้านหรือขัดแย้งในการทำรัฐประหาร เป็นต้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าภาษานอกจากจะสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไปทางสังคมได้แล้ว ภาษายังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดของพรรคการเมืองได้อีกประการหนึ่ง

ด้านเศรษฐกิจ จากการนำเสนอจะเห็นว่าด้านเศรษฐกิจเป็นด้านที่ปรากฏทั้ง 5 ช่วงระยะเวลา สังเกตได้ว่าในช่วงระยะเวลาแรกเป็นการมุ่งเน้นเศรษฐกิจชัดเจนซึ่งมุ่งเน้นสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรม และเน้นด้านเศรษฐกิจที่มีการพึ่งการส่งออกพึ่งต่างประเทศ มากเกินไปซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดเป็นวิกฤตเศรษฐกิจในภายหลัง ดังนั้นระยะหลังจึงต้องนำการพึ่งตนเอง และวิถีของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ

ด้านการศึกษา จากการนำเสนอจะเห็นว่าด้านการศึกษาในช่วงแรกเน้นเกี่ยวกับการศึกษาที่อยู่ในระบบการศึกษา ต่อมาเป็นการศึกษานอกกรอบและการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สามารถแสวงหาความรู้ได้นอกเหนือจากห้องเรียนตามศูนย์การเรียนรู้ต่างๆ ที่รัฐบาลจัดสรรให้ หน้าที่ของรัฐบาลจึงต้องกำหนดนโยบายด้านการศึกษามาเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการศึกษา

ด้านศาสนา จากการนำเสนอจะเห็นว่าบริบทด้านศาสนาสะท้อนให้เห็นถึงหน้าที่ของสถาบันทางศาสนาที่มีต่อสังคมที่ช่วยควบคุมสังคมให้เป็นอยู่อย่างปกติสุข เพราะศาสนาเป็นสถาบันพื้นฐานหนึ่งในสังคมที่มีแนวทางกำหนดให้บุคคลในสังคมดำเนินชีวิตอยู่อย่างมีความสุขได้ และหากสถาบันด้านศาสนาทำหน้าที่บกพร่องย่อมทำให้สังคมเกิดความวุ่นวาย ไม่สงบเรียบร้อย

จากการนำเสนอจะเห็นได้ว่าในแต่ละช่วงสมัยที่ศึกษามีภาษาสะท้อนสังคมในด้านต่างๆ ที่หลากหลายแล้วยังมีถ้อยคำที่สะท้อนให้เห็นถึงรัฐบาลแต่ละสมัยอีกด้วย ได้แก่ สมัยรัฐบาลของพล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ มีถ้อยคำที่ใช้เรียกรัฐบาลชุดนี้ว่า “รัฐบาลเฮสเซอร์” และ “กรม. สไตล์ยุโรป” สมัยรัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน มีถ้อยคำที่ใช้เรียกรัฐบาลชุดนี้ว่า “รัฐบาลโปรงใส” สมัยรัฐบาลนายชวน หลีกภัย มีถ้อยคำที่ใช้เรียกรัฐบาลชุดนี้ว่า “รัฐบาลใบมิคโคน” สมัยรัฐบาลของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร มีถ้อยคำที่ใช้เรียกรัฐบาลชุดนี้ว่า “รัฐบาลม้าแข่ง” และ “รัฐบาลฟ้าถล่ม” และสมัยรัฐบาลพล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ มีถ้อยคำที่ใช้เรียกรัฐบาลชุดนี้ว่า “รัฐบาลสมานฉันท์” และ “รัฐบาลพอเพียง” ถ้อยคำที่ใช้เรียกรัฐบาลแต่ละชุดดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงแนวทางที่รัฐบาลนำมาใช้ในการบริหารประเทศซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของรัฐบาล หรือแม้กระทั่งสะท้อนให้เห็นถึงมุมมองของสื่อที่มองรัฐบาลในแต่ละชุด

จากการนำเสนอจะสังเกตได้ว่าในทุกช่วงระยะเวลาจะปรากฏนโยบายสาธารณะของรัฐบาลที่กำหนดขึ้นในแต่ละสมัย สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของรัฐบาลที่เป็นส่วนหนึ่งใน การมุ่งแก้ปัญหา และพัฒนาสังคมให้เข้มแข็งขึ้น ซึ่ง ชีรยุทธ บุญมี (2535: 12) กล่าวถึงขั้นต้นสุดของการก่อตัว civil society หรือ สังคมเข้มแข็งโดยสรุปได้ว่า “แยกแยะเป็น 4 ชั้น คือ 1) การเกิดจิตสำนึกสังคม 2) การเกิดองค์กรสังคม 3) การเกิดอุดมการณ์ร่วมของสังคม 4) การตกผลึกเป็นสถาบันของอุดมการณ์สังคมและกลุ่มองค์กรต่างๆ” ส่วนประเวศ วะสี (2541: คำนำ) ได้กล่าวถึงคำว่า Good Governance ที่มีความสัมพันธ์กับสังคมเข้มแข็งในหนังสือ สังคมเข้มแข็ง ธรรมนูญแห่งชาตินุศาสตร์ผู้หาญนะประเทศไทยโดยสรุปว่า Good Governance “ประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคสังคมที่มีความถูกต้องเป็นธรรม โดยรัฐและภาคธุรกิจต้องมีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบที่ถูกรตรวจสอบได้ และภาคสังคมเข้มแข็ง” จากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นได้ว่า

การจะทำให้สังคมเข้มแข็งได้นั้นภาครัฐต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การกำหนดแนวทาง เพื่อสร้างจิตสำนึกทางสังคมให้เกิดอุดมการณ์ร่วมขององค์กรทางสังคม และเกิดการตักเตือนร่วมกันจนเป็นสถาบันอุดมการณ์ รัฐบาลจึงเป็นส่วนหนึ่งที่เข้ามามีบทบาทเพื่อสร้างแนวทางดังกล่าว ซึ่งการกำหนดนโยบายสาธารณะเป็นวิธีการหนึ่งของรัฐบาลที่ช่วยกำหนดแนวทางการทำสังคมให้เข้มแข็งได้

นโยบายสาธารณะเป็นนโยบายที่รัฐบาลกำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางการบริหารหรือแนวทางวางแผนเพื่อผลลัพธ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งมูรี อนุมานราชชน (2547: 6) ได้กล่าวโดยสรุปถึงความหมายของนโยบายสาธารณะได้เป็น 2 แนวทางคือ “ในความหมายที่แคบหมายถึงกิจกรรม/การกระทำของรัฐบาลและมติการเลือกตัดสินใจของรัฐบาล ส่วนในความหมายที่กว้างหมายถึงแนวทางในการกระทำของรัฐบาลซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นแนวทางกว้างๆ ที่รัฐบาลได้ทำการตัดสินใจเลือกและกำหนดไว้ล่วงหน้า ดังนั้นนโยบายสาธารณะจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่รัฐบาลนำมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคมให้เข้มแข็ง เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

บทที่ 4

ลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมในนิยายสารไทย ระหว่าง พ.ศ. 2530 – 2550

ในบทนี้ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือ เพื่อศึกษาลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมในนิยายสารไทย ระหว่าง พ.ศ. 2530 – 2550 โดยแบ่งข้อมูลเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การตรวจเอกสาร และการนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

การตรวจเอกสาร

ผู้วิจัยนำเสนอแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมในนิยายสารไทย ระหว่าง พ.ศ. 2530 – 2550 โดยแบ่งออกเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ ลักษณะของนิยายสาร และลักษณะการใช้ภาษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการใช้ภาษา ผู้วิจัยได้ประมวลความรู้แนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

1.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของนิยายสาร

1.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการใช้ภาษา

1.2.1 การใช้คำ

1.2.2 การใช้สำนวน โวหาร และภาพพจน์ในการเขียน

1.2.3 วิธีการใช้ภาษาที่นำเสนอเพื่อสะท้อนสังคม

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการใช้ภาษา

โดยมีสาระดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

1.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของนิตยสาร

นิตยสารเป็นสื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์ที่มีการกำหนดระยะเวลาออกที่แน่นอน จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับนิตยสารมีผู้กล่าวถึงลักษณะของนิตยสารไว้ดังต่อไปนี้

วิชญ์ สุวรรณเพิ่ม (2528: 26) กล่าวถึงลักษณะของนิตยสารโดยสรุปว่า นิตยสารจะต้องเป็นสิ่งพิมพ์ที่ไว้วางใจได้ มีค่าควรวางใจ มีความน่าเชื่อถือได้ และมีค่าแห่งความถูกต้อง แม่นยำ ไปพร้อมๆ กันด้วย แต่นิตยสารจะเน้นหนักไปในเรื่องของ การอธิบาย การวิจารณ์ข่าว วิเคราะห์ข่าว สภาพของข่าว ตลอดจนการให้ความรู้ แนะนำแนวทางด้านต่างๆ และให้ความบันเทิงใจ ควบคู่กันไป ด้วย ลักษณะของนิตยสารจึงมีความสำคัญในเรื่องของการสื่อสารด้านการให้ความรู้ ความบันเทิงใจ การแนะนำ การวิเคราะห์ข้อสนเทศต่างๆ ตลอดจนทัศนคติของผู้อ่านอีกด้วย

จันทนา ทองประยูร และมนวิภา วรจิระ (2546: 148-160) กล่าวถึงลักษณะของนิตยสารโดยสรุปได้ว่า เนื้อหาและรูปแบบนิตยสารได้รับการออกแบบมาเพื่อตอบสนองข้อมูล ข่าวสารและความบันเทิงตามยุคสมัย ทำให้ข้อเขียนต่างๆ ในนิตยสารมีทั้งแง่ข่าวสาร ให้ความรู้ ติความ วิเคราะห์ วิจารณ์ และอื่นๆ ทำให้นิตยสารมีความหลากหลาย ทั้งประเภท และรูปแบบ เนื้อหา นิตยสารในปัจจุบันมีลักษณะเนื้อหาเฉพาะด้านหลากหลาย และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เพื่อตอบสนองความต้องการของคนอ่านหลากหลายประเภทและหลายระดับความรู้ความสนใจ เราจึงพบข้อเขียนที่มีความบันเทิง ความรู้ การทำทาย การแสวงหา การสร้างความตลกตึงตื้นตื้น และ ข่าวสารข้อมูลทั่วไป การใช้ภาษาเพื่อนำเสนอเรื่องราวต่างๆ ในงานเขียนของนิตยสารจึงมีความหลากหลายไปด้วย การใช้ภาษาในนิตยสารสามารถแยกได้เป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การใช้ภาษาข่าวในนิตยสาร การใช้ภาษาบทความในนิตยสาร และการใช้ภาษาสารคดีในนิตยสาร ซึ่งในแต่ละรูปแบบมีลักษณะการใช้ภาษาแตกต่างกัน ภาษาที่ใช้ในงานเขียนของนิตยสารจึงควรมีความลึกซึ้ง เฉียบคม และชัดเจนรวมทั้งพิถีพิถันกว่าภาษาที่ใช้ในงานเขียนหนังสือพิมพ์ เพราะนิตยสารมีข้อจำกัดในเรื่องเวลาและพื้นที่ในการนำเสนอข้อมูลน้อยกว่าหนังสือพิมพ์ รวมทั้งมุ่งสื่อสารกับกลุ่มคนเฉพาะที่เป็นเป้าหมาย การสื่อสารของนิตยสารจึงควรสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย เฉพาะกลุ่มเป็นสำคัญ

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ และคณะ (2547: 246) ให้ความหมายของนิตยสารโดยรวมว่าหมายถึง สิ่งพิมพ์ที่มีกำหนดระยะเวลาออกไว้นาน เช่น รายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือน ราย 2 เดือน ราย 3 เดือน และรายปี เป็นต้น นิตยสารจึงออกมาอย่างสม่ำเสมอ นิตยสารจะตีพิมพ์

บทความและเรื่องราวต่างๆ ที่ทันสมัยไว้ในเล่มเดียวกัน เขียนโดยผู้เขียนหลายคน เนื้อหาสาระภายในมีหลายเรื่องหลายแบบรวมกัน จัดเป็นคอลัมน์หรือแบ่งส่วนเฉพาะ อาจมีบทความที่ให้ความรู้หรือแสดงความคิดเห็น มีเรื่องสั้น นวนิยายเป็นตอนๆ รวมไปถึงสารคดีทั่วไป และแฟชัน มีประกาศโฆษณาขายสินค้าและบริการต่างๆ ด้วย

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของนิคยสารดังกล่าวจะเห็นได้ว่านิคยสารเป็นสิ่งพิมพ์ประเภทหนึ่งที่น่าเสนอถึงเหตุการณ์ความเป็นไปของสังคมโดยมีเนื้อหาที่หลากหลายและมีการนำเสนอที่หลากหลาย ทั้งนี้ภาษาสะท้อนสังคมในนิคยสารจึงมีลักษณะการใช้ภาษาที่หลากหลายเพื่อสะท้อนสังคม และนำเสนอเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ดังนั้นผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดของ จันทนา ทองประยูร และมนวิภา วงจรุระ มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาสมมติฐานที่ว่า ภาษาสะท้อนสังคมในนิคยสารไทยนั้นเป็นส่วนหนึ่งในการนำเสนอเนื้อหาต่างๆ ในนิคยสาร ดังนั้นภาษาสะท้อนสังคมในนิคยสารไทยย่อมมีลักษณะการใช้ภาษาที่หลากหลายเพื่อนำเสนอเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม

1.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการใช้ภาษา

ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารกันระหว่างมนุษย์ การใช้ภาษาให้ได้ผลดีนั้นต้องรู้วิธีการใช้ภาษา คำว่า “การใช้ภาษา” นั้นมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำจำกัดความที่คล้ายคลึงกัน ผู้วิจัยสรุปสาระสำคัญของความหมาย “การใช้ภาษา” ว่าเป็นการใช้ถ้อยคำทั้งในการพูดและการเขียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามความต้องการของผู้ใช้

1.2.1 การใช้คำ

การใช้คำ คือลักษณะวิธีการใช้ถ้อยคำทั้งการพูดและการเขียนให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามความต้องการของผู้ใช้มีลักษณะวิธีในการใช้ถ้อยคำหลากหลายลักษณะซึ่งการเลือกใช้ถ้อยคำให้เหมาะสมกับบุคคล เหตุการณ์ เนื้อเรื่อง และจุดมุ่งหมายในการพูดหรือการเขียน ทั้งนี้มีผู้กล่าวถึงวิธีการในการสรรคำมาใช้ในลักษณะต่างๆ ดังต่อไปนี้

สวนิตย์ ยมาภัย และคณะ (2530: 75-80) กล่าวถึง หลักในการเลือกใช้คำ สรุปได้ว่า ผู้ใช้จะต้องรู้จักคำให้มากเพื่อที่จะเลือกใช้คำได้ตรงตามความต้องการ คำที่เลือกใช้ควรเหมาะสมกับระดับของการสื่อสาร ต้องรู้ฐานะของคำว่าเป็นคำสูง คำต่ำ คำหยาบ คำละเอียดยหรือคำละเมียด เพื่อใช้ให้ถูกกาลเทศะและบุคคล กล่าวคือ คำสูง เป็นคำที่ใช้กับบุคคลที่อยู่ในฐานะอันควรเคารพ

เช่น พระมหากษัตริย์ พระภิกษุ คำต่ำเป็นคำที่แสดงความยกย่องลดลงมาจากคำสูง เช่น คำว่า รับประทาน เป็นคำสูงกว่าคำว่า กิน คำหยาบเป็นคำที่ไม่พึงใช้เพราะเป็นคำที่ระคายหู คำละเอียดย เป็นคำพูดที่ผู้มีมารยาทควรใช้ เป็นคำที่ไพเราะอ่อนหวาน คำละเมียดเป็นคำสุภาพผู้ใช้ใช้ด้วยความ สำนวน และคำคะนองเป็นคำไม่สุภาพแต่ไม่ใช่คำหยาบ ผู้ใช้มักใช้ด้วยความคะนอง เช่น คำว่า ทั้ง นอกจากต้องรู้จักใช้คำเหล่านี้ให้เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคลแล้ว คำที่มีความหมายคล้ายกัน ผู้พูดจะต้องสามารถแยกออกจากกันได้และนำมาใช้อย่างถูกต้อง พยายามเลือกใช้คำที่แสดง ความรู้สึกรู้อย่างแท้จริงถึง และเลือกใช้ถ้อยคำที่ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพ

ยุพา ส่งศิริ (2535: 116-119) ได้กล่าวว่า การสรรคำคือ การเลือกใช้ถ้อยคำ รูป ประโยค ตลอดจนการใช้สำนวนโวหารความเปรียบต่างๆ เป็นลีลาในการแสดงความคิดของผู้เขียน หรือผู้พูด ลีลาการใช้ภาษาที่ดีควรมีลักษณะถูกต้องแม่นยำชัดเจน เหมาะสมกับเรื่อง กาลเทศะ กะทัดรัด ใช้คำน้อยแต่กินความมาก มีชีวิตจิตใจและสามารถดึงดูดใจ นอกจากนี้ยังได้ตั้งข้อสังเกต โดยสรุปถึงลักษณะของภาษาที่ใช้ในการจูงใจว่า ภาษาที่ใช้มักมีน้ำเสียงในเชิงเสนอแนะ ขอร้อง วิงวอน เร้าใจ มักใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ ซึ่งผู้ฟังผู้อ่านต้องคิดคำตอบเองอาจมีการใช้ถ้อยคำ ที่เล่นทีจริง เพื่อไม่ให้บรรยากาศเคร่งเครียด

ส่วนสมจิต ชิวปรีชา (2540: 78-83) กล่าวโดยสรุปถึงการเลือกใช้คำภาษาว่าควรรู้ หลักภาษาอย่างแจ่มแจ้ง รู้จักสะสมถ้อยคำสำนวนต่างๆ และนำมาใช้ได้ถูกต้อง ได้แก่ การใช้ถ้อยคำ ให้ตรงกับความหมาย การใช้ถ้อยคำให้ถูกต้องเหมาะสมตามระดับของบุคคลและการสื่อสาร การใช้ ถ้อยคำที่เข้าใจง่าย หลีกเลี่ยงการพูดภาษาไทยปนภาษาต่างประเทศ การใช้ถ้อยคำที่กะทัดรัด การใช้ คำพูดให้กระชับรัดกุม การใช้สำนวนโวหาร การออกเสียงถ้อยคำให้ถูกต้องและชัดเจน การพูดออก เสียงให้เต็มคำ

จากการศึกษาแนวคิดการใช้คำดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่ากล่าวถึงลักษณะการใช้คำที่ คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ การเลือกใช้คำที่สื่อสารให้ตรงตามความต้องการ ใช้ให้เหมาะสมกับระดับ การสื่อสารใช้ให้ถูกกาลเทศะ และบุคคล เลือกใช้คำได้อย่างถูกต้อง และเลือกใช้ถ้อยคำที่ทำให้ ผู้อ่านเห็นภาพ จากแนวคิดการใช้คำ ผู้วิจัยจึงนำกรอบแนวคิดของสวนิตย์ ยมาภัย และคณะ มาเป็น กรอบในการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการใช้คำ ได้แก่ การเลือกใช้คำที่สื่อสารให้ตรงตามความ ต้องการ การเลือกใช้คำให้เหมาะสมกับระดับการสื่อสาร การเลือกใช้คำให้ถูกกาลเทศะและบุคคล การเลือกใช้คำได้อย่างถูกต้อง และการเลือกใช้ถ้อยคำที่ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพ

1.2.2 การใช้สำนวนโวหารและภาพพจน์ในการเขียน

การใช้สำนวนคือ การเลือกสรร สำนวนโวหารและภาพพจน์ ในลักษณะต่างๆ มาใช้ประกอบการพูดหรือการเขียน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการสื่อสาร ดังนี้

การเลือกสรรสำนวนนภาลัย สุวรรณธาดา (2533: 253-254) ได้กล่าวถึงวิธีการใช้ภายิตและสำนวนในการสื่อสารไว้ว่ามี 4 ลักษณะ ได้แก่ ใช้ย่นย่อข้อความที่ยาว ใช้ขยายหรือนั้นความ เข้าใจ ใช้แทนถ้อยคำที่ไม่ต้องการกล่าวต่างๆ และใช้เพิ่มความสละสลวยของถ้อยคำ

สุจิตรา จงสถิตวัฒนา (2548: 50-57) กล่าวถึงการใช้นำนวน ซึ่งใช้ในความหมายของสำนวนในการเขียนว่าหมายถึง ถ้อยคำที่เรียบเรียงซึ่งเรานิยมใช้คำว่า โวหารโดยแบ่งประเภทของโวหารไว้ 3 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ บรรยายโวหาร พรรณนาโวหารและเทศนาโวหาร สรุปได้ว่า บรรยายโวหาร เป็นโวหารที่มีลักษณะการเขียนโดยตรงไปตรงมา มุ่งเข้าหาประเด็นสำคัญทันที พรรณนาโวหาร เป็นโวหารที่เขียนเพื่อให้รายละเอียดอย่างละเอียดลออจึงยาวกว่าบรรยายโวหาร และพรรณนาโวหารมักจะมีการอุปมาประกอบมีการใช้ภาพพจน์ในลักษณะต่างๆ มาประกอบด้วย เทศนาโวหารเป็นโวหารที่มุ่งชักจูงใจผู้อ่านคล้อยตาม เทศนาโวหารจะประกอบด้วยบรรยายโวหาร พรรณนาโวหาร อุปมา และสาธกโวหาร เพื่อเป็นหลักฐาน และมีการยกคำคม สุภาษิตมาประกอบด้วย

ส่วน สุทธิติ ชัดดิยะ (2551: 15-17) กล่าวถึงสำนวนโวหาร หมายถึง การใช้ลีลาของการเขียนที่อาศัยถ้อยคำและข้อความอย่างมีรูปแบบ สละสลวยและคมคายให้เป็นตามระดับภาษา และมีลักษณะของการปรุงแต่งให้เกิดสีสันหรือรสของภาษาในลักษณะพิเศษมากกว่าภาษาธรรมดาที่เรียบง่าย การใช้สำนวนโวหารอย่างเหมาะสมจะช่วยให้การเขียนมีบุคลิกหรือลักษณะเฉพาะ (characteristics) เพื่อแสดงถึงความตั้งใจ ความประณีตบรรจง ความรับผิดชอบและแบบฉบับของผู้เขียนทำให้ชวนอ่านมากยิ่งขึ้น

การเลือกสรรโวหาร มีผู้กล่าวถึงการสรรความเกี่ยวกับโวหาร ในลักษณะต่างๆ กล่าวคือ นภาลัย สุวรรณธาดา (2553: 257-270) ได้แบ่งประเภทการใช้โวหารเพื่อการสื่อสารไว้ 5 ประเภท ได้แก่ บรรยายโวหาร และพรรณนาโวหาร ส่วนโวหารที่เหลืออีก 3 ประเภท ได้แก่ อุปมาโวหาร สาธกโวหาร และเทศนาโวหาร เป็นโวหารย่อยที่ใช้แทรกอยู่ใน บรรยายโวหาร และพรรณนาโวหาร รายละเอียดเกี่ยวกับโวหารทั้ง 5 ประเภท สรุปได้ ดังนี้ บรรยายโวหารคือโวหารที่ใช้เล่าเรื่องราว เหตุการณ์ ความรู้โดยมีจุดประสงค์ที่จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาอย่าง

แจ่มแจ้ง ตรงประเด็น พรรณนาโวหาร เป็นโวหารที่ใช้พรรณนาเรื่องราวหรือความรู้สึกอย่างละเอียดเพื่อให้เกิดความรู้สึกซาบซึ้ง อุปมาโวหาร คือโวหารที่ใช้เพื่อเปรียบเทียบให้เกิดความเข้าใจ และเห็นภาพชัดเจน สาธกโวหาร คือโวหารที่มีลักษณะเป็นการยกตัวอย่าง เพื่อนำมาประกอบโวหารอื่นๆ และเทศนาโวหาร คือโวหารที่มุ่งสั่งสอน ชักจูงใจให้คล้อยตาม

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการใช้สำนวนโวหารและภาพพจน์ในการเขียนดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่ากล่าวถึงลักษณะการใช้สำนวนโวหารและภาพพจน์ในการเขียนที่คล้ายคลึงกันได้แก่ บรรยายโวหาร พรรณนาโวหาร และเทศนาโวหาร ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจชัดเจนและเห็นภาพจะใช้อุปมาโวหารหรือสาธกโวหารมาประกอบด้วย จากแนวคิดการใช้สำนวนโวหารและภาพพจน์ในการเขียน ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดของ สุจิตรา จงสถิตวัฒนา มาเป็นกรอบในการศึกษาเกี่ยวกับใช้สำนวนโวหารและภาพพจน์ในการเขียน ได้แก่ บรรยายโวหาร พรรณนาโวหาร และเทศนาโวหาร

1.2.3 วิธีการใช้ภาษาที่นำเสนอเพื่อสะท้อนสังคม

ผู้วิจัยจะกล่าวถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิธีการใช้ภาษาที่นำเสนอเพื่อสะท้อนสังคมจะกล่าวถึงในที่นี้ มีดังต่อไปนี้

ประสงค์ ราชณสุข (2528: 94-96) ได้เสนอวิธีการขยายความเนื้อเรื่องไว้หลายวิธี ได้แก่ การให้คำนิยามหรือคำจำกัดความ หรืออธิบายความหมาย การยกตัวอย่าง การยกหลักฐาน มาอ้างอิง ซึ่งอาจเป็นคำพูดของบุคคลสำคัญ ตลอดจนสุภาษิต คำพังเพย คำคม ฯลฯ โดยการเปรียบเทียบ โดยการเล่าเรื่อง หรือนิทาน การตั้งคำถาม การแสดงเหตุผล การกล่าวซ้ำความเดิม การใช้รูปภาพ แผนภูมิ

สมปราชญ์ อัมมะพันธ์ (2529: 70-73) ได้เสนอกลวิธีการขยายความไว้ 10 วิธี ดังนี้ การให้คำนิยามหรือคำจำกัดความ การให้ตัวอย่างประกอบ การเปรียบเทียบ การชี้ให้เห็นถึงสิ่งที่แตกต่างหรือตรงกันข้าม การแสดงเหตุผล การอ้างอิงถึงตัวบุคคล สถานที่จริงๆ หรือข้อมูล มาประกอบการอธิบาย การยกเอาถ้อยคำ ข้อความ สำนวน คำพังเพย สุภาษิตหรือคำพูดของบุคคลอื่นที่เป็นประโยชน์ การเล่าเรื่องจากประสบการณ์หรือนิทานที่เป็นข้อคิดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่พูด การใช้คำถาม เพื่อสร้างความสนใจและกระตุ้นให้ผู้ฟังคิดแสวงหาคำตอบ การใช้รูปภาพ

สายทิพย์ นุกุลกิจ (2534: 108) ได้กล่าวถึง กลวิธีนำเสนอในการประพันธ์ที่ผู้แต่งนำมาใช้เพื่อช่วยให้งานมีคุณค่าน่าสนใจหรือชวนให้ผู้อ่านอยากติดตามอ่านมีหลายวิธี เช่น การเสนอแบบตรงไปตรงมา ทำให้ผู้อ่านจับความได้ง่าย การเสนอแบบให้ผู้อ่านตีความจากสัญลักษณ์หรือความเปรียบ การเสนอด้วยวิธีซ้ำคำหรือซ้ำความ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน เพื่อสร้างความคิดหรือเรื่องราวให้ดูโดดเด่นเป็นเอกภาพ การเสนอด้วยวิธีการใช้ภาพพจน์เหนือจริง เพื่อสร้างความแปลกใหม่และดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน และการเสนอด้วยวิธีการแสดงให้เห็นอาการเคลื่อนไหวทางกายและอารมณ์แปรปรวนเปลี่ยนแปลงไปตามความนึกคิดและสภาวะแวดล้อม

จินดา งามสุทธิ (2549: 52-55) กล่าวถึงการขยายความให้ชัดเจนเป็นระเบียบ เพื่อให้ผู้ฟังจะได้เข้าใจง่าย ซึ่งอาจใช้วิธีการขยายความ ได้แก่ ขยายความโดยให้คำจำกัดความใหม่ หรืออธิบาย โดยการยกตัวอย่าง โดยการเปรียบเทียบ โดยชี้ให้เห็นสิ่งแตกต่างหรือตรงข้ามกัน ขยายความโดยแสดงเหตุผล โดยการอ้างถึงตัวบุคคลหรือสถานที่จริง โดยยกคำหรือบทความที่สำคัญมาสนับสนุน โดยการเล่าเรื่อง และโดยการใช้คำถามแบบเดียวกับการสอนแบบ ถาม-ตอบ

โสภณ สาทรสัมฤทธิ์ผล (2551: 90-93) กล่าวถึงการขยายความในย่อหน้ามีหลายวิธี เช่น ขยายความโดยการให้คำจำกัดความ โดยการให้รายละเอียด โดยการยกตัวอย่าง โดยการเปรียบเทียบ และโดยการให้เหตุผล เป็นต้น

ส่วน อนงค์ รุ่งแจ้ง (2553: 252) ได้ให้ความหมายของการขยายความ หมายถึง การขยายใจความสำคัญให้ละเอียด โดยอาจจะใช้วิธีต่างๆ กัน เช่น ใช้การให้คำจำกัดความหรือให้ความหมาย ใช้การอธิบาย ใช้นิทานหรือตัวอย่าง ตลอดจนใช้การเปรียบเทียบซึ่งอาจจะเป็นการเปรียบด้วยภาพพจน์ ความเหมือนหรือความขัดแย้ง นอกจากนี้ยังอาจขยายความโดยใช้หลักฐานอ้างอิง หรือใช้การแสดงเหตุผลได้

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการใช้ภาษาที่นำเสนอเพื่อสะท้อนสังคมดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า กล่าวถึงวิธีการใช้ภาษาที่นำเสนอเพื่อสะท้อนสังคมที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับการขยายความโดยละเอียดมีหลายวิธี ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดของสมปราชญ์ อัมมะพันธ์ และแนวคิดของ สายทิพย์ นุกุลกิจ มาเป็นกรอบในการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการใช้ภาษาที่นำเสนอเพื่อสะท้อนสังคม เพราะเป็นแนวคิดที่นำเสนอเกี่ยวกับกลวิธีการขยายความไว้อย่างหลากหลายวิธีซึ่งสามารถทำให้เห็นถึงลักษณะการใช้ภาษาที่หลากหลายของภาษาสะท้อนสังคมในนิิตยสารไทย ได้แก่ การให้คำนิยามหรือคำจำกัดความ การให้ตัวอย่างประกอบ การเปรียบเทียบ การชี้ให้เห็นถึงสิ่งที่แตกต่างหรือตรงกันข้าม การแสดงเหตุผล การอ้างอิงถึงตัวบุคคล สถานที่จริงๆ หรือข้อมูลมาประกอบการ

อธิบาย การยกเอาถ้อยคำ ข้อความ สำนวน คำพังเพย สุภาษิตหรือคำพูดของบุคคลอื่นที่เป็นประโยชน์ การเล่าเรื่องจากประสบการณ์หรือนิทานที่เป็นข้อคิดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ถูกการใช้คำถาม เพื่อสร้างความสนใจและกระตุ้นให้ผู้ฟังคิดแสวงหาคำตอบ การใช้รูปภาพ

ทั้งนี้แนวคิดที่นำมาพิจารณาเกี่ยวกับลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคม ในนิตยสารไทย ระหว่าง พ.ศ. 2530–2550 จึงแบ่งได้เป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1. การใช้คำตามกรอบแนวคิดของสวานิตซ์ ยมาภัย และคณะ 2. การใช้สำนวนโวหารและภาพพจน์ในการเขียนตามกรอบแนวคิดของ สุจิตรา จงสถิตวัฒนา และ 3. วิธีการใช้ภาษาที่นำเสนอเพื่อสะท้อนสังคมตามกรอบแนวคิดของ สมปราชญ์ อัมมะพันธ์ และแนวคิดของสายทิพย์ นุกุลกิจ

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการใช้ภาษา

ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการใช้ภาษา โดยมีผู้ทำวิจัยได้ที่น่าสนใจและเกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ ได้แก่ เรื่อง “ถ้อยคำสำนวนใหม่ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2537 – 2541” ของน้ำเพชร สายบุญเรือน (2543) และ “การใช้ภาษาในข่าวเศรษฐกิจในหนังสือพิมพ์ไทยระหว่างปี พ.ศ. 2537-2541” ของ พรวิภา ไชยสมคุณ (2543) และ “การเปลี่ยนแปลงของภาษาไทย: การวิเคราะห์คำใหม่และสำนวนใหม่ในพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ปีพุทธศักราช 2541” ของจิระภา พิงกริม (2544) และ “วิเคราะห์บทความทางการเมืองจากวารสารมติชนสุดสัปดาห์ พ.ศ. 2542” ของ สมพิศ ผาติไชย (2546)

งานวิจัยของน้ำเพชร สายบุญเรือน (2543) ศึกษาเรื่อง “ถ้อยคำสำนวนใหม่ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2537-2541 (2543) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะ ส่วนประกอบ ที่มา และความหมายของคำสำนวนที่เกิดขึ้นใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ถ้อยคำสำนวนใหม่มีลักษณะต่างๆ 4 ลักษณะ ได้แก่ ถ้อยคำสำนวนที่สร้างขึ้นใหม่ ถ้อยคำสำนวนที่ดัดแปลงจากถ้อยคำสำนวนเดิม ถ้อยคำสำนวนที่เปลี่ยนบริบทการใช้ และถ้อยคำสำนวนที่มาจากภาษาต่างประเทศ ลักษณะต่างๆ เหล่านี้ เป็นลักษณะเด่นของการใช้ถ้อยคำสำนวนในหนังสือพิมพ์รายวัน

ในงานวิจัยของพรวิภา ไชยสมคุณ (2543) ศึกษาเรื่อง การใช้ภาษาในข่าวเศรษฐกิจในหนังสือพิมพ์ไทยระหว่างปี พ.ศ. 2537-2541 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ภาษาในข่าวเศรษฐกิจ

และความสัมพันธ์ของการใช้ภาษากับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจ ผลการศึกษาสรุปได้ว่าลักษณะคำในข่าวเศรษฐกิจมีลักษณะเด่น ได้แก่ ใช้คำภาษาต่างประเทศ ใช้คำที่มีความหมายไม่สอดคล้องกัน ใช้คำแสดงภาพพจน์แบบอุปลักษณ์ เปรียบการทำการค้ากับการทำสงคราม ลักษณะอื่นๆของคำที่ผู้เขียนข่าวใช้ไม่แตกต่างจากภาษาทั่วไปแต่เพิ่มลักษณะพิเศษ ได้แก่ ใช้คำย่อ – อักษร ใช้คำสแลง ใช้คำที่มีเสียงสัมผัสคล้องจอง ใช้คำสมญานาม และการใช้ภาษาสัมพันธ์กับเหตุการณ์ เมื่อสภาวะทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงจะมีคำศัพท์ที่แสดงสภาวะทางเศรษฐกิจ ตลอดจนคำศัพท์ที่แสดงมาตรการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจย่อมเกิดขึ้น

งานวิจัยของจิระภา พึงกริม (2544) ได้ศึกษาคำใหม่และสำนวนใหม่ในพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ปีพุทธศักราช 2541 โดยนำข้อมูลที่ได้ตรวจสอบกับพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ทั้งนี้เพื่อให้เห็นลักษณะการเปลี่ยนแปลงของคำใหม่และสำนวนใหม่ ที่ใช้เขียนพาดหัวข่าว กลวิธีการสร้างคำใหม่และสำนวนใหม่ การใช้คำใหม่และสำนวนใหม่ และความหมายคำใหม่และสำนวนใหม่ พบว่า การใช้คำใหม่มี 4 ลักษณะ คือ การใช้คำภาษาต่างประเทศ การใช้คำสแลง การใช้คำสมญานาม การใช้คำประสมขึ้นใหม่ ส่วนความหมายของคำใหม่มีความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย และส่วนสำนวนมี 2 ลักษณะคือ คำที่เปลี่ยนความหมายไปจากคำเดิม และลักษณะถ้อยคำที่เรียบเรียงขึ้นใหม่มีความหมายใหม่

ส่วนงานวิจัยของ สมพิศ ผาดไธสง (2546) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์บทความทางการเมืองจากวารสารมติชนสุดสัปดาห์ พ.ศ. 2542” กล่าวถึง ศิลปะการใช้ภาษา หมายถึง การใช้ภาษาในลักษณะต่างๆ มาเขียนบทความ เพื่อบอกความจริงของข่าวหรือรายงานข่าวให้ผู้อ่านทราบตามสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จากการศึกษาวิเคราะห์การใช้ถ้อยคำภาษาต่างๆ จากบทความทางการเมือง ในวารสารมติชนสุดสัปดาห์ พบว่า มีการใช้ถ้อยคำภาษาต่างๆ 6 ลักษณะ คือ คำทับศัพท์ คำภาษาหรือสมญา สำนวน คำย่อ คำความหมายโดยนัย และคำสแลง

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวทั้งงานของ น้ำเพชร สายบุญเรือน งานของพรวิภา ไชยสมคุณ งานของจิระภา พึงกริม และงานของสมพิศ ผาดไธสง ทำให้ผู้วิจัยสามารถประมวลแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะการใช้ภาษาในสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย ระหว่าง พ.ศ. 2530-2550

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยนำเสนอแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการใช้ภาษา ได้แก่ การใช้คำ การใช้สำนวนโวหารและภาพพจน์

ในการเขียน และวิธีการใช้ภาษาที่นำเสนอเพื่อสะท้อนสังคม ในการวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยระหว่าง พ.ศ. 2530-2550

เสนอผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

ในบทนี้ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือ เพื่อศึกษาลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยระหว่าง พ.ศ. 2530 -2550 กล่าวคือ นิตยสารมีลักษณะการใช้ภาษาในการเขียนที่หลากหลายเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไปของสังคม ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย ระหว่าง พ.ศ. 2530 – 2550 โดยแบ่งเป็น 5 ประเด็น ได้แก่

1. ลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับบริบทด้านครอบครัว
2. ลักษณะการใช้ภาษาที่เกี่ยวกับบริบทด้านการเมืองการปกครอง
3. ลักษณะการใช้ภาษาที่เกี่ยวกับบริบทด้านเศรษฐกิจ
4. ลักษณะการใช้ภาษาที่เกี่ยวกับบริบทด้านการศึกษา
5. ลักษณะการใช้ภาษาที่เกี่ยวกับบริบทด้านศาสนา

โดยมีสาระดังต่อไปนี้

1. ลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านครอบครัว

ผลการวิเคราะห์พบว่าลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านครอบครัว เป็นการกล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับด้านครอบครัว คือ ปัญหาเรื่องความบกพร่องในการทำหน้าที่ของครอบครัว ซึ่งมีลักษณะการใช้ภาษาเพื่อนำเสนอถึงกรณีปัญหาต่างๆ เช่น กรณีปัญหาที่มีเด็กออกมาเที่ยวเตร่ในตอนกลางคืน กรณีปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนไทยขาดผู้เลี้ยงดูและการเลี้ยงดูที่ดี กรณีที่วัยรุ่นไทยยึดติดในยี่ห้อสินค้า เป็นต้น จะอธิบายถึงลักษณะการใช้ภาษาในกรณีปัญหาต่างๆ ตามลำดับดังต่อไปนี้

กรณีปัญหาที่มีเด็กออกมาเที่ยวเตร่ในตอนกลางคืน พบว่าลักษณะการใช้ภาษามีวิธีการนำเสนอเพื่อสะท้อนปัญหาดังกล่าว เช่น การใช้วิธีการเล่าเรื่อง การใช้วิธียกข้อมูลมาอ้างอิง การนำบทแสดงความคิดเห็นของบุคคลมาประกอบ การใช้ภาษาตรงไปตรงมา เป็นต้น ผู้วิจัยนำเสนอลักษณะการใช้ภาษาในกรณีดังกล่าวตามลำดับดังต่อไปนี้

การใช้วิธีการเล่าเรื่องเป็นการขยายความซึ่งทำให้ผู้รับสารเข้าใจได้แจ่มชัดในสารที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อ ภาษาสะท้อนปัญหาด้านครอบครัวในนิตยสารนั้นมีการนำเสนอให้เห็นปัญหาโดยใช้วิธีการเล่าเรื่องจึงทำให้ผู้อ่านทราบได้ว่าเกิดปัญหาอะไร ดังที่ปรากฏในนิตยสารความว่า

...หากย้อนกลับไปดูพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก 2546 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 2 ต.ค. 46 ซึ่งมีกระทรวงต่างๆ เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงมหาดไทย จะต้องออกระเบียบ ประกาศและกฎกระทรวง ให้สอดคล้องกับการบังคับใช้ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก ซึ่งเป็นไปตาม มาตรา 6 ของ พ.ร.บ. ดังกล่าวที่ระบุว่า “ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมฯ รว.มหาดไทย รว.ศึกษาธิการ และ รว.ยุติธรรม รักษาการตาม พ.ร.บ. นี้ และให้รัฐมนตรีแต่ละกระทรวงออกกฎกระทรวง หรือระเบียบเพื่อปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ทั้งนี้ ในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับราชการของกระทรวงนั้น” ต่อมากระทรวงศึกษาฯ จึงได้กำหนด 16 กระทรวงความผิดขึ้น เพื่อประกาศเป็นระเบียบและกฎกระทรวง เพื่อใช้ควบคุมพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ในร่างระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก ทั้งนี้ กระทรวงความผิด 1 ใน 16 ข้อนั้นมีเรื่องเคอร์ฟิวเด็กกรวมอยู่ด้วย แต่ร่างระเบียบฯ ดังกล่าวอยู่ในขั้นตอนของการพิจารณาพิจารณา และได้มีการตั้งคณะทำงานขึ้นมา กลั่นกรองแก้ไขข้อกำหนดบางประการ...

(สยามรัฐฯ, 20-26 ก.พ. 2547: 6)

จากข้อความข้างต้นเป็นภาษาสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเกี่ยวกับ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็กซึ่งนำเสนอโดยใช้วิธีการเล่าเรื่องตามลำดับ สืบเกิดได้จากลักษณะการใช้คำ คำว่า “หากย้อนกลับไปดู” เป็นการเริ่มเล่าเรื่องลำดับแรกเพื่ออธิบายถึงที่มาของ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก ก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์อื่นๆ ในลำดับต่อไป และใช้คำว่า “ต่อมา” เพื่อให้ผู้อ่านรู้และเข้าใจเรื่องตามลำดับเวลาก่อนหลัง

การนำเสนอเนื้อหาความตอนหนึ่งในมาตรา 6 ของ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กมาร่วมอธิบายด้วยนั้นเป็นลักษณะการใช้ภาษาโดยวิธีการยกข้อมูลมาอ้างอิง เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงกันเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจแจ่มชัดขึ้น

นอกจากนี้ยังมีการนำบทแสดงความคิดเห็นของบุคคลมาแสดงประกอบไว้ด้วย ดังที่ปรากฏในนิตยสารความว่า

. . .นายเอก (นามสมมติ) มีอายุเกือบครบ 18 ปี ออกเที่ยวกลางคืนเป็นประจำในย่านตลาด อ.ต.ก. ได้กล่าวว่ารู้สึกอึดอัดบ้างแต่ถ้ามาตรการดังกล่าวออกมาคิดว่าทำไมได้หรือ เพราะ ขนาดห้ามเด็กต่ำกว่าอายุ 18 ปีเข้าร้านเหล้ายังทำไมไม่ได้เลย... นายสิทธิโชค เมธานนท์ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสตรีวิทยา ได้แสดงความคิดเห็นว่า ผมเห็นด้วยกับการห้ามเด็กออกจากบ้านหลังจาก 22.00 น. ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อคุ้มครองเด็ก เพราะว่า หลังจากช่วงเวลาดังกล่าวแล้วไม่เห็นว่ามีความจำเป็น. . .

(สยามรัฐฯ, 20-26 ก.พ. 2547: 6)

การนำเสนอบทแสดงความคิดเห็นของบุคคลอื่นๆ นั้นเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ช่วยขยายความในงานเขียนเพื่อให้ผู้อ่านนั้นเกิดความเข้าใจที่แจ่มชัดขึ้น ตลอดจนทำให้เห็นความคิดเห็นของคนที่อยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งอาจมีความคิดเห็นที่เหมือนหรือแตกต่างกันไปจากความคิดเห็นของสื่อมวลชน

กรณีปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนไทยขาดผู้เลี้ยงดูและการเลี้ยงดูที่ดี พบว่ามีลักษณะการใช้ภาษาตรงไปตรงมาซึ่งลักษณะการใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมาเป็นวิธีการที่แสดงให้ผู้อ่านเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน โดยใช้เลือกใช้คำที่ชัดเจน คือ การใช้คำว่า “ปัญหา” ดังที่ปรากฏในนิตยสารความว่า

. . .เด็กและเยาวชนในประเทศไทย ในปัจจุบันกำลังเผชิญกับปัญหาหลายด้านตั้งแต่การขาดผู้เลี้ยงดูและการเลี้ยงดูที่ดี. . .

(สยามรัฐฯ, 3-9 ธ.ค. 2532: 18)

จากข้อความว่า “ในปัจจุบันกำลังเผชิญกับปัญหาหลายด้านตั้งแต่...” เป็นการใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมาทำให้ทราบว่าที่กล่าวต่อไปนี้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้น และข้อความที่อยู่ท้ายคำว่า “ตั้งแต่” เป็นการกล่าวถึงประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นการขยายความเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้แจ่มชัดมากขึ้น

กรณีที่วัยรุ่นไทยยึดติดในยี่ห้อสินค้า พบว่ามีลักษณะการใช้ภาษาเพื่อเสนอกรณิดังกล่าว เช่น การใช้วิธียกข้อมูลมาอ้างอิง การนำเสนอโดยแยกเป็นประเด็นให้เห็นชัดเจน เป็นต้น ผู้วิจัยนำเสนอลักษณะการใช้ภาษาในกรณิดังกล่าวตามลำดับดังต่อไปนี้

การยกข้อมูลมาอ้างอิงเป็นวิธีการใช้ภาษาลักษณะหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจแจ่มชัดขึ้น และเพิ่มความน่าเชื่อถือในเนื้อหา ดังที่ปรากฏในเนื้อหาของนิตยสารความว่า

. . . ธนาคารแห่งประเทศไทยดำเนินการสำรวจ นักเรียน นิสิตนักศึกษา ซึ่งเป็นวัยรุ่น เป้าหมายจำนวน 1,114 คน เพื่อค้นหาและวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่วัยรุ่นไทยใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือยและเกินตัว ปรากฏว่า ยังมีวัยรุ่นไทยจำนวนมากยังใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือยเกินตัว เช่น การใช้เสื้อผ้า เครื่องใช้จากต่างประเทศ การใช้วิทยุติดตามตัว โทรศัพท์มือถือ...

(มติชนฯ, 5-11 พ.ค. 2541: 12)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่านำข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทยมาอ้างอิงซึ่งเป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่กล่าวในเนื้อหา และนอกจากนี้ยังนำเสนอถึงสาเหตุดังกล่าวโดยใช้วิธีการแยกเป็นประเด็นของสาเหตุเพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจแจ่มชัดขึ้น ดังที่ปรากฏในนิตยสารความว่า

...สาเหตุที่เป็นเช่นนี้

- (1) การนิยมบริโภคสินค้าตามแฟชั่นเพื่อความทันสมัย หรือตามอย่างเพื่อนฝูงมีจำนวนทั้งสิ้นร้อยละ 46.6
- (2) การวางแผนการใช้จ่ายเงินไม่ถูกต้อง และการขาดวินัยทางการใช้เงิน ร้อยละ 19
- (3) วัยรุ่นยังคงคลั่งไคล้และมีรสนิยมในสินค้ายี่ห้อชั้นนำจากต่างประเทศ
- (4) ใช้เวลาว่างในการดูหนังและฟังเพลง
- (5) เลียนแบบ ดารา นักแสดง หรือนักร้องที่ชื่นชอบ
- (6) ผู้ปกครองให้บัตรเครดิตหรือบัตรเอทีเอ็มจึงไม่ระมัดระวังในการจ่ายเงิน
- (7) ซื้อตามโฆษณา

(8) เลียนแบบการฟุ่มเฟือยของผู้ปกครอง และ (9) ตามค่านิยมของสังคมที่ต้องให้ของขวัญกันในวันราคาแพง...

(มติชนฯ, 5-11 พ.ค. 2541: 12)

จากข้อความข้างต้นมีการแยกประเด็นเพื่อกล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นไทยยึดติดในยี่ห้อสินค้าด้วย จะเห็นได้ว่าลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านครอบครัวนั้นมีลักษณะการใช้ภาษาที่หลากหลายเพื่อนำเสนอถึงประเด็นปัญหาที่เกี่ยวกับความบกพร่องในการทำหน้าที่ของสถาบันครอบครัว

2. ลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครอง

ผลการวิเคราะห์พบว่าลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครองเป็นการกล่าวถึงบริบทด้านการเมืองการปกครองใน 3 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง การแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครอง และรูปแบบการบริหารงานของรัฐด้านการเมืองการปกครอง ซึ่งมีลักษณะการใช้ภาษาเพื่อนำเสนอในกรณีต่างๆ เช่น กรณีเกี่ยวกับปัญหาด้านการเมืองการปกครอง, กรณีเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครอง เป็นต้น จะอธิบายถึงลักษณะการใช้ภาษาในกรณีต่างๆ ตามลำดับดังต่อไปนี้

กรณีเกี่ยวกับปัญหาด้านการเมืองการปกครอง พบว่ามีลักษณะการใช้ภาษาเกี่ยวกับปัญหาด้านการเมืองการปกครอง เช่น การใช้คำที่มีความหมายตรงข้าม การใช้ภาพพจน์ การใช้ภาษาตรงไปตรงมา เป็นต้น ผู้วิจัยนำเสนอลักษณะการใช้ภาษาในกรณีดังกล่าวตามลำดับดังต่อไปนี้

การใช้คำที่มีความหมายตรงข้าม เป็นการใช้คำที่มีความหมายตรงข้าม เพื่อแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างแสดงถึงการแบ่งกลุ่ม แบ่งฝ่าย ชัดเจน จากการศึกษาภาษาสะท้อนบริบทด้านการเมืองการปกครองพบว่ามีลักษณะการใช้คำตรงข้าม เช่น การใช้คำว่า “พรรคเทพ” กับ “พรรคมาร” ดังที่ปรากฏในนิตยสารความว่า

...แล้วระยะเวลา 6 เดือนของการร่วมรัฐบาลระหว่าง 4 พรรคเทพ อันประกอบด้วย พรรค ประชาธิปัตย์ พรรคความหวังใหม่ พรรคพลังธรรม และพรรคเอกภาพ พร้อมด้วย 1 พรรค มาร คือ พรรคกิจสังคม...

(สยามรัฐฯ, 28 มี.ค.-3 เม.ย. 2536: 8)

การกล่าวแบ่งฝ่ายของพรรคการเมืองนี้จะสังเกตได้ว่า เป็นการใช้คำที่มีความหมายในทางตรงข้าม กล่าวคือ คำว่า “เทพ” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546: 538) ให้ความหมายว่า เทวดา ส่วนคำว่า “มาร” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546: 858) หมายถึง เทวดาจำพวกหนึ่งมีใจบาปหยาบช้ายคอยคิดกันไม่ให้ทำบุญ; ยักษ์; ผู้เฒ่า, ผู้ทำลาย ซึ่ง คำว่า “เทพ” มีความหมายในทางบวก ส่วนคำว่า “มาร” มีความหมายในทางลบ

จะเห็นได้ว่าการใช้คำว่า “พรรคเทพ” กับ “พรรคมาร” เป็นลักษณะการใช้คำตรงข้ามเพื่อแบ่งให้เห็นฝ่ายอย่างชัดเจนซึ่งแสดงให้เห็นถึงการแบ่งฝ่ายของพรรคการเมืองในช่วงสมัยหลังจากเกิดเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ

การใช้ภาพพจน์ในการเขียน เป็นลักษณะการใช้ภาษาลักษณะหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นปัญหา ด้านการเมืองการปกครอง อัญชลี ทองเอน (2541: 113) กล่าวถึงลักษณะการใช้ภาษาภาพพจน์นี้ไว้ว่า “เป็นกลวิธีการใช้ภาษา โดยเลือกเฟ้นถ้อยคำมาใช้ในงานเขียนต่างๆ เป็นกลวิธีอย่างแยบยล เพื่อสร้างอารมณ์รส คือ รสแห่งการใช้ถ้อยคำที่ทำให้เกิดความซาบซึ้ง กินความลึก สามารถทำให้สิ่งที่เข้าใจยากให้เข้าใจง่าย ทำให้สิ่งที่สัมผัสไม่ได้สามารถสัมผัสได้ หรือทำให้กินใจ ชวนคิดชวนจดจำ และประการที่สำคัญคือ ทำให้เกิดจินตนาการแก่ผู้เขียนและผู้อ่าน” ภาษาที่สะท้อนให้เห็นปัญหา ด้านการเมืองการปกครอง เช่น การกล่าวถึงปัญหาทุจริตเป็นแผลเรื้อรังทางการเมือง ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติกับพรรคการเมือง การกล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างกลุ่มที่สนับสนุนพรรคไทยรักไทย กับ นายสนธิ ลิ้มทองกุลว่าเป็นการทำสงครามซึ่งให้ทั้งสองฝ่ายเหมือนเป็นยี่ห้อสินค้า การกล่าวถึงความขัดแย้งทางสังคมที่ปรากฏในวงกว้างในสมัยที่ พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี เป็นต้น ผู้วิจัยจะอธิบายตามลำดับดังต่อไปนี้

การกล่าวถึงปัญหาทุจริตเป็นแผลเรื้อรังทางการเมือง ดังที่ปรากฏในนิตยสารความว่า

...เรื่องซึ่งน่าจะเจียบไปกับคะแนนเสียงไว้วางใจกลับปดเป่งกลายเป็นแผลเรื้อรังส่งกลิ่น
เน่าเหม็นทางการเมืองโดยไม่มีการคลี่คลายหรือมีการรักษาเยียวยาอย่างถูกต้อง แม้กระทั่ง
ขณะนี้ก็ตาม...

(เนชั่น, 10-16 ก.ย. 2532: 6)

จะเห็นได้ว่าภาษาที่ผู้เขียนในข้อความว่า “กลับปดเป่งกลายเป็นแผลเรื้อรังส่งกลิ่นเน่าเหม็น
ทางการเมือง” เป็นการใช้ภาพพจน์โดยเปรียบเทียบปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้นเป็นแผลเรื้อรังและส่ง
กลิ่นเหม็น จะสังเกตได้ว่าเลือกใช้คำที่มีความหมายในทางลบคือ “ปดเป่ง” และ “ส่งกลิ่นเหม็น” ซึ่ง
การใช้ภาพพจน์ในการเขียนนั้นเพื่อพยายามสร้างให้ผู้อ่านเห็นภาพและกลิ่นเพื่อส่งต่ออารมณ์และ
ความรู้สึกเกี่ยวกับปัญหาการทุจริต

ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติกับพรรคการเมือง
ในกรณีที่เมื่อคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ยึดอำนาจจาก พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ
แล้ว หลังจากนั้น รสช. จึงมีการกำหนดให้มีการเลือกตั้งขึ้นเพื่อให้เป็นตามระบอบประชาธิปไตย
ปรากฏว่ามีพรรคประชาธิปัตย์ออกมาวิพากษ์วิจารณ์กล่าวถึง รสช. ที่ทำการยึดอำนาจใน
วันที่ 23 กุมภาพันธ์ว่าเป็นปล้นอำนาจของประชาชนโดยกล่าวว่า “ทหารเก่งไม่ปฎิวัติ ปล้นอำนาจ
ประชาชน” ซึ่งฝ่ายทหารก็ได้กลับไปเช่นกันโดยกล่าวว่า “นักการเมืองว่า “หมาเห่าไม่กัด
นักการเมืองปากจัดไม่เก่ง” กรณีดังกล่าวเนื้อหาในนิตยสารนำเสนอว่าเป็น “สถานการณ์
หยดน้ำลายเปื้อนปลายปืน” ซึ่งปรากฏเนื้อหาของนิตยสารความว่า

...สถานการณ์ “หยดน้ำลายเปื้อนปลายปืน” ในบรรยากาศการเลือกตั้งที่ รสช. ต้องตกเป็น
เป้าการ วิพากษ์วิจารณ์อย่างขนานใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเผชิญหน้าสำแดงวิวาทะ
ระหว่างพรรคประชาธิปัตย์กับฝ่ายทหารที่ว่า “หมาเห่าไม่กัด นักการเมืองปากจัดไม่เก่ง”
จนพลพรรค ปชป. ได้กลับว่า “ทหารเก่งไม่ปฎิวัติ ปล้นอำนาจรัฐจากประชาชน”
จนกลายเป็นข้อโต้แย้งระหว่างนักการเมืองหัวตรงข้าม รสช. กับฝ่ายทหารอย่างต่อเนื่อง
ตลอดมา ในขณะที่ “บ๊องจ๊อด” พล.อ.สุนทร คงสมพงษ์ ประธานสภา รสช. ออกโรงในเรื่อง
ดังกล่าวนี้ว่า “นักการเมืองจะวิพากษ์วิจารณ์อะไรก็ว่ากันไปไม่ว่ากันอยู่แล้ว แต่อย่ามา
เหยียบตาปลาทั้งนี้แล้วกัน”...

(สยามรัฐ, 1-7 มี.ค. 2535: 12)

การใช้ข้อความว่า “สถานการณ์หยดน้ำลายเปื้อนปลายปิ่น” นั้น เป็นการใช้ภาษาทำให้เกิดภาพพจน์ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเห็นภาพได้ชัดเจน ผู้เขียนใช้คำว่า “หยดน้ำลาย” แทนนักการเมือง และใช้ “ปิ่น” แทนทหาร ซึ่งเป็นการใช้ภาษาภาพพจน์เพื่อให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการ และสามารถเห็นภาพได้ชัดเจนโดยสะท้อนให้เห็นมุมมองของสื่อมวลชนที่มองว่านักการเมืองเป็นผู้ที่ใช้จ่ายมากกว่าการกระทำ ส่วนทหารเป็นผู้ที่มีอาวุธปืนอยู่ในมือซึ่งสะท้อนถึงเรื่องของการใช้อำนาจในการทำรัฐประหารของกลุ่มทหาร

การกล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างกลุ่มที่สนับสนุน พรรคไทยรักไทย กับนายสนธิ ลิ้มทองกุล ว่าเป็นการทำสงครามซึ่งให้ทั้งสองฝ่ายเหมือนเป็นยี่ห้อสินค้า สังกัดได้จากการใช้คำว่า “สงครามแบรนด์” ดังปรากฏในชื่อเรื่องว่า

“นักราสารสนเทศ สงครามแบรนด์ ทท. – สนธิ”

(เนชั่นฯ, 5-11 ธ.ค. 2548: 12)

สงครามแบรนด์ เป็นการใช้ภาษาแสดงภาพพจน์โดยใช้วิธีอุปลักษณ์ กล่าวคือ เปรียบพรรคไทยรักไทย กับนายสนธิ ลิ้มทองกุล เป็นยี่ห้อสินค้า ที่จะต้องทำให้คนเชื่อถือให้มากที่สุด โดยใช้กลยุทธ์ต่างๆ ซึ่งการใช้กลยุทธ์ต่างๆ เหล่านี้นั้นเหมือนกับการทำสงคราม จะอธิบายดังต่อไปนี้

คำว่า “สงคราม” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546: 1112) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง การรบใหญ่ที่มีคนจำนวนมากต่อสู้ฆ่าฟันกัน, โดยปริยาย หมายถึง อาการที่คล้ายคลึง เช่นนั้น เช่น สงครามชีวิต สงครามปาก

และคำว่า “แบรนด์” มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Brand” ในพจนานุกรมออกฟอร์ดริเวอร์ บั๊คส์อังกฤษ-ไทย (2549: 126) ให้ความหมายคำว่า “brand” เป็นคำนาม หมายถึง เครื่องหมายการค้า ยี่ห้อ ประเภท

ผู้วิจัยเห็นว่า การนำคำมาใช้ในลักษณะนี้สามารถสะท้อนให้เห็นมุมมองความคิดของสื่อมวลชนได้ว่า มองการเรียกร้อง หรือการต่อต้านรัฐบาลของนายสนธิ ลิ้มทองกุลนั้นมีลักษณะเกี่ยวกับสงคราม การต่อสู้ และสามารถมีการแพ้ การชนะเกิดขึ้นได้ โดยมีการต่อสู้ระหว่างสองฝ่าย คือ ฝ่ายรัฐบาล และฝ่ายนายสนธิ ลิ้มทองกุล

ขณะนั้นพ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทย ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี ดังนั้นจึงเปรียบกันว่า พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นตัวแทนพรรคไทยรักไทยโดยรวม ผู้เขียนจึงใช้คำว่า “ทรท.” ซึ่งเป็นอักษรย่อของพรรคไทยรักไทย

ทั้งนี้รัฐบาลชุดพ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร และนายสนธิ ลิ้มทองกุล ต้องมีการวางกลยุทธ์ เพื่อที่จะเอาชนะฝ่ายตรงข้าม ลักษณะเช่นนี้เองที่แสดงให้เห็นว่าการต่อต้านรัฐบาลนั้นมีลักษณะ โครงสร้างที่คล้ายคลึงกับการทำสงคราม ดังนั้นจึงใช้อุปมาอุปไมยเกี่ยวกับการต่อต้านรัฐบาลเปรียบ เป็น “สงครามแบรนด์” เลือกใช้คำว่า “สงคราม” เพราะสื่อมวลชน พยายามสร้างให้ผู้อ่านเห็นภาพ ความรุนแรง ความจริงจังที่ทั้งสองฝ่ายต้องมุ่งมั่น เหมือนกับการทำสงคราม จึงเลือกใช้ภาษาที่ให้ความรู้สึกแก่ผู้รับสาร ตลอดจนเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าสื่อมวลชนนั้นเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องเชิงธุรกิจคล้ายสินค้า

การกล่าวถึงความขัดแย้งทางสังคมที่ปรากฏในวงกว้างในสมัยที่พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี กรณีที่มีกลุ่มหลายกลุ่มตัวกันเพื่อมาเรียกร้องประชาธิปไตย ต่อต้านเผด็จการ เนื่องด้วย พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ ได้ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตามคำ กราบบังคมทูลของประธานคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติคือ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขนี้เป็นกลุ่ม ที่ทำรัฐประหารในวันที่ 19 กันยายน 2549) ดังนั้นรัฐบาลของ พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ จึงถูกมองว่า เป็นรัฐบาลที่มาจากเผด็จการ ดังนั้นจึงมีกลุ่มต่างๆ ออกมาเรียกร้องประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ มากมาย

ความขัดแย้งในสังคมปรากฏออกมาอย่างมากเนื่องจากการแบ่งฝ่ายในวงกว้าง ซึ่งใน นิติสารได้กล่าวถึงความขัดแย้งนี้ว่าเป็นสงครามกลางเมือง ดังที่ปรากฏในนิติสารความว่า

...สงครามกลางเมืองได้เกิดขึ้นแล้วในประเทศไทยและเกิดมาเป็นช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้ว ทุกหัวระแหง แต่เป็นสงครามกลางเมืองที่เกิดขึ้นในจิตใจของคนไทย โดยจะเห็นได้จากการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายที่ชัดเจนมากขึ้น วัดได้จากจำนวนของผู้สนับสนุนที่เพิ่มมากขึ้นของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้ง แต่อย่าลืมนะครับว่าสงครามมันไม่ได้อยู่แค่ในจิตใจตลอดเท่านั้น ตอนนี้ มันเริ่มแสดงฤทธิ์ออกมาข้างนอกแล้ว และถ้าเมื่อไหร่มันแสดงฤทธิ์ออกมาพร้อมๆ กันในหลายๆ ภาคส่วน... จากหลายกลุ่มคน... ด้วยหลายวิธีการจนนำไปสู่จุดที่ยากต่อการควบคุม ไม่เว้นแม้กระทั่งจากพวกเดียวกัน นั่นแหละครับ “สงครามกลางเมือง” ของจริง. . .

(สยามรัฐฯ, 10-16 ส.ค. 2550: 44)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่าการใช้ภาษาในการเล่าเรื่องกล่าวถึงความขัดแย้งทางสังคมที่เกิดขึ้นจากกลุ่มผู้ชุมนุมที่มากมายหลายกลุ่ม นอกจากนี้แล้วยังสังเกตได้ว่าการใช้ภาษาที่ทำให้เกิดภาพพจน์ ดังที่สื่อมวลชนนำเสนอไว้ในข้อความว่า “สงครามกลางเมืองที่เกิดขึ้นในจิตใจของคนไทย” ในการใช้คำว่า “สงครามกลางเมือง” ในข้อความนี้เป็นการใช้ภาษาที่ทำให้เกิดภาพพจน์ทำให้ผู้อ่านเห็นว่าการแบ่งฝ่ายของประชาชนที่มีจุดมุ่งหมายในรวมกลุ่มกันเพื่อเรียกร้องสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นเป็นสะท้อนให้เห็นถึงจิตใจที่มีแนวคิดที่หลากหลายแตกต่างกันจึงเปรียบเหมือนสงครามกลางเมือง ซึ่งไม่ได้เป็นการกล่าวถึงความหมายของสงครามกลางเมืองตรงตามความหมายที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ซึ่งคำว่า “สงครามการเมือง” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546: 1112) ได้ให้ความหมายว่า สงครามระหว่างชนที่อาศัยอยู่ในประเทศเดียวกัน

นอกจากนี้การใช้คำว่า “สงครามกลางเมือง” ในข้อความข้างต้นนั้นยังมีการกล่าวซ้ำ แต่มีการให้ความหมายที่แตกต่างกันออกไป ดังที่ปรากฏในข้อความว่า “...สงครามกลางเมืองได้เกิดขึ้นแล้วในประเทศไทยและเกิดมาเป็นช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้วทุกหัวระแหง แต่เป็นสงครามกลางเมืองที่เกิดขึ้นในจิตใจของคนไทย โดยจะเห็นได้จากการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายที่ชัดเจนมากขึ้น... นั่นแหละครับ “สงครามกลางเมือง” ของจริง...” กล่าวคือ จากข้อความดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการใช้คำซ้ำกันสามตำแหน่ง ในคำว่า “สงครามการเมือง” ในตำแหน่งที่ 1 และ 3 เป็นการให้ความหมายตรงตามความหมายที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 แต่ “สงครามการเมือง” ที่ปรากฏในตำแหน่งที่ 2 นั้นสื่อมวลชนนำมาใช้ในลักษณะการเปรียบเทียบเพื่อทำให้เกิดภาพพจน์และยังใช้วิธีการกล่าวซ้ำเป็นวิธีการใช้ภาษาอย่างหนึ่งเพื่อเป็นการกล่าวเน้นย้ำประเด็นสำคัญที่เกิดขึ้น

การใช้ภาษาตรงไปตรงมาเป็นลักษณะหนึ่งที่ปรากฏในภาษาสะท้อนปัญหา และความขัดแย้งด้านการเมืองการปกครอง ซึ่งจะมีคำชี้แจงแสดงคือ คำว่า “ปัญหา” และ “ความขัดแย้ง” ดังที่ปรากฏในนิคยสารความว่า

...ปัญหานั้นก็คือ ความขัดแย้งและแย่งชิงกันทำงานระหว่างกระทรวงการต่างประเทศกับกระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับแรงงานคนไทยในต่างประเทศ โดยมีนายอาทิตย์ อุไรรัตน์กับนายวัฒนา อัสวเหม เป็นคู่ต่อสู้สำคัญ...

(มติชนฯ, 27 ม.ค.-2 ก.พ. 2534: 10)

จะเห็นได้ว่าในข้อความ “ปัญหานั้นก็คือ ความขัดแย้งและแย้งซึ่งกัน” ผู้เขียนใช้คำว่า “ปัญหา” เพื่อแสดงให้เห็นว่ามีปัญหาอย่างตรงไปตรงมา และยังแสดงต่อไปว่าเกิดจากความขัดแย้งเรื่องใด ลักษณะนี้เป็นการใช้คำอย่างตรงไปตรงมาเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้ชัดเจน

กรณีเกี่ยวกับการแก้ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง พบว่ามีลักษณะการใช้ภาษาในกรณีดังกล่าว เช่น การแสดงเหตุผล การใช้วิธีการเล่าเรื่องโดยเรียงตามลำดับเหตุการณ์ การใช้คำตรงตามเจตนาในการสื่อสาร เป็นต้น ผู้วิจัยนำเสนอลักษณะการใช้ภาษาในกรณีดังกล่าวตามลำดับดังต่อไปนี้

การแสดงเหตุผลเป็นการนำเสนอแนวทางแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการอธิบายให้เหตุผลประกอบความคิดของผู้เขียน ลักษณะของการแสดงเหตุผลนั้น นววรรณ พันธุเมธา (2527: 221) ได้อธิบายไว้ว่า “ประโยคที่สัมพันธ์กันทางเหตุและผลอาจมีคำเชื่อมบอกเหตุหรือคำเชื่อมบอกผล หรือ คำเชื่อมบอกจุดมุ่งหมาย บางประโยคมีทั้งคำเชื่อมบอกเหตุหรือคำเชื่อมบอกผล หรือคำเชื่อมบอกผลกับคำเชื่อมบอกจุดมุ่งหมาย”

กรณีเกี่ยวกับการแก้ปัญหาด้านการเมืองการปกครองโดยรัฐบาลจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาเพื่อช่วยในการบริหารงานของรัฐบาลจะมีลักษณะการใช้ภาษาโดยวิธีการใช้เหตุผลซึ่งมีข้อความที่แสดงเหตุผลได้อย่างชัดเจน สามารถสังเกตได้จากการใช้คำเชื่อมว่า “เพื่อ” ซึ่งเป็นคำเชื่อมที่แสดงเหตุผล แสดงให้เห็นการเชื่อมโยงข้อความที่ต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบระเบียบ ดังที่ปรากฏในนิยตสารความว่า

...ศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติ...เป็นศูนย์ที่จัดตั้งอย่างเป็นทางการเพื่อเป็นศูนย์ในการให้ความช่วยเหลือนายกรัฐมนตรีในงานสำคัญๆ อีกทั้งมีการเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาด้วย...

(มติชน ๑, 29 ต.ค.-4 พ.ย. 2532: 7)

จะเห็นได้ว่าจากข้อความข้างต้นมีการใช้คำเชื่อมที่แสดงเหตุผลว่า “จัดตั้ง...เพื่อ...” เป็นลักษณะการใช้ภาษาที่แสดงให้เห็นถึงเหตุผลในการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการพยายามที่จะแก้ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง

การใช้วิธีอธิบาย ในกรณีที่รัฐบาลกำหนดให้มีกฎหมายระเบียบข้อบังคับขึ้นเพื่อจัดระเบียบสังคมมีลักษณะการใช้วิธีการอธิบายให้เหตุผล ซึ่งวิธีการแสดงเหตุผลต้องมีข้อความที่แสดงเหตุผลได้อย่างชัดเจนนั้น สังเกตได้จากคำเชื่อมคำว่า “เพื่อ” และ “เพราะ” ซึ่งเป็นคำเชื่อมที่แสดงเหตุผล แสดงให้เห็นการเชื่อมโยงข้อความที่ต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบระเบียบ ดังที่ปรากฏในนิคยสารความว่า

...สำหรับมาตรการเคอร์ฟิวเด็กได้กระทบกับเด็กบางกลุ่มเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงการออกกฎหมายนี้เพื่อปกป้องเด็กไม่ว่าหญิงหรือชาย และไม่ได้เจาะแต่เพศหญิงเท่านั้น เพราะเด็กชายก็ตกเป็นเหยื่อของแก๊งพนันบอล แก๊งเล่นเกมออนไลน์, แก๊งรีดไถข่มขู่ทั้งหลาย หรือเหยื่อของพวกเขาทั้งหลายที่จะหลอกเอาเด็กชายไปกระทำความผิดมิร้ายได้...

(สยามรัฐฯ, 20-26 ก.พ. 2547: 6)

จะเห็นได้ว่าจากข้อความข้างต้นมีการใช้คำเชื่อมที่แสดงเหตุผลว่า “เพื่อ...เพราะ...” เป็นลักษณะการใช้ภาษาที่แสดงให้ทราบถึงเหตุผลในการกำหนดให้มีกฎหมายเพื่อปกป้องเด็ก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพยายามของรัฐบาลที่จะช่วยแก้ปัญหาของสังคมที่เกิดขึ้น

จากข้อความข้างต้นยังปรากฏให้เห็นถึงถ้อยคำที่เป็นคำสร้างใหม่ เพื่อใช้เรียกกลุ่มทางสังคมใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคม ได้แก่ แก๊งพนันบอล แก๊งเล่นเกมออนไลน์ แก๊งรีดไถ และพวกเขา ถ้อยคำที่สร้างขึ้นใหม่ดังกล่าวนี้เป็นการสร้างคำใหม่โดยวิธีการประสมคำ

การประสมคำเป็นวิธีการหนึ่งในการสร้างคำใหม่ซึ่ง เรืองเดช ปันเชื่อนขันธ์ (2554: 183) ได้กล่าวถึงประเภทของคำประสมในภาษาไทยโดยสรุปได้ว่าคำประสมในภาษาไทยมี 7 ประเภท ได้แก่ คำประสมอิสระ คำประสมซ้อน คำประสมแย้ง คำประสมสัมผัส คำประสมประสาน และคำประสมซ้ำ

จากแนวคิดของ เรืองเดช ปันเชื่อนขันธ์ ถ้อยคำดังกล่าวข้างต้น จึงจัดว่าเป็นคำประสมอิสระ ซึ่งประกอบไปด้วยคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ และคำไทย อธิบายได้ดังต่อไปนี้

“แก๊ง” เป็นการเขียนถ่ายถอดคำทับศัพท์เป็นภาษาไทยก่อนข้างจะใกล้เคียงกับคำเขียนภาษาอังกฤษที่ยืมมา แก๊งเป็นการเขียนทับศัพท์ภาษาอังกฤษมาจากคำว่า gang ซึ่งในพจนานุกรม อังกฤษ-ไทย (2544: 512) ให้ความหมายว่าเป็นคำนามหมายถึง หน่วย, กลุ่ม, ชุด, พวก, พลพรรค

จากการประสมถ้อยคำดังกล่าวนำคำว่า “แก๊ง” มาวางตำแหน่งด้านหน้าจึงให้ความหมายว่า กลุ่ม หรือพวก ดังนั้น แก๊งพนันบอล จึงหมายถึง กลุ่มที่พนันบอล แก๊งเล่นเกมออนไลน์ หมายถึง กลุ่มที่เล่นเกมออนไลน์ และ แก๊งรีดไถ หมายถึง กลุ่มที่รีดไถ

ถ้อยคำดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นคำที่สร้างใหม่เพื่อใช้เรียกกลุ่มทางสังคมใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคม คำที่เรียกกลุ่มที่แตกต่างกันดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นว่าในปัจจุบันมีกลุ่มทางสังคมที่มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกันกับที่ ศัญญา ศัญญาวิวัฒน์ (2533: 205) ได้กล่าวว่า “สังคมไทยที่มีความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง โครงสร้างสังคมก็พลอยใหญ่และสลับซับซ้อนมากตามไปด้วย ผลที่ตามมาอีกก็คือ การจำแนกแจกแจงทางโครงสร้าง (Structural Differentiation) ของสังคมไทยมีมากขึ้น เกิดหน่วยสังคมเฉพาะ (Social Unit) มากขึ้น” ดังนั้นความเจริญก้าวหน้าด้านต่างๆ อย่างรวดเร็ว ทำให้โครงสร้างทางสังคมเกิดความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นจึงทำให้เกิดกลุ่มทางสังคมจึงมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน อันแสดงให้เห็นโดยมีถ้อยคำที่ใช้เรียกกลุ่มเฉพาะทางสังคมที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

การใช้คำตรงตามเจตนาในการสื่อสาร กรณีที่รัฐบาลกำหนดให้มีกฎหมายเพื่อจัดระเบียบสังคมดังกล่าวยังปรากฏลักษณะการใช้คำตรงตามเจตนาในการสื่อสารโดยการเลือกใช้ถ้อยคำให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการส่งสาร อันสามารถทำให้ผู้รับสารเกิดความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารว่าผู้ส่งสารมีเจตนาในการส่งสารเพื่อแจ้งให้ทราบ ห้าม ปฏิเสธ ห้าม ขอร้องหรือสั่งการ เป็นต้น จากการศึกษาพบว่ากรณีนี้เลือกใช้คำว่า “ห้าม” เป็นลักษณะของการสื่อสารโดยตรง ดังข้อความที่ปรากฏในนิตยสารความว่า

...โดยกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ได้ร่างกฎระเบียบความผิดและบทลงโทษ 16 กระทั่ง ซึ่งหนึ่งในนั้นมีข้อวิพากษ์เรื่องการห้ามเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี เทียวเตรเวลากลางคืนระหว่างเวลา 22.00 – 04.00 น. ของวันรุ่งขึ้น...

(สยามรัฐฯ, 20-26 ก.พ. 2547: 6)

จากข้อความข้างต้น พบว่าภาษาสะท้อนการแก้ปัญหาที่มีจุดมุ่งหมายให้เว้นการกระทำหรือไม่ให้กระทำตามที่กำหนดไว้เป็นการใช้คำตรงตามเจตนา สังเกตได้จากการใช้คำว่า “ห้าม” คำว่า “ห้าม” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพุทธศักราช 2542 (2546: 1292) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ให้เว้นกระทำ, ไม่ให้ทำตามที่กำหนดไว้” ดังนั้นในข้อความว่า “ห้ามเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี เทียว

ตรงเวลากลางคืนระหว่างเวลา 22.00 – 04.00 น. ของวันรุ่งขึ้น” จึงเป็นการใช้คำที่แสดงให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจน

วิธีการเล่าเรื่อง กรณีที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหาด้านการเมืองการปกครองโดยการยกเรื่องเพื่อแก้ไขรัฐธรรมนูญนั้นนำวิธีการเล่าเรื่องมานำเสนอเรียงตามลำดับเหตุการณ์ ดังที่ปรากฏในเนื้อความของนิยสารความว่า

. . .ล่าสุดจาก นพ. ประเวศ วะสี ก็คือ “ขอเสนอให้ขอพระราชทานคณะพิเศษร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา 211 จากในหลวง เนื่องจากในหลวงเป็นตัวแทนที่ดีที่สุดของประชาชน และทรงมีพระปรีชาสามารถที่จะคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสม จากนั้น ก็ให้คณะกรรมการที่พระราชทาน คัดเลือกบุคคลจากนักวิชาการเพิ่มเติม โดยดำเนินการอย่างเปิดเผย มีนายกรัฐมนตรีและผู้นำฝ่ายค้านเป็นที่ปรึกษาหลังจากดำเนินการเสร็จสิ้น ก็นำเรื่องเสนอต่อรัฐสภาเพื่อให้มีการพิจารณาอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร จากนั้น นำเรื่องกลับไปให้คณะกรรมการพิเศษพิจารณาสรุปเป็นลายลักษณ์ เพื่อให้สังคมได้รับทราบขั้นตอนสุดท้าย เปิดให้มีการแสดงประชามติ ก่อนสรุปเป็นประชามติต้องมีการชี้แจงรายละเอียดให้ประชาชนทั้งประเทศเข้าใจต่อเพื่อเป็นการยกระดับทางการศึกษาในทางการเมือง. . .

(มติชน, 24-30 ต.ค. 2538: 10)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าเป็นวิธีการเล่าเรื่องโดยเรียงตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสังเกตได้จากการใช้คำว่า “ล่าสุด . . . หลังจาก . . . จากนั้น . . . ขั้นตอนสุดท้าย . . .” ซึ่งเป็นลักษณะการใช้ภาษาที่ทำให้เห็นลำดับก่อนและหลัง

จะเห็นได้ว่าลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครองนั้นมีลักษณะการใช้ภาษาที่หลากหลาย เพื่อนำเสนอถึงประเด็นปัญหาด้านการเมืองการปกครอง การแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครอง และรูปแบบการบริหารงานของรัฐด้านการเมืองการปกครอง

3. ลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ

ผลการวิเคราะห์พบว่าลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจได้กล่าวถึงบริบทด้านเศรษฐกิจใน 2 ประเด็น ได้แก่ การมุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และปัญหาด้านเศรษฐกิจ ผู้วิจัยจะอธิบายตามลำดับดังต่อไปนี้

กรณีเกี่ยวกับการมุ่งเน้นพัฒนาด้านเศรษฐกิจ พบว่ามีลักษณะการใช้ภาษาในกรณีดังกล่าว เช่น การยกข้อมูลมาอ้างอิง การแสดงเหตุผล เป็นต้น ผู้วิจัยนำเสนอลักษณะการใช้ภาษาตามลำดับดังต่อไปนี้

การยกข้อมูลขึ้นมาอ้างอิงเป็นวิธีการขยายความอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้แจ่มชัดขึ้น จากการศึกษาภาษาสะท้อนการมุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจนั้นมีการยกข้อมูลขึ้นมาเพื่อกล่าวอ้างอิงในการมุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ดังที่ปรากฏในนิตยสารความว่า

. . . นอกจากนั้นก็คือ โครงการอีสานเขียว มูลค่า 557 ล้านดอลลาร์ รวมทั้งโครงการขุดคอคอดกระ ซึ่งเคลี กัลฟ์ ไทม์ ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ “ความคิดในการขุดคอคอดกระนั้นมีมานานกว่า 200 ปีมาแล้ว และหากทำได้ มันจะกลายเป็นคลองสุเอซแห่งเอเชียไปในที่สุด ได้มีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อศึกษาขึ้นต้นขึ้น คลองดังกล่าวจะสามารถย่นระยะทางระหว่างมหาสมุทรอินเดียกับแปซิฟิกได้ราว 1,500 กิโลเมตร และเปลี่ยนสภาพภาคใต้ของไทยให้กลายเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจแห่งหนึ่งไปในทันที” อย่างไรก็ตาม เคลี กัลฟ์ ไทม์ดูเหมือนไม่ได้ยึดอยู่กับโครงการเหล่านี้นักนัก แต่บดท่ายรายงานของตนไว้ว่า “มีหรือไม่มีคลองลัดตามโครงการนี้ตาม ประเทศไทยก็ยังมองดูว่าจะก้าวไปข้างหน้าเพื่อเข้าร่วมกับกลุ่มที่เรียกว่า 4 เสือแห่งเอเชียซึ่งประกอบด้วย เกาหลีใต้ ไต้หวัน ฮังกง และสิงคโปร์ เสียแล้ว”...

(มติชนฯ, 22 -28 พ.ย. 2530: 44)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าการยกข้อมูลที่สื่อต่างประเทศ คือหนังสือพิมพ์รายวันของกาดาร์ ชื่อว่า เคลี กัลฟ์ ไทม์ นำเสนอเกี่ยวกับการมุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยโดยนำเสนอให้เห็นถึงโครงการต่างๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของไทย ดังนั้นวิธีการยกข้อมูลที่สื่ออื่นๆ นำเสนอมาอ้างอิงเป็นวิธีการหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นการมุ่งเน้นพัฒนาด้านเศรษฐกิจในสมัยรัฐบาลของ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ

การแสดงผล เป็นลักษณะหนึ่งที่น่ามาเสนอเกี่ยวกับการมุ่งเน้นพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ลักษณะของการแสดงผลนั้น นววรรณ พันธุมธา (2527: 221) ได้อธิบายไว้ว่า “ประโยคที่สัมพันธ์กันทางเหตุและผลอาจมีคำเชื่อมบอกเหตุหรือคำเชื่อมบอกผล หรือ คำเชื่อมบอกจุดมุ่งหมาย บางประโยคมีทั้งคำเชื่อมบอกเหตุหรือคำเชื่อมบอกผล หรือคำเชื่อมบอกผลกับคำเชื่อมบอกจุดมุ่งหมาย”

ในกรณีที่รัฐบาลของ นายอานันท์ ปันยารชุน (สมัยที่ 1) มีลักษณะการใช้ภาษาโดยใช้วิธีแสดงผล ซึ่งมีข้อความที่แสดงผลได้อย่างชัดเจนนั้น สังเกตได้จากคำเชื่อมคำว่า “เพื่อ” และ “ขณะเดียวกัน...ยังจะช่วย...ได้มากขึ้น” ซึ่งเป็นคำเชื่อมที่แสดงผล แสดงให้เห็นการเชื่อมโยงข้อความที่ต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบระเบียบ ดังที่ปรากฏในนิตยสารความว่า

. . .การรวมตัวกันที่แข็งแกร่งขึ้น ไม่ใช่เพื่อการตอบโต้ แต่เพื่อพึ่งพากันเองมากขึ้น และปรับปรุงให้ภูมิภาคนี้ยังคงเป็นที่ดึงดูดการค้าและการลงทุนจากภายนอก ขณะเดียวกัน การจัดตั้งเขตการค้าเสรียังจะช่วยให้ประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตให้สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ ในราคาที่แข่งขันกับสินค้าจากแหล่งอื่นๆ ได้มากขึ้น. . .

(สยามรัฐฯ, 1-7 ก.ย. 2534: 17)

จะเห็นได้ว่าจากข้อความข้างต้นมีการใช้คำเชื่อมที่แสดงผลว่า “เพื่อ” และ “ขณะเดียวกัน...ยังจะช่วย...ได้มากขึ้น” การใช้ภาษาที่แสดงผลทำให้ทราบเหตุผลในการเริ่มจัดตั้งเขตการค้าเสรีเพื่อแข่งขันด้านเศรษฐกิจในเวทีการค้าโลกในสมัยรัฐบาลของ นายอานันท์ ปันยารชุน

กรณีเกี่ยวกับปัญหาด้านเศรษฐกิจ พบว่ามีลักษณะการใช้ภาษาในกรณีดังกล่าว เช่น การใช้คำอย่างตรงไปตรงมา การใช้ภาพพจน์ การใช้วิธีแยกเป็นประเด็น เป็นต้น ผู้วิจัยนำเสนอลักษณะการใช้ภาษาในกรณีดังกล่าวตามลำดับดังต่อไปนี้

การใช้คำอย่างตรงไปตรงมาเป็นการใช้ภาษาเพื่อนำเสนอให้ผู้อ่านทราบถึงปัญหาด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา ดังที่ปรากฏในชื่อเรื่องของบทวิเคราะห์ว่า

“สินค้ำแพง ค่าแรงต่ำ รายได้กระจุก...รัฐบาลเผชิญมรสุมเศรษฐกิจ”

(สยามรัฐฯ, 12-18 พ.ย. 2532: 9)

จากชื่อเรื่องของบทวิเคราะห์ข้างต้นจะเห็นได้จากการใช้ข้อความว่า “สินค้ำแพง” “ค่าแรงต่ำ” “รายได้กระจุก” เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา

การใช้ภาพพจน์ในการเขียน เป็นลักษณะการใช้ภาษาลักษณะหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นปัญหาด้านเศรษฐกิจ อัญชลี ทองอม (2541: 113) กล่าวถึงลักษณะการใช้ภาษาภาพพจน์นั้น ไว้ว่า “เป็นกลวิธีการใช้ภาษา โดยเลือกเฟ้นถ้อยคำมาใช้ในงานเขียนต่างๆ เป็นกลวิธีอย่างแยบยลเพื่อสร้างอรรถรส คือ รสแห่งการใช้ถ้อยคำที่ทำให้เกิดความซาบซึ้ง กินความลึก สามารถทำให้สิ่งที่เข้าใจยากให้เข้าใจง่าย ทำให้สิ่งที่สัมผัสไม่ได้สามารถสัมผัสได้ หรือทำให้กินใจ ชวนคิดชวนจดจำ และประการที่สำคัญคือ ทำให้เกิดจินตนาการแก่ผู้เขียนและผู้อ่าน” ภาษาที่สะท้อนให้เห็นปัญหาด้านเศรษฐกิจ เช่น การใช้คำว่า “มรสุมเศรษฐกิจ” “พายุเศรษฐกิจ” “สงครามเศรษฐกิจ” เป็นต้น ผู้วิจัยอธิบายตามลำดับต่อไปนี้

ชื่อเรื่องของบทวิเคราะห์ข้างต้นใช้คำว่า “มรสุมเศรษฐกิจ” เป็นการกล่าวถึงปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นมารอบด้านกล่าวว่าเป็นเหมือนมรสุมซึ่งเป็นลักษณะการใช้ภาพพจน์ในการเขียนที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาด้านเศรษฐกิจและยังมีปรากฏการใช้ภาษาในลักษณะเดียวกันคือในการใช้คำว่า “พายุเศรษฐกิจ” ดังที่ปรากฏในเนื้อหาของนิตยสารความว่า

. . . ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลชาติชาย กำลังเผชิญกับแรงโถมซัดอย่างหนักหน่วงจากพายุเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาสินค้ำแพงค่าแรงงานต่ำ. . .

(สยามรัฐฯ, 10-16 ธ.ค. 2532: 8)

การใช้คำว่า “พายุเศรษฐกิจ” เป็นการกล่าวถึงปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นมารอบด้านกล่าวว่าเป็นเหมือนพายุ จะเห็นได้ว่าการใช้คำว่า “มรสุมเศรษฐกิจ” “พายุเศรษฐกิจ” เป็นลักษณะการใช้ภาพพจน์ในการเขียน ที่สามารถสะท้อนให้เห็นมุมมองความคิดของสื่อมวลชนได้ว่ามองปัญหาด้านเศรษฐกิจนั้นมีลักษณะเหมือนพายุ หรือมรสุม เป็นการใช้ภาพพจน์ในการเขียนนั้นเพื่อพยายาม

สร้างให้ผู้อ่านเห็นภาพผลกระทบที่รุนแรงของเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเหมือนกับ “พายุลูก” หรือ “มรสุม” จึงเลือกใช้ภาษาที่ให้ความรู้สึกและอารมณ์แก่ผู้อ่านเพื่อให้เข้าใจได้ชัดเจนแจ่มชัดขึ้น

การใช้คำว่า “สงครามเศรษฐกิจ” ดังที่ปรากฏในเนื้อหาของนิยายสารไทยความว่า

. . .สถานการณ์ที่เผชิญอยู่ขณะนี้ก็มีลักษณะเป็น สงครามเศรษฐกิจ เป็นสงครามที่มีความอยู่...และความล่มสลายทางเศรษฐกิจ ผลประโยชน์และชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชาติเป็นเดิมพัน. . .

(มติชนฯ, 30 ธ.ค. 2540-5 ม.ค. 2541: 9)

จากข้อความข้างต้น จะเห็นได้ว่าการใช้ภาษาที่ทำให้เกิดภาพพจน์เกี่ยวกับปัญหาด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นคือคำว่า “สงครามเศรษฐกิจ”

“สงครามทางเศรษฐกิจ” เป็นลักษณะการใช้ภาพพจน์ในการเขียนที่สามารถสะท้อนให้เห็นมุมมองความคิดของสื่อมวลชนได้ว่ามองปัญหาด้านเศรษฐกิจนั้นก็มีลักษณะเหมือนสงครามเพื่อสร้างให้ผู้อ่านเห็นภาพผลกระทบที่รุนแรงของเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเหมือนกับ “สงคราม” จึงเลือกใช้ภาษาที่ให้ความรู้สึกและอารมณ์แก่ผู้อ่านเพื่อให้เข้าใจได้ชัดเจนแจ่มชัดขึ้น

จะเห็นได้ว่าลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจนั้นก็มีลักษณะการใช้ภาษาที่หลากหลาย เพื่อนำเสนอ การมุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และปัญหาด้านเศรษฐกิจ

4. ลักษณะการใช้ภาษาสะท้อนสังคมด้านการศึกษา

ผลการวิเคราะห์พบว่าลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านการศึกษา กล่าวถึงบริบทด้านการศึกษาใน 2 ประเด็น ได้แก่ หน้าที่ของสถาบันการศึกษาที่มีต่อสังคม และปัญหาด้านการศึกษา ซึ่งมีลักษณะการใช้ภาษาในการนำเสนอ เช่น กรณีเกี่ยวกับปัญหาด้านการศึกษา

กรณีเกี่ยวกับปัญหาด้านการศึกษา พบว่ามีลักษณะการใช้ภาษาในกรณีดังกล่าว เช่น การอธิบาย การใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมา เป็นต้น ผู้วิจัยนำเสนอลักษณะการใช้ภาษาในกรณีดังกล่าวตามลำดับดังต่อไปนี้

การอธิบายเป็นลักษณะหนึ่งในการใช้ภาษาเกี่ยวกับปัญหาทางการศึกษา การอธิบายเป็นการขยายความซึ่งทำให้ผู้รับสารเข้าใจแจ่มชัดในสาร ดังที่ วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์ (2537: 6) ได้อธิบายไว้ว่า “ข้อความอธิบายคือลักษณะของภาษาที่มีความมากกว่าประโยค มีความหมายซึ่งเกิดจากความสัมพันธ์ของประโยคในเรื่องเดียวกัน และเป็นความหมายที่เกิดจากความสัมพันธ์ของประโยคตั้งแต่สองประโยคขึ้นไป ความสัมพันธ์ที่เกิดจากการเรียงลำดับก่อนหลัง และการเชื่อมโยงข้อความเข้าด้วยกันเพื่อแสดงว่าเป็นการกล่าวถึงสิ่งเดียวกัน”

ลักษณะการใช้ภาษาเกี่ยวกับปัญหาทางการศึกษามีลักษณะการใช้ภาษาโดยวิธีการอธิบาย ดังที่ปรากฏในนิตยสารความว่า

... ตั้งแต่ปลายเดือนมิถุนายนที่ผ่านมา จนถึงเดือนกรกฎาคมนี้ มีเสียงจากธนาคารกรุงไทย ซึ่งรับบริหารกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา ว่าเป็นเปอร์เซ็นต์ของหนี้ไม่ได้รับการชำระ ตามกำหนดสูงมากตัวเลขล่าสุดที่ พบว่าผู้ที่ครบกำหนดชำระรวมจำนวน 1,456,359 ราย ผู้มาชำระ 996,637 ราย ประมาณ 68.43 % และค้างชำระอยู่ 459,722 ราย ประมาณ 31.57 % โดยหักจำนวนผู้ขอผ่อนผันไป 2,846 ราย ผู้เสียชีวิต 6,843 ราย เหลือผู้ที่ไม่มาติดต่อ 450,033 ราย ประมาณ 30.90 % . .

(มติชนฯ, 9-15 พ.ย. 2550: 41)

ลักษณะการใช้ภาษาเกี่ยวกับปัญหาทางการศึกษามีลักษณะการใช้ภาษาโดยวิธีการอธิบาย เพื่อให้ผู้อ่านเห็นถึงปัญหาเกี่ยวกับการชำระหนี้สินของผู้ที่กู้เงินของกองทุนเพื่อการศึกษา จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่านอกจากการอธิบายเพื่อขยายความแล้ว นอกจากนี้ยังใช้วิธีการยกข้อมูลมาอ้างอิง ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีการนำเสนอข้อมูลโดยใช้ตัวเลขมาแสดง เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน ตลอดจนการคิดให้เห็นเป็นสัดส่วนที่ชัดเจนโดยเทียบสัดส่วนจากจำนวนเต็มร้อยจะเห็นได้ว่ามีผู้มาชำระเงินกู้เพียง 68.43% เท่านั้น

การใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมาเป็นลักษณะการใช้ภาษาสะท้อนให้เห็นปัญหาทางการศึกษา ดังตัวอย่างที่ปรากฏในนิตยสารว่า

. . . ปัจจุบันมีครูเกือบ 80% มีวุฒิปริญญาตรี แต่มีความขาดแคลนในสาขาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และมีครูเกินในสาขาวิชาอื่นๆ ระบบข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาครูไม่ชัดเจน แต่จากการประเมินภายนอกพบว่า ครูประมาณ 62% ได้รับการอบรมวิชาชีพ

ยังไม่มี ความชัดเจนเกี่ยวกับการพัฒนาระบบฐานข้อมูลการติดตามสถานะการขาดแคลนครุ และการออกมาตรการกำกับติดตามการพัฒนาครู...

(สยามรัฐฯ, 9-15 พ.ย. 2550: 32)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าการใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมาในข้อความที่ว่า “มีความขาดแคลนในสาขาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ” “ระบบข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาครูไม่ชัดเจน” “ยังไม่มี ความชัดเจนเกี่ยวกับการพัฒนาระบบฐานข้อมูล” โดยสังเกตได้จากการใช้คำว่า “ขาดแคลน” คำว่า “ยังไม่ชัดเจน” คำว่า “ยังไม่มี ความชัดเจน” เป็นคำแสดงให้เห็นถึงปัญหาด้านการศึกษาที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา

จะเห็นได้ว่าลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านศึกษานั้นมีลักษณะการใช้ภาษาที่หลากหลาย เพื่อนำเสนอหน้าที่ของสถาบันการศึกษาที่มีต่อสังคม และปัญหาด้านการศึกษา

5. ลักษณะการใช้ภาษาสะท้อนสังคมด้านศาสนา

ผลการวิเคราะห์พบว่าลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านศาสนา กล่าวถึงบริบทด้านศาสนาใน 2 ประเด็น ได้แก่ หน้าที่ขององค์กรความเชื่อและศาสนาที่มีต่อสังคม และปัญหาด้านศาสนา ซึ่งมีลักษณะการใช้ภาษาในการนำเสนอ เช่น หน้าที่ขององค์กรความเชื่อและศาสนาที่มีต่อสังคม

กรณีเกี่ยวกับหน้าที่องค์กรความเชื่อและศาสนาพบว่ามีลักษณะการใช้ภาษาที่หลากหลาย เช่น การนำบทความมาอ้างอิง วิธีการใช้ภาพพจน์โดยใช้การเปรียบเทียบ เป็นต้น ผู้วิจัยนำเสนอ ลักษณะการใช้ภาษาในกรณีดังกล่าวตามลำดับดังต่อไปนี้

การนำบทความมาอ้างอิง จากการศึกษาพบว่ามีลักษณะการใช้ภาษาเกี่ยวกับปัญหาด้านศาสนาโดยการนำบทความมาอ้างอิง การนำเสนอบทความมาอ้างอิงนั้นเป็นอีกวิธีการหนึ่ง ที่ช่วยขยายความในงานเขียนเพื่อให้ผู้อ่านนั้นเกิดความเข้าใจที่แจ่มชัดขึ้น ซึ่งบทความที่นำเสนออ้างอิงนั้นย่อมมีความสัมพันธ์กับเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่นิตยสารนำเสนอ จากการศึกษาด้านศาสนานั้นมีลักษณะการใช้ภาษาเกี่ยวกับปัญหาด้านศาสนา โดยการนำบทความของท่านเจ้าคุณพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) เรื่อง “อย่าเขวตามข่าว” ส่วนหนึ่งมานำเสนอ ดังที่ปรากฏในนิตยสารความว่า

...ท่านเจ้าคุณพระพรหมคุณาภรณ์ กล่าวไว้ตอนท้ายของบทความว่า “ปัญหาการจะบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือไม่ว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาตินั้น เป็นเพียงอาการสะท้อนเหมือนเมื่อปวดท้อง ก็คือบอกว่า ต้องรู้ว่าโรคอะไรแน่ที่จะต้องแก้ไขให้ถูกต้อง หรือเมื่อเห็นท่อนซุงใหญ่ๆ ไหลลงมากับกระแสน้ำยามฝนตกหนัก ก็เป็นสัญญาณอันตรายที่ปลุกหรือเตือน ให้ตื่นขึ้นมาตระหนักถึงปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศที่ถึงขั้นร้ายแรง อันจะต้องเร่งแก้ไข”...ก่อนจะเขียนถึงปัญหาเรื่องนี้ท่านเจ้าคุณพระพรหมคุณาภรณ์ได้กล่าวถึงการแบ่งบทบาทหน้าที่กันระหว่างฝ่ายรัฐกับฝ่ายพระพุทธศาสนา ซึ่งแตกต่างจากสังคมตะวันตกอย่างชัดเจนคือ ไม่มีการก้าวท้าวหรือบีบบังคับ แต่ก็ทำงานเพื่อประโยชน์สุขของประชาชาติไปด้วยกันอย่างเป็น “มิตรสนิท” กัน...

(สยามรัฐฯ, 13-19 ก.ค. 2550: 50)

การใช้ภาพพจน์ จากการนำเสนอส่วนหนึ่งของบทความข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีลักษณะการใช้ภาพพจน์โดยใช้การเปรียบเทียบ ซึ่งการเปรียบเทียบดังกล่าวเป็นการใช้คำศัพท์ต่างๆ ตรงไปตรงมา คั่นระหว่างสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบ โดยส่วนมากจะมีการเปรียบสิ่งที่พบกับสิ่งหนึ่งสิ่งใด คำที่ใช้เป็นคำเชื่อม ได้แก่ ดัง คุณดัง อุปมาดัง เสมอ เสมือน ประดุจ เป็นต้น

ในข้อความว่า “ปัญหาการจะบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือไม่ว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาตินั้น เป็นเพียงอาการสะท้อนเหมือนเมื่อปวดท้อง” ใช้คำว่า “เหมือน” เป็นการเปรียบเทียบโดยใช้เชื่อม ท่านเจ้าคุณพระพรหมคุณาภรณ์กล่าวถึงปัญหาการจะบัญญัติพระพุทธศาสนาไว้ในรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น เหมือนกับอาการปวดท้อง ทั้งนี้ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่เป็นนามธรรมจึงทำให้ไม่สามารถสื่อถึงความรู้สึกได้ชัดเจน ดังนั้นจึงนำไปเปรียบเทียบกับอาการปวดท้องซึ่งทำให้อ่านนั้นเข้าถึงอารมณ์และความรู้สึกได้ชัดเจน

นอกจากการเปรียบเทียบโดยใช้คำเชื่อมแล้วปรากฏการเปรียบเทียบเทียบโดยใช้ถ้อยคำทั่วไป ท่านเจ้าคุณพระพรหมคุณาภรณ์กล่าวเปรียบเทียบถึงการแบ่งบทบาทหน้าที่กันระหว่างฝ่ายรัฐกับฝ่ายศาสนาของสังคมไทยกับสังคมตะวันตกที่ต่างกัน ในข้อความว่า “สังคมตะวันตกอย่างชัดเจนคือ ไม่มีการก้าวท้าวหรือบีบบังคับ แต่ก็ทำงานเพื่อประโยชน์สุขของประชาชาติไปด้วยกันอย่างเป็นมิตรสนิท กัน” จากข้อความดังกล่าวเป็นการแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกและอารมณ์ในการทำงานของสังคมตะวันตก เพื่อต้องการให้ผู้อ่านรับรู้ถึงความรู้สึกและอารมณ์ที่ชัดเจนขึ้น ตลอดจนเป็นการขยายความให้ผู้อ่านเห็นภาพของการทำงานในสังคมตะวันตกที่ชัดเจนขึ้น

กรณีเกี่ยวกับปัญหาด้านศาสนา พบว่ามีการใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมาที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาด้านศาสนาที่เกิดขึ้น เช่น ในกรณีที่พระยานครละเมิดพระธรรมวินัย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

... ข้าของพระยานครละเมิดพระธรรมวินัยเป็นข้าศึกโครมไปทั่วโลกนั้นนอกจากจะทำให้ศาสนาพุทธเสื่อมเสียแล้ว ยังส่งผลต่อสถานภาพของ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการของ ปราโมทย์ สุขุม จากพรรคประชาธิปัตย์ด้วย ...

(สยามรัฐฯ, 19๒5 ก.พ. 2538: 8)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าการใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมา ดังในข้อความว่า “ข้าพระยานครละเมิดพระธรรมวินัย” สืบเกิดได้จากการใช้คำว่า “ละเมิดพระธรรมวินัย” นั้นเป็นการใช้ภาษาที่ใช้สื่อสารอย่างตรงไปตรงมาแสดงให้ผู้อ่านเห็นชัดเจนว่าเกิดปัญหาด้านศาสนาอะไรขึ้นบ้าง

จะเห็นได้ว่าลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านศาสนานั้นมีลักษณะการใช้ภาษาที่หลากหลาย เพื่อนำเสนอ หน้าที่ขององค์กรความเชื่อและศาสนาที่มีต่อสังคม และปัญหาเกี่ยวกับด้านศาสนา คือ ปัญหาเรื่องความบกพร่องในการทำหน้าที่ขององค์กรความเชื่อ และศาสนา

จากการวิเคราะห์จะเห็นได้ว่ามีลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมในนิิตยสารไทยระหว่าง พ.ศ. 2530-2550 ปรากฏในหลากหลายลักษณะซึ่งสามารถจัดเป็นกลุ่มลักษณะ การใช้ภาษาเป็น 3 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

5.1 การใช้คำ

การใช้คำ คือลักษณะวิธีการใช้ถ้อยคำทั้งการพูดและการเขียนให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามความต้องการของผู้ใช้มีลักษณะวิธีในการใช้ถ้อยคำหลากหลายลักษณะ ผลการวิเคราะห์ลักษณะการใช้คำของภาษาสะท้อนสังคมในนิิตยสารไทยระหว่าง พ.ศ. 2530 – 2550 พบว่ามีลักษณะการใช้คำในลักษณะต่างๆ ได้แก่ การเลือกใช้คำที่สื่อสารให้ตรงตามความต้องการหรือตรงตามเจตนาในการสื่อสาร การเลือกใช้คำได้ถูกต้องเหมาะสมกับระดับการสื่อสาร การเลือกใช้ถ้อยคำที่ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

. . . เนื่องด้วยในการที่คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติได้เข้าควบคุมอำนาจการปกครองประเทศครั้งนี้ก็เพื่อมุ่งหวังให้เกิดความมั่นคงแห่งชาติ และความผาสุกแก่ประชาชนจึงห้ามมิให้ผู้ใดกักตุนสินค้าหรือขึ้นราคาสินค้า ผู้ใดฝ่าฝืนจะถือว่าเป็นความผิด และจะได้รับโทษในสถานหนัก...

(มติชนฯ, 3-9 มี.ค. 2537: 7)

จากข้อความข้างต้นเป็นบางส่วนของประกาศของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 5 จะเห็นได้ว่าเป็นภาษาที่ใช้มีจุดมุ่งหมายให้เว้นการกระทำหรือไม่ให้กระทำตามที่กำหนดไว้เป็นการใช้คำตรงตามเจตนา สังเกตได้จากการใช้คำว่า “ห้าม” คำว่า “ห้าม” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพุทธศักราช 2542 (2546: 1292) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ให้เว้นกระทำ, ไม่ให้ทำตามที่กำหนดไว้” ดังนั้นในข้อความว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดกักตุนสินค้าหรือขึ้นราคาสินค้า” จึงเป็นการใช้คำที่แสดงให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจน

ตัวอย่างที่ 2

. . . หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรับสั่งให้มูลนิธิชัยพัฒนาเป็นศูนย์กลางในการประสานในการแก้ปัญหา กระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นกระทรวงที่มีบุคลากรภายใต้การบังคับบัญชาทั่วประเทศ และเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ได้น้อมรับพระราชกระแสรับสั่งโดยทันที โดยกรมการปกครองเป็นคนไปดำเนินการเขียนโครงการการช่วยเหลือประชาชนในสภาวะเศรษฐกิจถดถอย เพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อนนำไปสู่ภาคปฏิบัติต่อไป...

(สยามรัฐฯ, 19-25 ต.ค. 2540: 12)

จากข้อความข้างต้นเป็นการกล่าวถึงกรณีที่ประเทศไทยเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงให้ความห่วงใยประชาชน จะเห็นได้ว่าเมื่อกกล่าวถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สื่อมวลชนจะต้องเลือกใช้คำราชาศัพท์ สังเกตได้จากการใช้คำว่า “ทรงรับสั่งให้” “พระราชกระแสรับสั่ง” การใช้คำราชาศัพท์ดังกล่าวเป็นการเลือกใช้คำได้ถูกต้องเหมาะสม

ตัวอย่างที่สองตัวอย่างข้างต้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของลักษณะการใช้คำที่นำมาใช้ในภาษาสะท้อนสังคมในนิคยสาร ระหว่าง พ.ศ. 2530–2550

5.2 การใช้สำนวนโวหารและภาพพจน์ในการเขียน

การใช้สำนวนโวหารและภาพพจน์ในการเขียนเป็นถ้อยคำที่เรียบเรียงขึ้นเพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด และเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นซึ่งจากการศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิคยสารไทย พบว่ามีการใช้สำนวนโวหาร และภาพพจน์ในการเขียน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

...แล้วข่าวคราวของร่างพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชนก็เป็นไปได้ เพียงลมหายใจแผ่วเบา ท่ามกลางกระแสความเห็นที่แตกต่างกันไปในสังคมเชิงอำนาจแบบสังคมไทย...

(สยามรัฐฯ, 2026 ก.ค. 2550: 34)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าเป็นลักษณะการใช้พรรณนาโวหารซึ่งเรียบเรียงขึ้นเพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด และเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยสังเกตได้จากข้อความว่า“พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชนก็เป็นไปได้เพียงลมหายใจแผ่วเบา” การกล่าวถึงร่างพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชนที่มีแนวโน้มว่าจะไม่ประสบผลสำเร็จซึ่งผู้เขียนมิได้กล่าวอย่างตรงไปตรงมาแต่เลือกใช้คำให้เข้าใจความรู้สึกว่าไม่ประสบผลสำเร็จโดยใช้คำว่า “เป็นไปได้เพียงลมหายใจแผ่วเบา” โดยแสดงให้เห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินี้มีลักษณะเป็นมนุษย์คือหายใจได้และใกล้จะจบลงเหมือนกับลมหายใจที่แผ่วเบาลงนั่นเอง จึงทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกร่วมและเห็นภาพไปด้วย ดังนั้นจึงจัดว่าเป็นลักษณะของพรรณนาโวหาร

ตัวอย่างที่ 2

...ในปีการศึกษา 2550 นี้ จะแก้ไขโดย 1. ขยายการสอนด้วยระบบสองภาษาโดยลดเวลาในการเรียนการสอนด้วยภาษาถิ่นลงแล้วเพิ่มเวลาสอนด้วยภาษาไทยมากขึ้น โดยขยายเป็น 100 โรงเรียน จากปีที่แล้ว 12 โรงเรียน 2. แก้ปัญหาความยากจนของนักเรียนโดยให้โรงเรียนสงเคราะห์เป็นพิเศษ เช่น เสื้อผ้า อุปกรณ์การเรียนการสอน เป็นต้น...

(สยามรัฐฯ, 20-26 ก.ค. 2550: 34)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าเป็นลักษณะการใช้บรรยายโวหารซึ่งเล่าเรื่องหรืออธิบายเรื่องราว เกี่ยวกับการกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาทางการศึกษา โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาอย่างแจ่มแจ้ง ได้สาระตรงประเด็น และเสนอแนะวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการแก้ปัญหาทางการศึกษา

ตัวอย่างที่สองตัวอย่างข้างต้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของลักษณะการใช้สำนวนโวหารและภาพพจน์ในการเขียนที่นำมาใช้ในภาษาสะท้อนสังคมในนิยายสาร ระหว่าง พ.ศ. 2530 – 2550

5.3 วิธีการใช้ภาษาที่นำเสนอเพื่อสะท้อนสังคม

วิธีการใช้ภาษาที่นำเสนอเพื่อสะท้อนสังคม เป็นกลวิธีในการนำเสนอในเขียนจากการศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิยายสารไทยจะเห็นได้ว่ามีกลวิธีในการนำเสนอเพื่อสะท้อนสังคมในหลายลักษณะ เช่น การนำเสนออย่างตรงไปตรงมา การอธิบาย การแสดงเหตุผล การยกข้อมูลมาอ้างอิง การใช้วิธีซ้ำความ การใช้ภาพพจน์เหนือจริง การให้คำนิยามหรือคำจำกัดความ เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

...สงครามกลางเมืองได้เกิดขึ้นแล้วในประเทศไทยและเกิดมาเป็นช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้ว ทุกหัวระแหง แต่เป็นสงครามกลางเมืองที่เกิดขึ้นในจิตใจของคนไทย โดยจะเห็นได้จากการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายที่ชัดเจนมากขึ้น วัดได้จากจำนวนของผู้สนับสนุนที่เพิ่มมากขึ้นของแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้ง แต่อย่าลืมนะครับว่าสงครามมันไม่ได้อยู่แค่ในจิตใจตลอดเท่านั้น ตอนนี้มันเริ่มแสดงฤทธิ์ออกมาข้างนอกแล้ว และถ้าเมื่อไหร่มันแสดงฤทธิ์ออกมาพร้อมๆ กันในหลายๆ ภาคส่วน... จากหลายกลุ่มคน... ด้วยหลายวิธีการจนนำไปสู่จุดที่ยากต่อการควบคุมไม่เว้นแม้กระทั่งจากพวกเดียวกัน นั่นแหละครับ “สงครามกลางเมือง” ของจริง. . .

(สยามรัฐฯ, 10-16 ส.ค. 2550: 44)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่าการใช้ภาษาในการเล่าเรื่องกล่าวถึงความขัดแย้งทางสังคมที่เกิดขึ้นจากกลุ่มผู้ชุมนุมที่มากมายหลายกลุ่ม นอกจากนี้แล้วยังสังเกตได้ว่าการใช้ภาษาที่ทำให้เกิดภาพพจน์ ดังที่สื่อมวลชนนำเสนอไว้ในข้อความว่า “สงครามกลางเมืองที่เกิดขึ้นในจิตใจของคนไทย” ในการใช้คำว่า “สงครามกลางเมือง” ในข้อความนี้เป็นการใช้ภาษาที่ทำให้เกิด

ภาพพจน์ทำให้ผู้อ่านเห็นว่าการแบ่งฝ่ายของประชาชนที่มีจุดมุ่งหมายในรวมกลุ่มกันเพื่อเรียกร้องสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นเป็นสะท้อนให้เห็นถึงจิตใจที่มีแนวคิดที่หลากหลายแตกต่างกันจึงเปรียบเทียบสงครามกลางเมือง ซึ่งไม่ได้เป็นการกล่าวถึงความหมายของสงครามกลางเมืองตรงตามความหมายที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ซึ่งคำว่า “สงครามการเมือง” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546: 1112) ได้ให้ความหมายว่า สงครามระหว่างชนที่อาศัยอยู่ในประเทศเดียวกัน

นอกจากนี้การใช้คำว่า “สงครามกลางเมือง” ในข้อความข้างต้นนั้นยังมีการกล่าวซ้ำ แต่มีการให้ความหมายที่แตกต่างกันออกไป ดังที่ปรากฏในข้อความว่า “...สงครามกลางเมืองได้เกิดขึ้นแล้วในประเทศไทยและเกิดมาเป็นช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้วทุกหัวระแหง แต่เป็นสงครามกลางเมืองที่เกิดขึ้นในจิตใจของคนไทย โดยจะเห็นได้จากการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายที่ชัดเจนมากขึ้น... นั่นแหละครับ “สงครามกลางเมือง” ของจริง...” กล่าวคือ จากข้อความดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการใช้คำซ้ำกันสามตำแหน่ง ในคำว่า “สงครามการเมือง” ในตำแหน่งที่ 1 และ 3 เป็นการให้ความหมายตรงตามความหมายที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 แต่ “สงครามการเมือง” ที่ปรากฏในตำแหน่งที่ 2 นั้นสื่อมวลชนนำมาใช้ในลักษณะการเปรียบเทียบเพื่อทำให้เกิดภาพพจน์ดังที่อธิบายไว้แล้วในเบื้องต้น การใช้วิธีการกล่าวซ้ำเป็นวิธีการใช้ภาษาอย่างหนึ่งเพื่อเป็นการกล่าวเน้นย้ำประเด็นสำคัญที่เกิดขึ้น

ตัวอย่างที่ 2

...สถานการณ์ “หยคน้ำลายเปื้อนปลายปืน” ในบรรยากาศการเลือกตั้งที่ รสช. ต้องตกเป็นเป้าการวิพากษ์วิจารณ์อย่างขนานใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเผชิญหน้าสีแดงวิวาทะระหว่างพรรคประชาธิปัตย์กับฝ่ายทหารที่ว่า “หมาเห่าไม่กัด นักการเมืองปากจัดไม่เก่ง” จนพลพรรค ปชป. ได้กลับว่า “ทหารเก่งไม่ปฏิบัติ ปล้นอำนาจรัฐจากประชาชน” จนกลายเป็นข้อโต้แย้งระหว่างนักการเมืองหัวตรงข้าม รสช. กับฝ่ายทหารอย่างต่อเนื่องตลอดมา ในขณะที่ “บิ๊กจ๊อด” พล.อ.สุรนทร คงสมพงษ์ ประธานสภา รสช. ออกโรงในเรื่องดังกล่าวนี้ว่า “นักการเมืองจะวิพากษ์วิจารณ์อะไรก็ว่ากันไปไม่ว่ากันอยู่แล้ว แต่อย่ามาเหยียบตาปลากันก็แล้วกัน...”

(สยามรัฐฯ, 1-7 มี.ค. 2535: 12)

จากตัวอย่างข้างต้นในการใช้ข้อความว่า “สถานการณ์หยคน้ำลายเปื้อนปลายปืน” นั้นเป็นการใช้ภาษาทำให้เกิดภาพพจน์ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเห็นภาพได้ชัดเจน ลักษณะการใช้ภาษา

ภาพพจน์นั้น อัญชลี ทองแถม (2541: 113) กล่าวไว้ว่า “เป็นกลวิธีการใช้ภาษา โดยเลือกเฟ้นถ้อยคำ มาใช้ในงานเขียนต่างๆ เป็นกลวิธีอย่างแยบยลเพื่อสร้างอารมณ์รส คือ รสแห่งการใช้ถ้อยคำที่ทำให้ เกิดความซาบซึ้ง กินความลึก สามารถทำให้สิ่งที่เข้าใจยากให้เข้าใจง่าย ทำให้สิ่งที่สัมผัสไม่ได้ สามารถสัมผัสได้ หรือทำให้กินใจ ชวนคิดชวนจดจำและประการที่สำคัญคือ ทำให้เกิดจินตนาการ แก่ผู้เขียนและผู้อ่าน” การใช้ข้อความว่า “สถานการณ์หยดน้ำลายเปื้อนปลายปิ่น” จึงเป็นการสร้าง ภาพให้ผู้อ่านเห็นภาพความขัดแย้งของทหารกับนักการเมืองเป็นรูปธรรมชัดเจนยิ่งขึ้นตัวอย่างที่ สองตัวอย่างข้างต้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของวิธีการใช้ภาษาที่นำเสนอเพื่อสะท้อนสังคมที่นำมาใช้ใน ภาษาสะท้อนสังคมในนิยายสาร ระหว่าง พ.ศ. 2530-2550

จากการวิเคราะห์จะเห็นได้ว่าการเลือกใช้คำ การใช้สำนวนโวหารและภาพพจน์ในการ เขียน และวิธีการใช้ภาษาที่นำเสนอเพื่อสะท้อนสังคม เป็นลักษณะการใช้ภาษาที่มีความหลากหลาย ของภาษาสะท้อนสังคมในนิยายสารไทย ระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550

สรุปและอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

การวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมในนิยายสารไทยระหว่าง พ.ศ. 2530 – 2550 นั้น ผู้วิจัยนำเสนอลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคม โดยแบ่งเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ ลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับบริบทด้านครอบครัว ลักษณะการใช้ภาษา ที่เกี่ยวกับบริบทด้านการเมืองการปกครอง ลักษณะการใช้ภาษาที่เกี่ยวกับบริบทด้านเศรษฐกิจ ลักษณะการใช้ภาษาที่เกี่ยวกับบริบทด้านการศึกษา และลักษณะการใช้ภาษาที่เกี่ยวกับบริบทด้าน ศาสนา ผลจากการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านครอบครัว

ผลการวิเคราะห์พบว่าลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านครอบครัว เป็นการ กล่าวถึงปัญหาด้านครอบครัว คือ ปัญหาเรื่องความบกพร่องในการทำหน้าที่ของครอบครัว

2. ลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครอง

ผลการวิเคราะห์พบว่าลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครอง เป็นการกล่าวถึงบริบทด้านการเมืองการปกครองใน 3 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาด้านการเมืองการ

ปกครอง การแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครอง และรูปแบบการบริหารงานของรัฐด้านการเมืองการปกครอง

3. ลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ

ผลการวิเคราะห์พบว่าลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ เป็นการกล่าวถึงบริบทด้านเศรษฐกิจใน 2 ประเด็น ได้แก่ การมุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และปัญหาด้านเศรษฐกิจ

4. ลักษณะการใช้ภาษาสะท้อนสังคมด้านการศึกษา

ผลการวิเคราะห์พบว่าลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับการศึกษา กล่าวถึงบริบทด้านการศึกษาใน 2 ประเด็น ได้แก่ หน้าที่ของสถาบันการศึกษาที่มีต่อสังคม และปัญหาด้านการศึกษา

5. ลักษณะการใช้ภาษาสะท้อนสังคมด้านศาสนา

ผลการวิเคราะห์พบว่าลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านศาสนา กล่าวถึงบริบทด้านศาสนาใน 2 ประเด็น ได้แก่ หน้าที่ขององค์กรความเชื่อและศาสนาที่มีต่อสังคม และปัญหาด้านศาสนา คือ ปัญหาเรื่องความบกพร่องในการทำหน้าที่ขององค์กรความเชื่อและศาสนา

ผลการวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาสะท้อนสังคมทั้ง 5 ด้านนั้นจะเห็นได้ว่ามีลักษณะการใช้ภาษาที่หลากหลายซึ่งสามารถสรุปได้เป็น 3 ลักษณะ คือ การใช้คำ การใช้สำนวนโวหารและภาพพจน์ในการเขียน และวิธีการใช้ภาษาที่นำเสนอเพื่อสะท้อนสังคม ซึ่งผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของ จันทนา ทองประยูร และมนวิภา วงจรจิระที่กล่าวถึงนิตยสารโดยสรุปว่า เนื้อหาและรูปแบบนิตยสารได้รับการออกแบบมาเพื่อตอบสนองข้อมูลข่าวสารและความบันเทิงตามยุคสมัย ทำให้ข้อเขียนต่างๆ ในนิตยสารมีทั้งแง่ข่าวสาร ให้ความรู้ ตีความ วิเคราะห์วิจารณ์ และอื่นๆ ทำให้นิตยสารมีความหลากหลาย และการใช้ภาษาในข้อเขียนของนิตยสารจึงมีความหลากหลายไปด้วย

ทั้งนี้ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานไว้ว่า ภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยนั้นเป็นส่วนหนึ่งในการนำเสนอเนื้อหาต่างๆ ในนิตยสารดังนั้นภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยย่อมมีลักษณะการใช้

ภาษาที่หลากหลายเพื่อนำเสนอเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม จากการนำเสนอลักษณะการใช้ภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย ระหว่าง พ.ศ.2530-2550 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้

จากการนำเสนอถึงลักษณะการใช้คำของภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารระหว่าง พ.ศ. 2530-2550 จะเห็นได้ว่าการเลือกใช้คำให้ตรงตามความต้องการหรือตรงตามเจตนาจะปรากฏในเนื้อหาที่กล่าวถึงข้อบังคับ กฎ ระเบียบ กฎหมาย โดยจะมีคำที่แสดงให้ผู้รับสารเกิดความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารว่าผู้ส่งสารมีเจตนาในการส่งสารเพื่อแจ้งให้ทราบ ถาม ปฏิเสธ ห้าม ขอร้องหรือสั่งการ ส่วนการเลือกใช้คำได้ถูกต้องเหมาะสมกับระดับของการสื่อสาร เพื่อใช้ให้ถูกกาลเทศะและบุคคล จะพบว่าเป็นเนื้อหาที่มีการกล่าวอ้างถึงพระมหากษัตริย์จึงมีการใช้คำราชาศัพท์ ซึ่งการใช้คำราชาศัพท์นี้เป็นภาษาสะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยที่เป็นสังคมที่มีระดับชนชั้นทางสังคม และเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติประการหนึ่ง ส่วนการใช้คำที่ทำให้เกิดภาพนั้นใช้เกี่ยวกับการสะท้อนภาพในด้านลบเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเห็นภาพและเข้าใจความรู้สึกได้ชัดเจนขึ้น

จากการนำเสนอถึงลักษณะการใช้สำนวนโวหารและภาพพจน์ในการเขียนของภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารระหว่าง พ.ศ. 2530-2550 จะเห็นได้ว่าการใช้โวหารหลัก 3 ประเภท คือ บรรยายโวหาร พรรณาโวหาร และเทศนาโวหาร ซึ่งอาจมีอุปมาโวหาร สาธกโวหารร่วมในเขียน พรรณาโวหาร และเทศนาโวหาร ลักษณะในการเขียนแบบบรรยายโวหารจะเห็นได้ว่าเป็นการกล่าวถึง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายที่กำหนดขึ้น ส่วนพรรณาโวหารเป็นการกล่าวในบทวิจารณ์ บทวิเคราะห์ หรือสัมภาษณ์พิเศษ ส่วนเทศนาโวหารเป็นการนำเสนอถึงบทความหรือบทสัมภาษณ์ที่พระสงฆ์เป็นผู้ให้สัมภาษณ์หรือผู้ที่แสดงความคิดเห็น

จากการนำเสนอถึงลักษณะวิธีการใช้ภาษาที่นำเสนอเพื่อสะท้อนสังคม จากการศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยทั้ง 5 ด้านจะเห็นได้ว่ามีกลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสะท้อนสังคมในหลากหลายลักษณะ เช่น การนำเสนออย่างตรงไปตรงมา การอธิบาย การแสดงเหตุผล การยกข้อมูลมาอ้างอิง การใช้วิธีซ้ำความ การใช้ภาพพจน์เหนือจริง การให้คำนิยามหรือคำจำกัดความ เป็นต้น

จากการนำเสนอถึงลักษณะการใช้ภาษาด้านการเมืองการปกครองจะสังเกตได้ว่าลักษณะการใช้ภาษาด้านการเมืองการปกครองนั้นมีลักษณะเหมือนภาษาโน้มน้าวใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งชื่อของโครงการ หรือนโยบายของรัฐที่กำหนดขึ้น เช่น โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน โครงการสานใจไทยสู่ใจใต้ จะเห็นได้ว่ามีลักษณะการใช้คำซ้ำเพื่อเป็นการเน้นย้ำคำให้มีน้ำหนัก และยังแสดงให้เห็นถึงความหมายในเชิงบวกใช้คำที่มีพลังเพื่อโน้มน้าวใจให้ประชาชนคล้อยตาม

และกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่รัฐต้องการ ลักษณะการใช้ภาษาดังกล่าวสอดคล้องกับที่ Larson (1992: 101-102) ได้เสนอการวิเคราะห์คำในสามมิติว่า “มิติหนึ่งที่วิเคราะห์ คือ มิติด้านแก่นเรื่องหรือความรู้สึก (Thematic Dimension) การใช้คำสัมผัสสระหรือพยัญชนะเป็นการให้ความรู้สึก ย้ำ ยืนยัน เป็นมิติที่ให้ความรู้สึก การเลือกใช้คำจึงต้องเลือกใช้คำที่สร้างความรู้สึกที่ดีแก่ผู้รับสาร” และยังสอดคล้องกับที่ กาญจนา แก้วเทพ (2541: 199) กล่าวถึงการเมืองว่า “การเมืองเป็นเรื่องของการใช้อำนาจมาจัดการกับสถานะที่เป็นอยู่ให้เป็นไปตามเจตจำนงของผู้กระทำการดังนั้นการสื่อสารทางการเมืองจึงต้องเป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ (persuasive communication)” ดังนั้นชื่อโครงการหรือนโยบายของรัฐก็เป็นลักษณะการใช้ภาษาทางการเมืองในลักษณะที่เป็นภาษาโน้มน้าวใจด้วย เพราะรัฐย่อมมีเจตนาให้ประชาชนจดจำโครงการหรือนโยบายที่รัฐบาลในแต่ละสมัยกำหนดขึ้นได้ ซึ่งหากโครงการหรือนโยบายนั้นประชาชนพึงพอใจ จดจำได้ ย่อมมีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งให้พรรคการเมืองที่ทำหน้าที่เป็นรัฐบาลในสมัยนั้นมาเป็นคณะรัฐบาลในวาระต่อไปอีกครั้งจึงจัดได้ว่ามีเป้าหมายทางการเมืองแฝงอยู่ด้วย จะเห็นได้ว่าภาษาโน้มน้าวใจนั้นมีอยู่ในชีวิตประจำวันทุกๆ วงการอันสอดคล้องกับที่ Brembeck & Howell (1976: 2) กล่าวถึงการใช้ภาษาโน้มน้าวใจโดยสรุปว่า “ภาษาโน้มน้าวใจนั้นไม่เพียงแต่ใช้เพื่อเฉพาะกิจเท่านั้น แต่ภาษาโน้มน้าวนั้นยังปรากฏใช้ในชีวิตประจำวันทุกวัน”

การใช้ภาษาในชื่อโครงการหรือนโยบายของรัฐยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายและเป้าหมายของรัฐเพื่อแก้ไข พัฒนา หรือให้ความสนใจกับบริบททางสังคมด้านใด รัฐจึงกำหนดโครงการหรือนโยบายเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารประเทศเกี่ยวกับบริบททางสังคมด้านต่างๆ

นอกจากนี้จากการศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยยังมีข้อสังเกตได้ว่าเนื้อหาในนิตยสารนั้นมีคำสร้างใหม่เกิดขึ้นทั้งที่เป็นคำที่สะท้อนให้เห็นกลุ่มเฉพาะทางสังคมที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น อันแสดงให้เห็นโครงสร้างทางสังคมที่มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จากการวิเคราะห์ภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยมีการสร้างคำใหม่ที่เป็นภาษาต่างประเทศเพื่อใช้เรียกรูปแบบการบริหารงานของรัฐด้านการเมืองการปกครอง เช่น ในคำว่า “ทักษิณโมมิิกส์” เป็นต้น อันเป็นลักษณะของการสร้างคำใหม่ซึ่งเป็นการใช้ภาษาต่างประเทศในการสร้างคำใหม่นั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิระภา พึ่งกริม ที่ศึกษาเรื่อง “คำใหม่และสำนวนใหม่ในพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ปีพุทธศักราช 2541” ที่กล่าวถึงลักษณะคำใหม่ว่ามีลักษณะการใช้ภาษาต่างประเทศในคำใหม่ และสอดคล้องกับ น้ำเพชร สายบุญเรือน ที่ศึกษาเรื่อง “ถ้อยคำสำนวนใหม่ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยระหว่างปี พ.ศ. 2537-2541” ที่กล่าวถึงถ้อยคำสำนวนใหม่ว่ามีลักษณะหนึ่งของการใช้ภาษาคือมีที่มาจากภาษาต่างประเทศ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเมื่อมีสิ่งใดใหม่ๆ เกิดขึ้นในสังคมย่อมต้องมีการสร้างคำใหม่ขึ้นมาเพื่อใช้เรียกสิ่งนั้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย พ.ศ. 2530 - 2550 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย ระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550 และเพื่อศึกษาลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550

การวิจัยครั้งนี้จำกัดขอบเขตการศึกษาเฉพาะภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย ประเภท นิตยสารการเมือง ระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550 โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างซึ่งสุ่มเปิดหาข้อมูลจาก นิตยสารจำนวน 600 ฉบับ ฉบับละ 5 ครั้ง รวม 3,000 ครั้ง

1. การศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย ระหว่างพ.ศ. 2530- 2550

การศึกษภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย ระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550 นั้นศึกษาใน 2 ประเด็น ได้แก่ บริบททางสังคมที่ภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยนำเสนอระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550 และ ความสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอบริบททางสังคมกับนิตยสาร ระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550 ผลการศึกษาสรุปได้ ดังต่อไปนี้

1.1 บริบททางสังคมที่ภาษาสะท้อนสังคม ในนิตยสารไทยนำเสนอระหว่าง พ.ศ.2530 - 2550 ผู้วิจัยนำเสนอการวิเคราะห์เป็น 5 ประเด็นโดยแบ่งตามช่วงเวลาการศึกษา คือ 1) ช่วงที่ 1 พ.ศ. 2530 จนถึงการทำรัฐประหารเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 2) ช่วงที่ 2 ระยะเวลาหลังจากการเกิดรัฐประหาร พ.ศ. 2534 จนถึงเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 (พฤษภาทมิฬ) 3) ช่วงที่ 3 ระยะเวลาหลังจากเกิดเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 (พฤษภาทมิฬ) จนถึงวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 (วิกฤตต้มยำกุ้ง) 4) ช่วงที่ 4 ระยะเวลาหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 (วิกฤตต้มยำกุ้ง) จนถึงการทำรัฐประหาร เดือนกันยายน พ.ศ. 2549 5) ช่วงที่ 5 ระยะเวลาหลังจากเกิดรัฐประหาร เดือนกันยายน พ.ศ. 2549-พ.ศ. 2550 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.1.1 ช่วงที่ 1 พ.ศ. 2530 จนถึงการทำรัฐประหารในพ.ศ. 2534 ผลการวิเคราะห์พบว่า มีบริบททางสังคมที่ภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยนำเสนอ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ และด้านศาสนา ผู้วิจัยจะนำเสนอบริบททางสังคมทั้ง 4 ด้านตามลำดับดังต่อไปนี้

1) ด้านครอบครัว ในช่วงที่ 1 ผลการวิเคราะห์พบว่ามีคำแนะนำเกี่ยวกับบริบทด้านครอบครัว คือ ปัญหาด้านครอบครัวซึ่งนำเสนอถึงปัญหาเกี่ยวกับความบกพร่องในการทำหน้าที่ของครอบครัวอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

2) ด้านการเมืองการปกครอง ในช่วงที่ 1 ผลการวิเคราะห์พบว่ามีคำแนะนำเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครองใน 2 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง และการแก้ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง สรุปได้ดังนี้

ปัญหาด้านการเมืองการปกครองเป็นปัญหาหนึ่งที่ปรากฏในนิตยสารช่วงที่ 1 ผลการวิเคราะห์พบว่ามีคำแนะนำปัญหาด้านการเมืองการปกครอง 3 ประการ ได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายใน ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายนอก และปัญหาเกี่ยวกับทุจริตของรัฐบาล

การแก้ปัญหาด้านการเมืองการปกครองในช่วงที่ 1 นั้น ผลการวิเคราะห์พบว่ามีภาษาที่สะท้อนให้เห็นถึงการแก้ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง 2 ประเด็น ได้แก่ การจัดตั้งหน่วยงานเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครอง และการกำหนดนโยบายต่างๆ เพื่อพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าขึ้น

3) ด้านเศรษฐกิจ ในช่วงที่ 1 ผลการวิเคราะห์พบว่ามีคำแนะนำเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจใน 2 ประเด็น ได้แก่ การมุ่งเน้นพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และปัญหาด้านเศรษฐกิจ สรุปได้ดังนี้

การมุ่งเน้นพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ในช่วงที่ 1 ผลการวิเคราะห์พบว่ามีคำแนะนำให้ประเทศไทยเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ หรือที่เรียกว่า นิกส์ (NICS) หรือภาษาที่กล่าวว่า ประเทศไทยอาจจะกลายเป็นเสือตัวที่ 5 แห่งเอเชีย

ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ในช่วงที่ 1 ผลการวิเคราะห์พบว่ามีปัญหาสินค้าแพง
ค่าแรงถูก การกระจายรายได้

4) ด้านศาสนา ในช่วงที่ 1 ผลการวิเคราะห์พบว่ามีคำแนะนำเกี่ยวกับบริบท
ด้านศาสนา คือ ถึงหน้าที่ขององค์กรทางศาสนา

1.1.2 ช่วงที่ 2 ระยะเวลาหลังจากการเกิดรัฐประหาร พ.ศ. 2534 จนถึงเหตุการณ์
จลาจลทางการเมืองเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 (พฤษภาทมิฬ) ผลการวิเคราะห์พบว่า มีบริบท
ทางสังคมที่ภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยนำเสนอ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง
และด้านเศรษฐกิจ สรุปได้ดังนี้

1) ด้านการเมืองการปกครองในช่วงที่ 2 พบว่ามีคำแนะนำเกี่ยวกับ
ด้านการเมืองการปกครอง แบ่งได้เป็น 2 ประเด็น คือ ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง
และการแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครอง สรุปได้ดังนี้

ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง ในช่วงที่ 2 นั้น ผลการวิเคราะห์พบว่ามี
คำแนะนำถึงประเด็นปัญหาด้านการเมืองการปกครองใน 2 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากความ
ขัดแย้งภายใน และปัญหาที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งภายนอก

การแก้ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง ในช่วงที่ 2 นั้น ผลการวิเคราะห์
พบว่ามีภาษาที่สะท้อนให้เห็นถึงการแก้ปัญหาเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครอง คือ การแก้ไข
ปัญหาเกี่ยวกับการทุจริต

2) ด้านเศรษฐกิจในช่วงที่ 2 ผลการวิเคราะห์พบว่ามีภาษาสะท้อนสังคมเกี่ยวกับ
ด้านเศรษฐกิจ 2 ประเด็น ได้แก่ การมุ่งเน้นพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และปัญหาด้านเศรษฐกิจ สรุปได้
ดังนี้

การมุ่งเน้นพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ในช่วงที่ 2 นั้น ผลการวิเคราะห์พบว่า
มีการนำเสนอถึงประเด็นการมุ่งเน้นพัฒนาด้านเศรษฐกิจ คือ รัฐบาลสนับสนุนให้มีการกำหนด
แนวทางด้านเศรษฐกิจ

ปัญหาด้านเศรษฐกิจในช่วงที่ 2 นั้น ผลการวิเคราะห์พบว่าการนำเสนอถึงประเด็นปัญหาด้านเศรษฐกิจที่สะสมมาแต่อดีต

1.1.3 ช่วงที่ 3 ระยะเวลาหลังจากเกิดเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 (พฤษภาทมิฬ) จนถึงวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 (วิกฤตต้มยำกุ้ง) ผลการวิเคราะห์พบว่ามีบริบททางสังคมที่ภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยนำเสนอ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านศาสนา สรุปได้ดังนี้

1) ด้านการเมืองการปกครอง ในช่วงที่ 3 ผลการวิเคราะห์พบว่าการนำเสนอเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครอง แบ่งได้เป็น 2 ประเด็น คือ ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง และการแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครอง สรุปได้ดังนี้

ปัญหาเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครองในช่วงที่ 3 ผลการวิเคราะห์พบว่าการนำเสนอถึงปัญหาด้านการเมืองการปกครองได้แก่ ปัญหาการแบ่งฝ่ายของพรรคการเมือง ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายใน ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายนอก และปัญหาเกี่ยวกับการทุจริตของรัฐบาล

การแก้ปัญหาเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครอง ในช่วงที่ 3 ผลการวิเคราะห์พบว่าการนำเสนอถึงการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครองในลักษณะต่างๆ เช่น รัฐบาลกำหนดให้มีการเลือกตั้ง การแก้ไขปัญหาที่ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในรัฐบาล การส่งเสริมประชาธิปไตยโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนพรรคการเมือง การวางแผน การกำหนดแนวทาง โครงการและนโยบายต่างๆ เพื่อพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า เป็นต้น

2) ด้านเศรษฐกิจ ในช่วงที่ 3 ผลการวิเคราะห์พบว่าการนำเสนอเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ คือ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ เช่น หนี้ตก วิกฤตเศรษฐกิจ เป็นต้น

3) ด้านการศึกษา ในช่วงที่ 3 ผลการวิเคราะห์พบว่าการนำเสนอให้เห็นถึงหน้าที่ของสถาบันการศึกษาที่มีต่อสังคม

4) ด้านศาสนาในช่วงที่ 3 นั้นผลการวิเคราะห์พบว่ามีคำแนะนำถึงปัญหาที่เกี่ยวกับด้านศาสนา คือ ปัญหาเรื่องความบกพร่องในการทำหน้าที่ขององค์กรทางด้านความเชื่อและศาสนา

1.1.4 ช่วงที่ 4 ระยะเวลาหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 (วิกฤตต้มยำกุ้ง) จนถึงการทำรัฐประหาร เดือนกันยายน พ.ศ. 2549 ผลการวิเคราะห์พบว่ามีบริบททางสังคมที่ภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยนำเสนอ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษาและด้านศาสนา สรุปได้ดังนี้

1) ด้านครอบครัว ในช่วงที่ 4 พบว่ามีคำแนะนำ ปัญหาด้านครอบครัว คือ ปัญหาเรื่องความบกพร่องในการทำหน้าที่ของครอบครัว

2) ด้านการเมืองการปกครองในช่วงที่ 4 ผลการวิเคราะห์พบว่ามีคำแนะนำเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครอง แบ่งได้เป็น 3 ประเด็น คือ ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง การแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครอง และรูปแบบการบริหารงานของรัฐบาลด้านการเมืองการปกครอง สรุปได้ดังนี้

ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง ในช่วงที่ 4 ผลการวิเคราะห์พบว่ามีคำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาด้านการเมืองการปกครอง 4 ประการ ได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายใน ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งภายนอก ปัญหาการทุจริตของรัฐบาล และปัญหาเกี่ยวกับการใช้เงินเพื่อเป็นปัจจัยชี้ขาดในการเลือกตั้ง

การแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครอง ในช่วงที่ 4 ผลการวิเคราะห์พบว่ามีคำแนะนำให้เห็นถึงการแก้ปัญหาเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครอง เช่น การแก้ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารของคณะรัฐบาล การวางแผน การกำหนดแนวทาง โครงการและนโยบายต่างๆ เพื่อพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า

รูปแบบการบริหารงานของรัฐบาลด้านการเมืองการปกครอง ในช่วงที่ 4 นั้นพบว่าในสมัยรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร มีภาษาที่สะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบการบริหารงานเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครองที่ชัดเจน เช่น การนำรูปแบบการบริหารงานอย่างบริษัทเอกชน

มาใช้บริหารงานราชการ รูปแบบการบริหารงานของรัฐบาลซึ่งการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจ 2 แนวทาง เป็นต้น

3) **ด้านเศรษฐกิจ** ในช่วงที่ 4 ผลการวิเคราะห์พบว่าการนำเสนอเกี่ยวกับปัญหาด้านเศรษฐกิจ เช่น คนไทยมีหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้น เป็นต้น

4) **ด้านการศึกษา** ในช่วงที่ 4 นั้น ผลการวิเคราะห์พบว่าการนำเสนอเกี่ยวกับปัญหาด้านการศึกษา เช่น ปัญหาคุณภาพทางวิชาการ ปัญหาระบบการเรียนการสอนขาดประสิทธิภาพและครูผู้สอนไม่พยายามเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก

5) **ด้านศาสนา** ในช่วงที่ 4 นั้น ผลการวิเคราะห์พบว่าการนำเสนอถึงปัญหาด้านศาสนา คือ ปัญหาเรื่องความบกพร่องในการทำหน้าที่ขององค์กรทางด้านความเชื่อและศาสนา

1.1.5 **ช่วงที่ 5** ระยะเวลาหลังจากเกิดรัฐประหาร เดือนกันยายน พ.ศ. 2549-พ.ศ. 2550 ผลการวิเคราะห์พบว่ามีบริบททางสังคมที่ภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยนำเสนอ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษาและด้านศาสนา สรุปได้ดังนี้

1) **ด้านการเมืองการปกครอง** ในช่วงที่ 5 พบว่าการนำเสนอเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง แบ่งได้เป็น 2 ประเด็น คือ ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง และการแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครอง สรุปได้ดังนี้

ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง ในช่วงที่ 5 ผลการวิเคราะห์พบว่ามีภาษาที่สะท้อนให้ถึงปัญหาด้านการเมืองการปกครองที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับกลุ่มต่างๆ

การแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครองในช่วงที่ 5 ผลการวิเคราะห์พบว่าการนำเสนอให้เห็นถึงการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครองในลักษณะต่างๆ เช่น การเร่งสร้างความสมานฉันท์ในสังคม การร่างรัฐธรรมนูญใหม่โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมลงประชามติ เป็นต้น

2) **ด้านเศรษฐกิจ** ในช่วงที่ 5 ผลการวิเคราะห์พบว่ามีคำแนะนำเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ คือ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ

3) **ด้านการศึกษา** ในช่วงที่ 5 ผลการวิเคราะห์พบว่ามีคำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาทางการศึกษา คือ ความบกพร่องในหน้าที่ของสถาบันทางการศึกษา เช่น ปัญหาการอ่านหนังสือไม่ออกของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นต้น

4) **ด้านศาสนา** ในช่วงที่ 5 ผลการวิเคราะห์นั้น พบว่ามีคำแนะนำเกี่ยวกับด้านศาสนา คือ หน้าที่ของสถาบันศาสนาที่มีต่อสังคม

1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอบริบททางสังคมกับนิตยสารระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550 ผลการวิเคราะห์พบว่าลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอบริบททางสังคมกับนิตยสารระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550 ใน 2 ลักษณะ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอบริบททางสังคมกับนิตยสารแบบตัวเลือก และความสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอบริบททางสังคมกับนิตยสารแบบโยงใย ผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอบริบททางสังคมกับนิตยสารแบบตัวเลือก ผลการวิเคราะห์พบว่ามีบริบททางสังคมที่ภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยนำเสนอ จำนวน 826 ข้อมูล และมีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านการเมือง การปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษาและด้านศาสนา ผู้วิจัยนำเสนอจำนวนที่พบบริบททางสังคมในแต่ละด้าน 5 ด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังต่อไปนี้

1) **ด้านการเมืองการปกครอง** ผลการวิเคราะห์พบว่ามีภาษาสะท้อนสังคมด้านการเมืองการปกครอง จำนวน 779 ข้อมูล จากข้อมูลทั้งหมด 826 ข้อมูล คิดเป็น 94.3% ซึ่งกล่าวถึงบริบทด้านการเมืองการปกครอง ได้แก่ ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง การแก้ปัญหาด้านการปกครอง และรูปแบบการบริหารงานของรัฐบาลด้านการเมืองการปกครอง

2) **ด้านเศรษฐกิจ** ผลการวิเคราะห์พบว่ามีภาษาสะท้อนสังคมด้านเศรษฐกิจ จำนวน 21 ข้อมูล จากข้อมูลทั้งหมด 826 ข้อมูล คิดเป็น 2.54% ซึ่งเป็นการกล่าวถึงบริบทด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การมุ่งเน้นพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และปัญหาด้านเศรษฐกิจ

3) **ด้านศาสนา** ผลการวิเคราะห์พบว่า มีภาษาสะท้อนสังคมด้านศาสนาจำนวน 14 ข้อมูล จากข้อมูลทั้งหมด 826 ข้อมูล คิดเป็น 1.69% ซึ่งกล่าวถึงบริบทด้านศาสนา ได้แก่ หน้าที่ขององค์กรความเชื่อและศาสนาที่มีต่อสังคม และปัญหาด้านศาสนา คือ ปัญหาเรื่องความบกพร่องในการทำหน้าที่ขององค์กรความเชื่อและศาสนา

4) **ด้านการศึกษา** ผลการวิเคราะห์พบว่า มีภาษาสะท้อนสังคมด้านการศึกษาจำนวน 9 ข้อมูล จากข้อมูลทั้งหมด 826 ข้อมูล คิดเป็น 1.08% ซึ่งกล่าวถึงบริบทด้านการศึกษา ได้แก่ หน้าที่ของสถาบันการศึกษาที่มีต่อสังคม และปัญหาด้านการศึกษา คือ ความบกพร่องในการทำหน้าที่ของสถาบันการศึกษา

5) **ด้านครอบครัว** ผลการวิเคราะห์พบว่า มีภาษาสะท้อนสังคมด้านครอบครัวจำนวน 3 ข้อมูล จากข้อมูลทั้งหมด 826 ข้อมูล คิดเป็น 0.36% ซึ่งกล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับด้านครอบครัว คือ ปัญหาเรื่องความบกพร่องในการทำหน้าที่ของครอบครัว

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอบริบททางสังคมกับนิคตสารแบบตัวเลือกพบว่า นิคตสารไทยเลือกนำเสนอบริบทด้านการเมืองการปกครองมากที่สุด ถึง 94.3% เนื่องจากนิคตสารที่เลือกมาวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้เจาะจงเลือกเฉพาะนิคตสารประเภทการเมือง ดังนั้นภาษาสะท้อนสังคมในนิคตสารไทยระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550 จึงมีการนำเสนอบริบทด้านการเมืองการปกครองมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรมจากสื่อ ตามกรอบแนวคิดของ Fairclough (2003: 1-18) ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์แบบตัวเลือกว่า สื่อแต่ละประเภทย่อมเลือกนำเสนอโดยมีความสัมพันธ์กับประเภทของสื่อ สื่อที่ต่างกันจึงเลือกนำเสนอในลักษณะต่างกัน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาเป็นนิคตสารประเภทการเมืองจึงมีการนำเสนอบริบทด้านการเมืองการปกครองมากที่สุด

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอบริบททางสังคมกับนิคตสารแบบโยงใย ผลการวิเคราะห์พบว่า ภาษาสะท้อนสังคมนิคตสารไทยมีความสัมพันธ์แบบโยงใย 2 ประเด็น คือ ความสัมพันธ์โยงใยระหว่างบริบททางสังคม และสภาพการณ์ในสังคมมีผลก่อให้เกิดเหตุการณ์การสื่อสาร

จากการศึกษาการนำเสนอบริบททางสังคมในนิคตสารไทยที่แบ่งการศึกษาเป็น 5 ช่วงนั้น แต่ละช่วงพบว่า นิคตสารมีการนำเสนอบริบททางสังคมที่มีความสัมพันธ์โยงใยกับเหตุการณ์ สถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมสมัยนั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการวิเคราะห์

วาทกรรมจากสื่อ ตามกรอบแนวคิดของนอร์แมน แฟร์คลัฟ Fairclough (2003: 1-18) กล่าวโดยสรุปถึงความสัมพันธ์แบบโยงใยว่า ในการสื่อสารของสื่อ นั้นมีความเกี่ยวโยงกับเหตุการณ์ในสังคมซึ่งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีผลก่อให้เกิดเหตุการณ์ในการสื่อสาร สรุปได้ดังต่อไปนี้

ช่วงที่ 1 พ.ศ. 2530 จนถึงการทำรัฐประหารใน พ.ศ. 2534 ผลการวิเคราะห์ พบว่ามีภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยที่มีความสัมพันธ์โยงใยกับบริบททางสังคม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ และด้านศาสนา

ช่วงที่ 2 ระยะเวลาหลังจากการเกิดรัฐประหาร พ.ศ. 2534 จนถึงเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2534 (เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ) ผลการวิเคราะห์พบว่ามีภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยที่มีความสัมพันธ์โยงใยกับบริบททางสังคม 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง และด้านเศรษฐกิจ

ช่วงที่ 3 ระยะเวลาหลังจากเกิดเหตุการณ์จลาจลทางการเมือง ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2534 (เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ) จนถึงวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 (วิกฤตต้มยำกุ้ง) ผลการวิเคราะห์ พบว่ามีภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยที่มีความสัมพันธ์โยงใยกับบริบททางสังคม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านศาสนา

ช่วงที่ 4 ระยะเวลาหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 (วิกฤตต้มยำกุ้ง) จนถึงการทำรัฐประหาร เดือนกันยายน พ.ศ. 2549 ผลการวิเคราะห์ พบว่ามีภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยที่มีความสัมพันธ์โยงใยกับบริบททางสังคม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านศาสนา

ช่วงที่ 5 ระยะเวลาหลังจากเกิดรัฐประหาร เดือนกันยายน พ.ศ. 2549-พ.ศ. 2550 ผลการวิเคราะห์พบว่ามีภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยที่มีความสัมพันธ์โยงใยกับบริบททางสังคม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านศาสนา

จากการศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย ระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550 สามารถสะท้อนให้เห็นว่าในแต่ละช่วงระยะเวลาที่ศึกษานั้นมีเหตุการณ์ทางสังคม ปัญหา หรือแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในลักษณะต่างๆ ทั้งนี้การนำเสนอของนิตยสารย่อมมีการนำเสนอเนื้อหาที่มี

ความสัมพันธ์โยงใยกับสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงสมัย ตลอดจนสภาพการณ์ในสังคมย่อมมีผลก่อให้เกิดเหตุการณ์ในการสื่อสาร

2. ลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมในนิคยสารไทยระหว่าง พ.ศ. 2530 – 2550

ผลการวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมในนิคยสารไทยระหว่าง พ.ศ. 2530-2550 นั้น แสดงให้เห็นว่าภาษาสะท้อนสังคมในนิคยสารนั้นเป็นส่วนหนึ่งในการนำเสนอเนื้อหาต่างๆ ในนิคยสาร ดังนั้นภาษาสะท้อนสังคมในนิคยสารไทยย่อมมีลักษณะการใช้ภาษาที่หลากหลายเพื่อนำเสนอเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นซึ่งผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดในเรื่องการใช้คำ การใช้สำนวนโวหารและภาพพจน์ในการเขียน และวิธีการใช้ภาษาที่นำเสนอเพื่อสะท้อนสังคมมาเป็นกรอบในการศึกษา

ผลการวิเคราะห์พบว่ามีลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมในนิคยสารไทยโดยแบ่งเป็น 5 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านครอบครัว ลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ ลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านการศึกษา และลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านศาสนา โดยมีสาระสำคัญดังนี้

2.1 ลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านครอบครัว ผู้วิจัยเสนอลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมเกี่ยวกับด้านครอบครัว ได้แก่ ลักษณะการใช้ภาษาที่นำเสนอเกี่ยวกับปัญหา ด้านครอบครัว เช่น การใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมา การเล่าเรื่อง การยกข้อมูลมาอ้างอิง ยกบทแสดงความคิดเห็นของบุคคลมาประกอบ การนำเสนอโดยแยกประเด็นให้เห็นชัดเจน เป็นต้น

2.2 ลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ผู้วิจัยเสนอลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ได้แก่ ลักษณะการใช้ภาษาที่นำเสนอเกี่ยวกับปัญหาด้านการเมืองการปกครอง ลักษณะการใช้ภาษาที่นำเสนอเกี่ยวกับการแก้ปัญหาด้านการปกครอง และลักษณะการใช้ภาษาที่นำเสนอเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานของรัฐบาลด้านการเมืองการปกครอง เช่น การใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมา การใช้คำที่มีความหมายตรงข้าม การใช้ภาษาตรงตามเจตนา การแสดงเหตุผล การเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ เป็นต้น

2.3 ลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ ผู้วิจัยเสนอลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ลักษณะการใช้ภาษาเกี่ยวกับการมุ่งเน้น

พัฒนาด้านเศรษฐกิจ และปัญหาด้านเศรษฐกิจ เช่น การยกข้อมูลมาอ้างอิง การใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมา การใช้ภาพพจน์ในการเขียน การใช้วิธีแยกเป็นประเด็นในการนำเสนอ การแสดงเหตุผล การใช้คำตรงตามเจตนาในการสื่อสาร การยกแนวคิดของผู้อื่นมานำเสนอ การเล่าเรื่องตามลำดับ เป็นต้น

2.4 ลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านการศึกษา ผู้วิจัยเสนอลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมเกี่ยวกับด้านการศึกษา ได้แก่ ลักษณะการใช้ภาษาที่นำเสนอเกี่ยวกับหน้าที่ของสถาบันการศึกษาที่มีต่อสังคม และลักษณะการใช้ภาษาที่นำเสนอเกี่ยวกับปัญหาด้านการศึกษา คือ ความบกพร่องในการทำหน้าที่ของสถาบันการศึกษา เช่น การยกข้อมูลมากล่าวอ้างอิง การอธิบาย การใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมา เป็นต้น

2.5 การใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านศาสนา ผู้วิจัยเสนอลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมเกี่ยวกับด้านศาสนา ได้แก่ ลักษณะการใช้ภาษาที่นำเสนอเกี่ยวกับหน้าที่ขององค์กรความเชื่อและศาสนาที่มีต่อสังคม และลักษณะการใช้ภาษาที่นำเสนอเกี่ยวกับปัญหาเกี่ยวกับด้านศาสนา เช่น การใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมา การใช้ภาพพจน์ในการเขียน การนำบทความมาอ้างอิง การใช้ภาพพจน์ในการเขียน การใช้คำถาม เป็นต้น

อภิปรายผล

นิคยสารเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีการนำเสนอเนื้อหาเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นมีการปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์หรือความเป็นไปของสังคม เป็นเครื่องมือบันทึกเหตุการณ์ทางด้านสังคม วัฒนธรรม ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคน สอดคล้องกับที่ ระวีวรรณ ประกอบผล (2530: 1) กล่าวถึงนิคยสารไว้ว่า “นิคยสารเป็นสื่อในการบันทึกเรื่องราว เหตุการณ์ ความทรงจำในแต่ละยุคสมัย เป็นเวทีแสดงทัศนะ เป็นสะพานเชื่อมโยงจากสังคมเก่าไปสู่สังคมใหม่ เป็นแหล่งค้นคว้าให้คนรุ่นหลังรู้จักอดีต และความเป็นมาของตน” และสอดคล้องกับที่ อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ และคณะ (2547: 240) ที่ได้กล่าวถึงนิคยสารไว้ว่า

... นิคยสารจัดเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทแรกที่เกิดขึ้นในเมืองไทย ถือว่าเป็นสถาบันสำหรับการรวบรวมเก็บรักษา และเผยแพร่ข่าวสารทุกชนิดที่มาจากแหล่งต่างๆ ของสังคม ดังที่มีคำเปรียบเปรยไว้ว่า “ถ้าอยากรู้เรื่องของสังคมใดหรือยุคใดหนว่ามีวิถีชีวิตการดำรงอยู่ หรือมีแนวคิดอย่างไรให้เปิดดูได้จากนิคยสารในสมัยนั้นๆ ก็จะทราบเรื่องราวทั้งหมด” จึงเปรียบนิคยสารไว้ว่า เป็นเสมือนห้องสมุดเกี่ยวกับชีวิตวัฒนธรรมของมนุษย์เลยทีเดียว...

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเนื้อหาในนิตยสารนั้นสามารถสะท้อนภาพทางสังคมได้ว่าในสมัยใดเกิดเหตุการณ์ใดขึ้นบ้าง จึงเป็นเหมือนการบันทึกเหตุการณ์ในสมัยนั้นด้วยประการหนึ่ง

นอกจากนี้ภาษาที่ใช้ในงานเขียนของนิตยสารเพื่อใช้บรรยาย หรืออธิบายเรื่องราวหรือปรากฏการณ์ใหม่ๆ ในสังคมอันสะท้อนให้เห็นความเป็นไปทางสังคมซึ่งมีความสัมพันธ์กับสังคมในยุคสมัยนั้น ภาษาจึงสามารถสะท้อนให้เห็นสังคมได้ ผู้วิจัยจึงเรียกภาษาประเภทนี้ว่า ภาษาสะท้อนสังคม

ระยะเวลา 20 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2530 - 2550 ประเทศไทยมีเหตุการณ์เกิดขึ้นมากมาย อันมีผลกระทบต่อสังคมและประชาชนไทยอย่างกว้างขวาง เช่น การเกิดรัฐประหารในช่วงปี 2535 วิกฤตทางเศรษฐกิจในช่วงปี 2540 และการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศที่หลากหลายขึ้น เป็นต้น เหตุการณ์ต่างๆ เหล่านี้ทำให้สังคมเกิดความเปลี่ยนแปลงไปไม่มากนักน้อย ในขณะที่เดียวกันย่อมมีภาษาสะท้อนสังคมเกิดขึ้นเพื่อกล่าวถึงเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นด้วย

นอกจากนิตยสารเป็นสื่อมวลชนที่นำเสนอเรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ ตลอดจนความเป็นไปของสังคมโดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสะท้อนสังคมแล้ว ทั้งนี้ภาษายังเป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่สื่อมวลชนเลือกจะนำเสนอหัวข้อหรือวาระในช่วงระยะเวลาหนึ่งในเหตุการณ์หนึ่ง ดังนั้นสภาพสังคมหรือเหตุการณ์ทางสังคมที่ปรากฏในนิตยสารจึงผ่านกระบวนการเลือกสรรจากกองบรรณาธิการของนิตยสารซึ่งมีความสัมพันธ์กับประเภทของนิตยสารอนึ่งการที่ผลวิจัยปรากฏว่าเป็นภาษาสะท้อนสังคมด้านการเมืองการปกครองมากกว่าด้านอื่นๆ เป็นเพราะผู้วิจัยเลือกวิจัยเฉพาะนิตยสารประเภทการเมืองเป็นหลักโดยไม่ได้เลือกนิตยสารอื่นๆ มาเป็นประชากรในการวิจัย ดังนั้นจึงมีภาษาที่สะท้อนด้านการเมืองการปกครองปรากฏในทุกช่วงระยะเวลาที่ศึกษา และสะท้อนประเด็นปัญหาด้านการเมืองการปกครองที่หลากหลายกว่าด้านอื่นๆ

ทั้งนี้การเลือกนำเสนอของนิตยสารนั้นต้องมีความสัมพันธ์โยงใยกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม เพื่อเป็นการให้ความรู้ ให้ข้อเท็จจริง วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ในเรื่องราวต่างๆ โดยมีเจตนาสนองตอบตามความต้องการของผู้อ่าน

จากการนำเสนอผลการวิเคราะห์จะเห็นได้ว่าสอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎีการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ แนวคิดวาทกรรมจากสื่อของนอร์แมน แฟร์คลัฟ (Norman Fairclough) ที่กล่าวถึง ความสัมพันธ์แบบตัวเลื้อกว่าสื่อจะเลือกนำเสนอเนื้อหาตามประเภทของสื่อ และความสัมพันธ์แบบโยงใยว่าการนำเสนอของสื่อหนึ่งย่อมมีความสัมพันธ์ที่โยงใยเชื่อมโยงกับ

สถานการณ์ สภาพการณ์ หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นทางสังคม กล่าวคือ จากการนำเสนอจะเห็นได้ว่าในนิตยสารมีภาษาสะท้อนสังคมในด้านครอบครัว ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านศาสนา การนำเสนอเหตุการณ์ต่างๆ ในนิตยสารนั้น ลือจะเป็นผู้คัดเลือก และคัดสรรในการนำเสนอเรื่องราวต่างๆ อันเป็นความสัมพันธ์แบบตัวเลือกซึ่งสื่อย่อมเลือกนำเสนอตามประเภทของสื่อ จะเห็นได้ว่าผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว เพราะสื่อที่ศึกษานี้เป็นสื่อประเภทนิตยสารการเมือง ดังนั้นทั้ง 5 ช่วงระยะเวลาที่ศึกษา เนื้อหาในนิตยสารจึงมีภาษาสะท้อนสังคมด้านการเมืองการปกครองในทุกยุคทุกสมัย ตลอดจนได้เห็นปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาด้านการเมืองการปกครองในทุกช่วงระยะเวลา และมีการนำเสนอให้เห็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครองอย่างหลากหลาย นอกจากมีความสัมพันธ์แบบตัวเลือกแล้ว การนำเสนอของสื่อยังต้องมีความสัมพันธ์โยงใยกันระหว่างบริบทต่างๆ ทางสังคม และมีความสัมพันธ์โยงใยกับสถานการณ์ สภาพการณ์หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นทางสังคม

จากการนำเสนอเนื้อหาในนิตยสารไทยจะเห็นได้ว่านิตยสารมีการนำเสนอถึงเหตุการณ์ และปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ภาษาสะท้อนให้เห็นสังคมด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านศาสนา ด้านการศึกษา และด้านครอบครัว

การศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในช่วงระยะเวลา 20 ปีโดยแบ่งช่วงระยะศึกษาเป็น 5 ช่วง ทำให้สามารถเห็นพลวัตของการเปลี่ยนแปลงโดยรวมของด้านสังคมทั้ง 5 ด้านได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านศาสนา

ด้านครอบครัวจากการนำเสนอจะเห็นว่าปัญหาเรื่องความบกพร่องในการทำหน้าที่ของครอบครัวมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับบริบททางสังคมด้านอื่นๆ เพราะครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานเบื้องต้นซึ่งสำคัญที่สุดในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม

ด้านการเมืองการปกครอง จากการนำเสนอจะเห็นได้ว่าด้านการเมืองการปกครองเป็นบริบททางสังคมด้านที่ปรากฏทั้ง 5 ช่วงระยะเวลา ปัญหาด้านการเมืองการปกครองที่ปรากฏ ได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งทั้งภายในและภายนอกคณะรัฐบาล ปัญหาเกี่ยวกับการการใช้จ่ายเงินเพื่อเป็นปัจจัยชี้ขาดทางการเมือง และปัญหาการทุจริต ปัญหาด้านการเมืองการปกครองที่เกิดขึ้นทั้ง 5 ช่วงระยะเวลา เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นไม่แตกต่างกันถึงแม้จะเป็นช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกัน แต่มีข้อสังเกตได้ว่าปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งทางการเมืองนั้นมีการขยายตัวในวงกว้างมากขึ้น กล่าวคือ ในช่วงระยะเวลา 3 ระยะเวลาแรกที่ศึกษาคือ ช่วงที่ 1 ช่วงที่ 2 และช่วงที่ 3 นั้นพบว่า ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งทางการเมืองนั้นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มเล็กๆ ซึ่งบางครั้ง

เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะกลุ่มอาชีพ แต่ในช่วงที่ 4 และช่วงที่ 5 นั้น พบว่าปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งทางการเมืองเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มที่กว้างขึ้น และก่อความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นซึ่งในช่วงระยะเวลาหลังจากเกิดรัฐประหาร พ.ศ. 2549 - พ.ศ. 2550 จึงปรากฏว่ารัฐบาลในสมัย พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ มีความพยายามในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมโดยพยายามสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในสังคม

ด้านเศรษฐกิจ จากการนำเสนอจะเห็นว่าด้านเศรษฐกิจเป็นบริบททางสังคมอีกด้านหนึ่งที่ปรากฏทั้ง 5 ช่วงระยะเวลา สังเกตได้ว่าในช่วงที่ 1 เป็นการมุ่งเน้นด้านเศรษฐกิจชัดเจนโดยมุ่งเน้นสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ เป็นการมุ่งเน้นพัฒนาด้านเศรษฐกิจที่มีการพึ่งการส่งออกพึ่งต่างประเทศมากเกินไป การมุ่งเน้นด้านเศรษฐกิจดังกล่าวจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบสืบเนื่องทำให้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 และช่วงที่ 5 จึงปรากฏว่ารัฐบาลในสมัยที่ พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีจึงต้องนำวิถีของเศรษฐกิจพอเพียง และวิถีการพึ่งตนเองมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น

ด้านการศึกษา จากการนำเสนอจะเห็นว่าด้านการศึกษาพบ 2 ประเด็นเกี่ยวกับหน้าที่ของสถาบันการศึกษา และปัญหาด้านการศึกษา ทั้งนี้การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาด้านการศึกษานั้นมีความสัมพันธ์กับการกำหนดแนวทางนโยบายของรัฐบาลในแต่ละสมัยว่ามีมุ่งเน้นนโยบายในด้านใด ประกอบกับรัฐบาลต้องจัดสรรศูนย์การเรียนรู้หรือปัจจัยสนับสนุนต่างๆ เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้

ด้านศาสนา จากการนำเสนอจะเห็นว่าด้านศาสนาสะท้อนให้เห็นถึงหน้าที่ของสถาบันทางศาสนาที่มีต่อสังคม และปัญหาด้านศาสนา คือ ปัญหาความบกพร่องในหน้าที่ขององค์กรด้านความเชื่อและศาสนา ซึ่งความเชื่อความศรัทธานั้นเป็นแนวทางพื้นฐานที่ทำหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมของบุคคลต่างๆ ในสังคม

จากการนำเสนอภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทยนอกจากสะท้อนบริบททางสังคมทั้ง 5 ด้าน โดยรวมมีข้อสังเกตได้ว่าสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความสลับซับซ้อนของโครงสร้างทางสังคมโดยสังเกตได้จากกลุ่มทางสังคมที่มีความหลากหลายและสลับซับซ้อนมากขึ้นในสังคมปัจจุบัน และการนำเสนอบริบทในนิตยสารย่อมสอดคล้องกับประเภทของนิตยสารด้วย เพราะเมื่อเป็นนิตยสารประเภทด้านการเมืองย่อมมีการปรากฏเรื่องราวเกี่ยวกับการเมืองมากกว่าด้านอื่นๆ ดังนั้นลักษณะการใช้ภาษาตลอดจนลักษณะการนำเสนอที่เกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครองจึงมีโอกาสดูแลลักษณะการใช้ภาษาในบริบทที่เกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครองมากกว่าสังคมด้านอื่นๆ

จากการวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาของภาษาสะท้อนสังคมในนิยายสารจะเห็นได้ว่ามีลักษณะการใช้ภาษาที่หลากหลายในการนำเสนอ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนรับรู้ถึงอารมณ์และความรู้สึกของผู้เขียนที่นำเสนอได้ ความหลากหลายในลักษณะการใช้ภาษาจึงเป็นวิธีการที่บรรณาธิการของนิยายสารแต่ละฉบับต้องใช้เพื่อจะนำเสนอถึงเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมให้ผู้อ่านรับรู้ได้

อย่างไรก็ตามภาษาย่อมเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารของสื่อมวลชนที่จะชี้นำสังคมให้มองเห็นทิศทาง ประวัติ และความเป็นมาของสังคมซึ่งสอดคล้องกับที่ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (2551: 29) ที่กล่าวถึงจรรยาบรรณวิชาชีพของสื่อมวลชนประการหนึ่งว่า “หน้าที่หลักอีกประการหนึ่งของนักสื่อสารมวลชนนอกเหนือไปจากการนำเสนอข้อเท็จจริงให้สาธารณชนได้รับทราบ คือ การชี้ให้สังคมมองเห็นทิศทางของความถูกต้อง ประวัติและความเป็นมาของสิ่งต่างๆ ว่าเหตุการณ์ในอดีตสอนอะไรเรา”

ทั้งนี้งานวิจัยนี้ใช้แนวคิดทฤษฎีเชิงวิพากษ์จึงมองว่าภาษาเป็นเพียงเครื่องมือสื่อสารที่สื่อเลือกนำเสนอและไม่เลือกนำเสนอเรื่องใดภายใต้เงื่อนไขต่างๆ ลักษณะดังกล่าว สอดคล้องกับที่ กาญจนา แก้วเทพ (2545: 337) กล่าวถึงทฤษฎีวิพากษ์ว่า “ทฤษฎีวิพากษ์กลับจะกล่าวว่า หน้าที่ที่สื่อกำลังกระทำอยู่นี้ (เช่น เข้าข้างผู้มีอำนาจ ตोकย้าค่านิยมที่มีอยู่ ไม่นำเสนอภาพคนกลุ่มน้อย) มิได้เกิดมาจากการหลงลืมหรือความบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ หากแต่เป็นเพราะการออกแบบโครงสร้างและกลไกของสื่อได้กำหนดให้สื่อทำหน้าที่ดังกล่าวต่างหาก เนื่องจากสื่อเป็นเครื่องมือของกลุ่มผู้ที่มีอำนาจ ก็ย่อมต้องทำหน้าที่รับใช้ผู้มีอำนาจอย่างแน่นอน”

ข้อเสนอแนะจากผลของการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยกล่าวคือ การศึกษาที่ได้จากการศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิยายสารไทยสามารถแสดงให้เห็นได้ว่า ภาษามิได้เป็นเพียงเครื่องมือในการสื่อสารเท่านั้น แต่ภาษายังเป็นเครื่องมือในการสร้างอำนาจ สร้างความชอบธรรม หรือภาษาสามารถทำให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายด้วย นอกจากนี้ยังทำให้เห็นว่าภาษามีสัมพันธ์กับบริบทต่างๆ อยู่อย่างสลับซับซ้อนซึ่งสามารถสะท้อนสังคมในสมัยนั้นๆ ได้ ข้อเสนอแนะผลการวิจัย ผู้วิจัยจะกล่าวโดยสรุป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านการวางแผนการใช้ภาษา

การศึกษาถึงภาษาสะท้อนสังคมในนิคตสารไทย พ.ศ. 2530 - 2550 นั้น บุคคลต่างๆ สามารถนำลักษณะการใช้ภาษาต่างๆ มาวางแผนการใช้ภาษาเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามเจตนารมณ์ได้ เช่น สื่อมวลชนเป็นผู้กำหนดวาระ วิพากษ์ วิเคราะห์และนำเสนอมุมมองแนวคิดต่างๆ สอดแทรกไปในเนื้อหาที่นำเสนอให้ประชาชนเป็นผู้รับรู้ข่าวสารถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งการกำหนดเพื่อนำเสนอเนื้อหาต่างๆ เหล่านี้ สื่อมวลชนต้องมีการวางแผนในการใช้ภาษาเพื่อนำเสนอเรื่องต่างๆ โดยแสดงถึงความชอบธรรมที่สื่อมวลชนเลือกที่จะนำเสนอได้ ดังนั้นการวางแผนในการใช้ภาษาของสื่อมวลชนจึงสามารถแสดงถึงจุดมุ่งหมายได้อย่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งนี้ยังสามารถสะท้อนให้เห็นได้ว่าภาษาไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือในการสื่อสารเท่านั้น ภาษายังเป็นการสร้างอำนาจ สร้างความชอบธรรม และสร้างภาพลักษณ์ได้ อีกด้วย

ดังนั้นบุคคล หรือกลุ่มต่างๆ ในสังคมจึงควรมีการวางแผนในการใช้ภาษา เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งอาจเลือกลักษณะการใช้ภาษาในหลายลักษณะเพื่อให้การสื่อสารครั้งนั้นๆ สัมฤทธิ์ผล

2. ข้อเสนอแนะด้านโครงสร้างทางสังคม

การศึกษาถึงภาษาสะท้อนสังคมในนิคตสารไทย พ.ศ. 2530 - 2550 นั้น นิคตสารสามารถสะท้อนให้เห็นถึงกลุ่มทางสังคมที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นซึ่งความเจริญก้าวหน้าด้านต่างๆ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้โครงสร้างทางสังคมที่ความสลับซับซ้อนมากขึ้น สอดคล้องกันกับที่ สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2533: 205) ได้กล่าวถึงความเจริญก้าวหน้าทำให้โครงสร้างสังคมเปลี่ยนแปลงไปในเอกสารการสอนชุดวิชาสังคมไทยว่า

... ผลที่ตามมาอีกก็คือ การจำแนกแจกแจงทางโครงสร้าง (Structural Differentiation) ของสังคมไทยมีมากขึ้น เกิดหน่วยสังคมเฉพาะ (Social Unit) มากขึ้น เช่น หน่วยครอบครัว การศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ ภาษาและการสื่อสาร ศิลปะและนันทนาการ การเมือง การปกครอง อนามัยและสาธารณสุข การคมนาคมขนส่ง และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ...

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าความเจริญก้าวหน้าด้านต่างๆ ทำให้โครงสร้างทางสังคมเกิดความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น กลุ่มทางสังคมจึงมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นเช่นกัน กลุ่มทางสังคมที่เกิดขึ้นอาจรวมกันชั่วคราวหรือถาวรก็ย่อมได้

งานวิจัยนี้จึงแสดงให้เห็นได้ว่านิคตสารเป็นส่วนหนึ่งในสังคมที่แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างทางสังคม และกลุ่มทางสังคมที่มีในปัจจุบันซึ่งมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะด้านการบันทึกทางสังคม

นิคตสารเป็นสื่อมวลชนที่นำเสนอเรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ ตลอดจนความเป็นไปของสังคมในช่วงสมัยหนึ่งๆ การศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิคตสารไทย พ.ศ. 2530 - 2550 จึงเป็นการนำเสนอเรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ ทางสังคม ในช่วงระยะเวลาระหว่าง พ.ศ. 2530 - 2550 ทำให้ทราบเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงสมัยนั้นได้ และเนื่องจากในนิคตสารปรากฏภาษาที่มีที่มาจากกลุ่มต่างๆ ในสังคม จึงจัดว่าเป็นการบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ทางสังคมที่มีที่มาจากกลุ่มต่างๆ ด้วยประการหนึ่ง ซึ่งเอกสารราชการต่าง ๆ อาจมิได้แสดงไว้ นิคตสารจึงเป็นสิ่งหนึ่งช่วยในการบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคมอีกด้านหนึ่งของสังคม ตลอดจนเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติ หรือมุมมองต่างๆ ของสื่อมวลชนหรือบุคคลในสังคมที่มีต่อเหตุการณ์ต่างๆ ด้วย

4. ข้อเสนอแนะในการทำศัพทานุกรม

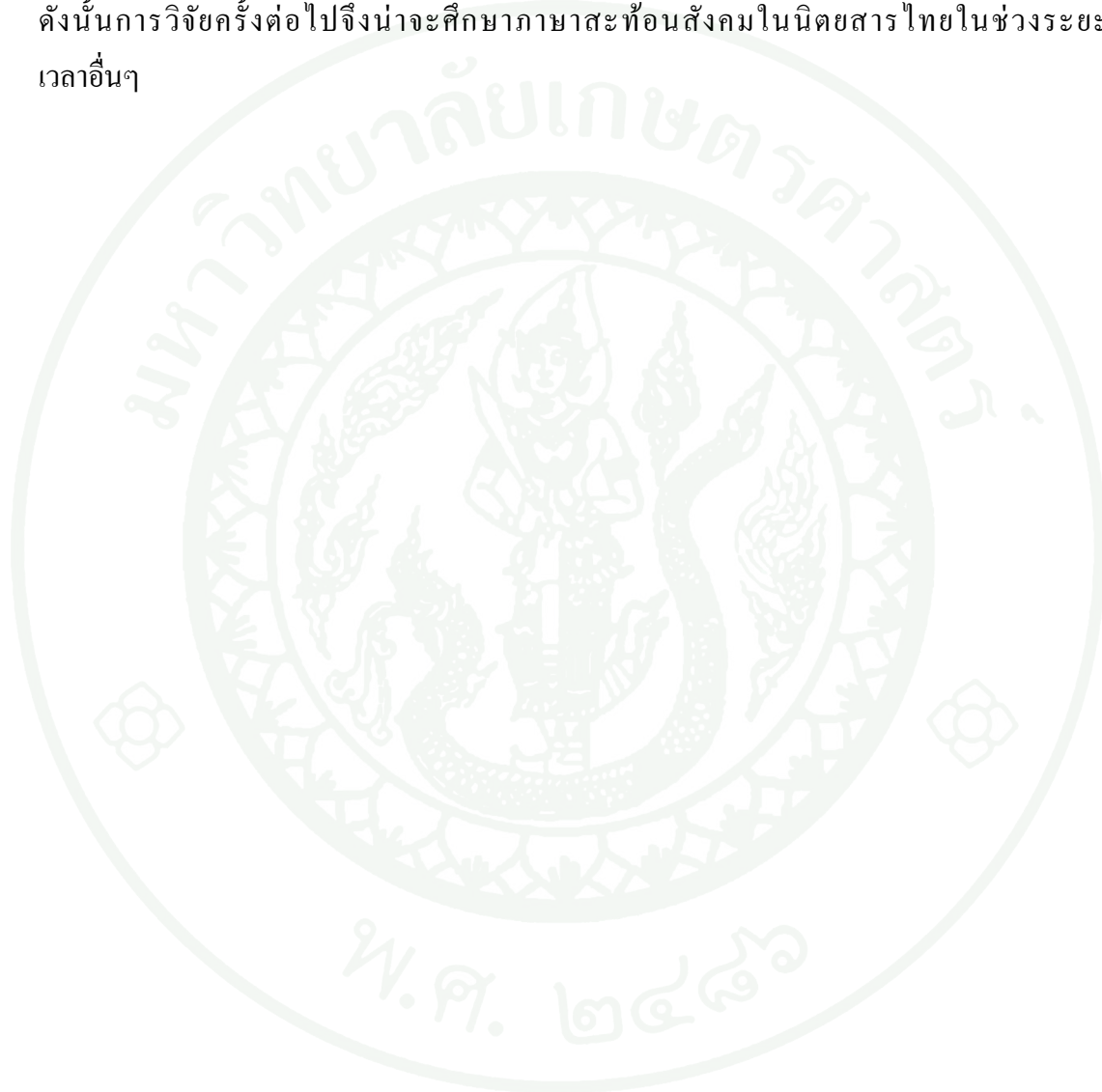
จากการศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิคตสารไทยนั้น สามารถจัดทำเป็นศัพทานุกรมเพื่อเป็นประโยชน์ในการสืบค้นหาคำของคำได้ เพราะในขณะที่อ่านเนื้อความในนิคตสารแล้ว ยังได้ทราบที่มาของคำบางคำที่ปรากฏในนิคตสารอีกด้วย ดังนั้นหากมีการรวบรวมถ้อยคำเหล่านี้ไว้ในรูปแบบของศัพทานุกรมจะเป็นประโยชน์ในการสืบค้นที่มาของคำในลำดับต่อไป

5. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิคตสารไทย พ.ศ. 2530 - 2550 โดยกลุ่มตัวอย่างดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะว่าการวิจัยครั้งต่อไปควรจะศึกษาในด้านใด โดยนำเสนอเป็นประเด็น 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้

5.1 การศึกษาในช่วงสมัยเดียวกัน จากการรวบรวมรายชื่อวิทยานิพนธ์โดยแยกตามกลุ่มผู้อ่าน และลักษณะเนื้อหาได้ 8 กลุ่มนั้น การศึกษาครั้งนี้จะจงเลือกเฉพาะวิทยานิพนธ์การเมือง ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปจึงน่าจะศึกษานิพนธ์ในประเภทอื่นๆ ที่ไม่ใช่วิทยานิพนธ์การเมือง

5.2 การศึกษาในช่วงสมัยที่แตกต่างกัน จากการศึกษาครั้งนี้ศึกษาในช่วง พ.ศ. 2530 - 2550 ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปจึงน่าจะศึกษาภาษาสะท้อนสังคมในนิพนธ์ภาษาไทยในช่วงระยะเวลาอื่นๆ

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กาญจนา แก้วเทพ. 2541. การวิเคราะห์สื่อแนวคิดและเทคนิค. กรุงเทพมหานคร:

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. 2545. พิมพ์ครั้งที่ 3. สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา.

กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กิริติ เกียรติยากร. 2550. 54 รัฐบาลและฐานอำนาจรัฐ. นนทบุรี: แสงดาว.

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. 2006. “แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในประเทศไทย”.

The Journal of the Royal Institute of Thailand. Oct. – Dec. 2006. หน้า 1104.

เกศินี จุฑาจิตร. 2548. ผลกระทบวิกฤตเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์กับโลกทัศน์นักเขียนไทย:

ภาพสะท้อนสังคมและการเมืองจากวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น. คุญฉินพนธ์ปรัชญาคุญฉิน
บัณฑิต สาขาสหวิทยาการ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. 2549. “รักษารากเหง้าชุมชนด้วยทุนทางสังคม”.

สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 1 – 7 ธ.ค. 2549. หน้า 28.

ครูสมศรี. 2550. “อ่านไม่ออก คุณภาพสลาย...ปลายทางยังพอมีความหวัง”. สยามรัฐสัปดาห์

วิจารณ์ (20 – 26 ก.ค. 2550): 32 -33.

_____. 2550. “8 ปีปฏิรูปการศึกษา ปัญหาตามมาเพียบ”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ (9-15 พ.ย.

2550): 32.

จันทนา ทองประยูร และมนวิภา วงจรูระ. 2546. “หน่วยที่ 10 ภาษาหนังสือพิมพ์และนิตยสาร”.

เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาเพื่อการสื่อสาร หน่วยที่ 8- 15 (ฉบับปรับปรุง). นนทบุรี:

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. หน้า 121 – 183.

จินดา งามสุทธิ. 2549. พิมพ์ครั้งที่ 4. ศิลปะการพูด. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

จิระภา พึงกริม. 2544. การเปลี่ยนแปลงของภาษาไทย: วิเคราะห์คำใหม่และสำนวนใหม่ในการ
พาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยปีพุทธศักราช 2541. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

จุมพล หนิมพานิช. 2534. “หน่วยที่ 3 สังคมและวัฒนธรรม”. เอกสารการสอนชุดวิชามนุษยกับ
สังคม หน่วยที่ 1-5. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. หน้า 145 -146.

จุมพล หนิมพานิช. 2548. พัฒนาการทางการเมืองไทย: อำมาตยาธิปไตย ธนาธิปไตย หรือ
ประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ. 2545. สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จำลอง ฟังชลจิตร. 2550. “องค์คำถามรามเทพ คือใคร? (1)”. เนชั่นสุดสัปดาห์. 26 ม.ค.-1 ก.พ.
2550. หน้า 29.

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. 2549. พิมพ์ครั้งที่ 4. วาทกรรมการพัฒนา: อำนาจ ความรู้ ความจริง
เอกลักษณ์ และความเป็นอื่น. กรุงเทพมหานคร: วิชาษา.

_____. 2547. “คำวิจารณ์”. มองอนาคตการเมืองไทยกับทิศทางประชาธิปไตยโลก.
กรุงเทพมหานคร: สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ. โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ (บรรณาธิการ).

เดชา ศิริภัทร. 2530. “แผนฯ 6 กับปัญหาว่างงานในชนบท: หนทางไปสู่ NICS?”. มติชนสุด
สัปดาห์. วันที่ 20 – 26 ธ.ค. พ.ศ. 2530. หน้า 20.

ทวีศักดิ์ สุรชาติธำรงรัตน์. 2550. รัฐทุนนิยมประชาธิปไตยชนชั้นกรรมพีไทย พ.ศ. 2535 – 2548:
รัฐในฐานะเครื่องมือแห่งชนชั้นครอบงำ. คุยฎิพนธ์รัฐศาสตรคุยฎิบัณฑิต สาขา
รัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ทักษิณย์ ทองสว่าง. 2537. สังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

ทิมข่าวการเมือง. 2538. “พื้นกลุ่มปฏิกิริยาฝ่ายขวาจับมือฝ่ายประชาธิปไตย ถล่ม ชวน 4”. สยามรัฐ
สัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 30 เม.ย. – 6 พ.ค. 2538. หน้า 7.

ธีรยุทธ บุญมี. 2535. “การปฏิรูปสังคม สังคมเข้มแข็ง หรือ civil society”. สยามรัฐสัปดาห์
วิจารณ์. 4-10 ต.ค. 2535: 10-13.

_____. 2541. สังคมเข้มแข็ง ธรรมนูญแห่งชาติ ยุทธศาสตร์กู้ภัยประเทศไทย.
กรุงเทพมหานคร: สายธาร.

ธีรชัย เอี่ยมวรเมธ. 2544. พจนานุกรมอังกฤษ-ไทย ฉบับใหม่. กรุงเทพมหานคร: รวมสาส์น
(1997) จำกัด.

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. 2540. “วิกฤตไทย-วิกฤตเอเชีย-วิกฤตโลก”. เนชั่นสุดสัปดาห์.
28 พ.ย. – 4 ธ.ค. 2540. หน้า 16.

นภลัย สุวรรณธาดา. 2533. “ความรู้เบื้องต้นเรื่องการประพันธ์”. เอกสารการสอน ชุดวิชา
ภาษาไทย 2 หน่วยที่ 1 – 7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

นววรรณ พันธุเมธา. 2527. ไวยากรณ์ไทย. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.

นันทนา นันทวโรภาส. 2548. การสื่อสารทางการเมือง: ศึกษากรณีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
ทั่วไปของพรรคไทยรักไทย. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นายดาต้า. 2550. “เหตุที่ต้องกู้เงินเรียน”. มติชนสุดสัปดาห์ (20 – 26 ก.ค. 2550): 41.

นิเทศ ดินนะกุล. 2551. “บทที่ 8 สถาบันสังคม”. สังคมและวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 11.
กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

น้ำเพชร สายบุญเรือน. 2543. ถ้อยคำสำนวนใหม่ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ระหว่างปี
พ.ศ. 2537 – 2541. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เนชั่น. 2539. “คำแถลงเหตุผลในการยุบสภา ของนายกฯ บรรหาร ศิลปอาชา”. เนชั่นสุดสัปดาห์.
วันที่ 4 -10 ต.ค. 2539. หน้า 12.

บรรณาธิการ. 2535. “ปะทุกระแส 14 ตุลาฯ มีอบด้าน สุจินดา ขาดราท้พบกสภา”. สยามรัฐ
สัปดาห์วิจารณ์ วันที่ 3 – 9 พ.ค. 2535. หน้า 10. (เพิ่มเติม)

บรรณาธิการ. 2544. “คนเดือนตุลา อำนาจในมือทักษิณ”. เนชั่นสุดสัปดาห์. 26 ก.พ. – 4 มี.ค.
2544. หน้า 10.

บางนา บางปะกง (นามแฝง). 2547. “หนังเก่าที่ฉายวนรอบ สงครามทุน สงครามเลือกตั้ง”.
เนชั่นสุดสัปดาห์. 20 – 26 ธ.ค. 2547. หน้า 14.

บุญเลิศ คิม. 2535. “สปอตโฆษณาทางโทรทัศน์สื่อสาระจากพรรคการเมือง”. เนชั่นสุดสัปดาห์.
4 – 10 ก.ย. 2535. หน้า 14.

ปกรณ์ มณีปกรณ์. 2549. “บทที่ 3 ปัญหาสังคมไทย”. มุมมองสังคมไทยแบบบูรณาการ.
กรุงเทพมหานคร: เวิลด์เทรค. หน้า 65 -117. สัมฤทธิ์ ชสสมศักดิ์ และ เอกวิทย์ มณีธร
(บรรณาธิการ).

ประมวล รุจนเสรี. 2549. อำนาจปวงชน. กรุงเทพมหานคร: ฐานการพิมพ์.

ประเวศ วะสี. 2541. “คำนำ”. สังคมเข้มแข็ง ธรรมชาติ ยุทธศาสตร์กู้หายนะประเทศไทย.
กรุงเทพมหานคร: สายธาร.

ประยุทธ์ สีวชะโรจน์. 2536. “ปมมืด สิงหาทมิฬ ปฏิบัติการจุดไฟได้ ที่ยังทำทลายรัฐบาล”. เนชั่น
สุดสัปดาห์. วันที่ 27 ส.ค. – 2 ก.ย. 2536. หน้า 12 -13.

ประสงค์ ราชณสุข. 2528. การพูดเพื่อประสิทธิผล. ม.ป.ท.

ปราณ พิสิฐเศรษฐการ (รวบรวม). 2547. ทักษะกับนโยบายสังคม. กรุงเทพมหานคร: มติชน.

พริภา ไชยสมคุณ. 2543. การใช้ภาษาในข่าวเศรษฐกิจในหนังสือพิมพ์ไทยระหว่างปี พ.ศ. 2537-2541. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระธรรมโกศาจารย์. 2554. ทศธรรม. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ-ราชวิทยาลัย.

พัทธา สายหู. 2544. กลไกของสังคม. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มยุรี อนุমানราชชน. 2547. นโยบายสาธารณะ: แนวความคิด กระบวนการ และการวิเคราะห์. เชียงใหม่: คณินิจการพิมพ์.

ยุพา ส่งศิริ. 2525. วทศิลป์ในวรรณกรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต.

ระวีวรรณ ประกอบผล. 2530. นิตยสารไทย. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพุทธศักราช 2542. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์.

เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย์. 2554. พิมพ์ครั้งที่ 3. ภาษาศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

โรจน์ชัย อรรถากร. 2531. “นิกส์: หนทางสู่ไท หรือทาส”. มติชนสุดสัปดาห์. วันที่ 14-20 สิงหาคม 2531. หน้า 1

ฤกษ์ สุภศิริ. 2553. ประวัติย่อการเมืองไทยในรอบทศวรรษ. กรุงเทพมหานคร: โพสต์บุ๊กส์.

ลิขิต ชีรเวทิน. 2544. พิมพ์ครั้งที่ 8. **วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วิชัย ตันศิริ. 2548. **วิวัฒนาการของระบอบประชาธิปไตย**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยากร เชียงกุล. 2532. “การพัฒนาทางเศรษฐกิจกับผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนไทย 30 ล้านคน (2502 – 2532)”. **สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์**. 3 – 9 ธ.ค. 2532. หน้า 18.

วิทยาลัยการจัดการทางสังคม. 2550. “สภาองค์กรชุมชน หรือเป็นไปได้เพียงตัวหนังสือในความฝันของคนฐานราก”. **สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์** (20-26 ก.ค. 2550): 34.

วิษณุ สุวรรณเพิ่ม. 2528. **นิตยสาร**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิไลวรรณ ขนิษฐานนท์. 2537. **ลักษณะภาษาไทยที่ใช้ผ่านสื่อมวลชนโทรทัศน์**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศรีเมือง พลังฤทธิ์. 2547. **การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยตนเอง ครอบครัว และชุมชน**. คุษุณินพนธ์ศิลปศาสตรคุษุณย์บัณฑิต สาขาประชากรศาสตร์, วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศรีศักร วัลลิโภดม. 2544. พิมพ์ครั้งที่ 2. **ความรู้เรื่องเมืองไทย เล่มที่ 1: พัฒนาการทางสังคม – วัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน). เอกวิทย์ ฌ ฌกลาง (บรรณาธิการ).

ศูนย์การแปลและล่ามเฉลิมพระเกียรติ (แปล). 2549. **พจนานุกรมออกฟอร์ด – ริเวอร์บุ๊กส์ อังกฤษ – ไทย**. กรุงเทพมหานคร: D.K. Today Co.td.

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. 2551. **สื่อ: สื่อคุณธรรม สร้างสรรค์สังคม**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).

สมจิต ชิวปรีชา. 2540. พิมพ์ครั้งที่ 3. วาวิทย. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. 2540. “ปฏิรูปการเมืองกับเศรษฐกิจการเงิน”. เนชั่น สุดสัปดาห์.
วันที่ 12 – 18 ธันวาคม 2540. หน้า 20.

สมปราชญ์ อัมมะพันธ์. 2529. **หลักการพูด**. ปัตตานี: ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษามหาวิทยาลัย
สงขลา.

สมพิศ ผาติไธสง. 2546. **วิเคราะห์บทความทางการเมืองจากวารสารมติชนสุดสัปดาห์ พ.ศ. 2542**.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สยามรัฐ. 2532. “สินค้าแพง ค่าแรงต่ำ รายได้กระจุก...รัฐบาลเผชิญมรสุมเศรษฐกิจ”. สยามรัฐ
สัปดาห์วิจารณ์ (12 - 18 พ.ย. 2532: 9)

_____. 2540. “งบ ศธ. กับนโยบายปฏิรูปการศึกษา”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ (29 มิ.ย. –
5 ก.ค. 2540): 21.

_____. 2545. “ชนวนร้าวคางหมื่น การเมืองชนศาสนา-ล้ม พ.ร.บ. คณะสงฆ์!”. สยามรัฐ
สัปดาห์วิจารณ์ (26 เม.ย. – 2 พ.ค. 2545): 13.

_____. 2545. “รักษาพระพุทธศาสนาถือรักษาพระธรรมวินัย ปาฐกถาของพระธรรมปิฎก
(ป.อ. ปยุตฺโต)”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ (26 เม.ย. – 2 พ.ค. 2545): 15.

_____. 2546. “ทักษิณ นายกฯ 2 สมัย ไทยรักไทยรัฐบาล 20 ปี”. สยามรัฐสัปดาห์
วิจารณ์ (2 – 8 พ.ค. 2546): 21.

_____. 2546. “ทบทวนส่งเด็กเรียนเมืองนอก จำเป็นเพียงใด?”. สยามรัฐสัปดาห์
วิจารณ์ (29 ส.ค. – 4 ก.ย. 2546): 28.

_____. 2546. “บทบาทครูแล้ว จุดเริ่มต้น เอาจริงปฏิรูปการศึกษา”. สยามรัฐสัปดาห์
วิจารณ์ (3 – 9 ต.ค. 2546): 28.

สยามรัฐ. 2546. “ปี’47 คนไทยอ่วมหนี้ท่วม”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ (7-13 พ.ย. 2546: 10)

_____. 2547. “บทสรุปการศึกษาปี’46 หัวเลี้ยวหัวต่อบนความขัดแย้ง”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ (2 – 8 ม.ค. 2547): 24.

_____. 2547. “จากรากหญ้าสู่รากแก้วจากการเมืองสู่การตลาด”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ (12 – 18 พ.ย. 2547): 10.

_____. 2548. “ทักษิณ กับบทเรียนแก้ไขรัฐธรรมนูญบานปลายกว่าที่คิด”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ (17 – 23 มิ.ย. 2548): 13.

_____. 2548. “แฉวเหนื่อแก่นกับนายกฯ”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ (17– 23 มิ.ย. 2548): 14.

_____. 2532. “สินค้าแพง ค่าแรงต่ำ รายได้กระจุก...รัฐบาลเผชิญมรสุมเศรษฐกิจ”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 12 – 18 พฤศจิกายน 2532. หน้า 9.

_____. 2532. “บิกจิ๋ว กบดาน รัฐบาลเข้าสู่ภาวะ ดิ่งเหว”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 2 – 8 ตุลาคม 2532. หน้า 8.

สวนิตย์ ขมภัย และคณะ. 2530. **หลักการพูดพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สายทิพย์ นุกูลกิจ. 2534. **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2533. “หน่วยที่ 4 โครงสร้างสังคมไทยระดับจุลภาค”. เอกสารการสอนชุดวิชา สังคมไทย หน่วยที่ 1 -4. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.

ส.ค.ส. 2531. “กุนซื่อ พระโพธิ์รักษ์ เสนอทฤษฎี ‘พุทธใหม่’”. มติชนสุดสัปดาห์. วันที่ 2 -8 ต.ค. 2531. หน้า 14.

สร้อยรวงข้าว. 2550. “การเรียกร่องศาสนาประจำชาติคืออาการของโรคภัยเรื้อรังน่าห่วง”. สยามรัฐ
สัปดาห์วิจารณ์ (13-19 ก.ค. 2550): 50.

สุจิตรา จงสถิตวัฒนา. 2548. **เจมจันทน์กังสดาล: ภาษาวรรณศิลป์ในวรรณคดีไทย**.
กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุทิตี ขัตติยะ. 2551. **ศาสตร์การเขียน**. กรุงเทพมหานคร: เปเปอร์เฮาส์.

สุทธชัย ยิ้มประเสริฐ. 2551. **สายธารประวัติศาสตร์ประชาธิปไตย**. กรุงเทพมหานคร: พี.เพรส.

สุพัตรา สุภาพ. 2542. พิมพ์ครั้งที่ 21. **สังคมวิทยา**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

_____. 2543. **สังคมและวัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

สุรพงษ์ โสชนะเสถียร. 2533. **การสื่อสารกับสังคม**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุริชัย หวันแก้ว. 2551. “การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม”. **สังคมและวัฒนธรรม**.
กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 155 – 164.

โสภณ พรโชคชัย. 2540. “วงจรชีวิต ตลาดที่อยู่อาศัยไทย”. **วัฏจักรอสังหาริมทรัพย์**.
กรุงเทพมหานคร: วัฏจักร (ตุลาคม – ธันวาคม 2540): 41.

โสภณ ศาตรสัมฤทธิ์ผล. 2551. **ภาษาไทย 1**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:
ทริปเพิ้ลเอ็ดดูเคชั่น.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2529. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 – 2534)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2544. **แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

_____. 2556. **ค่าเฉลี่ยผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Online)**. www.nesdb.go.th, 22 พฤศจิกายน 2556.

สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2547. **เอกสารงานรัฐสภา: รวมคำแถลงนโยบายของรัฐบาล ตั้งแต่คณะแรกถึงคณะปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

_____. 2551. **รายนามนายกรัฐมนตรี (Online)**. www.thaigov.org, 3 เมษายน 2551.

อนงค์ รุ่งแจ้ง. 2553. **การพูดในที่ชุมนุมชน: เทคนิคและการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพมหานคร: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

อัญชลี ทองेम. 2541. **การพัฒนาการเขียน**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ และคณะ. 2547. **สื่อสารมวลชนเบื้องต้น สื่อมวลชน วัฒนธรรม และสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกวิทย์ มณีธร. 2549. “บทที่ 5 การเมืองกับวิถีไทย”. **มุมมองสังคมไทยแบบบูรณาการ**. กรุงเทพมหานคร: เวสต์เทรค. หน้า 147-189. สัมฤทธิ์ ชศสมศักดิ์ และ เอกวิทย์ มณีธร (บรรณาธิการ).

Charles, U. L. 1992. **Persuasion: Reception and responsibility**. CALIF: Wadsworth, Inc.

Norman, F. 2003. **Analysing Discourse**. London: Routledge.

Michel, F. 1970. **The Order of Thing: An Archaeology of The Human Sciences**. London: Tavistock Publications.

Robert, L. C. 1989. **Language planning and social change**. NY: Cambridge University press.

Winston, L. B. and S. H. William, 1976. **Persuasion: a mean of social Influence**. New Jersey: Prentice Hall, Inc.

ภาคผนวก

ตัวอย่างภาษาสะท้อนสังคมในนิตยสารไทย พ.ศ. 2530 – 2550

ช่วงที่ 1 ช่วง พ.ศ. 2530 จนถึงการทำรัฐประหารในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534

การพัฒนาการเกษตรแบบครบวงจร

...ในสภาพที่ไม่มีการปฏิรูปทางการเกษตรอย่างจริงจัง การพัฒนาการเกษตรแบบครบวงจรที่รัฐบาลพูดถึง ก็คงเป็นเพียงการพัฒนาวงจร “ปลาใหญ่กินปลาเล็ก” ที่ชาวนาชาวไร่ต้องตกอยู่ในความยากจนต่อไป และคนที่จะรวยขึ้นในภาคเกษตรก็คงจะได้แก่นายทุนอุตสาหกรรมเกษตรยุคใหม่เท่านั้น...

บรรณาธิการ. 2531. “รัฐบาลชาติชาย ทำตามนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภามากน้อยแค่ไหน?”.

มติชนสุดสัปดาห์. วันที่ 25 – 31 ธ.ค. 2531. หน้า 8 - 9.

กรม. สไต้ลยูโรป

“ชาติชายเหินฟ้า จัดสารบบใหม่ กรม. สไต้ลยูโรป ประมวล-ภิญญา-สันติ ระวัง”

บรรณาธิการ. 2533. “ชาติชายเหินฟ้า จัดสารบบใหม่ กรม. สไต้ลยูโรป ประมวล-ภิญญา-สันติ ระวัง”. มติชนสุดสัปดาห์. วันที่ 18 – 24 มี.ค. 2533. หน้า 12.

โครงการเพื่อความหวังใหม่ฮาร์ปบันบารู (โครงการฮาร์ปบันบารู)

และยุคแห่งการดำเนินตามโครงการโครงการอีสานเขียว และโครงการเพื่อความหวังใหม่ฮาร์ปบันบารู ผ่านประสบการณ์และวิธีการทำงานในโครงการนี้แล้วโดยบริบูรณ์ ...

บรรณาธิการ. 2532. “ระวังยุทธการทุ่มชาตนเอง”. มติชนสุดสัปดาห์. 29 ต.ค. – 4 พ.ย. 2532. หน้า 7.

. . . “โครงการฮาร์ปบันbaru” มิใช่เพียงการพัฒนาเพื่อพี่น้องชาวมุสลิมเท่านั้น แต่เป็นความหวังใหม่ของชาวไทยทุกคน แม้ที่ภาคที่ 4 พล.ท.วิศิษฐ์ อาจคุ้มวงศ์ กล่าวยืนยันในหลายที่ ด้วยถูกลมองว่าทำเพื่อมุสลิมเท่านั้น และว่าเพื่อการพัฒนาภาคใต้ยกระดับทางเศรษฐกิจ . . .

บรรณาธิการ. 2532. “ฮาร์ปบันbaru ประสานจากกองทัพ-มหาดไทย”. มติชนสุดสัปดาห์. วันที่ 12 – 18 มี.ค. 2532. หน้า 8.

นโยบายจะปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

“ถ้ารัฐบาลนี้มีนโยบายจะปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบกันจริงๆ แล้วก็คงจะต้องมีโครงการที่ใหญ่โตที่รัดกุมมากกว่าการเขียนไว้อย่างกว้างๆ คลุมเครือเพียงแค่ประโยคเดียว...”

วิทยากร เชียงกูล. 2531. “รัฐบาลชาติชาย ทำตามนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภามากน้อยแค่ไหน”. มติชนสุดสัปดาห์. 25 – 31 ธ.ค. 2531. หน้า 8.

นโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นตลาดการค้า

นโยบายเศรษฐกิจนำการทหาร

. . . ในสมัยที่ พล.อ. เปรม เป็น รมว. กลาโหมครั้งหนึ่ง และมาในยุคของ พล.อ. ชาติชาย อีกคราวหนึ่ง และล่าสุดนี้ก่อนถึงฤดูโยกย้ายประจำปี “บิ๊กจิว” ยังไม่ทันได้ยื่นใบลาเพื่อแสดงความจริงใจตามเจตนารมณ์ที่เคยประกาศไว้ก็ถูกน้ำชาติประกาศยับยั้งตัดหน้าไปก่อนโดยให้เหตุผลว่า ต้องการให้ พล.อ. ชวลิต อยู่ในกองทัพต่อไป เพื่อช่วยทำงานในการแก้ปัญหาอินโดจีนให้ลุล่วงเสียก่อน เพราะได้ทำงานร่วมกันมาแต่ต้นแล้ว ทั้งนี้เพื่อให้เกิดสันติภาพในอินโดจีนตามนโยบายเศรษฐกิจนำการทหารหรือนโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นตลาดการค้าของ พล.อ. ชาติชาย นั่นเอง. . .

บรรณาธิการ. 2532. “บิ๊กจิว กบดาน รัฐบาลเข้าสู่ภาวะ ดิ่งเหว”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 2 – 8 ตุลาคม 2532. หน้า 8.

นายกฯ เล็ก

“พลิกอดีตหมาดๆ นายกฯ เล็ก”

สันติภาพ สภาพร. 2531. “ทำไม?อะไร? ประสงค์ สุ่นศิริ สวมวิญญาณ ฝ่ายค้าน”.

มติชนสุดสัปดาห์. วันที่ 6 พ.ย. 2531 หน้า 8.

โนพริบบเบิล้ม-ไม่มีปัญหา

“นั่นคือ โนพริบบเบิล้ม-ไม่มีปัญหา”

บรรณาธิการ. 2532. “สัญญาณ แยกตัวจากรัฐบาลของประชาธิปไตย ส่งจากหาดสมิหลา!”.

มติชนสุดสัปดาห์. วันที่ 8 ต.ค.2532 หน้า 6-7.

บริษัทการค้าทางการเมือง

...พล.อ. ชวลิต ขงใจยุทธ ฟาดตูมลงไปที่พรรคการเมืองจำนวนหนึ่งมีลักษณะเหมือน
บริษัทการค้าทางการเมือง รัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นเป็นตัวแทนของบรรดา บริษัทการค้าทาง
การเมืองทั้งหลาย...

บรรณาธิการ. 2533. “ชาติชาย 2 วิกฤต ถ้า ชวลิต จะเป็นความหวังใหม่ ระว่างตาอยู่”.

มติชนสุดสัปดาห์. วันที่ 7 – 13 ต.ค. 2533. หน้า 6.

บุฟเฟต์ คาบิเนต

“แท้จริงแล้ว พรรคเหล่านี้ก็คือสิ่งที่เคยถูกเรียกว่า บุฟเฟต์ คาบิเนต”

บรรณาธิการ. 2535. “พัฒนาการของ บุฟเฟต์ คาบิเนต จากยุคพล.อ.ชาติชาย ชุมพะวัน ถึงยุค

พล.อ.สุจินดา คราประยูร เหล้าเก่าในขวดใบเก่า?”. มติชนสุดสัปดาห์.

วันที่ 17 – 23 มิ.ย. 2535. หน้า 9.

แบล็กเมลล์คอรัปชั่น

... ลักษณะการกระทำของ ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง คล้ายกับว่าจะเป็นแบล็กเมลล์กันมากกว่า
ทั้งนี้ เพราะสมัยที่ ร.ต.อ. เฉลิม อยู่บำรุง ก็กระทำการในลักษณะนี้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องนาย
มิชัย ฤชุพันธุ์ เรื่องพล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ซึ่งเป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัด ซึ่งถ้าหากจะ
ดำเนินการการในลักษณะนี้ก็อาจจะถูกมองไปได้ว่าเป็นการแบล็กเมลล์ คอรัปชั่น ซึ่งดูจะ
เกินเหตุไปเสียแล้ว ...

บรรณาธิการ. 2531. “เฉลิม อยู่บำรุง เปิดยุทธนาการ แบล็กเมลล์ คอรัปชั่น”.

มติชนสุดสัปดาห์. วันที่ 6 – 11 พ.ย. 2531. หน้า 10.

ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NICS)

..เมื่อมองในด้านการแก้ปัญหาแรงงาน จะเห็นได้ชัดเจนว่า รัฐบาลมุ่งใช้ภาคอุตสาหกรรม
และบริการมารองรับแรงงานที่เป็นปัญหา ซึ่งก็คือการมุ่งไปสู่ความเป็นประเทศ
อุตสาหกรรมใหม่ (NICS) นั่นเอง ...

บรรณาธิการ. 2530. “แผนฯ 6 กับปัญหาว่างงานในชนบท : หนทางไปสู่ NICS?”.

มติชนสุดสัปดาห์. วันที่ 20 – 26 ธ.ค. 2530. หน้า 20.

แผนหยั่งเตน-ติชนดทางพรรคร่วมรัฐบาล

“ยุทธการข้าวลื้อ ปรับ ครม. แผนหยั่งเตน-ติชนดทางพรรคร่วมรัฐบาล...”

บรรณาธิการ. 2532. “ยุทธการข้าวลื้อ ปรับ ครม. แผนหยั่งเตน-ติชนดทางพรรคร่วมรัฐบาล
...”สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 10-16 ธ.ค.2532. หน้า 8.

ไม่มีปัญหา ไม่มีปัญหา

...ท่วงทำนองของนายกรัฐมนตรีซึ่งมีพื้นฐานมาจากการเลือกตั้งของประชาชนที่วางตัว
ง่ายๆ ก่อนข้างสบาย พร้อมจะพบประชาชนและสื่อมวลชนด้วยใบหน้ายิ้ม แยมแจ่มใส
“ไม่มีปัญหา ไม่มีปัญหา”...

บรรณาธิการ. 2532. “ตำแหน่ง ปลัดกระทรวงมหาดไทย หินลงทอง รัฐบุรุษ กับ นักการเมือง”.

มติชนสุดสัปดาห์. วันที่ 3 ก.ย. 2532. หน้า 6 - 7

ยุคเพลย์บอยประชาธิปไตย

“เปรมศักดิ์อ้อลาทำเนียบเจ็ดชาติชาย เปิดยุคเพลย์บอยประชาธิปไตย”

สันติภาพ สดภาพ. 2532. “เปรมศักดิ์อ้อลาทำเนียบ เจ็ดชาติชาย เปิดยุคเพลย์บอยประชาธิปไตย”.

สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 11 - 17 มิ.ย. 2532. หน้า 5. (บทวิเคราะห์)

ยุทธการทุ่มขาตนเอง

“ระวังยุทธการทุ่มขา ตนเอง”

บรรณาธิการ. 2532. “ระวังยุทธการทุ่มขา ตนเอง”. มติชนสุดสัปดาห์. วันที่ 29 ต.ค. - 4 พ.ย.

2532. หน้า 6.

ยุทธการแหวกวงล้อม

“พล.อ.ปัญญา สิงห์ศักดิ์ กับยุทธการแหวกวงล้อม”

บรรณาธิการ. 2532. “พล.อ.ปัญญา สิงห์ศักดิ์ กับยุทธการแหวกวงล้อม”. มติชนสุดสัปดาห์.

วันที่ 29 ต.ค. - 4 พ.ย. 2532. หน้า 7.

รัฐบาลธุรกิจการเมือง

... ทำให้รัฐบาลชุดนี้ถูกมองว่าเป็นรัฐบาลธุรกิจการเมือง มีหลายเรื่องที่มีการเอื้ออำนาจ ความสะดวกต่อ กลุ่มทุน ที่ให้การสนับสนุนพรรคนั้นๆ จนตกเป็นข่าวเกรียวกราว ...

บรรณาธิการ. 2533. “2 ปีที่เหลื่ออยู่ ไฟกัศ โคมหน้ารัฐบาล ชาติชาย”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 5 -11 ส.ค. 2533. หน้า 9.

รัฐบาลเยสเซอร์

“งบประมาณแผ่นดิน แผนสงครามบักจิว ทางออกที่ตีบตันของรัฐบาลเยสเซอร์”

บรรณาธิการ. 2531. “งบประมาณแผ่นดิน แผนสงครามบักจิว ทางออกที่ตีบตันของรัฐบาลเยสเซอร์”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 27 พ.ย. – 3 ธ.ค. 2531. หน้า 9.

ระบอบประชาธิปไตยเกือบเต็มรูป

... อย่างไรก็ตาม แม้ความสำเร็จที่รัฐบาลนี้ยื่นหยัคมานี้ได้ถึงครึ่ง งานนี้มีเงื่อนไข เกื้อหนุนในฐานะเป็น รัฐบาลระบอบประชาธิปไตยเกือบเต็มรูป ...

บรรณาธิการ. 2533. “2 ปีที่เหลื่ออยู่ ไฟกัศ โคมหน้ารัฐบาลชาติชาย”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 5 – 11 ส.ค. 2533. หน้า 9.

ศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติ

...นายมีชัย ฤชุพันธุ์ เห็นว่าศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติไม่ได้เป็นหน่วยงาน ไม่ได้มีฐานะเป็น หน่วยพิเศษ หากศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติต้องดำเนินการก็เป็นการดำเนินการในนามของ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ...

บรรณาธิการ. 2532. “ระวังยุทธการทุ่มชา ตนเอง”. มติชนสุดสัปดาห์. วันที่ 29 ต.ค. – 4 พ.ย. 2532. หน้า 6.

สงครามโบปลิว

. . .สงครามโบปลิวเคลื่อนเมือง จะกลายเป็นสงครามที่แพร่สะพัด และเป็นยุทธวิธีการต่อสู้ทางการเมืองที่สร้างความปั่นป่วนและสับสนมากที่สุดขณะนี้. . .

บรรณาธิการ. 2533. “ชาติชาย ลาออก ปรับใหญ่ จัดสำหรับใหม่ รอวันยุบสภา”. สามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 16 - 22 ธ.ค. 2533. หน้า 10.

สงครามประชาชนรูปแบบใหม่

“สงครามประชาชนรูปแบบใหม่”

สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์. 2530. “สงครามประชาชนรูปแบบใหม่”. เนชั่นสุดสัปดาห์. วันที่ 8 - 14 พ.ย. 2547. หน้า 30.

สงครามอ่าวเปอร์เซีย

. . . วิกฤตที่อ่าวเปอร์เซีย กรณี “อิรัก-คูเวต” ที่บานปลายเป็น “สงคราม” เต็มรูปแบบในขณะนี้ ไม่เพียงแต่สะท้อนปัญหาอันดำรงอยู่อย่างยาวนานจากยุทธศาสตร์ “แบ่งแยกแล้วปกครอง” อันเกิดแต่ห้วงคิดอันเจ็บแสบของนักล่าอาณานิคมอังกฤษเท่านั้น, หากแต่ภายในหมอกควันของปัญหาระดับโลก ยังทำให้ความขัดแย้งภายในซึ่งหมักหมมของการเมืองไทยได้พุ่งปะทุขึ้นมาให้เป็นที่ปรากฏปัญหานั้นก็คือ ความขัดแย้งและแย่งชิงกันทำงานระหว่างกระทรวงการต่างประเทศกับกระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับแรงงานคนไทยในต่างประเทศ โดยมีนายอาทิตย์ อุไรรัตน์กับนายวัฒนา อิศวเหม เป็นคู่ต่อสู้สำคัญ . . .

บรรณาธิการ. 2534. “สงครามอ่าวเปอร์เซียในแนวรบแรงงานและการต่างประเทศของ อาทิตย์ อุไรรัตน์”. มติชนสุดสัปดาห์. วันที่ 27 ม.ค. - 2 ก.พ. 2534. หน้า 10.

สนิมการเมือง

“สนิมการเมือง อันเนื่องแต่ความแตกแยกในพรรคประชาธิปัตย์และพรรค
รัฐบาล”

บรรณาธิการ. 2532. “สนิมการเมือง อันเนื่องแต่ความแตกแยกในพรรคประชาธิปัตย์และพรรค
ร่วมรัฐบาล”. เนชั่นสุดสัปดาห์. วันที่ 10 - 16 ก.ย. 2532. หน้า 6.

เสื้อที่ 5 แห่งเอเชีย

“ไทย : เสื้อที่ 5 แห่งเอเชีย”

บรรณาธิการ. 2530. “ไทย : เสื้อที่ 5 แห่งเอเชีย”. มติชนสุดสัปดาห์. วันที่ 22 - 28 พ.ย. 2530.
หน้า 44.

ช่วงที่ 2 ช่วงระยะเวลาหลังจากการเกิดรัฐประหาร พ.ศ. 2534 จนถึงเหตุการณ์จลาจลทางการเมือง
ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 (พฤษภาทมิฬ)

ขบวนการประชาธิปไตยเต็มใบ

“เหตุแห่งความฟ่ายแฟ้งของ ขบวนการประชาธิปไตยเต็มใบ”

โอภาส เพ็งเจริญ. 2534. “เหตุแห่งความฟ่ายแฟ้งของ ขบวนการประชาธิปไตยเต็มใบ”. เนชั่นสุด
สัปดาห์. วันที่ 13 - 19 ธ.ค. 2534. หน้า 14.

คณะกรรมการกลางดูแลการเลือกตั้ง

... แต่สำหรับปัจจุบันนี้หลังจากการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญผ่านวาระ 3 ไปแล้วนั้น
ประชาชนกลุ่มสาขาอาชีพต่างๆ กลับต้องขบคิดหนักขึ้นว่า “คณะกรรมการกลางดูแลการ
เลือกตั้ง” ซึ่งเป็นประเด็นใหม่และถูกนำเสนอโดยนายกรัฐมนตรีอานันท์ ปันยารชุน

จะกลายเป็นยาเหลือสมานรอยแผลแยกของสำนักประชาชนต่อระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย (ในอนาคต) หรือไม่? ...

รัชดา ฉายสวัสดิ์. 2535. “องค์กรกลางดูแลการเลือกตั้ง : หรือจะเป็นเพียงแค่ผู้คุมสอบ”. **มติชนสุดสัปดาห์**. วันที่ 10 – 16 ม.ค. 2535. หน้า 21.

คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ

“ประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ การควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ”

บรรณาธิการ. 2534. “ทน ชาติชาย ไม่ไหว สุนทร-เกษตร-สุจินดา ปฏิวัติ”. **มติชนสุดสัปดาห์**. วันที่ 3 – 9 มี.ค. 2534. หน้า 5.

ความโปร่งใส

... การกลับมาในครั้งนี้ของนายอานันท์เอง เขาก็ถือว่าเป็นเรื่องของอุบัติเหตุอีกครั้งหนึ่ง และแนวคิดในการบริหารงาน ที่เขาได้ให้สัมภาษณ์ครั้งแรกที่บ้านพักเมื่อคืนวันพุธที่ 10 มิ.ย. ก็ถือตามแนวคิดเดิม คือ **ความโปร่งใส** และทีมบริหารก็ยังคงชุดเดิมเป็นส่วนใหญ่ ...

สุทธิชัย หยุ่น. 2535. “อานันท์ ภาค 2 ถึงเวลาแก้ปัญหการเมือง”. **เนชั่นสุดสัปดาห์**. วันที่ 12 – 18 มิ.ย. 2535. หน้า 5-8.

โครงการอีสานเขียว

... จุดแข็งของทั้งสองพรรคมิได้อยู่ที่จำนวนอดีต ส.ส.ที่ใกล้เคียงกันเป็นอย่างมากหากแต่ พล.อ.อาทิตย์ กำลังเอก ประเมินว่าตนเป็นเจ้าถิ่นมาอย่างยาวนาน ขณะที่ พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ แม้ไม่เคยอยู่และมีได้ลงสมัครแต่ก็มีโครงการ **อีสานเขียว** อันเป็นเรื่องสดใหม่มากกว่า ...

บรรณาธิการ. 2535. “เลือกตั้ง ’35 สัปดาห์ที่ 3 ประชาธิปไตย-พลัทธิธรรม วางเกมเพื่ออนาคต
 ทานตะวัน บดขี้ ดอกบัว พญานาคราช กบดานสงบนิ่ง”. มติชนสุดสัปดาห์. วันที่ 6 – 11
 มี.ค. 2535. หน้า 10.

ทหารเก่งไม่ปฏิบัติ ปล้นอำนาจรัฐจากประชาชน

หยดน้ำลายเปื้อนปลายปืน

หมาเห่าไม่กัด นักรการเมืองปากจัดไม่เก่ง

... สถานการณ์ “หยดน้ำลายเปื้อนปลายปืน” ในบรรยากาศการเลือกตั้งที่ รสช.ต้องตกเป็น
 เป้าการวิพากษ์วิจารณ์อย่างยาวนานใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเผชิญหน้าสีแดงวิวาทะ
 ระหว่างพรรคประชาธิปัตย์กับฝ่ายทหารที่ว่า “หมาเห่าไม่กัด นักรการเมืองปากจัดไม่เก่ง” จน
 พลพรรค ปชป.ได้กลับว่า “ทหารเก่งไม่ปฏิบัติ ปล้นอำนาจรัฐจากประชาชน” จนกลายเป็น
 ข้อโต้แย้งระหว่างนักรการเมืองชั่วตรงข้าม รสช.กับฝ่ายทหารอย่างต่อเนื่องตลอดมา ในขณะที่
 ที่ “บ๊ิกจ๊อด” พล.อ.สุนทร คงสมพงษ์ ประธานสภา รสช. ออกโรงในเรื่องดังกล่าวนี้ว่า
 “นักรการเมืองจะวิพากษ์วิจารณ์อะไรก็ว่ากันไปไม่ว่ากันอยู่แล้ว แต่อย่ามาเหยียบตาปลากัน
 ก็แล้วกัน”...

บรรณาธิการ. 2535. “สถานการณ์ หยดน้ำลายเปื้อนปลายปืน แกะตาปลา รสช. จับตา! ขบวนการ
 ลูกป่า พลิกเกม?”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 1-7 มี.ค.2535. หน้า 12.

แนวคิดประชาธิปไตยเต็มใบ

แนวคิดประชาธิปไตยครึ่งใบก่อนใบเสี้ยวใบ

**“ที่สุด, การต่อสู้กันระหว่างแนวคิดประชาธิปไตยเต็มใบ กับแนวคิดประชาธิปไตย
 ครึ่งใบก่อนใบเสี้ยวใบ”**

โอภาส เพ็งเจริญ. 2534. “เหตุแห่งความพ่ายแพ้ของ ขบวนการประชาธิปไตยเต็มใบ”.

เนชั่นสุดสัปดาห์. วันที่ 13 - 19 ธ.ค. 2534. หน้า 14.

ปลาไหลยังไล่สเก็ด

“ตรวจสอบความเข้มพรรคชาติไทยในสถานการณ์รชช. ปลาไหลยังไล่สเก็ด”

บุญเลิศ ช้างใหญ่. “ตรวจสอบความเข้มพรรคชาติไทยในสถานการณ์รชช. ปลาไหลยังไล่สเก็ด”.

มติชนสุดสัปดาห์. วันที่ 14 – 20 ก.ค. 2534. หน้า 10.

พวงเล็ก

พวงใหญ่

“ขวลิตคิตหนัก พวงเล็ก-พวงใหญ่ ยังไงก็ วันโหวต-วันเพาเวอร์”

บรรณาธิการ. 2534. “ขวลิตคิตหนัก พวงเล็ก-พวงใหญ่ ยังไงก็ วันโหวต-วันเพาเวอร์”.

สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 14 – 20 ก.ค. 2534. หน้า 8.

รวมเขตเบอร์เดียว

. . . จากเดิมที่คณะกรรมการฯ ยกร่างบัญญัติให้เป็นการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต
เรียงเบอร์ ให้เป็นรวมเขตเบอร์เดียว หรือที่เรียกว่า พวงใหญ่ เพื่อให้เป็นประโยชน์
แก่พรรคการเมืองที่สนับสนุนบักทหารขึ้นเป็นนายกฯ . . .

บรรณาธิการ. 2534. “ขวลิตคิตหนัก พวงเล็ก-พวงใหญ่ ยังไงก็ วันโหวต-วันเพาเวอร์”. สยามรัฐ
สัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 14 – 20 ก.ค. 2534. หน้า 8.

รชช. ภาค 2

“โฟกัส สูตรผสมรัฐบาลหลังเลือกตั้ง วัดอัตราเสี่ยง รชช.ภาค 2...?”

รัตนะ บัวสนธิ์. 2535. “โฟกัส สูตรผสมรัฐบาลหลังเลือกตั้ง วัดอัตราเสี่ยง รชช.ภาค 2...?”.

สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 2 - 8 ส.ค. 2535. หน้า 14.

รัฐบาลของผมต้องมีความโปร่งใส เปิดเผยได้ ตรวจสอบได้

... เขาได้พูดประโยคสำคัญ ก่อนที่จะอำลาจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่ 18 ไว้ว่า “ผมและคณะรัฐมนตรี ได้เตือนสติตนเองเสมอว่า ไม่ได้มาจากประชาชนด้วยความชอบธรรม แต่เราจำเป็นต้องเป็นรัฐบาลของประชาชน เพื่อประชาชน และข้ายืนยันเสมอว่ารัฐบาลของผมต้องมีความโปร่งใสเปิดเผยได้ตรวจสอบได้...”

สุทธิชัย หยุ่น. 2535. “อานันท์ ภาค 2 ถึงเวลาแก้ปัญหาการเมือง”. เนชั่นสุดสัปดาห์. วันที่ 12 – 18 มิ.ย. 35. หน้า 5-8.

รัฐบาลโปร่งใส

... สุดท้าย คือปัญหาด้านสถาบันตุลาการ ซึ่งเป็นปัญหายืดเยื้อมาตั้งแต่ครั้งสมัยรัฐบาลโปร่งใส (1) โดยรัฐบาลโปร่งใส (2) ของนายอานันท์ ได้ดำเนินการแก้ปัญหาคัดแยกในสถาบันแห่งนี้ โดยการออกพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติข้าราชการฝ่ายตุลาการ ...

อ้วน บงนา-ตราด. 2535. “หลังเลือกตั้งฟ้ายังไม่โปร่ง”. เนชั่นสุดสัปดาห์. วันที่ 18 – 24 ก.ย. 2535. หน้า 60-61.

วิกฤตการตุลาการ

“ความมองอาจของรัฐบาลมีมาโดยตลอด เพิ่งเพียงพลั่วและเสียมรังวัดทางการเมืองก็เมื่อเกิด วิกฤตตุลาการ”

บรรณาธิการ. 2534. “รัฐบาลอานันท์ยุคตะวันตกดิน ระวัง ! อุบัติเหตุ”. มติชนสุดสัปดาห์. วันที่ 15 - 21 พ.ค. 2534. หน้า 8-9.

สภาการเกษตรแห่งชาติ

...ได้แต่งตั้ง นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งรัฐบาลชุดนี้ก็ยังพยายามดำเนินตามนโยบายในเรื่องของรัฐบาลชุดเดิม พร้อมกันนั้น รมช.ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ซึ่งมาจากบริษัท ซี.พี.ก็นำเรื่องสภาพเกษตรมาปิดฝุ่นอีกครั้งหนึ่ง และพยายามที่จะดำเนินการโดยเร็ว โดยเรียกร่าง พ.ร.บ.ฉบับปัจจุบันว่า“สภาการเกษตรแห่งชาติ” ปัญหาของ พ.ร.บ.ปัจจุบันนั้นพิจารณาได้จากจุดยืนของผู้เสนอร่างเป็นสำคัญ คือ เจ้าหน้าที่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และ รมช.ซึ่ง มาจากบริษัทซี.พี.วัตถุประสงค์ของผู้ร่างศึกษาจากร่าง พ.ร.บ.ทั้งสองฉบับ (ฉบับถอนออกไปแล้วกับฉบับที่จะเข้ามาสู่การพิจารณาใหม่) ก็คือ ต้องการบังคับให้ประเทศไทยมีการจัดการเกษตรแบบทันสมัยครบวงจรคือดำเนินการต่อเนื่อง กับอุตสาหกรรมในลักษณะเกษตรอุตสาหกรรมและพิจารณาถึงตลาด โดยมีมาตรการในการควบคุมแทรกแซงตลาดได้ ทั้งในกรณีเพื่อสนับสนุนการส่งออกหรือลดราคาสินค้าภายในประเทศไว้ เพื่อลดแรงกดดันจากผู้บริโภค เนื่องจากปัญหาการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกันที่สะสมกันมาเวลานาน...

อภิชัย พันธเสน. 2534. “สภาการเกษตร สภาของใคร?”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.

วันที่ 1 – 7 ก.ย. 2534. หน้า 13.

โครงการจัดสรรที่ทำกินแก่ราษฎรผู้ยากไร้ในพื้นที่ป่าสงวนเสื่อมโทรมแห่งชาติ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (คจก.)

...ในฐานะประธานกรรมการ การอำนวยการ โครงการจัดสรรที่ทำกินแก่ราษฎรผู้ยากไร้ในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมแห่งชาติ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (คจก.) ได้ทำหนังสือให้นายกฯ พิจารณาเห็นชอบ กับแผนแม่บท และงบประมาณ 5 ปี (2534-2538) ...

ประเทือง โลตุฤทธิ์. 2535. “น้ำตาคนอีสาน โครงการคจก. จากอดีตถึงวันนี้มีแต่ไฟเดือดแค้น”. เนชั่นสุดสัปดาห์. วันที่ 26 มิ.ย. – 2 ก.ค. 2535. หน้า 11.

ช่วงที่ 3 ระยะเวลาหลังจากเกิดเหตุการณ์จลาจลทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 (พฤษภาทมิฬ) จนถึงวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 (วิกฤต้มยำกุ้ง)

กองทุนประกันสุขภาพแห่งชาติ

คณะกรรมการประกันสุขภาพแห่งชาติ

... เพื่อให้สิทธิขั้นพื้นฐานในด้านสุขภาพของประชาชนทุกคนบรรลุอย่างทัดเทียมกับเช่นดังประเทศทั่วโลกจึงมีข้อเสนอเพื่อการสร้างประกันทางด้านสุขภาพให้กับประชาชนไทย 2 ทางเลือกด้วยกันดังต่อไปนี้

ทางเลือกที่ 1 กองทุนประกันสุขภาพแห่งชาติ

ทางเลือกที่ 2 คณะกรรมการประกันสุขภาพแห่งชาติ...

สงวน นิตยารัมภ์พงศ์. 2537. “ประเทศไทยจะสร้างหลักประกันด้านสุขภาพสำหรับประชาชนทุกคนได้อย่างไร”. มติชนสุดสัปดาห์. วันที่ 18 – 24 มี.ค. 2537. หน้า 58.

การเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด

... ปมปัญหาที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นกรณีที่นายมนตรี พงษ์พานิช นำพลพรรค “แสบ” ยกมือสนับสนุนฝ่ายค้านกรณีการแสดงบัญชีทรัพย์สินรัฐมนตรีต่อสาธารณะ มาจนถึงประเด็นปัญหาความไม่ลงรอย ชนิดที่พูดกัน “คนละทางสองทาง” เรื่องการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดได้ปรากฏภาพชัดเจนของความขัดแย้งโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นหลังสุดดูเหมือนจะกลายเป็นปมเงื่อนแห่งความไม่ลงรอยกัน ระหว่างพรรคพลังธรรม ความหวังใหม่ และประชาธิปไตย นับตั้งแต่ไม่สามารถตกลงในการเขียนนโยบายมาจนล่าสุดได้กลายเป็น “บ่วงรัดคอ” รัฐบาล เหมือนกับที่นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี กล่าวยอมรับกลางที่ประชุมชี้แจงแนวนโยบายแก่ปลัดกระทรวงและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ อันนำมาซึ่งคำถาม “ยิ่งหมัดตรงเปรี้ยง” เข้ากระโถนกลางผู้นำรัฐบาลกลางที่ประชุมเดียวกันนั่นเอง...

บรรณาธิการ. 2535. “เลือกตั้งผู้ว่าฯ ขาชมหม้อใหญ่ หวังใหม่-ปชป. ระวัง...จำลอง”.

สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 8 - 4 พ.ย. 2535. หน้า 10.

เพื่อชาติ

... อดอาหารเพื่อชาติ เปิดบ่อนเพื่อชาติ ถ้ายาเสพติดเพื่อชาติ ทำแท้งเพื่อชาติขโมยเพชร
เพื่อชาติ ฆ่ากันเองเพื่อชาติ ทะเลาะกันไปทะเลาะกันมาเรื่องปัญหาจราจรเพื่อชาติ ...

บรรณาธิการ. 2537. “เพื่อชาติ”. มติชนสุดสัปดาห์. วันที่ 10 – 16 มิ.ย. 2537. หน้า 13.

ขยะอินเทอร์เน็ต

ยุคคลื่นลูกที่สาม

“วัดวิชนัฐ รัฐบาลบริหาร กวาด ขยะอินเทอร์เน็ตในยุคคลื่นลูกที่สาม”

จักรกฤษ เพิ่มพูล. 2539. “วัดวิชนัฐ รัฐบาลบริหาร กวาด ขยะอินเทอร์เน็ตในยุคคลื่นลูกที่สาม”.
เนชั่นสุดสัปดาห์. วันที่ 23 - 29 ก.พ. 2539. หน้า 15.

ข้าราชการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

... ขณะเดียวกัน ทางฝ่ายข้าราชการประจำ โดยเฉพาะ นายอารีย์ วงศ์อารยะ เอง ก็ได้
ปักหลักสู้อย่างแข็งแกร่งไม่แพ้กัน มีการอ้างถึงการเป็น “ข้าราชการของพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว” ...

บรรณาธิการ. 2538. “ลั่นระฆังยก 2 ศักการเมืองชัด มท. นวเนย พิศดาร เชิญฝ่ายค้านไม่ไว้วางใจ”.
มติชนสุดสัปดาห์. วันที่ 5-11 ก.ย. 2538 หน้า 16.

คลื่นประชาธิปไตยฟิเวอร์

... ทางหนึ่ง อาจถือว่าอุบัติเหตุดังกล่าวเป็นการสร้างกระแสทางการเมืองเพื่อหวังล้มล้าง
คลื่นประชาธิปไตยฟิเวอร์ หรืออีกนัยหนึ่งถือเป็นการป้องกันการสูญเสียฐานคะแนนและ
คะแนนเสียงอันเป็นตัวแปรกำหนดจำนวน ส.ส. ของทั้ง 3 พรรคการเมือง ...

บรรณาธิการ. 2539. “ถอดรหัสร้อน สปก. 4-01 สัญญาณลับตั้งรัฐบาล”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.
วันที่ 3 - 9 พ.ย. 2539. หน้า 18.

โครงการขยายเลขหมายโทรศัพท์ 3 ล้านเลขหมาย

...นับตั้งแต่การประมูล โครงการขยายเลขหมายโทรศัพท์ 3 ล้านเลขหมาย อันเป็นอภิมหาโปรเจกต์ ขององค์การโทรศัพท์ฯ ได้เริ่มต้นขึ้นในสมัยรัฐบาลชาติชาย ปัญหามากมายก็เกิดขึ้นเป็นเงาตามตัว ความแกล้งใจที่เกิดขึ้น กับโครงการซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ เป็นสิ่งที่รัฐบาลชุดถัดมา พยายามหาคำตอบโดยมุ่งสร้างความเข้าใจของประชาชน เป้าหมายที่จะได้รับประโยชน์ จากโครงการดังกล่าว เป็นหลัก...

วรรณรต รัตนกวี. 2535. “ฝ่ายค้านจัดโปรเจกต์อื้ออานันท์ ประโยชน์ส่วนรวมหรือแค่ส่วนตัว”. เนชั่นสุดสัปดาห์. วันที่ 18 – 24 ธ.ค. 2535. หน้า 15-16.

โครงการชุมชนพื้นน้ำเน่า

“ในเรื่องการดูแล สุขภาพของคนในชุมชนแออัด เราทำโครงการชุมชนพื้นน้ำเน่า คือการที่ชุมชนได้ร่วมมือกับทางเจ้าหน้าที่กรุงเทพฯ”

นงคินารต ทองดี. 2535. “3 เดือนผู้ว่ากทม. สารพัดโครงการเพื่อชาวกรุง”. เนชั่นสุดสัปดาห์. วันที่ 17 - 23 ก.ค. 2535. หน้า 22.

โครงการโฮปเวลล์

...นายเดช บุญ-หลง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม พรรคชาติพัฒนาเช่นเดียวกัน ก็กำลังปฏิบัติการกดดันอย่างหนักต่อโครงการก่อสร้างระบบทางรถไฟและถนนยกระดับ โฮปเวลล์หรือที่เรียกกันว่า โครงการโฮปเวลล์ ซึ่งเริ่มต้นมาตั้งแต่ปลายปี 2532 เช่นสัมปทานแก่บริษัทโฮปเวลล์ (ประเทศไทย) จำกัดไปตั้งแต่ 9 พฤศจิกายน 2533. . .

บรรณาธิการ. 2538. “นับถอยหลังโฮปเวลล์ สุดสายป่านการเมือง ถึงคิวเชือด กอรั๋ดอนงู”. มติชนสุดสัปดาห์. วันที่ 3-9 ก.พ. 2538. หน้า 11.

จะแน่วแน่มั่นใจในสิ่งผิด

...พรรคพลังประชาชน นั้นมาแหวกแนวกว่าพรรคอื่นๆ ถ่ายทอดโดยการแต่งเพลงประเภทลูกทุ่ง ที่ฟังแล้วติดหู อีกทั้งตัวละครประกอบเพลงของพรรค ก็ทำได้อย่างสนุกสนานดูแล้วไม่น่าเบื่อ จุดเน้นหนักคงอยู่ที่ คำขวัญของพรรคพลังประชาชนเองที่ว่า “จะแน่วแน่มั่นใจในสิ่งผิด”...

บุญเลิศ คิม. 2535. “สปอตโฆษณาทางโทรทัศน์ สื่อสารจากพรรคการเมือง”. เนชั่นสุดสัปดาห์. วันที่ 4 – 10 ก.ย. 2535. หน้า 14-16.

จรรยาบรรณ

“รัฐชิมลาง เหลื่อมเวลาทำงาน แต่จรรยาบรรณ ยังสวนทาง”

อัญชลี เกลียวชาติ. 2538. “รัฐชิมลาง เหลื่อมเวลาทำงาน แต่จรรยาบรรณ ยังสวนทาง”. เนชั่นสุดสัปดาห์. วันที่ 8 – 14 ก.ย. 2538. หน้า 14.

จำลองฟีเวอร์

... หลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ดูเหมือนว่า “จำลอง ฟีเวอร์” จะค่อยๆ จางหายไปพร้อมกับความ “ลืมหืมตา” อันเป็นอุปนิสัยส่วนใหญ่ของคนไทยด้วยบทบาทที่ “กร้าว” และ “ขอมหักแต่ไม่ยอมงอ” นั้น ทำให้พลตรีจำลอง ศรีเมือง นั้นต้องตัดสินใจลดบทบาทของตัวเองในทางการเมืองลงอย่างรวดเร็วไม่ว่าจะเป็นการสละตำแหน่งหัวหน้าพรรคพลังธรรม เพื่อเปิดทางให้กับบุคคลระดับนำในพรรคอย่าง บุญชู โรจนเสถียร ซึ่งแม้ว่าจะถูกมองว่าเป็น “หัวหน้าขาดตาทัพ” ก็ตามที แต่สถานการณ์หลายอย่างที่บ่งชี้ให้เห็นว่า ก้าวเดินทางการเมืองของอดีตหัวหน้าพรรคพลังธรรมผู้นี้ จะต้อง “ปรับเปลี่ยน” อย่างมากเพื่อรับกับสถานการณ์การเมืองรูปแบบใหม่ที่พัฒนาและสอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบไทยๆ ...

ทิมข่าวการเมือง. 2536. “จับตา จำลอง ศรีเมือง จำศีลรอจังหวะนำพลังธรรมรับสถานการณ์มวลชนต้องเป็นใหญ่ในแผ่นดิน”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 17 – 23 ต.ค. 2536. หน้า 8.

ช่วยชุมชนแออัด ขจัดมลพิษแก้ปัญหารถติด ทำให้ทุกชีวิตร่มเย็น

... จากนโยบายที่ประกาศขณะรณรงค์หาเสียงกับประชาชน ในช่วงก่อนการเลือกตั้งที่ว่า **ช่วยชุมชนแออัด ขจัดมลพิษ แก้ปัญหารถติด ทำให้ทุกชีวิตร่มเย็น** ถึงวันนี้ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ร.อ.กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา ภายหลังจากวันที่ 20 เมษายน 2535 จนปัจจุบันกว่าสามเดือนแล้ว ...

นงคินารถ ทองดี. 2535. “3 เดือนผู้ว่ากทม. สารพัดโครงการเพื่อชาวกรุง”. เนชั่นสุดสัปดาห์. วันที่ 17 - 23 ก.ค. 2535. หน้า 22.

ชีวิตสุกใส เลือกใช้พรรคกิจสังคม

... นายมนตรีออกมาแถลงถึงงานที่จะทำไม่ว่า โครงการทำสภาพแวดล้อมให้เป็นนิคมอุตสาหกรรมหยุดดอกเบี้ย ธ.ก.ส. การประกันราคาพืชผลทางการเกษตร ฯลฯ ปิดด้วยคำกล่าวที่ว่า **“ชีวิตสุกใส เลือกใช้พรรคกิจสังคม”** ...

บุญเลิศ คิม. 2535. “สปอตโฆษณาทางโทรทัศน์ สื่อสารจากพรรคการเมือง”. เนชั่นสุดสัปดาห์. วันที่ 4 - 10 ก.ย. 2535. หน้า 14-16.

เชื่อมั่นระบอบประชาธิปไตย เลือกชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี

... นายชวน ออกมาย้ำเรื่องการแก้ไขปัญหาของชาติทั้งหมด ต้องไม่ล้มการพัฒนาชนบท ไม่ละทิ้งชนบท และย้ำถึงสิ่งที่พรรคประชาธิปัตย์กล่าวมาทั้งหมดนั้น สามารถทำได้ และมีเสียงของนายจักรพันธ์ ออกมาปิดเสียงดังฟังชัดว่า **“เชื่อมั่นระบอบประชาธิปไตย เลือกชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี”** ...

บุญเลิศ คิม. 2535. “สปอตโฆษณาทางโทรทัศน์ สื่อสารจากพรรคการเมือง”. เนชั่นสุดสัปดาห์. วันที่ 4 - 10 ก.ย. 2535. หน้า 14-16.

ทบวงการประถมศึกษาแห่งชาติ

... ด้านพรรคชาติไทย รับบทบาทในการแนะแนวทางการเมืองอย่างตรงไปตรงมาเริ่มด้วยการจัดประชุมครูประถมที่รัฐสภาเมื่อวันที่.... ธันวาคมที่ผ่านมา พร้อมกับเสนอแนวทางการจัดตั้ง ทบวงการประถมศึกษาแห่งชาติ อย่างเป็นรูปธรรม ...

บรรณาธิการ. 2536. “ประสานพลังท้องถิ่นชาติไทย-ชาวนา ข่มรัฐบาล ชวน หลีกภัย”.

มติชนสุดสัปดาห์. วันที่ 8 - 14 ม.ค. 2536. หน้า 15.

นโยบายขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี

... นโยบายขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ซึ่งเริ่มในปี 2540 จะมีการเพิ่มงบอุดหนุนรายหัวของนักเรียนในส่วนของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติระดับก่อนประถมศึกษาจากปี 2540 หัวละ 195 บาทเป็น 250 บาท ระดับประถมศึกษาจาก 270 บาทเป็น 400 บาท ระดับ ม.ต้นจาก 750 บาท เป็น 1,200 บาท ม.ปลายปี 2541 ของรับเงินอุดหนุนรายหัว 1,000 บาท เป็นต้น ...

บรรณาธิการ. 2540. “งบ ศธ. ถั่นนโยบายปฏิรูปการศึกษา”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 29 มิ.ย. – 5 ก.ค. 2540. หน้า 21.

นโยบายทีวี. เสรี

“พอดีๆ ของรัฐบาลอานันท์ ใน นโยบายทีวี.เสรี”

บรรณาธิการ. 2536. “พอดีๆ ของรัฐบาลอานันท์ ใน นโยบายทีวี.เสรี”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 30 ส.ค. – 5 ก.ย. 2535. หน้า 14.

ประเทศมั่นคง ประชาชนมั่งคั่ง

... จะเห็นว่า พล.อ. ชวลิต เป็นบุคคลที่มีความมุ่งมั่นที่จะเดินทางให้ไปถึงเป้าหมายถึงกับปรารถนาในทุกที่ที่เดินทางไปว่า เขามีภารกิจที่จะต้องเดินทางไกลหลายแสนไมล์จนกว่าจะถึงจุดหมายโดยข้าสโลแกน “ประเทศมั่นคง ประชาชนมั่งคั่ง” ประเทศไทยจะต้องโชคดีช่วง

ชี้ขาดและเขาจะต้องนำประชาชนไปสู่ความหวังใหม่หรือฮาร์ป็นbaru ตามโครงการที่เขาทำและประสบความสำเร็จมาแล้ว...

บรรณาธิการ. 2540. “7 ปีความหวังใหม่ เจ็ดกลุ่มผลประโยชน์ ก่อนจะหมดความหวัง”.

สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 13 -19 ก.ค. 2540. หน้า 9.

แผนปฏิบัติการ 100 วัน ของกระทรวงแรงงานเพื่อแก้ไขปัญหา

... และท่ามกลางการวิพากษ์วิจารณ์มากมาย ถึงความเหมาะสมของพลเอกชวลิต ที่ดูแลกระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีงานมากมายล้นมืออยู่แล้ว จึงทำให้ต้องมีอะไรพิเศษ เพื่อลบเลิมวิพากษ์วิจารณ์ดังกล่าวลงแผนปฏิบัติการ 100 วันของกระทรวงแรงงาน เพื่อแก้ไขปัญหาแรงงานจึงเกิดขึ้น...

พิมพ์ข่าวการเมือง. 2536. “ร้อยวันอันตราย ปะทุศึกชิงเก้าอี้ รมว. แรงงาน”. เนชั่นสุดสัปดาห์.

วันที่ 17 – 23 ธ.ค. 2536. หน้า 14.

พฤษภาทมิฬ

... ประการที่หนึ่ง ปัญหาเกี่ยวกับข้อสรุปยุติเหตุการณ์ “พฤษภาทมิฬ” อันได้แก่ การเปิดเผยค้นหาศพผู้เสียชีวิตที่จะต้องให้คำตอบกับกลุ่มผู้ร่วมเหตุการณ์และญาติของผู้เสียชีวิตการพิจารณาไต่สวนลงโทษผู้กระทำผิดในเหตุการณ์ ไม่ว่าจะเป็นผู้ทำลายทรัพย์สินทางราชการ และผู้ควบคุมออกคำสั่งให้กำลังทหารเข้าปราบปรามประชาชน ปัญหาที่กล่าวนี้ไม่อาจจะมั่นใจได้ว่ารัฐบาลอานันท์ 2 สามารถดำเนินการแก้ไขได้ลุล่วงก่อนรัฐบาลใหม่เข้ามารับผิดชอบดำเนินการหรือไม่ บางส่วนของปัญหาที่คลี่คลายไปแล้วเสร็จจะกลายเป็นชนวนระเบิดให้รัฐบาลใหม่ถดถอย...

รัตนะ บัวสนธิ์. 2535. “โฟกัส สูตรผสมรัฐบาลหลังเลือกตั้ง วัดอัตราเสี่ยง รสช.ภาค 2...?”.

สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 2 - 8 ส.ค. 2535. หน้า 14.

พฤษภามหาวิปโยค 2535

“บทสรุปเหตุการณ์ พฤษภามหาวิปโยค 2535”

บรรณาธิการ. 2535. “บทสรุปเหตุการณ์ พฤษภามหาวิปโยค 2535”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 24 – 30 พ.ค. 2535. หน้า 12.

พฤษภามหาโหด

พฤษภามหาประลัย

“พฤษภามหาโหด-พฤษภามหาประลัย หายนะจากการพัฒนา”.

สุธี ประศาสน์เศรษฐ. 2538. “พฤษภามหาโหด-พฤษภามหาประลัย หายนะจากการพัฒนา”. เนชั่นสุดสัปดาห์. 21 – 27 ก.ค. 2538. หน้า 18.

พรรคเทพ

พรรคมาร

... แล้วระยะเวลา 6 เดือนของการร่วมรัฐบาลระหว่าง 4 พรรคเทพ อันประกอบด้วย พรรค ประชาธิปัตย์ พรรคความหวังใหม่ พรรคพลังธรรม และพรรคเอกภาพพร้อมด้วย 1 พรรค มาร คือ พรรคกิจสังคม ได้เริ่มอาการเทพทะเลาะมาร และเทพวิชามารกันอย่างเห็นได้ชัด ไม่ว่าจะเป็นห้วขบวนหรือท้ายขบวนหรือท้ายขบวน รอยร้าวได้ปรากฏไปทุกที่ตั้งแต่ตึก ไทยคู่ฟ้าจนถึงรัฐสภา...

(สยามรัฐฯ. 28 มี.ค.-3 เม.ย. 2536: 8)

บรรณาธิการ. 2536. “สำรวจ ประเมิน สถานภาพพัฒนา เขื่อนการเมือง ยุคเทพ กุมอำนาจรัฐ”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 28มี.ค. – 3 เม.ย. 2536. หน้า 8.

ฟองสบู่แตก

... แน่นอนทีเดียว เมื่อฟองสบู่แตกเศรษฐกิจถึงยุคเสื่อมทรุด ตลาดหุ้นเปลี่ยนจากสวรรค์ กลัปกลายเป็นนรกในช่วงพริบตา ราคาหุ้นของสื่อต่างๆ ก็ร่วงลงมาต่ำกว่าราคาพาร์จันโกหัว ไม่ขึ้น นักธุรกิจนายทุนหรือพันธมิตรทางการเงินที่มีสภาพไม่ต่างกันก็ไร้เรี่ยวแรงที่จะเป็น สปอนเซอร์คอยสนับสนุนได้อีกต่อไป ...

บรรณาธิการ. 2540. “ฟื้นล้างขบวนการโค่นจ้าว”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 19 – 25 ต.ค. 2540. หน้า 9.

ภาษีประชาธิปไตย

... จากการที่กระทรวงการคลังเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากรซึ่งเป็นมาตรการทางภาษีอากร เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยหรือที่รู้จักกันในนาม “**ภาษีประชาธิปไตย**” เข้าสู่ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 มกราคม ที่ผ่านมา ซึ่งที่ประชุม ครม. ได้ให้ความเห็นชอบในหลักการแต่ในเรื่องของรายละเอียดมอบหมายให้ ธารินทร์ นิยมมาเหมินทร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธานคณะกรรมการฯ ไปศึกษา รายละเอียด พร้อมทั้งรูปแบบในเรื่องดังกล่าวอีกครั้งก่อนเปิดประชุมสามัญเดือน พฤษภาคม ซึ่งนั้นก็หมายความว่าเนื้อหาของร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวไม่ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุม ครม. ในครั้งนี้ถือว่าเป็นครั้งที่ 2 ที่กระทรวงการคลังเสนอเรื่องเข้าที่ประชุม ครม. ...

พิมพ์ข่าวการเมือง. 2537. “2 ครั้งยังไม่พอกับภาษีประชาธิปไตย”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 9 – 15 ม.ค. 2537. หน้า 10.

ภูมิคุ้มกันบกพร่อง

“เต็ง จัดทัพรับศึก อภิปรายไม่ไว้วางใจภาคพิสดาร ภูมิคุ้มกันบกพร่อง”

บรรณาธิการ. 2539. “เต็ง จัดทัพรับศึก อภิปรายไม่ไว้วางใจภาคพิสดาร ภูมิคุ้มกันบกพร่อง”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 21 - 27 ก.ค. 2539. หน้า 16.

มวลงนจัดตั้ง

... การออกมาปรากฏตัวและได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้สถานที่บริเวณสวนลุมพินี เพื่อเป็นที่จอดรถไฟฟ้ามหานครนั้น ได้สร้างปรากฏการณ์ที่เกิดภาพลปให้ก้าวเดินทางการเมืองของพลตรีจำลอง ศรีเมือง อย่างมาก เมื่อต้องประสบกับมวลงนจัดตั้งในทางทำลายซึ่งภาพพจน์ หลายๆ คนและคนจำนวนมากตำหนิซึ่งความเห็นและการกระทำของอดีตผู้ที่เคยนำพามวลงนจำนวนมากผู้นี้ ...

ทิมข่าวการเมือง. 2536. “จับตา จำลอง ศรีเมือง จำศีลรอจังหวะนำพลังธรรมรับสถานการณ์มวลงน ต้องเป็นใหญ่ในแผ่นดิน”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 17 – 23 ต.ค. 2536. หน้า 8.

ไม่ยกเอาคุณธรรมขึ้นบังหน้า ไม่พาผู้คนไปบาดเจ็บล้มตาย ไม่ทำเศรษฐกิจบ้านเมืองเสียหาย ไม่อะยากให้กฏหม่ออยู่เหนือกฏหมาย วันที่ 13 กันยายนนี้ เลือกพรรคประชากรไทย

... นายสมักร สุนทรเวช ออกมาหน้าจอทำหน้าที่ดา ยั้มแย้ม พูดเชิญชวนกันไป เลือกตั้งโดยกล่าวว่า “ไม่ยกเอาคุณธรรมขึ้นบังหน้า ไม่พาผู้คนไปบาดเจ็บล้มตาย ไม่ทำเศรษฐกิจบ้านเมืองเสียหาย ไม่อะยากให้กฏหม่ออยู่เหนือกฏหมาย วันที่ 13 กันยายนนี้ เลือกพรรคประชากรไทย”...

บุญเลิศ คิม. 2535. “สปอดโฆษณาทางโทรทัศน์ สื่อสาระจากพรรคการเมือง”. เนชั่นสัปดาห์. วันที่ 4 – 10 ก.ย. 2535. หน้า 15.

ยุคเทพ

“สำรวจ ประเมิน สถานภาพวัฒนา เขื่อการเมือง ยุคเทพ กุมอำนาจรัฐ”

บรรณาธิการ. 2537. “สำรวจ ประเมิน สถานภาพวัฒนา เขื่อการเมือง ยุคเทพ กุมอำนาจรัฐ”.

มติชนสัปดาห์. วันที่ 8 – 14 ก.ค. 2537. หน้า 4.

ยุทธศาสตร์ชุมชนท้องถิ่นพัฒนา

“2. ยุทธศาสตร์ชุมชนท้องถิ่นการพัฒนา มีเป้าหมายหลัก คือ 1)พัฒนาสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน”

บรรณาธิการ. 2536. “รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์ กับการปะทะความคิด กระแสโลกาภิวัตน์ กับชุมชนท้องถิ่นพัฒนา”. **มติชนสุดสัปดาห์**. วันที่ 17 – 23 ธ.ค. 2536. หน้า 17.

รัฐบาลยุคใบมีดโกน

. . . การออกมากำหนดำหนดพลพรรคประชาธิปไตยของ 3 ค่ายการเมืองขนาดจื๊อย่างพลังธรรม มวลชน และประชากรไทยด้วยกรณีตราใบ สปก.4-01 ที่นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ก่อไว้เมื่อคราวดำรงตำแหน่งเสนาบดีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ของรัฐบาลยุคใบมีดโกน ชวน หลีกภัยจนยังผลให้นายชวนต้องหลีกหนีภัยด้วยการชิงยุบสภาฯ หนีโหวตอภิปรายที่ทำท่าว่าจะถูกไม่ไว้วางใจค่อนข้างร้อยเปอร์เซ็นต์. . .

บรรณาธิการ. 2539. “ถอดรหัสร้อน สปก.4-01 สัญญาณดับตั้งรัฐบาล”. **สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์**. วันที่ 3 – 9 พ.ย. 2539. หน้า 18.

รัฐบาลพบประชาชน ประชาชนได้อะไรจากงบประมาณ 560,000 ล้านบาท

. . . การจัดงานช้างของรัฐบาล โดยระดมทุนพลระดับแก่นำจากทุกพรรคร่วมรัฐบาลมานั่งแถลงใหญ่ออกโทรทัศน์โดยใช้หัวข้อรัฐบาลพบประชาชนประชาชนได้อะไรจากงบประมาณ 560,000 ล้านบาท ณ ดิคสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล เมื่อวันที่ 5 เม.ย. 36 . . .

บรรณาธิการ. 2536. “รัฐบาล ชวนป่วย ป่วยหนัก จีบตา! เซน ชาติชาย?”. **สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์**. วันที่ 11 – 17 เมษายน 2536. หน้า 6.

ระบบหักบัญชีอัตโนมัติ หรือ อีซีเอส

... ความเคลื่อนไหวทางด้านธนาคารพาณิชย์ แม้ว่านายโอฬาร ไชยประวัติกรรมการผู้จัดการใหญ่ธนาคารไทยพาณิชย์และกรรมการสมาคมธนาคารไทยจะออกมากล่าวว่ามีความเป็นไปได้สูงแต่อาจจะติดขัดปัญหาเรื่องการติดตั้งระบบหักบัญชีอัตโนมัติหรืออีซีเอสซึ่งกำหนดเดิมจะสามารถติดตั้งได้ทั้งหมดต้นปี 2539 ...

อัญชลี เกลียวชาติ. 2538. “รัฐขมิลง เลือมเวลาทำงาน แต่จรรจความคิด ยังสวนทาง”.
เนชั่นสุดสัปดาห์. วันที่ 8 – 14 ก.ย. 2538. หน้า 14.

เราทำได้ ได้ทำแล้ว และจะทำต่อไป

“พรรคกิจสังคม เราทำได้ ได้ทำแล้ว และจะทำต่อไป”

บุญเลิศ คิม. 2535. “สปอตโฆษณาทางโทรทัศน์ สื่อสาระจากพรรคการเมือง”. เนชั่นสุดสัปดาห์.
วันที่ 4 – 10 ก.ย. 2535. หน้า 14-16.

โลกานุวัตร

“โลกานุวัตร ด้านมิติหนึ่งในความด้อย”

สุธี ประศาสน์เศรษฐ. 2538. “โลกานุวัตร ด้านมิติหนึ่งในความด้อย”. เนชั่นสุดสัปดาห์.
วันที่ 21 – 27 ก.ค. 2538. หน้า 18.

วิกฤตการณ์ รสข. 2535

“... ผมจึงบัญญัติชื่อเฉพาะเหตุการณ์ประท้วงนายกรัฐมนตรึที่ไม่ได้มาจากการ เลือกตั้งครั้ง
นี้ว่า วิกฤตการณ์ รสข. 2535. ...”

ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ. 2535. “วิกฤตการณ์ รสข. 2535”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.
วันที่ 17 – 23 พ.ค. 2535. หน้า 27.

สปก.4-01

...ในที่สุด ขวน หลีกภัย หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ จึงนำเรื่อง **สปก. 4-01** เข้าที่ประชุม คณะรัฐมนตรี และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพิกถอนเอกสารสปก.4-01 ขึ้นมา 1 ชุด...

พิมพ์ข่าวการเมือง. 2537. “อุ้ม ขวน สุดชีวิต”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 11 – 17 ธ.ค. 2537. หน้า 8.

สัญญาร่มชูชีพทองคำ หรือ GOLDEN PARACHUTE

... ในวิถีธุรกิจของต่างประเทศ ซึ่งผู้ถือหุ้นกับผู้บริหารเป็นคนละพวกกันนั้น เพื่อประกันความผิดพลาด ฝ่ายผู้บริหารซึ่งรับจ้างเข้ามาบริหารมักเสนอทำสัญญาเพื่อคุ้มครองตนเอง เรียกว่า **สัญญาร่มชูชีพทองคำ หรือ GOLDEN PARACHUTE** ในความหมายก็คือ เมื่อนักบริหารจัดการกิจการล้มเหลว หรือไม่เป็นที่พึงพอใจของผู้ถือหุ้น และถูกปลด คงว่าจ้างร่มชูชีพทองคำจะช่วยให้ผู้บริหารหลีกเลี่ยงการตกสวรรค์ ลงมาอยู่บนพื้นดิน...

บรรณาธิการ. 2538. “ลับ-สุดขอบฟ้า ร่มชูชีพทองคำ ที่เด็ด ทักษิณ โคดเที่ยวบินมรณะ”. มติชนสุดสัปดาห์. วันที่ 21 – 27 พ.ย. 2538. หน้า 10.

สิงหามิพ

“ปมมิด สิงหามิพ ปฏิบัติการจุดไฟได้ ที่ยังทำทนายรัฐบาล”

ประยุทธ์ สีวาระโรจน์. 2536. “ปมมิด สิงหามิพ ปฏิบัติการจุดไฟได้ ที่ยังทำทนายรัฐบาล”. เนชั่นสุดสัปดาห์. วันที่ 27 ส.ค. – 2 ก.ย. 2536. หน้า 12 -13. \

สิงหามิพจุดไฟได้

... เมื่อย้อนไปดูเหตุการณ์ **สิงหามิพจุดไฟได้** ก็เริ่มต้นตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคมคนร้ายไม่ทราบจำนวน ได้กระทำการก่อวินาศกรรม เผาโรงเรียนเกือบ 40 แห่ง ...

ประยูทธ สีวาระโรจน์. 2536. “ปมมืด สิงหาทมิฬ ปฏิบัติการจุดไฟได้ ที่ยังทำทนายรัฐบาล”.
เนชั่นสุดสัปดาห์. วันที่ 27 ส.ค. – 2 ก.ย. 2536. หน้า 12-13.

แสงจืดร่วมสงวนจุดต่าง

... ปรากฏการณ์นี้กำลังเกิดกับพรรคความหวังใหม่ ไม่ผิดเพี้ยนสำหรับพล.อ.ชวลิต
ยังใจยุทธ นั้นเจาะมุ่งหาแนวร่วมสืบทอด โดยถือหลักการเมืองที่ว่าไม่มีมิตรแท้และศัตรู
ถาวร หรือพูดในเชิงยุทธศาสตร์ได้ว่า แสงจืดร่วมสงวนจุดต่าง”

บรรณาธิการ. 2540. “อรุณรุ่ง ณ ท่งทานตะวัน ก้าวยาวๆ ของความหวังใหม่จี้จวงกรม... จี้จวงกรม
ระวังสะดุด”. เนชั่นสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 14 – 20 ต.ค. 2540. หน้า 10 – 11.

เสียสัตย์เพื่อชาติ

...แม้ว่า พล.อ. สุจินดา คราประยูร นายกรัฐมนตรีคนที่ 19 จะประกาศอย่างชัดเจน
ภายหลัง เสียสัตย์ เพื่อชาติ ขึ้นรับตำแหน่งนายกฯว่า ประเทศชาติกำลังประสบภาวะ
ชะงักงัน ประชาชนกำลังเดือดร้อน ไม่อาจรอต่อไปได้ต้องรีบมีนายกฯ และรัฐบาลชุดใหม่
เข้ามาแก้ไขโดยด่วนที่สุด ...

บรรณาธิการ. 2535. “สุจินดา ฝ่าพวงหนาม ไม่ง่ายเหมือน (ฝัน) หေးข้ามภูเขา”. สยามรัฐสัปดาห์
วิจารณ์. วันที่ 19 – 25 เม.ย. 2535. หน้า 8.

หมู่บ้านสันติสุข

...คจก. ได้เร่งสร้าง “หมู่บ้านสันติสุข” ต.สระตะเคียน อ.เสิงสาง ด้วยเงินมหาศาล เพื่อให้
เห็นรูปธรรมว่า หมู่บ้านรองรับ คจก. นั้นมีความสมบูรณ์แบบกว่าหมู่บ้านอื่นๆ ที่อยู่
นอกเหนือ คจก. ...

ประเทือง โลตุฤทธิ์. 2535. “น้ำตาคนอีสาน โครงการคจก. จากอดีตถึงวันนี้มีแต่ไฟเดือดแค้น”.
เนชั่นสุดสัปดาห์. วันที่ 26 มิ.ย. – 2 ก.ค. 2535. หน้า 11.

หันหน้าเข้าหากัน เร่งสร้างสรรค์เศรษฐกิจไทย

... “พรรคชาติพัฒนายนายก “ชาติชาย” นำเศรษฐกิจ ภายใต้คำขวัญที่ว่า หันหน้าเข้าหากัน เร่งสร้างสรรค์เศรษฐกิจไทย ...

บุญเลิศ คิม. 2535. “สปอตโฆษณาทางโทรทัศน์ สื่อสารจากพรรคการเมือง”. เนชั่นสุดสัปดาห์. วันที่ 4 – 10 ก.ย. 2535. หน้า 15.

ช่วงที่ 4 ระยะเวลาหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 (วิกฤต้มยำกุ้ง) จนถึงการทำรัฐประหาร เดือนกันยายน พ.ศ. 2549

กรอบแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

... การประชุมนอกสถานที่ ที่ จ.เชียงใหม่ ผลที่ได้จากการประชุมคราวนั้นคือ “กรอบแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน” โดยกำหนดเป็นมาตรการ ให้รัฐบาลไปดำเนินการ แต่นั้นมาจนถึงขณะนี้ 28 มาตรการที่เลิศหุ่ไม่รู้ว่ไปถึงไหนแล้ว ...

บรรณาธิการ. 2544. “กรม.นอกทำเนียบ สัจจรไปในความว่างเปล่า”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 2-8 พ.ย. 2544. หน้า 18-19.

กระทรวงไอซีที

... ส่วนกระทรวงไอซีทีของ หมอสุรพงษ์ จะถูกยื่นอภิปรายในข้อหาที่เกี่ยวข้องกับพระราชกำหนด (พ.ร.ก.) แก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) กำหนดอัตราพิศดภาษีสรรพสามิตในกิจการโทรคมนาคม หรือที่เรียกกันว่า พ.ร.ก. ภาษีสรรพสามิตโทรศัพท์มือถือ ...

บรรณาธิการ. 2546. “ยื่นซักฟอกเชิด 5 รมต. ปชป. ชู ทุจริตเงินโยบาย พุ่งเป้ากระทบจึงทักษิณ”. มติชนสุดสัปดาห์. วันที่ 16– 22 พ.ค. 2546. หน้า 10.

กระแสดกเขียว

“มองภาพความร้อนรนในการปลุกกระแสดกเขียวของขุนพล ประชาธิปัตย์ ผ่านภาพของ ไทยรักไทย”

บรรณาธิการ. 2541. “มองภาพความร้อนรนในการปลุกกระแสดกเขียวของขุนพล ประชาธิปัตย์ ผ่านภาพของ ไทยรักไทย”. **มติชนสุดสัปดาห์**. วันที่ 14 - 20 ก.ค. 2541. หน้า 12.

กระแสนกกระดาศฟีเวอร์

“แต่เมื่อ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ขานรับแนวคิดนี้ขององค์กรเอกชน ด้านสันติภาพ และอาจารย์มหาวิทยาลัยก็เกิดการขานรับทั่วประเทศจนเกิดกระแสนก กระดาศฟีเวอร์ ขึ้น”

บรรณาธิการ. 2547. “พบนก-ฟีเวอร์ ไทยทั้งชาติร่วมส่งใจ คู่พี่น้อง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้”. **สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์**. วันที่ 26 พ.ย. - 2 ธ.ค. 2547. หน้า 15.

กลืนสะอาด

“ทักษิณ 10 ท้าพิสูจน์ กลืนสะอาด”

บรรณาธิการ. 2547. “ทักษิณ 10 ท้าพิสูจน์ กลืนสะอาด”. **มติชนสุดสัปดาห์**. วันที่ 8 - 14 ต.ค. 2547. หน้า 9.

ครูสมศรี. 2550. “ประชามติ: บันทึกไว้ในสยามรัฐ”. **สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์**. 24 - 30 ส.ค. 2550. หน้า 32 - 33.

การเมืองแบบสมานฉันท์

“โดยเฉพาะเป็นขั้นเป็นตอนไปสู่การเมืองแบบสมานฉันท์ ตามที่คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) และรัฐบาล พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ วาดหวังเอาไว้”

ไพศาล สัมวัณ. 2549. “เกมสมานท์ เข้าทาง สมศักดิ์”. **เนชั่นสุดสัปดาห์**. วันที่ 27 ต.ค. - 2 พ.ย. 2549. หน้า 16.

เกมสมานันท์

“เกมสมานันท์ เข้าทาง สมศักดิ์”

ไพศาล สัมโวลี. 2549. “เกมสมานันท์ เข้าทาง สมศักดิ์”. เนชั่นสุดสัปดาห์. วันที่ 27 ต.ค.-2 พ.ย. 2549. หน้า 16.

เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา

“นี่เองจึงทำให้คำถามว่าการขอโทษจะได้ผลหรือลดน้ำหนักลงไปซึ่งหากรัฐบาลสามารถกระชับแนวทางสันติภาพได้หลัก เข้าใจ เข้าถึง พัฒนาให้ชัดเจน”

มติชน. 2549. “ขอโทษที่ต้อง ขอโทษ”. มติชนสุดสัปดาห์. วันที่ 10 - 16 พ.ย. 2549. หน้า 9.

คณะกรรมการกำกับดูแลการสรรหาสมาชิกสมัชชาแห่งชาติ (กคส.)

... เริ่มต้นจากเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2549 พล.อ. สนธิ บุญยรัตกลิน ประธานคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) ได้ออกประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นสมาชิกสมัชชาแห่งชาติ จำนวน 2,000 คน รวมทั้งมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลการสรรหาสมาชิกสมัชชาแห่งชาติ (กคส.) โดยมีพล.อ.อ. ชลิต พุกผาสุข รองประธานคณะมนตรีความมั่นคงเป็นประธาน ...

เนชั่น. 2549. “เปิดโมเดล สมัชชาแห่งชาติ”. เนชั่นสุดสัปดาห์. วันที่ 27 ต.ค.-2 พ.ย. 2549. หน้า 14.

คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือ คปค.

... ไม่ใช่เรื่องน่าแปลกใจอะไรกับสภาพฝั่งแตกที่เร่กับพรรคไทยรักไทย ในขณะนี้ เพราะเป็นสิ่งที่คาดการณ์กันไว้ตั้งแต่ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือ คปค. เข้ายึดอำนาจทำให้พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทยต้องรอนแรมพักยาวอยู่ที่ประเทศอังกฤษ ...

เอกราช สัตตะบุรุษ. 2549. “ไปไม่กลับ กลับไม่คืน ดายหมู่ สังเวจจากสุดท้าย ทรท?”.

สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 6 - 12 ต.ค. 2549. หน้า 6.

คณะกรรมการความมั่นคงแห่งชาติ หรือ คมช.

... เริ่มเห็นเป็นเค้าโครงร่างแล้วสำหรับสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ หรือ ส.ส.ร.หลังจากสมาชิกสภาแห่งชาติ จัดการเลือกกันเองจาก 1,982 คน จนเหลือ 200 คน แล้วได้มีการส่งไม้ต่อไปให้ คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติหรือคมช.คัดสรรให้เหลือ 100 คนตามเงื่อนไขในรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ...

สยามรัฐ. 2549. “แะรอย คมช.-สสร. เจาะสเปกผู้นำ คนนอก-คนใน ใครดีกว่า”. สยามรัฐ สัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 22 – 28 ธ.ค. 2549. หน้า 7.

โครงการสานใจไทยสู่ใจใต้

... ที่น่าสนใจกว่านั้น ในเวลาห่างกันไม่ถึงสัปดาห์ เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายนท่ามกลางเหตุการณ์เผาโรงเรียนหลายแห่งใน 3 จังหวัดภาคใต้ และสร้างความกดดันครูและนักเรียนอย่างมาก พล.อ.สุรยุทธ์ก็ได้ตัดสินใจลงพื้นที่อีกครั้ง เพื่อพบปะกับเยาวชนในโครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างเยาวชนในโครงการสานใจไทยสู่ใจใต้ หรือโครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างเยาวชนมุสลิมใน 3 จังหวัดภาคใต้ กับเยาวชนมุสลิมในท้องถิ่นอื่น ที่ พล.อ.สุรยุทธ์ เคยดูแลมาก่อน ...

เนชั่น. 2549. “ทุกอย่างก้าว สุรยุทธ์ อยู่บนเส้นทางใต้สันติสุข”. เนชั่นสุดสัปดาห์. วันที่ 10 – 16 พ.ย. 2549. หน้า 12.

งานสมานฉันท์ปรองดอง

...ศ.ดร. ชาญวิทย์ เกษตรศิริ ที่ปรึกษาอาวุโส และอาจารย์ประจำโครงการเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีความเห็นว่างานสมานฉันท์ปรองดองคงเหมือนเข็นครกขึ้นภูเขาคงยากและหนักหน่วงมากสำหรับนายกรัฐมนตรีคนใหม่ เพราะความแตกต่างของคนจนในเมือง คนจนในชนบท ...

เนชั่น. 2549. “สมานฉันท์-ปรองดอง เหมือนเข็นครกขึ้นภูเขา”. เนชั่นสุดสัปดาห์. 6–12 ต.ค. 2549. หน้า 18.

นโยบายเศรษฐกิจพอเพียง

... นโยบายเศรษฐกิจพอเพียงจะขับเคลื่อนไปได้แค่ไหน ยังเป็นที่น่าสงสัย ด้วยต้องไม่ลืมว่าหัวหน้าทีมเศรษฐกิจคนใหม่ ดร.ฉลองภพ สุตังกรกาญจน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง นั้น เป็นนักเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก ที่เติบโตมาจากตระกูลพ่อค้าใหญ่ บิดาเป็นกรรมการสภาหอการค้า ซึ่งทุกวันนี้ยังอยู่ในแวดวงธุรกิจ จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่จะมีความคิดแบบกระแสหลักแต่อย่างใด จะให้เปลี่ยนแนวคิดนั้นจึงนับว่าแปลก แต่การไม่เปลี่ยนก็ไม่ใช่เรื่องผิดแพะอะไร ...

สิริวิทย์. 2550. “รัฐบาลพอเพียง ที่สุดก็เอื้อทุนใหญ่”. เนชั่นสุดสัปดาห์. วันที่ 6-12 เม.ย.2550. หน้า 25.

ประกาศวาระแห่งชาติ ด้านจริยธรรม ขรรมาภิบาล และการป้องกันการทุจริต และการประพฤติมิชอบในภาครัฐ

...หลัง คมช. ทำการรัฐประหาร พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรีได้ประกาศวาระแห่งชาติ ด้านจริยธรรม ขรรมาภิบาล และการป้องกันการทุจริต และการประพฤติมิชอบในภาครัฐ (8 ธันวาคม 2549) แล้วคำว่า ขรรมาภิบาลก็ถูกนำมาพูดกับบุคคลและกลุ่มบุคคลต่างๆ อยู่เสมอ ฟังแล้ว ก็รู้สึกเพลินต่อคำตามสมัยนิยมนั้น แต่จากวันประกาศวาระแห่งชาติ มา มีสิ่งที่ชัดเจนเฉพาะการอาศัยทรัพย์ และการดำเนินคดี กับอดีตนายกรัฐมนตรีและผู้เกี่ยวข้อง. ...

ครูสมศรี. 2550. “ขรรมาภิบาล บทพิสูจน์ความจริงใจของรัฐบาล”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 27 ก.ค. – 2 ส.ค. 2550. หน้า 32.

ม็อบพีทีวี

... และม็อบที่อาจจะมีความเชื่อถือทางการเมืองต่ำต้อยที่สุดคือ ม็อบพีทีวี ซึ่งนำโดยวีระ มุสิกพงศ์, จตุพร พรหมพันธุ์ และจักรภพ เพ็ญแข เพราะม็อบพีทีวีไม่อาจสลัดคราบของความเป็นคนในระบอบทักษิณได้ ...

สุนันท์ ศรีจันทร์. 2550. “ม็อบอโคจร”. เนชั่นสุดสัปดาห์. วันที่ 6 – 12 เม.ย. 2550. หน้า 25.

ม็อบอโคจร

“ม็อบ อโคจร”

สุนันท์ ศรีจันทร์. 2550. “ม็อบ อโคจร”. เนชั่นสุดสัปดาห์. วันที่ 6 – 12 เม.ย. 2550. หน้า 25.

ยุคหลังทักษิณมิกส์

“เพลงเพื่อชีวิต ยุคหลังทักษิณมิกส์”

เป๊าะบายขวด (นามแฝง). “เพลงเพื่อชีวิต ยุคหลังทักษิณมิกส์”. เนชั่นสุดสัปดาห์.

วันที่ 27 ต.ค. – 2 พ.ย. 2549. หน้า 18. (รายงานพิเศษ)

รัฐบาลชิงแก่

“เอกขเรย์ม็อบ 10 ชั้นวฯ วัดศรืทธา คมช.-รัฐบาลชิงแก่”

สยามรัฐ. 2549. “เอกขเรย์ม็อบ 10 ชั้นวฯ วัดศรืทธา คมช.-รัฐบาลชิงแก่”.

สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 8 -14 ธ.ค. 2549. หน้า 7.

รัฐบาลพอเพียง

“รัฐบาลพอเพียง ที่สุดก็เอื้อทุนใหญ่”

สิริวิษญ์. 2550. “รัฐบาลพอเพียง ที่สุดก็เอื้อทุนใหญ่”. เนชั่นสุดสัปดาห์. วันที่ 6 -12 เม.ย. 2550.

หน้า 24. (รายงานพิเศษ)

รัฐบาลสมานฉันท์

“นักการศาสนา ตัวช่วยรัฐบาลสมานฉันท์”

เนชั่น. 2549. “นักการศาสนา ตัวช่วยรัฐบาลสมานฉันท์”. เนชั่นสุดสัปดาห์. วันที่ 10-16 พ.ย. 2549.

หน้า 13.

รัฐบาลไอที

“ด้วยรักและหวังดี จาก ธีรยุทธ บุญมี ถึงรัฐบาลไอที”

สยามรัฐ. 2549. “ด้วยรักและหวังดีจาก ธีรยุทธ บุญมี ถึงรัฐบาลไอที”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.
วันที่ 13 – 19 ต.ค. 2549. หน้า 10.

ลัทธิมาร์ค

“อ่านลัทธิมาร์ค ว่าด้วยอนาคตการเมืองไทย”

อลิศ กาญจนกุล และชนพร สุขมี. 2550. “อ่านลัทธิมาร์ค ว่าด้วยอนาคตการเมืองไทย”.
เนชั่นสุดสัปดาห์. วันที่ 26 ม.ค. – 1 ก.พ. 2550. หน้า 28.

สงครามกลางเมือง

... สงครามกลางเมืองได้เกิดขึ้นแล้วในประเทศไทยและเกิดมาเป็นช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้ว
ทุกหัวระแหง แต่เป็นสงครามกลางเมืองที่เกิดขึ้นในจิตใจของคนไทยโดยจะเห็นได้จากการ
แบ่งฝักแบ่งฝ่ายที่ชัดเจนมากขึ้นวัดได้จากจำนวนของผู้สนับสนุนที่เพิ่มมากขึ้นของแต่ละ
ฝ่ายที่ขัดแย้ง แต่อย่าลืมนะครับว่าสงครามมันไม่ได้อยู่แค่ในจิตใจตลอดเท่านั้น ตอนนี้นั้น
เริ่มแสดงฤทธิ์ออกมาข้างนอกแล้วและถ้าเมื่อไหร่มันแสดงฤทธิ์ออกมาพร้อมๆ กันใน
หลายๆ ภาคส่วน... จากหลายกลุ่มคน... ด้วยหลายวิธีการจนนำไปสู่จุดที่ยากต่อการควบคุม
ไม่เว้นแม้กระทั่ง จากพวกเดียวกัน นั้นแหละครับ “สงครามกลางเมือง” ของจริง ...

บดินทร์ ลิมปพัทธ์. 2550. “ระวัง! สงครามกลางเมือง”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.
10 – 16 ต.ค. 2550. หน้า 44.

สมาชิกสภารัฐธรรมนูญ

... เริ่มเห็นเป็นเค้าโครงร่างแล้วสำหรับสมาชิกสภารัฐธรรมนูญ หรือ ส.ส.ร.หลังจาก
สมาชิกสภาแห่งชาติ จัดการเลือกกันเองจาก 1,982 คน จนเหลือ 200 คน แล้วได้มีการ
ส่งไม้ต่อให้ คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ หรือ คมช. คัดสรรให้เหลือ 100 คน ตาม
เงื่อนไขในรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ...

สยามรัฐ. 2549. “แกะรอย คมช.-สสร. เจาะสเปกผู้นำ คนนอก-คนใน ใครดีกว่า”.

สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วันที่ 22 – 28 ธ.ค. 2549. หน้า 7.

สำนักบริหารยุทธธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้

...ไม่ว่าการเพิ่มกลไกสำคัญที่เข้ามาเป็นหัวใจหลักของสถานการณ์ขณะนี้คือสำนักบริหารยุทธธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่จะเข้ามาทำหน้าที่อำนวยความสะดวกยุทธธรรมในพื้นที่...

มติชน. 2549. “ขอโทษที่ต้อง ขอโทษ”. มติชนสุดสัปดาห์. วันที่ 10 - 16 พ.ย. 2549. หน้า 9.

หลังยุค คมช.

...เริ่มตั้งแต่ ปัญหาการชะลอตัวของภาคการบริโภคและภาคการลงทุนต่อเนื่องกันมาเป็นเวลาร่วมปี การชะลอตัวของเศรษฐกิจภายในย่อมส่งผลกระทบต่อการทำงานของภาครัฐและต่อปัญหาหนี้สินของภาคครัวเรือนและภาคเอกชนขณะนี้ เอสเอ็มอีกำลังประสบปัญหาสภาพคล่องจากยอดขายซบเซา มีเอสเอ็มอีไม่ต่ำกว่า 10% จากทั้งหมด 3 แสนรายที่มีความเสี่ยงต่อจากปิดกิจการหากเศรษฐกิจไหลลงต่อเนื่อง...ไม่ว่าจะเป็นกรณีตั้งแต่บริษัทไทยซิลป์ จ น ถึงรายล่าสุดยูนิย่น ฟุตแวร์ในเครือสหยูนิย่น ล้วนตกอยู่ในสภาพขาดทุนเพราะแข่งขันไม่ได้ และเจอกับพิษเงินบาทแข็ง...

อนุสรณ์ ธรรมใจ. 2550. “เศรษฐกิจหลังยุค คมช.”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 28 กันยายน – 4 ตุลาคม 2550. หน้า 37.

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ-นามสกุล

นางสาวสุภาวรรณ แก้วป่องปก

วัน เดือน ปี ที่เกิด

วันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2516

สถานที่เกิด

จังหวัดเลย

ประวัติการศึกษา

ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย)

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย)

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน

อาจารย์ประจำ สำนักวิชาศึกษาทั่วไป

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต